

รายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์

โครงการความมั่นคงศึกษา

เรื่อง เขตแดนไทยกับประเทศไทยเพื่อนบ้าน :

ประเด็นและปัญหาในการสำรวจและปักปืนเขตแดน

โดย

พันเอก นพดล โชคศิริ

เมษายน 2551

ສະບູບມາເລກທີ RDG5010017

รายงานວິຈัยນັບສມບູຮົນ

ເຮື່ອງ ເບຕແດນໄທຍກັບປະເທດເພື່ອນນ້ານ :
ປະເດືອນແລະປຳລູຫາໃນການສໍາຮວງແລະປັກປັນເບຕແດນ

ຜູ້ວິຈัย	ສັນກັດ
ພັນເອກ ນພດລ ຫໂຕຄີຣີ	ໂຮງຮຽນແພນທີ່ ກຽມແພນທີ່ທກກາຮ

ຊຸດໂຄຮງກາຣຄວາມມັນຄົງສຶກຍາ

ສັນບສູນໂດຍສໍານັກງານກອງຖຸນສັນບສູນກາຣວິຈัย (ສກວ.)
(ຄວາມເຫັນໃນຮາຍງານນີ້ເປັນຂອງຜູ້ວິຈัย ສກວ. ໄມຈໍາເປັນຕົ້ນເຫັນດ້ວຍເສນອໄປ)

ฉบับย่อสำหรับผู้บริหาร

เขตแดนไทยกับประเทศเพื่อนบ้าน : ประเด็นและปัญหา

แนวเขตแดนระหว่างไทยกับประเทศเพื่อนบ้านทั้ง 4 ด้าน มีความยาวประมาณ 5,656 กิโลเมตร โดยติดต่อกับด้านกัมพูชา 798 กิโลเมตร ด้านลาว 1,810 กิโลเมตร ด้านพม่า 2,401 กิโลเมตร และด้านมาเลเซีย 647 กิโลเมตร

ในยุคล่าอาณานิคมของชาติมหาอำนาจในอดีตได้มีสนธิสัญญาไว้ด้วยเรื่องเขตแดนผูกพันไว้กับประเทศเพื่อนบ้านมาเป็นเวลากว่า 100 ปี แต่ก็ไม่มีสนธิสัญญากับโดยที่ประเทศไทยได้ทำไว้กับประเทศเพื่อนบ้านโดยตรง ทุกด้านล้วนทำผ่านชาติมหาอำนาจขณะนั้นทั้งสิ้น กล่าวคือด้านพม่าและมาเลเซียทำกับประเทศอังกฤษ ด้านลาวและกัมพูชาทำกับประเทศฝรั่งเศส ดังนั้นในเรื่องการแบ่งดินแดนหรือการกำหนดเส้นเขตแดนในสมัยนั้นฝ่ายไทยจึงตกลอยู่ในสภาพเสียงปริญนคุ้สัญญา

นอกเหนือจากสนธิสัญญาดังกล่าวแล้ว ยังได้มีการจัดทำหลักฐานทางกฎหมายที่แสดงแนวเขตแดนไว้อีกหลายฉบับ เช่น แผนที่ปักปันเขตแดน บันทึกว่าจ้างแสดงตำแหน่งหลักเขตแดน บัญชีรายชื่อหมายพิกัด แนวเขตแดนและอื่นๆ ซึ่งหลักฐานดังกล่าวขาดความชัดเจน ประกอบกับหลักเขตแดนในภูมิประเทศมักตั้งอยู่ห่างกัน เมื่อเวลาผ่านไปสภาพภูมิประเทศเปลี่ยนแปลง หลักเขตแดนเหล่านั้นชำรุด สูญหาย ถูกเคลื่อนย้ายและถูกทำลาย รวมทั้งมีการพัฒนาพื้นที่ตามชายแดนโดยมีการทำลายสันปันน้ำที่ใช้กำหนดแนวเส้นเขตแดนจากทั้งสองฝ่าย จึงเป็นเหตุให้แนวเขตแดนขาดความชัดเจน ต่างฝ่ายต่างอ้างสิทธิ์ว่าดินแดนส่วนนั้นเป็นของตน ก่อให้เกิดปัญหาต่างๆ ตามมาหลายประการ เช่น การลักลอบเข้าเมือง การค้ายาเสพติด การรุกร้าวล้ำดินแดนซึ่งกันและกัน นำไปสู่ความขัดแย้งระหว่างประเทศเป็นผลให้ต้องปิดจุดผ่านแดน ส่งผลกระทบต่อความมั่นคง รวมทั้งระบบเศรษฐกิจโดยรวมและการรักษาความสงบเรียบร้อยภายในประเทศของทั้งสองฝ่าย

ในเชิงยุทธศาสตร์เป็นการยากที่แต่ละประเทศจะใช้กำลังทหาร หรือกิ่งทหารเข้าวางแผนกำลังเพื่อเฝ้าระวังแนวเขตแดนทางบกและทางทะเลตลอดแนว เนื่องจากต้องใช้งบประมาณของชาติเป็นจำนวนมากมาสนับสนุนจึงไม่คุ้มค่า โดยเฉพาะอย่างยิ่งในกรณีที่มีปัญหาเขตแดนเกิดขึ้นด้วยแล้ว การเข้าไปวางแผนกำลังตามแนวชายแดนในลักษณะเผชิญหน้ากันย่อมไม่เกิดผลดีต่อทั้งสองฝ่าย เพราะอาจเกิดการกระทบกระแทกและขยายตัวไปสู่การใช้กำลังเข้าสู้รบกันได้ในที่สุด

รัฐบาลไทยได้พยายามสร้างทางแนวทางในการแก้ปัญหาเขตแดนระหว่างประเทศไทยกับประเทศเพื่อนบ้านโดยสันติวิธีอย่างต่อเนื่องมาโดยตลอด โดยหลังจากการสู้รบ กรณีเหตุการณ์บ้านรัมเกล้า รัฐบาลได้ตั้งกลไกในรูปคณะกรรมการต่างๆ เพื่อเจรจาแก้ไขปัญหาเขตแดนระหว่างไทยกับประเทศเพื่อนบ้านในหลายระดับ โดยคำนึงถึงนโยบายของรัฐบาลรวมทั้งสัมพันธภาพและความร่วมมือที่ดีกับประเทศเพื่อนบ้านในหลายมิติ และสิ่งที่คณะกรรมการเหล่านี้จำเป็นต้องยึดถือเป็นเครื่องมือในการแก้ไขปัญหาเขตแดน ก็คือ สนธิสัญญาและความตกลงต่างๆ อันเป็นทางการกับประเทศเพื่อนบ้านในอดีต ซึ่งมีอยู่หลายรูปแบบ ทั้งในรูปสนธิสัญญา (Treaty) อนุสัญญา (Convention) ความตกลง (Agreement) ปฏิญญา

(Declaration) และแผนที่ (Map) รวมทั้งเอกสารทางกฎหมายและหลักฐานอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องที่ถือว่ามีผล ผูกพันหรือเป็นพันธะกรณีระหว่างรัฐทั้งสองฝ่ายในฐานะผู้สืบสิทธิ์

ทำไมไม่ยกเลิกสัญญาหรือความตกลงที่ทำให้ไทยเสียเปรียบ

ถ้าพิจารณาถึงเบื้องหลังของการทำหนังสือสัญญากำหนดเขตแดนของไทยกับประเทศไทยเพื่อบ้าน แล้วก็คงไม่มีผู้ใดปฏิเสธว่ามิได้มีการใช้อิทธิพลบีบบังคับให้ประเทศไทยต้องยอมทำความตกลง จากข้อเท็จจริงดังกล่าวก่อให้เกิดประดิษฐ์ปัญหาว่าประเทศไทยจะอาศัยอ้างเหตุดังกล่าวมากล่อกหรือถอนตัวจากสนธิสัญญาที่เกิดจากการใช้อิทธิพลบังคับนั้นได้หรือไม่

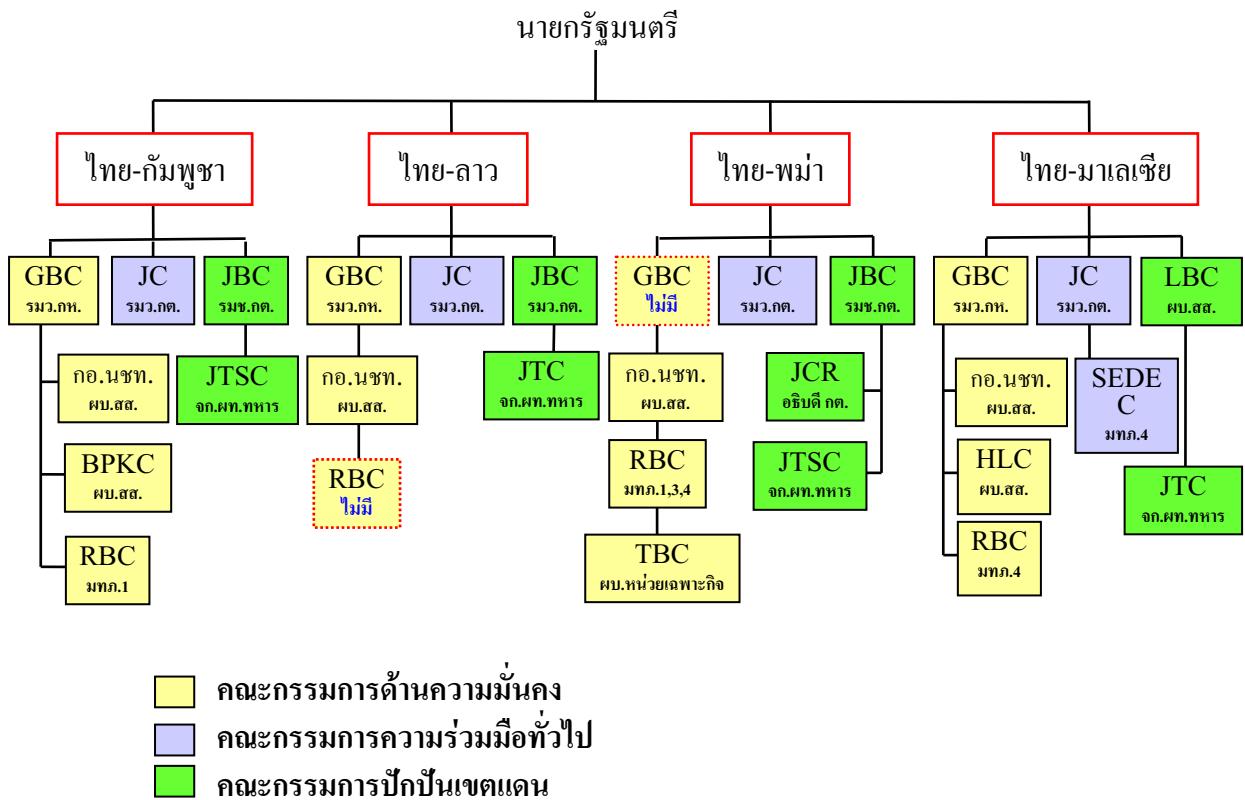
ในความเป็นจริงแล้วการบอกเลิกสัญญาเกี่ยวกับเขตแดนนั้น ตามหลักกฎหมายระหว่างประเทศ สัญญาเกี่ยวกับเขตแดนเป็นหนังสือสัญญาที่มีลักษณะพิเศษที่ต้องมีความแน่นอนและตายตัว เพื่อให้รู้ถึงขอบเขตที่แน่นชัดในการใช้อำนาจอธิปไตยของประเทศไทยเพื่อป้องกันมิให้มีการใช้กำลังรุกรานดินแดนของประเทศไทยอีก แต่เพื่อการพิทักษ์รักษาไว้ซึ่งสันติภาพและความมั่นคงระหว่างประเทศไทย ด้วยเหตุนี้หนังสือสัญญาเกี่ยวกับเขตแดนจึงไม่อาจที่จะบอกเลิกโดยฝ่ายเดียวได้ ซึ่งหมายความว่าการแก้ไขสัญญาเกี่ยวกับเขตแดนดังกล่าวจะกระทำได้ก็ต่อเมื่อได้รับความเห็นชอบร่วมกันระหว่างไทยกับประเทศไทยเพื่อบ้านเท่านั้น (ที่มา : เอกสารกระทรวงการต่างประเทศ)

นโยบายและกลไกในการแก้ไขปัญหาเขตแดน

การแก้ไขปัญหาเขตแดนของไทยได้ยึดถือนโยบายความมั่นคงแห่งชาติในการแก้ไขปัญหา เส้นเขตแดนระหว่างไทยกับประเทศไทยเพื่อบ้านของสภากาชาดมั่นคงแห่งชาติซึ่งได้ระบุถึงวัตถุประสงค์และนโยบายในการแก้ไขปัญหา ให้ส่วนราชการต่างๆ ใช้เป็นแนวทางและถือปฏิบัติ โดยนายกรัฐมนตรี ได้มอบหมายให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศเป็นผู้รับผิดชอบในการเจรจาทำความตกลงกับประเทศไทยเพื่อบ้าน โดยสันติวิธี เพื่อให้มีการสำรวจและปักปืนเขตแดนตลอดแนวร่วมกัน ตลอดจนแก้ไขปัญหาเขตแดนที่เกิดขึ้นในระดับนโยบายและกฎหมายระหว่างประเทศ โดยมีกรรมการที่ทหารเป็นผู้ปฏิบัติ ทางเทคนิคที่จะกำหนดแนวทางเขตแดนให้มีความชัดเจนด้วยการก่อสร้างหลักเขตแดน และหากมีพิกัดของหลักเขตแดนเพื่อทำให้แนวทางเขตแดนมีความชัดเจน โดยใช้เทคโนโลยีในการสำรวจและปักปืนเขตแดนที่ทันสมัย เป็นสากลและเป็นที่ยอมรับของทั้งสองฝ่ายมาช่วยในการแก้ไขปัญหา

กลไกในการแก้ไขปัญหาเขตแดนระหว่างประเทศไทยกับประเทศไทยเพื่อบ้านในแต่ละด้านส่วนใหญ่มีโครงสร้างคล้ายคลึงกัน โดยได้มีการจัดตั้งกลไกในรูปคณะกรรมการเขตแดนซึ่งอยู่ในความรับผิดชอบของกระทรวงกลาโหม และกระทรวงการต่างประเทศ โดยขึ้นตรงต่อนายกรัฐมนตรีซึ่งสามารถแบ่งออกเป็นกลุ่มใหญ่ๆ ได้ 3 กลุ่ม คือ กลุ่มคณะกรรมการด้านความมั่นคง กลุ่มคณะกรรมการด้านความร่วมมือทั่วไป และกลุ่มคณะกรรมการปักปืนเขตแดน (ดูภาพแผนผังโครงสร้างคณะกรรมการเขตแดนฯ 3 กลุ่ม) ซึ่งในที่นี้จะขอกล่าวถึงเฉพาะกลุ่มคณะกรรมการปักปืนเขตแดนที่มีหน้าที่โดยตรงในการเจรจาและแก้ไขปัญหาเขตแดนเท่านั้น

คณะกรรมการที่เกี่ยวข้องกับงานเขตแดน

กลุ่มคณะกรรมการปักปืนเขตแดนส่วนใหญ่จะอยู่ภายใต้ความรับผิดชอบของกระทรวงการต่างประเทศ ยกเว้นด้านมาเลเซียเพียงด้านเดียวที่อยู่ในความรับผิดชอบของกองบัญชาการทหารสูงสุด กระทรวงกลาโหม สำหรับคณะกรรมการปักปืนเขตแดนระดับนโยบายในส่วนของกระทรวงการต่างประเทศส่วนใหญ่จะเรียกว่า คณะกรรมการธิการเขตแดนร่วม หรือ Joint Boundary Committee หรือ JBC โดยมีรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศ หรือรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงการต่างประเทศเป็นประธานฝ่ายไทย ในขณะที่คณะกรรมการซึ่งอยู่ในส่วนของกองบัญชาการทหารสูงสุด กระทรวงกลาโหม จะเรียกว่า คณะกรรมการจัดทำหลักเขตแดนร่วมระหว่างไทย – มาเลเซีย หรือ Land Boundary Committee หรือ LBC มีผู้บัญชาการทหารสูงสุดเป็นประธานฝ่ายไทย มีเสนอธิการทหาร และเจ้ากรรมแผ่นที่ท่าหารเป็นรองประธาน ซึ่งคณะกรรมการชุดนี้ (JBC และ LBC) ถือเป็นคณะกรรมการระดับสูงที่รับผิดชอบและคุ้มครอง การปักปืนเขตแดนโดยตรง โดยมีอำนาจหน้าที่ในการกำหนดนโยบาย และเจราจารเพื่อแก้ไขปัญหาเขตแดน รวมทั้งพิจารณาเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการสำรวจและปักปืนเขตแดน

นอกจากคณะกรรมการชุดนี้แล้วมีคณะกรรมการในระดับรองลงมาซึ่งมีอำนาจหน้าที่ในการเจรจาทางเทคนิคเกี่ยวกับการสำรวจและปักปืนเขตแดนรวมทั้งการจัดชุดสำรวจร่วมเพื่อเข้าปฏิบัติงานในภูมิประเทศ โดยจะปฏิบัติตามนโยบายของคณะกรรมการชุดใหญ่ที่กล่าวมาแล้วข้างต้น เรียกว่า คณะกรรมการเทคนิคร่วมฯ หรือ Joint Technical Committee หรือ JTC หรือ Joint Technical Sub Commission : JTSC และแต่ละประเทศในแต่ละด้าน โดยมีเจ้ากรรมแผ่นที่ท่าหารเป็นประธานฝ่ายไทย เป็นดัง

นอกจากคณะกรรมการที่เกี่ยวข้องปัญหาเขตแดนระหว่างประเทศไทยทั้งสี่ด้านแล้วนั้น ในส่วนของฝ่ายไทยยังมีคณะกรรมการพิจารณาปัญหาเขตแดนของประเทศไทย ซึ่งถือว่าเป็นองค์กรระดับสูงที่มีหน้าที่กำหนดนโยบายในการแก้ปัญหาเขตแดนตามที่ก่อตัวแล้วข้างต้น รวมทั้งพิจารณาและแก้ไขปัญหาเขตแดนในภาพรวมของประเทศไทย คือ คณะกรรมการพิจารณาปัญหาเส้นเขตแดนของประเทศไทย ซึ่งมีเลขานุการสถาปัตยกรรมมั่นคงแห่งชาติเป็นประธาน

ทำไม่การแก้ไขปัญหาเขตแดนล่าช้า

หลายท่านคงมีข้อสงสัยว่าทำไม่การเจรจาแก้ปัญหาเขตแดนของคณะกรรมการดังกล่าวดูเหมือนไม่มีความคืบหน้า การปักปันเขตแดนเป็นไปอย่างล่าช้าและเป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาพื้นที่ตามแนววิชาชีวะและช่องทางผ่านแดนต่างๆ ส่งผลเสียต่อการเจริญเติบโตและความร่วมมือทางเศรษฐกิจระหว่างประเทศไทย กับประเทศเพื่อนบ้านมาโดยตลอด

ความยากลำบากในการแก้ปัญหาเขตแดนประการหนึ่งเนื่องจากเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องโดยตรงกับผลประโยชน์และอำนาจของชาติ ความพิเศษเฉพาะในการแก้ปัญหาเขตแดนหากเกิดขึ้นย่อมหมายถึงการทำให้สัญเสียดินแดนอันเป็นทรัพย์สินที่รักยิ่ง สำหรับประเทศไทยมีความพิเศษตามประมวลกฎหมายอาญา ประกอบกับหลักฐานทางกฎหมายในอดีตที่อยู่บนพื้นฐานของความเสียเบรียบและขาดความสมบูรณ์ จึงเป็นข้อจำกัดอย่างมากในการเจรจาและการปักปันเขตแดนในภูมิประเทศ ดังนั้นการเจรจาแก้ปัญหาเขตแดนจึงต้องกระทำด้วยความระมัดระวังและรอบคอบ ผู้ที่เข้ามามีส่วนรับผิดชอบในการเจรจาทุกคนจึงมักตัดสินใจแก้ปัญหาเขตแดนแบบค่อยเป็นค่อยไปโดยเฉพาะในกรณีที่ฝ่ายไทยเสียเบรียบ เพราะอาจตกลงใจในภาวะที่ต้องเสียงเกินไป การแก้ไขปัญหาเขตแดนจึงไม่มีความคืบหน้าเท่าที่ควรและมักมีสาเหตุมาจากปัจจัยต่างๆ ดังนี้

1. ความไม่ชัดเจนของหลักฐานทางกฎหมายในอดีต

การแก้ไขปัญหาเขตแดนจำเป็นจะต้องอาศัยหลักฐานทางกฎหมายในอดีตมาช่วยในการตีความและตัดสินปัญหา แต่จากการที่หลักฐานฯ ในอดีตที่ไม่สมบูรณ์ อาทิ สนธิสัญญาที่กำหนดเขตแดนฯ มิได้ให้รายละเอียดเกี่ยวกับแนวเขตแดนอย่างเพียงพอ แผนที่ปักปันเขตแดนมีมาตรฐานส่วนเล็ก และหลักฐานประกอบอื่นๆ ที่ไม่สามารถให้รายละเอียดที่ชัดเจนได้ จึงเป็นการยากที่จะนำมาใช้ในการแก้ไขปัญหาเขตแดนไทยทุกชุด การอาศัยช่องว่างจากหลักฐานฯ ที่ไม่สมบูรณ์จึงเอื้อประโยชน์ให้แต่ละฝ่ายพยายามพิทักษ์รักษาผลประโยชน์ของตนเองให้ได้มากที่สุด ทึ้งยังแสวงหาข้อมูลและเอกสารอ้างอิงต่างๆ มาสนับสนุนเหตุผลหรือท่าทีของฝ่ายตนโดยเฉพาะในกรณีที่เสียเบรียบ แม้ว่าในบางกรณีจะทราบดีว่าหลักฐานฯ มีน้ำหนักน้อยกว่าอีกฝ่ายหนึ่งก็ตาม ตัวอย่างเช่น ปัญหาบ้านรัมเกล้า ในสัญญาฯ มิได้ระบุแน่ชัดว่าให้เส้นเขตแดนไปตามลั่น้ำหนึ่งสาขาดิ (เหืองหารือเหืองป้าหมัน) ก็เป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้เกิดปัญหาและต้องมีการตีความในอีกครั้งกับแผนที่ “ระหว่างสนธิสัญญากับแผนที่จะไม่มีความสำคัญหนึ่งกว่ากัน?”

2. ความไม่มีเอกสารของฝ่ายไทยเอง

2.1 เมื่อมีปัญหาเขตแดนเกิดขึ้นมักมีการจัดตั้งคณะกรรมการขึ้นมาแก้ปัญหาอย่างละเอียดซึ่งบางครั้งก็มากจนเกินความจำเป็น และขาดการประสานงานกัน เนื่องจากอยู่ต่างกรม กอง และต่างกระทรวง กัน ในขณะที่บางครั้งการตั้งผู้แทนจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องและมีความจำเป็นกลับมีจำนวนน้อยเกินไปทำให้การแก้ปัญหาไม่มีเอกสารและขาดข้อมูลหรือข้อเท็จจริงที่สมบูรณ์ ทำให้การแก้ปัญหาไม่ประสบผลสำเร็จและล่าช้า

2.2 ส่วนราชการฝ่ายท้องถิ่นมักต้องการแก้ไขปัญหาเขตแดนไปในทิศทางที่ตนเองและประชาชนในพื้นที่ต้องการ ซึ่งมักไม่สอดคล้องกับส่วนราชการจากส่วนกลางซึ่งมองภาพรวมและมีหน้าที่ในการเจรจาโดยตรง

3. ความเป็นสุภาพบุรุษในการเจรจา magma เกินไป

กลไกที่รับผิดชอบจะใช้การเจรจาตามกรอบนโยบายที่ได้กำหนดไว้ คือต้องใช้การเจรจาด้วยสันติวิธี และรักษาสัมพันธภาพระหว่างประเทศ รวมทั้งจะต้องปฏิบัติตามข้อตกลงที่ทั้งสองฝ่ายได้ตกลงกัน แต่ที่ผ่านมาประเทศไทยเพื่อนบ้านมักไม่เคารพต่อข้อตกลงที่กำหนดไว้ ดังเช่น กรณีการละเมิดข้อตกลงที่ระบุว่าห้ามการดำเนินการใด ๆ ที่มีผลกระทบต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพแวดล้อมตามชายแดน เมื่อมีการละเมิดข้อตกลงดังกล่าวฝ่ายไทยมักจะปฏิบัติตามข้อตกลงอย่างเคร่งครัดเมื่อประเทศเพื่อนบ้านประท้วงต่อฝ่ายไทย ในขณะที่ฝ่ายประเทศเพื่อนบ้านเมื่อถูกฝ่ายไทยประท้วงในลักษณะเดียวกัน ฝ่ายประเทศเพื่อนบ้านกลับมักไม่ปฏิบัติตามข้อตกลงดังกล่าว

4. ปัญหาความหวาดระแวงระหว่างกันและความสัมพันธ์ระดับผู้นำ

การขาดความจริงใจในการร่วมมือแก้ปัญหาเขตแดนอย่างแท้จริง โดยเฉพาะประเทศเพื่อนบ้านยังคงมีความหวาดระแวง เกรงว่าฝ่ายไทยจะเอเปรี้ยบ จึงทำให้ในการเจรจาประเทศเพื่อนบ้านมักมุ่งรักษาประโยชน์สูงสุดไว้ก่อน (Maximum Claim) ดังนั้นการกำหนดท่าทีในการเจรจาของประเทศเพื่อนบ้าน ระดับเทคนิคจึงมักถูกซึ่นจำกัดด้วยนโยบายทั้งฝ่ายการเมืองและฝ่ายกฎหมายอยู่เสมอ เป็นไปในลักษณะการสั่งการจากเบื้องบน จึงทำให้เจ้าหน้าที่เทคนิคซึ่งเป็นกลไกในระดับล่างที่จะต้องพิสูจน์ทราบและแก้ปัญหาเขตแดนทางเทคนิคที่เป็นวิทยาศาสตร์ไม่สามารถตัดสินใจแก้ปัญหาได้โดยอิสระ ความสัมพันธ์ส่วนตัวระดับผู้นำจะช่วยทำให้การเจรจาจ่ายเงิน และประสบผลสำเร็จในระดับหนึ่ง แต่ไม่ได้มายความว่าจะประสบผลสำเร็จในทุกปัญหา เช่นสมมติว่าถ้าให้ฝ่ายไทยยอมยกบ้านรั่วเกล้าให้ลาว หรือให้ฝ่ายกัมพูชายอมยกปราสาทพระวิหารให้ไทยคงไม่มีผู้นำคนใดกล้าที่จะกล้าตัดสินใจดำเนินการดังกล่าวเพื่อรักษาสัมพันธภาพที่แน่นแฟ้นส่วนตัว

5. บุคลากรที่รับผิดชอบในการแก้ไขปัญหาเขตแดนขาดความต่อเนื่อง

การเปลี่ยนตัวบุคลากรที่รับผิดชอบในการเจรจาและเจ้าหน้าที่ที่ปฏิบัติงานด้านเขตแดนบ่อยครั้งมากเกินไปโดยที่ยังมิได้มีความรู้ความเข้าใจเรื่องปัญหาเขตแดนอย่างล่องแท้ นอกจากจะทำให้การ

แก้ปัญหาเขตแดนต้องหยุดชะงักหรือล่าช้าแล้วยังอาจตกเป็นเมืองล่างในการเจรจาต่อคู่เจรจาที่มีประสบการณ์หนึ่งกว่าแล้วยังอาจเพลี่ยงพล้ำทำให้สูญเสียดินแดนได้

6. การแก้ปัญหาเขตแดนจำเป็นต้องดำเนินการร่วมกันทั้งสองฝ่าย

การแก้ปัญหาเขตแดนระหว่างประเทศไทยจำเป็นจะต้องดำเนินการร่วมกัน ไม่สามารถกระทำเพียงฝ่ายเดียวได้ แม้แต่การซ้อมแข่งหลักเขตแดนซึ่งอาจเกิดการทำรุด สูญหาย หรือถูกทำลายให้กลับอยู่ในสภาพเดิม ทั้งสองฝ่ายจำเป็นจะต้องดำเนินการร่วมกัน ถ้าฝ่ายหนึ่งฝ่ายใดขัดข้องไม่สามารถมาสำรวจร่วมกันได้ ปัญหาก็จะต้องค้างอยู่ย่างนั้น ฝ่ายไทยไม่สามารถดำเนินการเพียงฝ่ายเดียวได้ เพราะจะไม่มีผลบังคับใช้ทางกฎหมาย

การแก้ปัญหาเขตแดน

การแก้ปัญหาเขตแดนจำเป็นต้องแก้ปัญหาสิ่งที่ทำให้เกิดความล่าช้าทั้งหมดตามที่กล่าวมา ซึ่งเป็นเพียงปัจจัยบางส่วนเท่านั้น รวมทั้งต้องอาศัยหลักการใดหลักการหนึ่งหรือประกอบกันหลายหลักการ ดังต่อไปนี้

1. หลักนิยมในการกำหนดแนวพรมแดนตามหลักเกณฑ์และข้อกำหนดของกฎหมายระหว่างประเทศที่ยอมรับกันเป็นสากล ดังเช่น การใช้สันปันน้ำเป็นเขตแดนในบริเวณที่เป็นภูเขาสูง หรือการใช้ร่องน้ำลึกเป็นเขตแดนในบริเวณแม่น้ำระหว่างประเทศ เป็นต้น

2. สภาพข้อเท็จจริงในภูมิประเทศ ณ บริเวณที่หยิบยกขึ้นมาเจรจา

3. ข้อตกลงหรือกติกาที่เป็นธรรมและเป็นที่ยอมรับของทั้งสองฝ่าย ดังเช่นการใช้วิธีการแลกเปลี่ยนพื้นที่โดยมีจำนวนเนื้อที่และหรือคุณค่าทางด้านเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรมที่เท่าเทียมกันและไม่มีฝ่ายใดได้เปรียบเสียเปรียบกัน (no gain – no loss) หรือการใช้สันตրวงในการกำหนดเขตแดนในบริเวณที่สันปันน้ำถูกทำลาย หรือใช้เค้าโครงเดิมของสันปันน้ำที่เหลืออยู่ เป็นต้น ซึ่งถือได้ว่าต่างฝ่ายต่างก็ได้ประโยชน์ (Win-Win) ร่วมกันและเป็นธรรม

4. การพิสูจน์ทราบความถูกต้องของการปักปันเขตแดนที่ได้ทำกันไว้ในอดีต เช่นในบางจุดข้าหลวงปักปันเขตแดนของทั้งสองฝ่ายได้ปักหลักเขตแดนไว้ในตำแหน่งไม่ถูกต้อง เช่นอยู่นอกแนวสันปันน้ำโดยไม่เจตนา เป็นต้น

5. การเจรจาโดยใช้หลักการประนีประนอม (Compromise) ต่อรองกันในกรณีที่มิได้มีข้อตกลงเกี่ยวกับสนธิสัญญา หรือแผนที่แนบท้ายที่แสดงบริเวณที่หยิบยกขึ้นมาเจรจาอย่างแน่ชัด หรือการเจรจาต่อรองโดยนำปัญหาทั้งหมดมาพิจารณาร่วมกันเป็นองค์รวม (Package)

6. ต้องมีความจริงใจต่อกันและปล่อยให้การพิสูจน์ทราบแนวเขตแดนเป็นเรื่องข้อเท็จจริงทางเทคนิคซึ่งถือเป็นวิทยาศาสตร์ที่ปฏิบัติตามข้อตกลงหรือกติกาสากล โดยปราศจากการซึ่นนำทั้งจากฝ่ายการเมืองและฝ่ายกฎหมาย

7. ฝ่ายเดียวกันต้องมีเอกสาร หรือมีจุดยืนไปในทิศทางเดียวกัน หากฝ่ายเดียวกันไม่มีเอกสารการเจรจาอาจไม่ประสบผลสำเร็จ หรือไม่มีประสิทธิภาพเท่าที่ควร และไม่ควรเปลี่ยนตัวบุคลากรที่มีความเชี่ยวชาญในเรื่องงานเขตแดนบ่อยเกินไปเมื่อบุคลากรรุ่นใหม่ยังไม่พร้อม

8. บางกรณีไม่ควรทำตัวเป็นสุภาพบุรุษมากเกินไป ในขณะที่ประเทศเพื่อนบ้านไม่เคารพติกาสา葛กีกรรมมีกุศโลภายในลักษณะเดียวกัน ซึ่งมิใช่เพื่อต้องการเอาเปรียบแต่เพื่อต้องการแก้ปัญหาให้มาพบกันตรงๆดึงกล่างที่มีความยุติธรรม

9. การตั้งกลไกในการแก้ปัญหาเขตแดนต้องคำนึงถึงความพอดีหรือจำนวนที่เหมาะสม เพราะเวลาไม่ปัญหาเกิดขึ้นมากมีการตั้งกลไกในการแก้ปัญหาหลายคณะซึ่งข้อนحنขาดความมีเอกสาร ในขณะที่บางกรณีกลไกที่ตั้งขึ้นก็มิได้คำนึงถึงฝ่ายท้องถิ่นที่รับผิดชอบในพื้นที่ให้เข้ามามีส่วนรับผิดชอบด้วย

10. การที่ทั้งสองฝ่ายยอมรับหลักการและผลการพิสูจน์ทราบข้อเท็จจริงตามที่ได้กำหนดไว้ โดยมีการดำเนินการร่วมกันอย่างจริงใจและนำผลการพิสูจน์ทราบทั้งหมดดังกล่าวมาเป็นพื้นฐานในการแก้ไขปัญหาให้เป็นที่ยุติธรรมกว่ากัน มิฉะนั้นอาจต้องไปลงเบยกันที่ศาลยุติธรรมระหว่างประเทศหรือศาลโลกซึ่งน่าจะเป็นทางเลือกสุดท้ายของทั้งสองฝ่าย เพราะนอกจากจะเสียเวลาค่าใช้จ่ายสูงและกระทบต่อจิตใจของประชาชนในชาติแล้ว ยังมิอาจทราบผลได้แน่ชัดว่าฝ่ายใดจะเป็นฝ่ายชนะกันแน่ !

เขตแดนไทยกับประเทศเพื่อนบ้าน : ประเด็นและปัญหา

หลักการและเหตุผล

แนวเขตแดนระหว่างไทยกับประเทศเพื่อนบ้านทั้ง 4 ด้าน มีความยาวประมาณ 5,656 กิโลเมตร โดยติดต่อกับด้านกัมพูชา 798 กิโลเมตร ด้านลาว 1,810 กิโลเมตร ด้านพม่า 2,401 กิโลเมตร และด้านมาเลเซีย 647 กิโลเมตร

ในยุคคล่าอาณานิคมของชาติมหาอำนาจในอดีตได้มีสนธิสัญญาว่าด้วยเรื่องเขตแดนผูกพันไว้กับประเทศไทยเพื่อนบ้านมาเป็นเวลากว่า 100 ปี แต่ก็ไม่มีสนธิสัญญាលบันโดยเด็ดที่ประเทศไทยได้ทำไว้กับประเทศเพื่อนบ้านโดยตรง ทุกด้านล้วนทำผ่านชาติมหาอำนาจขณะนั้นทั้งสิ้น กล่าวคือด้านพม่าและมาเลเซียทำกับประเทศไทยอังกฤษ ด้านลาวและกัมพูชาทำกับประเทศไทยฝรั่งเศส ดังนั้นในเรื่องการแบ่งดินแดนหรือการกำหนดเส้นเขตแดนในสมัยนั้นฝ่ายไทยจึงตกอยู่ในสภาพเสี่ยปริยบคู่สัญญา กรณีกำหนดเส้นเขตแดนในแม่น้ำโขง ตามอนุสัญญาลงวันที่ 25 สิงหาคม ค.ศ.1926 ที่ให้ใช้ร่องน้ำชิดฝั่งไทย ทำให้เกาะจำานวนมากตกเป็นของลาว คงเป็นประจักษ์พยานได้เป็นอย่างดี

นอกเหนือจากสนธิสัญญาดังกล่าวแล้ว ยังได้มีการจัดทำหลักฐานทางกฎหมายที่แสดงแนวเขตแดนไว้อีกหลายฉบับ เช่น แผนที่ปักปันเขตแดน บันทึกว่าจางแสดงตำแหน่งหลักเขตแดน บัญชีรายชื่อหมายพิกัด แนวเขตแดนและอื่น ๆ ซึ่งหลักฐานดังกล่าวขาดความชัดเจน ประกอบกับหลักเขตแดนในภูมิประเทศมักตั้งอยู่ห่างกัน เมื่อเวลาผ่านไปสภาพภูมิประเทศเปลี่ยนแปลง หลักเขตแดนเหล่านั้นชำรุด สูญหาย ถูกเคลื่อนย้าย และถูกทำลาย รวมทั้งมีการพัฒนาพื้นที่ตามชายแดนโดยมีการทำลายสันปันน้ำที่ใช้กำหนดแนวเส้นเขตแดนจากทั้งสองฝ่าย จึงเป็นเหตุให้แนวเขตแดนขาดความชัดเจน ต่างฝ่ายต่างอ้างสิทธิ์ว่าดินแดนส่วนนั้นเป็นของตน ก่อให้เกิดปัญหาต่าง ๆ ตามมาหลายประการ เช่น การลักลอบเข้าเมือง การค้ายาเสพติด การรุกล้ำดินแดนซึ่งกันและกัน นำไปสู่ความขัดแย้งระหว่างประเทศเป็นผลให้ต้องปิดจุดผ่านแดน ส่งผลกระทบต่อความมั่นคง รวมทั้งระบบเศรษฐกิจโดยรวม และการรักษาความสงบเรียบร้อยภายในประเทศของทั้งสองฝ่าย

ในเชิงยุทธศาสตร์เป็นการยากที่แต่ละประเทศจะใช้กำลังทหาร หรือกิ่งทหารเข้าวางแผนกำลังเพื่อฝ่ารักษาแนวเขตแดนทางบกและทางทะเลตลอดแนว เนื่องจากต้องใช้บุคลากรจำนวนมากของชาติเป็นจำนวนมหาศาล มากับสนับสนุนจึงไม่คุ้มค่า โดยเฉพาะอย่างยิ่งในกรณีที่มีปัญหาเขตแดนเกิดขึ้นด้วยแล้ว การเข้าไปวางแผนกำลังตามแนวชายแดนในลักษณะเชิงยุทธ์น่ากันย่อมไม่เกิดผลดีต่อทั้งสองฝ่าย เพราะอาจเกิดการกระทบกระแทกกันและขยายตัวไปสู่การใช้กำลังเข้าสู้รบกันได้ในที่สุด

รัฐบาลไทยได้พยายามสร้างความตระหนักรู้ในการแก้ปัญหาเขตแดนระหว่างประเทศไทยกับประเทศเพื่อนบ้านโดยสันติวิธีอย่างต่อเนื่องมาโดยตลอด โดยหลังจากการสู้รบกรณีเหตุการณ์บ้านรุ่มเกล้าเมื่อปี พ.ศ.

2531 รัฐบาลได้ตั้งกลไกในรูปคณะกรรมการต่าง ๆ เพื่อเจรจาแก้ไขปัญหาเขตแดนระหว่างไทยกับประเทศเพื่อนบ้านในหลายระดับ โดยคำนึงถึงนโยบายของรัฐบาลรวมทั้งสันพันธภาพและความร่วมมือที่ดีกับประเทศเพื่อนบ้านในหลายมิติ และสิ่งที่คณะกรรมการเหล่านั้นจำเป็นต้องยึดถือเป็นเครื่องมือในการแก้ไขปัญหาเขตแดน ก็คือ สนธิสัญญาและความตกลงต่าง ๆ อย่างเป็นทางการกับประเทศเพื่อนบ้านในอดีต ซึ่งความตกลงดังกล่าวมักมีหลายรูปแบบ ทั้งในรูปสนธิสัญญา (Treaty) อนุสัญญา (Convention) ความตกลง (Agreement) ประกาศ (Declaration) และแผนที่ (Map) รวมทั้งเอกสารทางกฎหมายและหลักฐานอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องที่ถือว่ามีผลผูกพันหรือเป็นพันธกรณีระหว่างรัฐทั้งสองฝ่ายในฐานะผู้สืบทอดที่

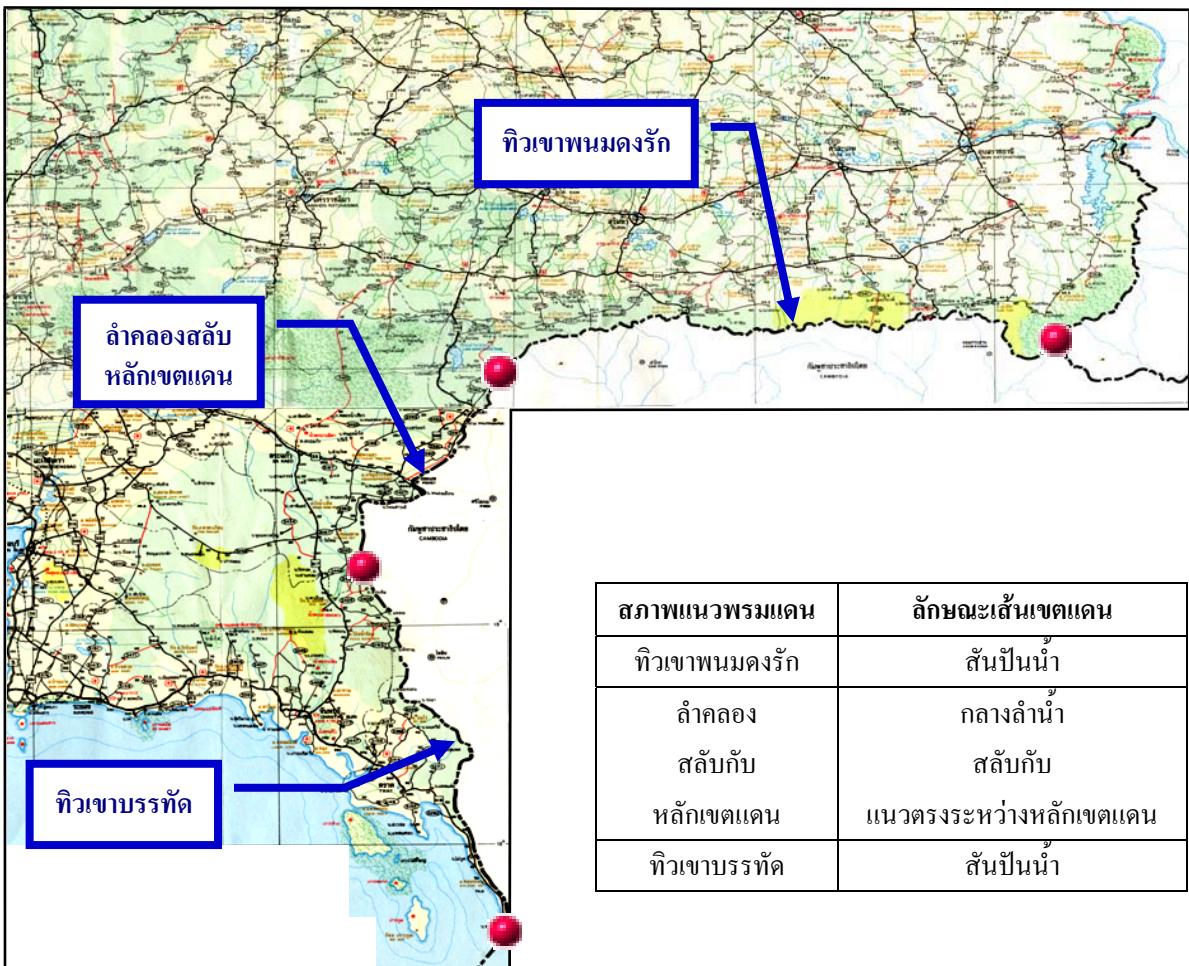
อย่างไรก็ตาม การเจรจาแก้ไขปัญหาเขตแดนของคณะกรรมการเหล่านั้นดูเหมือนไม่มีความคืบหน้าเท่าที่ควร การปักปืนเขตแดนเป็นไปอย่างล่าช้าและเป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาพื้นที่ตามแนวชายแดนและช่องทางผ่านแดนต่าง ๆ ส่งผลเสียต่อการเจริญเติบโตและความร่วมมือทางเศรษฐกิจระหว่างประเทศ

เอกสารวิจัยฉบับนี้จะช่วยให้เห็นสาเหตุสำคัญของการเกิดปัญหาเขตแดน ความล่าช้าในการแก้ปัญหาเขตแดนและแนวทางในการแก้ไขปัญหาเขตแดนระหว่างประเทศไทยกับประเทศเพื่อนบ้านที่มีความเป็นไปได้และได้ผลในระยะยาว ซึ่งจะช่วยให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องสามารถนำไปประยุกต์ใช้การแก้ปัญหาเขตแดนระหว่างไทยกับประเทศไทยเพื่อนบ้านได้อย่างมีประสิทธิภาพและเป็นไปในทิศทางเดียวกัน

สภาพแวดล้อมเด่น

การกำหนดแนวพรมแดนระหว่างไทยกับประเทศไทยเพื่อนบ้านทั้งสี่ด้านส่วนใหญ่ใช้ทิวเขาและลำน้ำตามธรรมชาติเป็นตัวกั้นแนวพรมแดน โดยในส่วนของเขตแดนทางบกจะใช้สันปันน้ำ (watershed) ซึ่งเป็นแนวสันเขากลางๆ ที่แบ่งน้ำให้ไหลลงไปยังลุ่มน้ำทั้งสองฝั่งของแนวที่ออก夷เป็นเส้นแบ่งเขตแดน ขณะที่แนวเขตแดนบางช่วงใช้สันเขากลางๆ เป็นตัวแบ่งเขตแดน ด้านกัมพูชาบางช่วงใช้ลำน้ำ บางช่วงใช้แนวเส้นตรงระหว่างหลักเขตแดนเป็นเส้นเขตแดน สำหรับเขตแดนทางน้ำส่วนใหญ่จะใช้ร่องน้ำลึก (thalweg) เป็นแนวเขตแดนและมีบางช่วงเช่นในแม่น้ำโขงด้านลาวใช้ร่องน้ำลึกซึ่งไทยเป็นเขตแดน ด้านน้ำบางช่วงทางด้านพม่าใช้ฝั่งทั้งสองข้างแม่น้ำเป็นเส้นเขตแดน ด้านมาเลเซียใช้ร่องน้ำลึกปัจจุบันเป็นเส้นเขตแดนซึ่งในปัจจุบันใช้การกำหนดเขตแดนแบบคงที่ (Fixed Boundary) ในแม่น้ำเป็นเส้นเขตแดน

ลักษณะภูมิประเทศที่แนวเขตแดนลากผ่าน หรือลักษณะภูมิประเทศบริเวณแนวพรมแดนของประเทศไทยทั้งสี่ด้านตามหลักภูมิศาสตร์จัดอยู่ในสภาพโครงสร้างภาคพื้นเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (Continental South East Asia) บริเวณแนวที่ออก夷ตอนกลางซึ่งอยู่ในเขตภาคสมุทร อินโดจีนและภาคสมุทรลาย ซึ่งประกอบไปด้วยทิวเขาบริเวณที่ราบสูงรัฐฉานของพม่า ทิวเขาทางตะวันตกของไทย และทิวเขาราบสมุทรภาคใต้ของไทย จนถึงภูเขาสูดปลายแหลมลาย ซึ่งประกอบไปด้วยทิวเขาถนนธงชัย ตะนาวศรี พนมดงรัก และสันกาลาคีรี

ເບຕແດນໄທ – ກົມປູຊາ

ມີຄວາມຍາວທີ່ສິ້ນປະມາມ 798 ກີໂລເມຕຣ ມີທີວາເບາແລະ ລຳນຳເປັນເສັ້ນກັ້ນພຽມແດນ ບາງໜ່ວງໃຊ້ລຳນຳ ບາງໜ່ວງໃຊ້ເສັ້ນຕຽບຮະວ່າງຫລັກເບຕແດນເປັນເສັ້ນເບຕແດນ ທີ່ແຈ້ງແນວເບຕແດນ ໃນອົດຕິໄດ້ມີການປົກຫລັກເບຕແດນ ໃນຄຸນປະເທດຮ່ວມກັນໄວ້ແລ້ວຈຳນວນ 73 ພັກ ລັກຍອະຂອງເບຕແດນສາມາດແປ່ງອອກໄດ້ເປັນ 3 ຮູ່ແບນ ດັ່ງນີ້

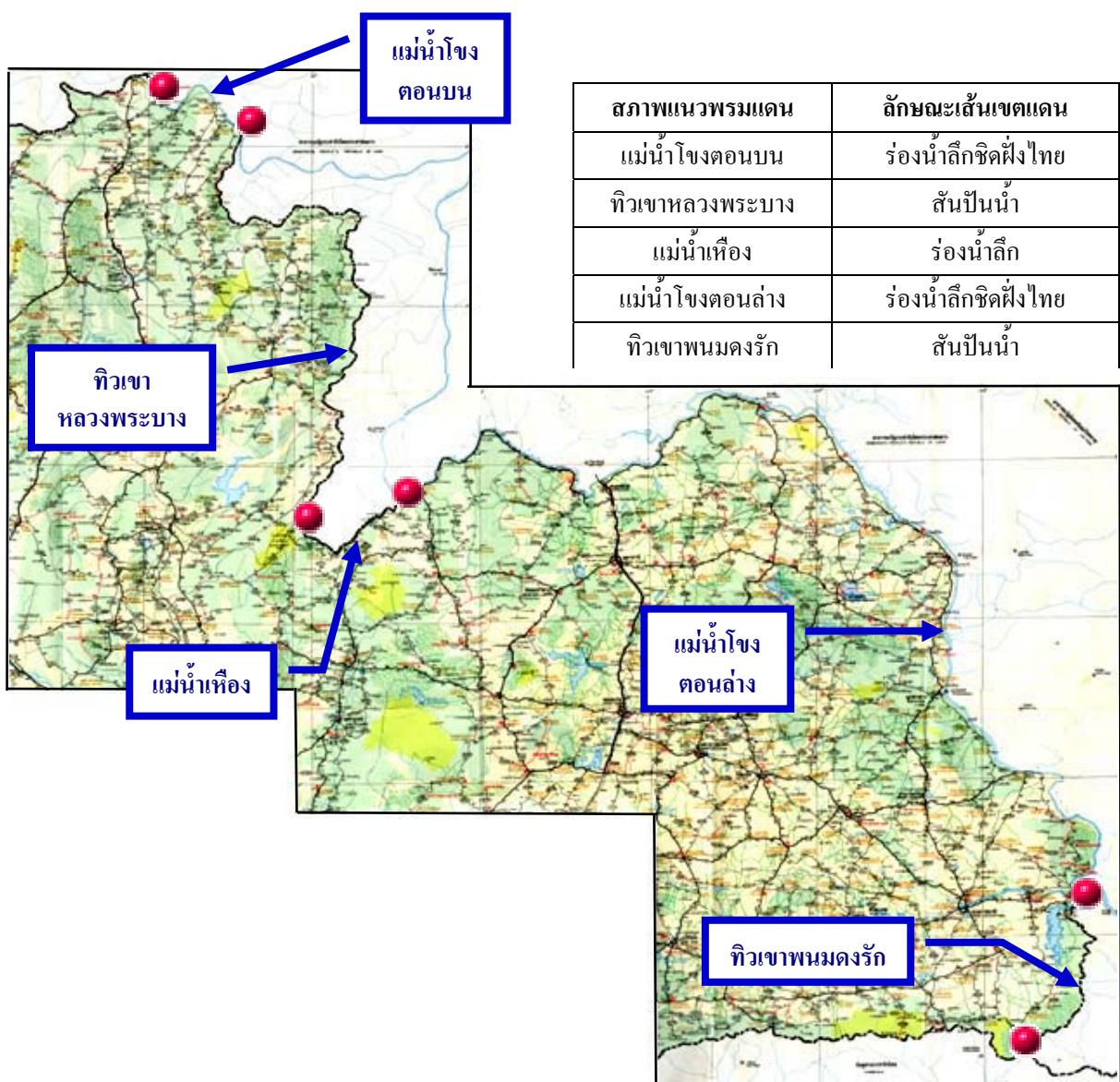
1. ໃໃຊ້ສັນປັນນຳເປັນເສັ້ນເບຕແດນໃນບຣິເວັນທີວາພານມົງຮັກ ແລະ ທີວາພານຮັດ ຮະຢະທາງປະມາມ 524 ກີໂລເມຕຣ
2. ໃໃຊ້ລຳນຳເປັນແນວເບຕແດນໃນບຣິເວັນຈັງຫວັດສະແກ້ວ ຮະຢະທາງປະມາມ 216 ກີໂລເມຕຣ
3. ໃໃຊ້ເສັ້ນຕຽບຮະວ່າງຫລັກເບຕແດນເປັນເສັ້ນເບຕແດນ ບຣິເວັນຈັງຫວັດສະແກ້ວ ຮະຢະທາງປະມາມ 58 ກີໂລເມຕຣ

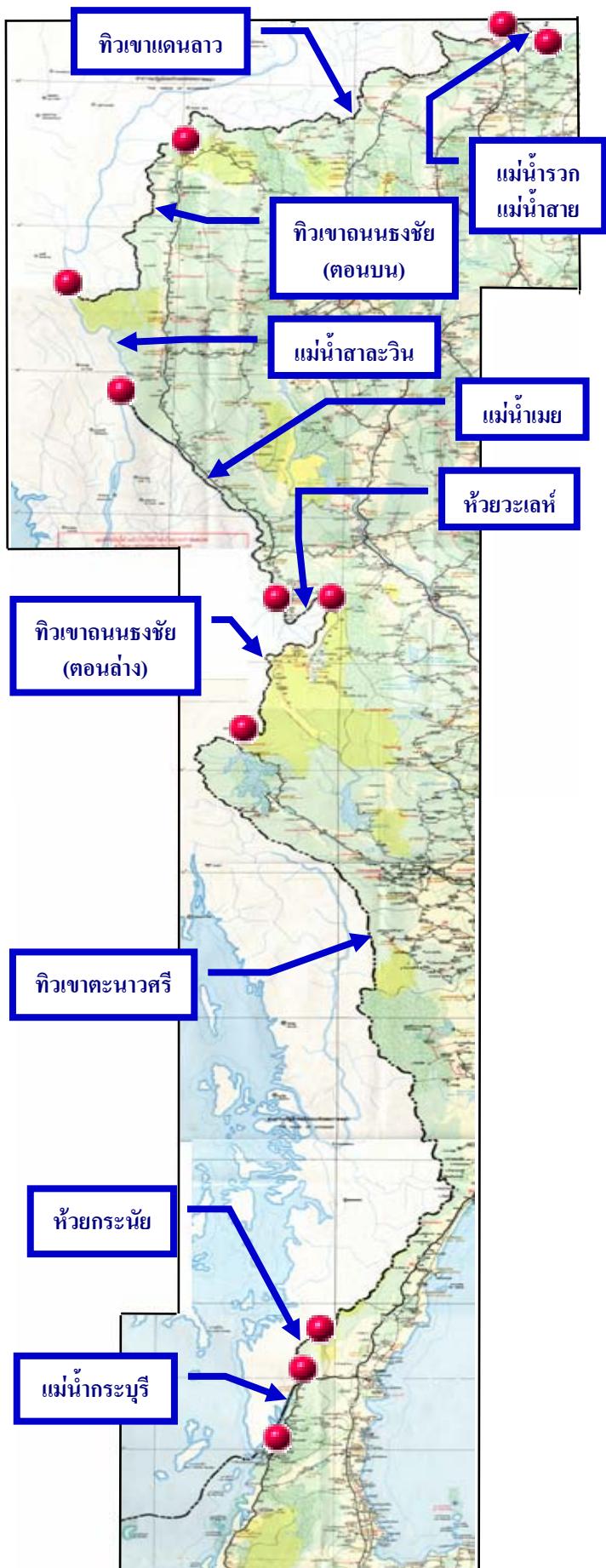
ເບຕແດນໄທ – ລາວ

ເບຕແດນຮະວ່າງປະເທດໄທກັບລາວນັບຈຸດຮ່ວມພຽມແດນ 3 ປະເທດ ຄື່ອ ໄທຍ ພມໍາ ແລະ ລາວ ຕັ້ງແຕ່ທາງດ້ານທີ່ສະເໜີຂອງໄທຢັນຄຶງຈຸດຮ່ວມພຽມແດນ 3 ປະເທດ ໄທຍ ກົມປູຊາ ແລະ ລາວ ຖາງ ຕະວັນອອກເຈີ້ງເຫຼືອຂອງປະເທດໄທມີຄວາມຍາວປະມາມ 1,810 ກີໂລເມຕຣ ໃນຈຳນວນນີ້ເປັນສ່ວນທີ່ທອດໄປ

ตามลำน้ำขาวประมาณ 1,108 กิโลเมตร คือ ในแม่น้ำโขง และในแม่น้ำเหลือง ลักษณะของเขตแดนสามารถแบ่งออกได้เป็น 3 รูปแบบ ดังนี้

1. ใช้ร่องน้ำลึกชิดฝั่งไทยบริเวณแม่น้ำโขงตอนบนเป็นเส้นเขตแดน ระยะทางประมาณ 97 กิโลเมตร
2. ใช้สันปันน้ำเป็นเส้นเขตแดนในบริเวณทิวเขาหลวงพระบาง และทิวเขานมดงรัก ระยะทางประมาณ 702 กิโลเมตร
3. ใช้ร่องน้ำลึก (Thalweg) และแผนผังสังเขปแสดงการแบ่งเขตแดนในแม่น้ำโขง (Tracé de la Frontière Franco-Siamoise du Mékong) ซึ่งจัดพิมพ์เมื่อปี ค.ศ.1931 เป็นเส้นเขตแดนในแม่น้ำโขง ระยะทางประมาณ 955 กิโลเมตร โดยในบริเวณที่ร่องน้ำแยกเป็นหลายสาย เพราะมีเกาะ ให้ใช้ร่องน้ำที่ชิดฝั่งไทยเป็นเส้นเขตแดน ยกเว้นเกาะและตอน 8 แห่ง ที่ระบุไว้ในอนุสัญญาสยาม – ฝรั่งเศส ฉบับลงวันที่ 25 สิงหาคม ค.ศ.1926 ที่กำหนดให้เป็นของไทย
4. ใช้ร่องน้ำลึกเป็นเส้นเขตแดนในแม่น้ำเหลือง ระยะทางประมาณ 153 กิโลเมตร

สภาพแนวพรมแดน	ลักษณะเส้นเขตแดน
แม่น้ำรวก	เส้นเขตแดนคงที่
แม่น้ำสาย	เส้นเขตแดนคงที่
ทิวเขาแคนลาว	สันเข้า
ทิวเขาตอนนัชชัย (ตอนบน)	สันเข้า
แม่น้ำสาละวิน	ฝั่งทึ่งสองของแม่น้ำ
แม่น้ำเมย	ฝั่งทึ่งสองของแม่น้ำ
ห้วยวงเหล็ก	ฝั่งทึ่งสองของลำห้วย
ทิวเขาตอนล่าง	สันปันน้ำ, เส้นตรง
ทิวเขาตะนาวศรี	สันปันน้ำ
ห้วยกระนัย	ร่องน้ำลึก
แม่น้ำกระบุรี	ฝั่งทึ่งสองของแม่น้ำ

เขตแดนไทย – พม่า

มีความยาวทั้งสิ้น 2,401 กิโลเมตร เริ่มจากจุดร่วมพรมแดน 3 ประเทศไทย พม่า และลาว ทางเหนือสุดของประเทศไทย โดยเป็นแม่น้ำและทิวเขาทอคลงทางใต้สู่ชายฝั่งด้านตะวันตกของแหลมมลายู แนวพรมแดนส่วนมากทอดไปตามยอดเขา รวมทั้งแนวสันปันน้ำ และร่องน้ำลึกของแม่น้ำสายต่าง ๆ ซึ่งในอดีตทึ่งสองฝ่ายได้มีการปักปืนเขตแดนร่วมกันไว้แล้ว โดยมีการปักหลักเขตแดนเฉพาะภาคเหนือของไทยจำนวน 21 หลัก ลักษณะของเขตแดนสามารถแบ่งออกได้เป็น 6 รูปแบบดังนี้

- ใช้เขตแดนแบบคงที่ (Fixed Boundary) เป็นเส้นเขตแดนในบริเวณแม่น้ำสายและแม่น้ำรวก ระยะทาง

ประมาณ 59 กิโลเมตร (ดำเนินการร่วมกับพม่าเมื่อวันที่ 18 มิถุนายน พ.ศ.2534 (ค.ศ.1991) และให้สัตยาบัน (Ratify) ร่วมกันเรียบร้อยแล้วเมื่อวันที่ 12 มีนาคม พ.ศ.2535 (ค.ศ.1992)

2. ใช้สันเข้าเป็นเส้นเขตแดนในบริเวณทิวเขาแคนลาว และทิวเขาตอนธงชัย ระยะทางประมาณ 632 กิโลเมตร

3. ใช้ฝั่งของแม่น้ำเป็นเส้นเขตแดนในแม่น้ำสาละวิน แม่น้ำเมย หัวยะเล่ห์ และบริเวณช่วงปลายแม่น้ำของแม่น้ำกระนูรี ระยะทางประมาณ 565.5 กิโลเมตร

4. ใช้สันปันน้ำเป็นเส้นเขตแดนในบริเวณทิวเขาตะนาวศรี ระยะทางประมาณ 992 กิโลเมตร

5. ใช้เส้นตรงเป็นเส้นเขตแดนบริเวณทิวเขาตอนธงชัย (เฉพาะบางส่วนในเขตจังหวัดตาก และจังหวัดกาญจนบุรี) ระยะทางประมาณ 63 กิโลเมตร

6. ใช้ร่องน้ำลึกเป็นเส้นเขตแดนในบริเวณห้วยกระนัย (ช่วงด้านปลายของแม่น้ำกระนูรี) ระยะทางประมาณ 89.5 กิโลเมตร (ช่วงปลายของแม่น้ำกระนูรีใช้ฝั่งของแม่น้ำเป็นเส้นเขตแดน)

เขตแดนไทย – มาเลเซีย

มีความยาวทั้งสิ้น 647 กิโลเมตร มีทิวเขาและลำน้ำเป็นเส้นกั้นพร้อมแดน สภาพแนวพรอมแดนระหว่างไทย–มาเลเซีย สามารถถูกล่าwers แยกออกเป็น 2 ช่วง คือ ช่วงแรกเป็นเขตแดนทางบกจากชายฝั่งทะเลอันดามันทางทิศตะวันตกในเขตจังหวัดสตูล ไปยังทิศตะวันออกด้านอ่าวไทย โดยเขตแดนทางบกจะไปสิ้นสุดที่

หลักเขตแดนที่ 72 ซึ่งเป็นหลักเขตแดนหลักสุดท้ายของเขตแดนทางบก และในช่วงที่ 2 เป็นเส้นเขตแดนทางน้ำ เริ่มจากหลักเขตแดนที่ 72 ไปตามลำน้ำโข-ลอกจนถึงบริเวณปากแม่น้ำโข-ลอก ในเขตจังหวัดนราธิวาส แนวเขตแดนส่วนใหญ่ได้มีการปักหลักเขตแดนในภูมิประเทศร่วมกันไว้แล้วจำนวน 109 หลัก ลักษณะของเขตแดนสามารถแบ่งออกได้เพียง 2 รูปแบบ ดังนี้

- ใช้สันปันน้ำเป็นเส้นเขตแดนในบริเวณทิวเขาสันกาลาคีรี ระยะทางประมาณ 552 กิโลเมตร
  - ใช้ร่องน้ำลึกเป็นเส้นเขตแดนในบริเวณแม่น้ำโ哥-ลอก ระยะทางประมาณ 95 กิโลเมตร

ปัญหาเบตเดน

ปัญหาเบตเดนถือเป็นปัญหาที่มีความสำคัญระดับชาติและเป็นปัญหาละเอียดอ่อน มีความสัมับซับซ้อนที่ควรให้ความสนใจเป็นพิเศษ ทั้งนี้เนื่องจากเส้นเขตเดนระหว่างประเทศถือเป็นเครื่องกำหนดเขตการใช้อำนาจธิปไตยของประเทศไทย เป็นตัวแบ่งเขตธิปไตยของรัฐที่อยู่ประชิดกัน ซึ่งได้รับความคุ้มครองโดยกฎหมายระหว่างประเทศให้ทรงไว้ซึ่งความสักดิ์สิทธิ์อันจะล่วงละเมิดหรือรุกล้ำไม่ได้ ดังนั้นเส้นเขตเดนจึงเป็นเครื่องประกันบูรณาภพแห่งดินแดนและความมั่นคงของชาติ ดังนั้น หากมีปัญหาเกี่ยวกับเส้นเขตเดนขึ้นเมื่อใดแล้ว ปัญหานั้น ๆ ย่อมจะต้องกระทบกระเทือนต่ออำนาจธิปไตยและความมั่นคงของประเทศไทย รวมทั้งกระทบไปถึงความสัมพันธ์ระหว่างประเทศด้วยอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้

จากการที่ประเทศไทยมีแนวพรมแดนติดต่อกับประเทศเพื่อนบ้านซึ่งมีความยาวมากกว่าห้าพันกิโลเมตร จุดหรือบริเวณที่มีปัญหาเขตแดนจึงมีอยู่หลายแห่งและหลายลักษณะซึ่งบางปัญหาพร้อมที่จะประทุกลายเป็นปัญหาความขัดแย้งในระดับชาติได้ตลอดเวลา ปัญหาเขตแดนที่สำคัญบางปัญหาเป็นปัญหาที่ยังอยู่ในระหว่างการเจรจา โดยจะมีปัญหาเล็กและใหญ่ รวมทั้งความสำคัญของปัญหาแตกต่างกันออกไป

รูปแบบและลักษณะของปัญหาเขตแดน

ผู้เขียนในฐานะที่เคยมีประสบการณ์ในการปฏิบัติงานด้านสำรวจและปักปืนเขตแดนร่วมกับประเทศไทยเพื่อนบ้านมากกว่า ๑๐ ปี และได้มีส่วนร่วมรับผิดชอบในเรื่องงานเขตแดน ทั้งในการประชุม การเจรจาแก้ไขปัญหาเขตแดนระหว่างประเทศไทยทั้งสี่ด้าน รวมทั้งได้ศึกษาค้นคว้าเพิ่มเติมเรื่องเขตแดนในประเด็นต่าง ๆ ทำให้พอทราบถึงสาเหตุของปัญหานี้แต่ละด้าน แต่การที่จะหยินยกตัวอย่างปัญหาเขตแดนในแต่ละด้านมาบรรยายในที่นี้คงใช้เวลาไม่นาน จึงขอหยินยกเฉพาะรูปแบบและลักษณะพื้นฐานของปัญหาส่วนใหญ่ที่สำคัญมีลักษณะคล้ายคลึงกัน โดยสรุปทั้งสี่ด้าน ซึ่งสามารถแบ่งออกได้เป็น ๔ กลุ่ม ดังนี้

ปัญหาการดัดแปลงสภาพภูมิประเทศบริเวณชายแดน

ปัญหาลักษณะนี้โดยส่วนใหญ่จะเกิดจากการเข้ามาพัฒนาพื้นที่ของรายภูรและส่วนราชการที่รับผิดชอบตามแนวชายแดนของทั้งฝ่ายไทยและฝ่ายประเทศเพื่อนบ้านให้เป็นแหล่งการค้า และเป็นพื้นที่อุตสาหกรรม หรือมีการเปิดช่องทางผ่านแดน ในกรณีที่เป็นเขตแดนทางบก สภาภูมิประเทศมักถูกดัดแปลงในบริเวณช่องทางผ่านแดนเพื่อทำถนน และมีการก่อสร้างที่อยู่อาศัย หรืออาคารร้านค้าของรายภูร

ในบริเวณแนวพรมแดน ทำให้สันปันน้ำที่ใช้เป็นเส้นกั้นพรมแดนในภูมิประเทศถูกทำลาย และเปลี่ยนแปลงไปจนทำให้ไม่สามารถหาแนวสันปันน้ำดังเดิมได้ ในบางครั้งรายภูรของแม่น้ำฝ่ายมีการปลูกสร้างอาคารถาวรและบุกรุกเข้าไปทำการทำลายในเขตของอิฐประทศหนึ่งจนกลายเป็นปัญหาการรุกล้ำดินแดน สำหรับเขตแดนทางน้ำจะเกิดจากการทำให้สภาพลำน้ำและคลื่นที่ใช้เป็นเขตแดนเปลี่ยนแปลงไป ดังเช่น การถอนคลื่นเพื่อพัฒนาพื้นที่ตามแนวลำน้ำเพื่อก่อสร้างอาคารหรือสะพาน เป็นต้น

ปัญหาสภาพภูมิประเทศจริงไม่สอดคล้องกับหลักฐานทางกฎหมายในอดีต

ปัญหาลักษณะนี้เกิดจากการนำหลักฐานในอดีตซึ่งจัดทำขึ้นระหว่างสยามกับจังกฤษและฝรั่งเศส ดังเช่น แผนที่คณะกรรมการปักปันเขตแดนที่มีมาตราส่วนเล็ก บัญชีที่หมายพิกัด หรือบันทึกว่า (Proces Verbal) ที่แสดงที่ตั้งของหลักเขตแดนโดยไม่มีการระบุค่าพิกัดของแต่ละหลักมาใช้กำหนดเขตแดนในภูมิประเทศ โดยปรากฏว่าแนวสันปันน้ำซึ่งใช้เป็นเส้นเขตแดนในภูมิประเทศจริงมีความแตกต่างกันกับตำแหน่งที่แสดงไว้ในหลักฐานแผนที่ปักปันฯ หรือบันทึกว่า อาทิเช่น เส้นเขตแดนที่ปรากฏบนแผนที่ปักปันฯ ลากผ่านยอดเขา แต่สันปันน้ำในภูมิประเทศจริงกลับไม่ผ่านยอดเขา โดยแนวสันปันน้ำอยู่ลึกล้ำไปในดินแดนของฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง เป็นต้น

ปัญหาการอ้างแนวสันปันน้ำในภูมิประเทศต่างแนวกัน

ปัญหานอกภูมิประเทศนี้ หมายถึง การที่แต่ละฝ่ายอ้างแนวเส้นเขตแดนผ่านสันปันน้ำในภูมิประเทศคนละแนวกัน อันมีสาเหตุมาจากการที่แต่ละฝ่ายวิเคราะห์จากเส้นเขตแดนที่ปรากฏในหลักฐานทางกฎหมายในอดีต ดังเช่น แผนที่คณะกรรมการปักปันฯ หรือบันทึกว่า ผ่านภูมิประเทศต่างกัน ประกอบกับในบางกรณี บริเวณที่พิจารณาขึ้นมีการตัดแปลงสภาพภูมิประเทศจากการกระทำการทั้งสองฝ่าย ทำให้การแก้ปัญหามีความซับซ้อนมากยิ่งขึ้น

ปัญหาอื่นๆ

เป็นปัญหาที่ไม่เข้าทั้ง 3 ประเภทที่กล่าวมาแล้ว บางภูมิเป็นปัญหานவลชนซึ่งเกิดจากรายภูรในพื้นที่ชายแดนคัดค้านการจัดทำหลักเขตแดนตามบริเวณแนวชายแดนอันเกิดจากความรู้สึกห่วงเห็นดิน ว่าการจัดทำหลักเขตแดนอาจจะทำให้ฝ่ายไทยเสียเปรียบ เนื่องจากแนวเขตแดนที่เจ้าหน้าที่สำรวจฯ กำหนด ตามหลักฐานทางกฎหมายของทั้งสองฝ่ายในอดีต ไม่ตรงกับหลักฐานและความเชื่อถือของรายภูรในอดีต จึงไม่เห็นด้วยที่จะให้มีการกำหนดแนวเขตแดน และไม่ยอมให้มีการสร้างหลักเขตแดนในบริเวณนั้น ทำให้การสำรวจและจัดทำหลักเขตแดนในบริเวณที่กำลังดำเนินการอยู่หยุดชะงักลง

นอกจากนี้บางปัญหาเป็นปัญหาลักษณะภูมิประเทศยกแก่การพิสูจน์ทราบแนวสันปันน้ำที่ถูกต้อง เช่น พื้นที่ที่เป็นหน้าผาสูงชัน เป็นพลาญหิน มีแนวสันปันน้ำที่ไม่ชัดเจนหรือแยกออกเป็นสองแนว ทำให้ยากต่อการกำหนดที่ตั้งหลักเขตแดน ปัญหาแห่งน้ำเปลี่ยนทางเดิน หรือปัญหาแต่ละฝ่ายอ้างแนวเส้นเขตแดนต่างกันอันเนื่องมาจากทั้งสองฝ่ายยึดถือแผนที่คุณลักษณะน้ำที่ทำให้กำลังของแต่ละฝ่ายต้องเผชิญหน้ากันในพื้นที่ เป็นต้น

การแก้ไขปัญหาเขตแดน

ทำไม่ได้ยกเลิกสัญญาที่ทำให้ไทยเสียเบรียบ

โดยเหตุในข้อเท็จจริงทางประวัติศาสตร์ของการทำสัญญากำหนดระหว่างไทยกับประเทศเพื่อนบ้านซึ่งมีขึ้นจำนวนหลายฉบับนั้น ถ้าจะพิจารณาให้ลึกซึ้งลงไปถึงเบื้องหลังแห่งการทำความตกลงเพื่อให้ได้มาซึ่งหนังสือสัญญาทุกฉบับที่มีผลต่อการทำหนดแนวพรมแดนของไทยกับประเทศเพื่อนบ้านแล้ว ก็คงไม่มีผู้ใดกล้าปฏิเสธว่ามิได้มีการใช้อิทธิพลบีบบังคับให้ประเทศไทยต้องยอมทำความตกลงด้วยทุกครั้งไปไม่ว่าจะโดยทางตรงหรือทางอ้อมก็ตาม โดยข้อเท็จจริงดังกล่าวก่อให้เกิดประเด็นปัญหาทางกฎหมายว่าประเทศไทยจะอาศัยอ้างเหตุดังกล่าวมากเลิกหรือถอนตัวจากสนธิสัญญาที่เกิดจากการใช้อิทธิพลบีบบังคับนั้นได้หรือไม่ เนื่องจากการทำความตกลงดังกล่าวนั้นได้กระทำขึ้นบนมูลฐานแห่งความเอรัดเอาเปรี้ยบและการใช้อิทธิพลในทางการเมืองและการทหาร อันเป็นปัจจัยที่นำมาซึ่งความอยุติธรรมที่ฝ่ายหนึ่งได้รับตามข้อตกลงนั้น ๆ ถึงแม่กฎหมายที่อันเป็นหลักกฎหมายของกฎหมายระหว่างประเทศจะยืนยันถึงการเฉพาะในความผูกพันของหนังสือสัญญากำหนดแนวพรมแดนจากการทำความตกลงระหว่างประเทศนั้นก็น่าจะนำส่วนที่เกี่ยวกับความตกลงมหาวิเคราะห์และวิจารณ์ได้ว่ายังคงมีผลผูกพันจริงหรือไม่

ในความเป็นจริงแล้วการยกเลิกสัญญาเกี่ยวกับเขตแดนไม่สามารถดำเนินการได้โดยลำพังแม้ว่าการทำความตกลงดังกล่าวจะเป็นการทำในลักษณะถูกบังคับก็ตาม เนื่องจากการทำสนธิสัญญากำหนดเขตแดนระหว่างรัฐต่าง ๆ ตามหลักกฎหมายระหว่างประเทศนั้น นอกจากจะก่อให้เกิดพันธกรณีทางกฎหมายระหว่างรัฐให้ปรากฏเป็นลายลักษณ์อักษรแล้ว สนธิสัญญาเขตแดนดังกล่าวยังเป็นหนังสือสัญญาที่มีลักษณะพิเศษเฉพาะตัว กล่าวคือ ก่อให้เกิดผลผูกพันที่มีลักษณะถาวร มีความแน่นอนและตายตัวเหนืออุดินแดนนั้น เพื่อให้รัฐถึงขอบเขตที่แน่นชัดในการใช้อำนาจอธิปไตยของประเทศเพื่อป้องกันมิให้มีการใช้กำลังรุกรานดินแดนของประเทศอื่น และเพื่อการพิทักษ์รักษาไว้ซึ่งสันติภาพและความมั่นคงระหว่างประเทศ แม้ว่าภายหลังต่อมาจะเกิดการเปลี่ยนแปลงเกี่ยวกับสภาพของรัฐ เช่น การสืบทอดธุสืบของรัฐอันเนื่องจากการได้รับเอกสาร หรือเกิดรัฐใหม่ขึ้นก็ตาม โดยให้ประเทศไทยคู่สัญญาต้องยึดถือและปฏิบัติตามดังกล่าว ได้มีการทำความตกลงและแก้ไขกันใหม่ ขณะเดียวกันประเทศไทยก็ได้ทำการเอกสารต่อพันธกรณีตามความตกลงกำหนดเขตแดนดังกล่าว และยึดถือเส้นเขตแดนระหว่างกันให้เป็นไปตามที่ได้สำรวจและปักปันกันไว้แล้วในอดีตมาโดยตลอด

นโยบายของไทยในเรื่องเขตแดน

ในปัจจุบันประเทศไทยถือว่านโยบายเรื่องเขตแดนเป็นนโยบายเร่งด่วนที่จะดำเนินการร่วมกับประเทศเพื่อนบ้านเพื่อให้ได้มาซึ่งเส้นเขตแดนที่ชัดเจนแน่นอน และเพื่อมิให้ปัญหาเขตแดนถูกกล่าวเป็นปัญหาการเมืองอันอาจจะกระทบความสัมพันธ์ในกรอบกว้างระหว่างกันจึงมีนโยบายที่จะดำเนินการแก้ไขปัญหาอย่างเป็นเอกเทศ โดยสภากาความมั่นคงแห่งชาติได้กำหนดนโยบายหลักเพื่อให้เป็นกรอบในการแก้ไข

ปัญหาเบตเดนระหว่างไทยกับประเทศเพื่อนบ้านทั้งสี่ด้าน โดยให้ส่วนราชการไทยนำไปใช้เป็นแนวทางการปฏิบัติ ระหว่างปี พ.ศ.2542 – 2546 และยังคงยึดถือเป็นแนวทางในการปฏิบัติอยู่จนถึงในปัจจุบัน นโยบายดังกล่าวนี้จะไม่วางไว้แต่ประเด็นเรื่องของความมั่นคงเท่านั้น เนื่องจากจำเป็นจะต้องทราบถึงสัมพันธภาพระหว่างกันทั้งทางด้านการเมือง เศรษฐกิจ และสังคมด้วย โดยรัฐบาลไทยได้จัดตั้งกลไกใน 3 ระดับ คือระดับห้องอิน ระดับภูมิภาค และระดับประเทศ เป็นหลักในการดำเนินการตามนโยบายดังกล่าว โดยพยายามไม่ให้เกิดเป็นปัญหาครอบคลุมกับความสัมพันธ์กับประเทศเพื่อนบ้าน และหลีกเลี่ยงการใช้กำลังอาวุธในการแก้ไขปัญหา โดยจะผู้นำในการดำเนินการแก้ไขปัญหาเบตเดนให้เป็นเอกเทศจากปัญหาความสัมพันธ์ ด้านอื่นเพื่อมิให้ถูกกลามจูงเป็นปัญหาทางด้านการเมืองจนไปกระทบกับความสัมพันธ์โดยรวม โดยจะถือว่าปัญหารือเรื่องเบตเดนเป็นเรื่องที่ทั้งสองฝ่ายมีความเห็นแตกต่างกันในเชิงวิชาการ กล่าวคือในด้านกฎหมาย ด้านเทคนิคการสำรวจ และการจัดทำแผนที่เท่านั้น

นโยบายการแก้ไขปัญหาเส้นเบตเดน ได้กำหนดกรอบวัตถุประสงค์เพื่อให้ส่วนราชการนำไปสู่การปฏิบัติมีจำนวนทั้งสิ้น 4 ประการ ดังนี้

วัตถุประสงค์ที่ 1

เพื่อให้การแก้ไขปัญหาเส้นเบตเดนลดลงและลดความรุนแรง จึงกำหนดนโยบายให้ส่วนราชการปฏิบัติตามนี้

1. รักษาความสัมพันธ์กับประเทศเพื่อนบ้าน เพื่อสร้างบรรยากาศในการเจรจา และเร่งดำเนินการเจรจาแก้ไขปัญหาเส้นเบตเดนลดลงและลดความรุนแรง จึงกำหนดนโยบายให้ส่วนราชการปฏิบัติตามนี้

2. ใช้กลไกในระดับห้องอินที่แก้ไขปัญหาในระยะแรก ในกรณีที่ไม่สามารถหาข้อสูตรได้ในระดับห้องอินและมีปัญหาเกี่ยวกับหลักฐานทางกฎหมายและหลักฐานอื่นที่เกี่ยวข้องให้ยกระดับเจรจาเป็นระดับชาติ โดยใช้กลไกร่วมของรัฐที่ได้จัดตั้งขึ้น

3. ศึกษาค้นคว้าหาหลักฐานทั้งในด้านประวัติศาสตร์และทางกฎหมาย รวมทั้งหลักฐานต่างๆ ที่เกี่ยวข้องในเรื่องเบตเดนระหว่างประเทศไทยกับประเทศเพื่อนบ้านไว้ล่วงหน้า

4. ศึกษาข้อมูล ผลประโยชน์ และท่าทีของประเทศไทยกับประเทศเพื่อนบ้านต่อเส้นเบตเดนที่สำคัญในพื้นที่ต่างๆ รวมทั้งข้อตกลงระหว่างประเทศเพื่อนบ้านกับประเทศอื่นๆ เรื่องเส้นเบตเดน

5. ร่วมมือกับประเทศไทยกับประเทศเพื่อนบ้านในการสำรวจกฎหมายประเทศจัดทำหลักอ้างอิงเบตเดน ร่วมบำรุงรักษาและบูรณะหลักเบตเดนร่วมกัน

วัตถุประสงค์ที่ 2

เพื่อให้การดำเนินการในเรื่องเส้นเบตเดนมีเอกภาพ และสามารถสร้างผลประโยชน์ของชาติไว้ได้โดยชอบธรรม จึงกำหนดนโยบายให้ส่วนราชการปฏิบัติตามนี้

1. กำหนดท่าที่ในการเจรจาปัญหาสืบเนื่องจากแผนตลดแผนระหว่างไทยกับประเทศเพื่อนบ้านให้เป็นไปในแนวทางเดียวกัน

2. ให้ความรู้และความเข้าใจที่ชัดเจนอย่างค่อเนื่องแก่เจ้าหน้าที่และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องและรับผิดชอบเกี่ยวกับสืบเนื่องจากแผนรวมทั้งมีการประเมินความคืบหน้าของสถานการณ์อย่างสม่ำเสมอ

3. ให้ส่วนราชการที่รับผิดชอบเกี่ยวกับสืบเนื่องจากแผนมีความร่วมมือกันอย่างใกล้ชิด และมีเอกสารภาพเกี่ยวกับการดำเนินงานที่เกี่ยวข้องกับสืบเนื่องจากแผน

วัตถุประสงค์ที่ 3

เพื่อป้องกันรักษาสืบเนื่องจากแผนของไทยและสิทธิประโยชน์ของรายภูมิไทยไว้ จึงกำหนดนโยบายให้ส่วนราชการปฏิบัติตามดังนี้

1. ให้มีการสำรวจพื้นที่บริเวณชายแดนที่อาจเกิดการเปลี่ยนแปลงในสภาพภูมิประเทศและส่งผลกระทบต่อสืบเนื่องจากแผน ทั้งจากการเปลี่ยนแปลงจากธรรมชาติ และการดัดแปลงสภาพภูมิประเทศ และหากมีการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิประเทศเกิดขึ้นในส่วนราชการในพื้นที่ดำเนินการหารือกับราชการบริหารส่วนกลางก่อน

2. ให้จังหวัดที่มีแม่น้ำเป็นสืบเนื่องจากแผนระหว่างประเทศ โดยความช่วยเหลือสนับสนุนของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทำการศึกษาและตรวจสอบเป็นประจำ รวมทั้งดำเนินการป้องกันการพังทลายของฝั่งและการเปลี่ยนแปลงทางเดินของลำน้ำ

3. รักษาสิทธิประโยชน์อันชอบธรรมของรายภูมิไทยในพื้นที่ไว้ในกรณีที่รายภูมิได้ทำมาหากินในพื้นที่ที่เป็นปัญหาข้อพิพาท และดำเนินการอย่างเนียบขาดต่อบุคคลที่แสวงประโยชน์ส่วนตัวที่ก่อให้เกิดข้อพิพาทบริเวณชายแดน

วัตถุประสงค์ที่ 4

เพื่อให้มีการประชาสัมพันธ์ที่เอื้อประโยชน์ต่อการแก้ไขปัญหาสืบเนื่องจากแผนและให้ประชาชนมีความรู้ความเข้าใจและการสนับสนุนการดำเนินการของส่วนราชการ จึงกำหนดนโยบายให้ส่วนราชการปฏิบัติตามดังนี้

1. ให้ความรู้ สร้างจิตสำนึกร่วมกันและทำความเข้าใจกับประชาชนให้ตระหนักรถึงความสำคัญของหลักเขตแดนให้ความร่วมมือ และสนับสนุนแนวทางในการแก้ไขปัญหาสืบเนื่องจากแผนของทางราชการ

2. ให้มีการกำหนดแนวทางในการดำเนินงานประชาสัมพันธ์และชี้แจงข้อเท็จจริงเกี่ยวกับปัญหาสืบเนื่องจากแผนให้เป็นไปในทิศทางเดียวกัน และไม่เกิดข้ออ้อนแกล้งแก้ไขปัญหาสืบเนื่องจากแผน

นอกจากนี้คณะกรรมการได้มีมติในเรื่องเกี่ยวกับสืบเนื่องจากแผนเมื่อวันที่ 12 ตุลาคม พ.ศ.2542 โดยลงมติว่า “เพื่อมิให้เกิดผลกระทบต่อความสัมพันธ์ระหว่างประเทศไทยและการปฏิบัติการกิจกรรมในการรักษาความมั่นคงตามชายแดน ให้ส่วนราชการที่รับผิดชอบในการก่อสร้างถนนหรือกระทำการใด ๆ ตามบริเวณชายแดนถือเป็นแนวทางปฏิบัติว่า ในโอกาสต่อไปหากจะมีการก่อสร้างถนนหรือกระทำการใด ๆ ตามบริเวณ

ชายแคน ซึ่งอาจจะส่งผลกระทบต่อสันปันน้ำและหลักเขตแดน ให้ส่วนราชการที่รับผิดชอบได้ประสานกับกองบัญชาการทหารสูงสุด โดยกรมแผนที่ทหารและกรมสนธิสัญญาและกฎหมาย กระทรวงการต่างประเทศ เพื่อร่วมกันตรวจสอบข้อมูลให้ชัดเจนก่อนที่จะดำเนินการ ตามที่กระทรวงกลาโหมเสนอเป็นกรณีพิเศษ”

คณะกรรมการได้มีมติเพิ่มเติมเมื่อวันที่ 10 พฤษภาคม พ.ศ.2548 เพื่อเป็นการผ่อนปรนให้ส่วนราชการสามารถดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ บริเวณชายแคนได้ กล่าวคือ ให้หน่วยงานของรัฐยังคงปฏิบัติตามมติคณะกรรมการได้มีมติเพิ่มเติม เมื่อวันที่ 12 ตุลาคม พ.ศ.2542 และมีมติเพิ่มเติมว่า หากพื้นที่ในจุดใดในบริเวณชายแคนที่ จำเป็นต้องปรับปรุงพัฒนาให้เหมาะสม และไม่มีประเด็นข้อโต้แย้งที่จะดำเนินการดังกล่าว ให้ผ่อนผันให้ดำเนินการได้ตามความจำเป็นในแต่ละกรณี

กลไกการแก้ไขปัญหาเขตแดน

รัฐบาลของประเทศไทยและประเทศเพื่อนบ้าน ซึ่งปัจจุบันมีความสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน ได้พยายามที่จะลดหรือจัดปัญหาเขตแดนด้วยการสำรวจและปักปืนเขตแดนร่วมกันให้แนบทடดนมีความชัดเจน ซึ่งในการดำเนินการสำรวจและปักปืนเขตแดนดังกล่าวจำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องเคราะห์ความตกลงที่ทั้งสองฝ่ายกำหนดขึ้นร่วมกันและหลักการที่ถือเป็นเกติกาสาเก เนื่องจากประเทศไทยและประเทศเพื่อนบ้านอยู่ในประเทศโลก นั่นคือ ต้องการพสนธิสัญญาและความตกลงต่าง ๆ ที่เป็นพันธกรณีสืบมา แต่ในการดำเนินการก็มีข้อจำกัดหลายประการที่ทำให้เกิดปัญหา อาทิ เช่น ข้อความในสนธิสัญญาขาดความสมบูรณ์ แผนที่ปักปืนมีมาตรฐานเดียวกันไป สภาพภูมิประเทศเปลี่ยนแปลงไปจากการกระทำการของมนุษย์และจากธรรมชาติ และหลักเขตแดนเดิมมีระยะห่าง ชำรุด สูญหาย ลูกทำลาย หรือหายไม่พบ ไม่สามารถกำหนดตำแหน่งที่แน่นอนได้

รัฐบาลไทยได้ตระหนักรถึงปัญหาต่าง ๆ ดังกล่าว จึงได้ตั้งกลไกของรัฐในรูปของคณะกรรมการเขตแดนเพื่อการเจรจาและแก้ไขปัญหาเขตแดนกับประเทศไทยเพื่อนบ้านในหลาย ๆ ระดับ ซึ่งประกอบไปด้วยผู้แทนจากส่วนราชการต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องร่วมเป็นคณะกรรมการหรืออนุกรรมการ โดยมีสภาพความมั่นคงแห่งชาติเป็นหน่วยงานหลักฝ่ายความมั่นคง ทำหน้าที่ควบคุมดูแลการปฏิบัติ โดยจะพิจารณาแก้ไขปัญหาเขตแดนในภาพรวม กำหนดแผนและนโยบายในการเจรจา รวมทั้งความตกลงต่าง ๆ

การพิจารณาแก้ไขปัญหาเขตแดนในภาพรวมของสภาพความมั่นคงแห่งชาติจะมีหน่วยงานให้ข้อมูลหลัก ๆ อよู่ 2 หน่วยงาน คือ กรมสนธิสัญญาและกฎหมาย กระทรวงการต่างประเทศ มีหน้าที่ให้คำปรึกษา และให้ความเห็นในปัญหาทางด้านกฎหมายระหว่างประเทศ และกรมแผนที่ทหาร กระทรวงกลาโหม ซึ่งเป็นหน่วยงานทางด้านเทคนิคทำหน้าที่สำรวจหาแนวเส้นเขตแดนที่ถูกต้องในภูมิประเทศ โดยจะปฏิบัติภัยได้กรอกรายการเจรจาของกรมสนธิสัญญาและกฎหมาย และปฏิบัติตามนโยบายของสภาพความมั่นคงแห่งชาติ และหน่วยงานที่สำคัญอีกหน่วยงานหนึ่ง คือ กระทรวงมหาดไทยที่รับผิดชอบและดูแลพื้นที่ที่มีปัญหาเขตแดน

ในส่วนของการแก้ไขปัญหาเขตแดนของไทยได้ยึดถือนโยบายความมั่นคงแห่งชาติในการแก้ไขปัญหาเส้นเขตแดนระหว่างไทยกับประเทศเพื่อนบ้านของสภาคามมั่นคงแห่งชาติซึ่งได้ระบุถึงวัตถุประสงค์และนโยบายในการแก้ไขปัญหา ให้ส่วนราชการต่าง ๆ ใช้เป็นแนวทางและถือปฏิบัติ โดยนายกรัฐมนตรีได้มอบหมายให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศเป็นผู้รับผิดชอบในการเจรจาทำความตกลงกับประเทศเพื่อนบ้าน โดยสันติวิธี เพื่อให้มีการสำรวจและปักปืนเขตแดนตลอดแนวร่วมกัน ตลอดจนแก้ไขปัญหาเขตแดนที่เกิดขึ้นในระดับน้อยโดยไม่ระบุหมายเลขระหว่างประเทศ โดยมีกรรมแผนที่ทหารเป็นผู้ปฏิบัติทางเทคนิคที่จะกำหนดแนวทางเขตแดนให้มีความชัดเจนด้วยการก่อสร้างหลักเขตแดน และหาคำพิจารณาของหลักเขตแดนเพื่อทำให้แนวทางเขตแดนมีความชัดเจนโดยใช้เทคโนโลยีในการสำรวจและปักปืนเขตแดนที่ทันสมัยและเป็นสากลและเป็นที่ยอมรับของทั้งสองฝ่ายมาช่วยในการแก้ไขปัญหา

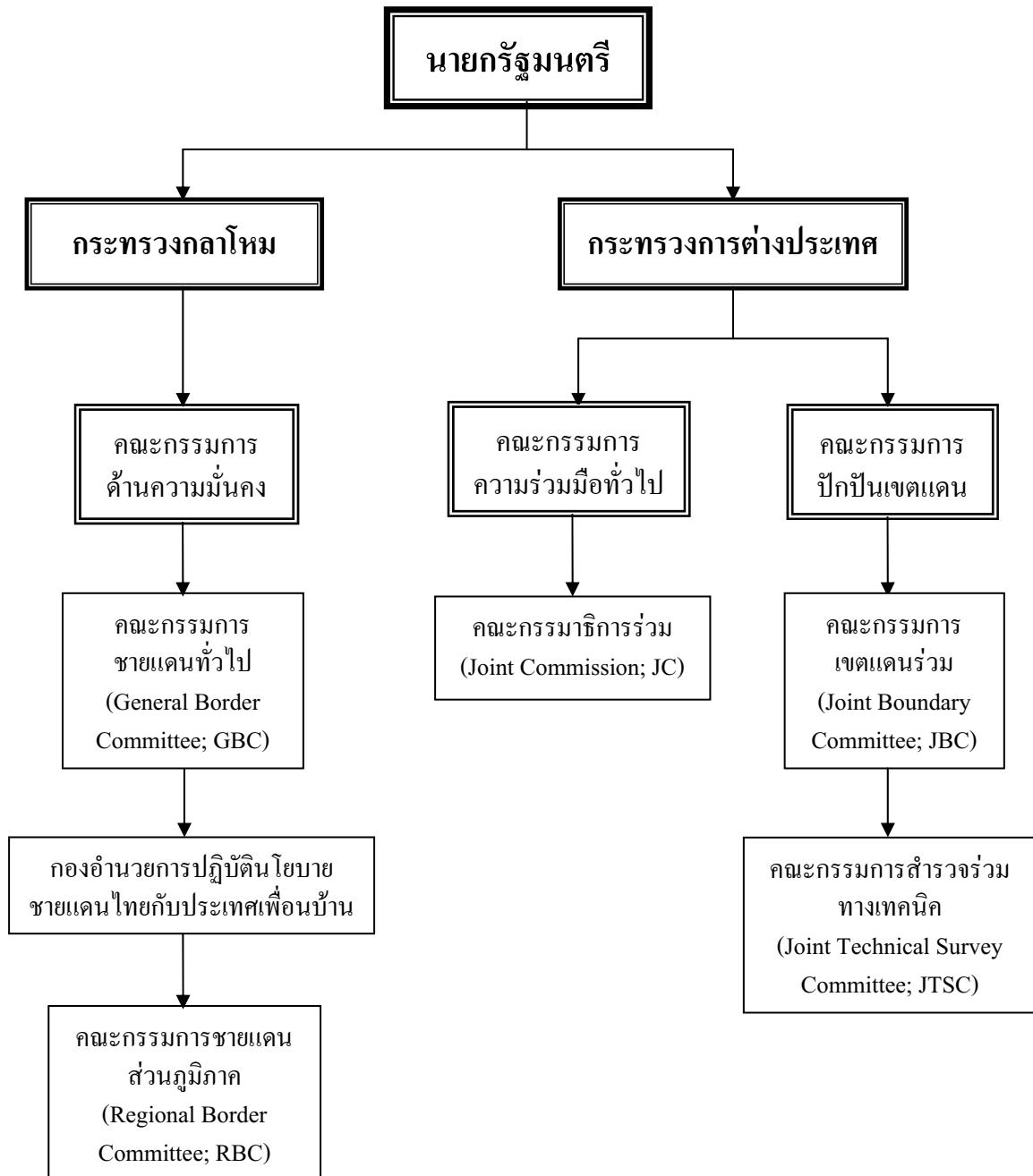
กลไกในการแก้ไขปัญหาเขตแดนระหว่างประเทศไทยกับประเทศเพื่อนบ้านในแต่ละด้านส่วนใหญ่มีโครงสร้างคล้ายคลึงกัน โดยได้มีการจัดตั้งกลไกในรูปคณะกรรมการที่เกี่ยวข้องกับงานเขตแดนซึ่งอยู่ในความรับผิดชอบของกระทรวงกลาโหม และกระทรวงการต่างประเทศ โดยเป็นตรงต่อนายกรัฐมนตรีซึ่งสามารถแบ่งออกเป็นกลุ่มใหญ่ ๆ ได้ 3 กลุ่ม คือ กลุ่มคณะกรรมการด้านความมั่นคง กลุ่มคณะกรรมการด้านความร่วมมือทั่วไป และกลุ่มคณะกรรมการปักปืนเขตแดน ซึ่งในที่นี้จะขอกล่าวถึงเฉพาะกลุ่มคณะกรรมการปักปืนเขตแดนที่มีหน้าที่โดยตรงในการเจรจาและแก้ไขปัญหาเขตแดนเท่านั้น

กลุ่มคณะกรรมการปักปืนเขตแดนส่วนใหญ่จะอยู่ภายใต้ความรับผิดชอบของกระทรวงการต่างประเทศ ยกเว้นด้านมาเลเซียเพียงด้านเดียวที่อยู่ในความรับผิดชอบของกองบัญชาการทหารสูงสุด กระทรวงกลาโหม สำหรับคณะกรรมการปักปืนเขตแดนระดับน้อยในส่วนของกระทรวงการต่างประเทศส่วนใหญ่จะเรียกว่า คณะกรรมการธิกิจการเขตแดนร่วม หรือ Joint Boundary Committee หรือ JBC โดยมีรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศ หรือรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงการต่างประเทศเป็นประธานฝ่ายไทย ในขณะที่คณะกรรมการซึ่งอยู่ในส่วนของกองบัญชาการทหารสูงสุด กระทรวงกลาโหม จะเรียกว่า คณะกรรมการจัดทำหลักเขตแดนร่วมระหว่างไทย – มาเลเซีย หรือ Land Boundary Committee หรือ LBC มีผู้บัญชาการทหารสูงสุดเป็นประธานฝ่ายไทย มีเสนอธิกิจการทหาร และเจ้ากรรมแผนที่ทหารเป็นรองประธาน

คณะกรรมการชุดนี้ (JBC และ LBC) ถือเป็นคณะกรรมการระดับสูงที่รับผิดชอบและคุ้มครองเรื่องการปักปืนเขตแดนโดยตรง โดยมีอำนาจหน้าที่สำคัญดังนี้

1. กำหนดนโยบาย และเจรจาเพื่อแก้ไขปัญหาเส้นเขตแดน รวมทั้งพิจารณาเรื่องต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการสำรวจและจัดทำหลักเขตแดนตลอดแนว เพื่อให้เป็นไปตามสนธิสัญญา แผนที่ปักปืน และหลักฐานอื่น ๆ ที่ได้ตกลงกันไว้

2. กำหนดพื้นที่ความร่วงด่วนในการสำรวจที่จะมีการปักเขตแดนร่วมกัน และพิจารณาเรื่องอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการสำรวจและปักปืนเขตแดนที่ได้กำหนดขึ้น

3. พิจารณาและรับรองแผนแม่บทและข้อกำหนดอำนวยหน้าที่ (Terms of Reference : TOR) ใน การสำรวจและปักปืนเขตแดนร่วมกัน

4. แต่งตั้งคณะกรรมการ หรือปรับปรุงคณะกรรมการให้เหมาะสมตามความจำเป็นเพื่อ ช่วยเหลือในการปฏิบัติหน้าที่

5. จัดทำแผนที่ร่วมเพื่อแสดงเส้นเขตแดนที่ได้ทำการสำรวจและปักปืนเขตแดนเสร็จเรียบร้อยแล้ว

นอกจากคณะกรรมการชุดนี้แล้วยังมีคณะกรรมการในระดับรองลงมาซึ่งมีอำนาจหน้าที่ในการเจรจา ทางเทคนิคเกี่ยวกับการสำรวจและปักปืนเขตแดนรวมทั้งการจัดซื้อสำรวจเพื่อเข้าปฏิบัติงานในภูมิ

ประเทศ โดยจะปฏิบัติตามนโยบายของคณะกรรมการชุดใหญ่ที่ก่อตั้งมาแล้วข้างต้น เรียกว่า คณะกรรมการเทคโนโลยี หรือ Joint Technical Committee หรือ JTC หรือ Joint Technical Sub Commission : JTSC และแต่ละเรื่องในแต่ละด้าน โดยมีเจ้ากรรมแผนที่ทหารเป็นประธานฝ่ายไทย เป็นต้น

ในส่วนรายละเอียดขององค์ประกอบและอำนาจหน้าที่คณะกรรมการที่เกี่ยวข้องกับงานเขตแดน โดยรวม ทั้งในส่วนของกระทรวงกลาโหม และกระทรวงการต่างประเทศ มีดังนี้

ในส่วนของกระทรวงกลาโหม

โดยรวมเป็นการดำเนินการทางทหารเพื่อความมั่นคงของประเทศไทย ซึ่งในแต่ละด้าน มีองค์ประกอบ และอำนาจหน้าที่ ดังนี้

1. ด้านกัมพูชา

1.1 คณะกรรมการชายแดนทั่วไป หรือ General Border Committee (GBC) มีรัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหมเป็นประธาน และเจ้ากรมยุทธการทหารเป็นเลขานุการ (ปัจจุบันมีเจ้ากรรมกิจการชายแดนทหารเป็นเลขานุการ) มีอำนาจหน้าที่รับผิดชอบในการกำหนดแนวทาง มาตรการ เกี่ยวกับการส่งเสริมความร่วมมือรักษาความสงบเรียบร้อยและความมั่นคงในพื้นที่ชายแดนทั้งสองประเทศ

1.2 คณะกรรมการชายแดนส่วนภูมิภาค หรือ Regional Border Committee (RBC) มีแม่ทัพภาคที่ 1 และแม่ทัพภาคที่ 2 เป็นประธาน และมีเสนาธิการกองทัพภาค เป็นเลขานุการ (แต่ตั้งโดยคณะกรรมการ GBC) มีอำนาจหน้าที่รับผิดชอบในการกำหนดแนวทางและมาตรการตามนโยบายคณะกรรมการร่วมมีรักษาความสงบเรียบร้อยบริเวณชายแดนไทย – กัมพูชา ในแต่ละพื้นที่

1.3 กองอำนวยการปฏิบัตินโยบายชายแดนไทยกับประเทศไทยเพื่อนบ้าน (กอ.นชท.) มีผู้บัญชาการทหารสูงสุด เป็นผู้อำนวยการฯ และมีหัวหน้าส่วนราชการและผู้แทนกระทรวง ทบวง กรมต่าง ๆ รวมทั้งช่วยการปฏิบัติงานของศูนย์ปฏิบัติการชายแดนไทยกับประเทศไทยเพื่อนบ้านร่วมกับเหล่าทัพและส่วนราชการที่เกี่ยวข้อง มีอำนาจหน้าที่รับผิดชอบในการอำนวยการ ประสานงาน ควบคุม และกำกับดูแลการปฏิบัติงานของส่วนราชการต่าง ๆ ให้เป็นไปตามนโยบายความมั่นคงแห่งชาติของไทยต่อพม่า ลาว กัมพูชา และมาเลเซีย ในส่วนที่เกี่ยวข้อง สถานะปานความมั่นคงตามแนวชายแดน เพื่อให้ประชาชน ชุมชน และพื้นที่ชายแดนไทยกับประเทศไทยเพื่อนบ้านมีความมั่นคงปลอดภัย รวมทั้งปฏิบัติหน้าที่อื่น ๆ ตามที่รัฐบาลมอบหมาย

1.4 คณะกรรมการชิการเขตแดนร่วมไทย – กัมพูชา หรือ Joint Technical Survey Committee (JTSC) มีเจ้ากรรมแผนที่ทหารเป็นประธาน และมีผู้อำนวยการกองเขตแดนระหว่างประเทศเป็นเลขานุการ มีอำนาจหน้าที่รับผิดชอบในการดำเนินการเจรจาเกี่ยวกับการสำรวจและปักปันเขตแดนตามสนธิสัญญา แผนที่ และหลักฐานตามที่ได้ตกลงกัน และปฏิบัติตามนโยบายของคณะกรรมการชิการร่วมฯ Joint Commission (JC)

ที่มีอบทหมายให้ และกำหนดน โยบายและรับผิดชอบงานคณะผู้อำนวยการ โครงการร่วม รวมทั้งเสนอผลการดำเนินงานให้ JC พิจารณา

1.5 คณะกรรมการร่วมมือรักษาความสงบเรียบร้อยบริเวณชายแดน หรือ Border Peace Keeping Committee (BPKC) มีผู้บัญชาการทหารสูงสุด เป็นประธาน หัวหน้าศูนย์อำนวยการร่วม 101 ศูนย์อำนวยการร่วม กองบัญชาการทหารสูงสุด เป็นเลขานุการ (ปัจจุบันมีเจ้ากรมกิจการชายแดนทหารเป็นเลขานุการ) มีอำนาจหน้าที่รับผิดชอบในการประสานงานและดำเนินงานทั้งปวงเกี่ยวกับการร่วมมือรักษาความสงบเรียบร้อยตามแนวชายแดนไทย – กัมพูชา ให้เป็นไปตามนโยบายของผู้บัญชาการทหารสูงสุด ด้วยความเรียบร้อยมีประสิทธิภาพ และได้ผลสมความมุ่งหมายของรัฐบาล

2. ด้านลาว

2.1 คณะกรรมการร่วมมือรักษาความสงบเรียบร้อยตามชายแดนทั่วไป (GBC) ดำเนินการในภาพรวมเหมือนกับ ไทย – กัมพูชา

2.2 คณะกรรมการชายแดนส่วนภูมิภาค (RBC) ไม่มีในด้านไทย – ลาว

2.3 กองอำนวยการปฏิบัตินโยบายชายแดนไทยกับประเทศเพื่อนบ้าน (กอ.นชท.) ดำเนินการในภาพรวมเหมือนกันทั้งสี่ด้าน

2.4 คณะกรรมการเทคโนโลยีคร่าวๆ (JTC) ดำเนินการในภาพรวมเหมือนกับคณะกรรมการ JTSC ด้านกัมพูชา และด้านพม่า

2.5 คณะกรรมการผู้อำนวยการ โครงการร่วม หรือ Co-Project Directors (CPD) มีผู้อำนวยการ โครงการร่วม เป็นประธาน และเจ้าหน้าที่กรรมการแผนที่ทหารเป็นเลขานุการ (แต่ตั้งโดยคณะกรรมการ JTC) มีอำนาจหน้าที่รับผิดชอบในการดำเนินการทางเทคนิคปักปืนเขตแดนร่วม รวมทั้งด้านการรักษาความปลอดภัยของชุดสำรวจ ส่งกำลังบำรุง การรักษาพยาบาล การอำนวยความสะดวกในการผ่านด่านตรวจคนเข้าเมือง ควบคุม เร่งรัด ตรวจสอบการดำเนินงานระดับแม่กองสนาม (Chief of Field Party : CPF) และชุดสำรวจให้ถูกต้อง แล้วรายงานคณะกรรมการเทคนิคทราบ

3. ด้านพม่า

3.1 คณะกรรมการร่วมมือรักษาความสงบเรียบร้อยตามชายแดนทั่วไป (GBC) ไม่มีในด้าน ไทย – พม่า

3.2 คณะกรรมการชายแดนส่วนภูมิภาค (RBC) ดำเนินการในภาพรวมเหมือนกันทั้งสี่ด้าน

3.3 กองอำนวยการปฏิบัตินโยบายชายแดนไทยกับประเทศเพื่อนบ้าน (กอ.นชท.) ดำเนินการในภาพรวมเหมือนกันทั้งสี่ด้าน

3.4 คณะกรรมการสำรวจร่วมทางเทคนิค (JTSC) ดำเนินการทางเทคนิคในภาพรวมเหมือนกันทุกด้าน

3.5 คณะกรรมการผู้อำนวยการโครงการร่วม (CPD) ดำเนินการทางเทคนิคในภาพรวม เมื่อขึ้นกันทุกด้าน

3.6 คณะกรรมการชายแดนส่วนห้องดินไทย – พม่า Township Border Committee (TBC) มี การจัดตั้งเป็น 5 คณะ คือ 1) จังหวัดระโนง 2) จังหวัดกาญจนบุรี 3) อำเภอแม่สอด จังหวัดตาก และ 4) จังหวัดแม่ฮ่องสอน และ 5) อำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงราย โดยมีผู้บังคับหน่วยเฉพาะกิจในพื้นที่ที่เกี่ยวข้อง เป็นประธาน นายทหารประจำสำนักงานร่วมไทย – พม่า เป็นเลขานุการ มีอำนาจหน้าที่รับผิดชอบในการ ดำเนินการเรื่องความมั่นคงและปัญหาชายแดน ตลอดจนจัดตั้งชุดติดต่อประสานงานระหว่างหน่วยงาน รับผิดชอบของระดับพื้นที่ทั้งสองฝ่าย

4. ด้านมาเลเซีย

4.1 คณะกรรมการร่วมมือรักษาความสงบเรียบร้อยตามชายแดนทั่วไป (GBC) ดำเนินการใน ภาพรวมเมื่อขึ้นกับไทย – กัมพูชา และไทย – ลาว

4.2 คณะกรรมการจัดทำหลักเขตแดนร่วมไทย – มาเลเซีย หรือ Land Boundary Committee : LBC มีผู้บัญชาการทหารสูงสุดเป็นประธาน รองเจ้ากรมแผนที่ทหารฝ่ายปฏิบัติการเป็นเลขานุการ มีอำนาจหน้าที่รับผิดชอบในการกำหนดพื้นที่ในการปักปืนเขตแดน และเรื่องอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องในการปักปืนเขตแดน ค่าใช้จ่าย แรงงาน ค่าขนส่งต่างฝ่ายต่างออก ส่วนค่าวัสดุในการก่อสร้างหลักเขตแดนจะออกฝ่ายละเท่า ๆ กัน กำหนดช่วงระยะเวลาห่างของหลักเขตแดน จัดทำแผนที่เส้นเขตแดน และตรวจสอบความถูกต้องและลงนามใน หลักฐานที่ทั้งสองฝ่ายยอมรับ

4.3 คณะกรรมการชายแดนส่วนภูมิภาค (RBC) ดำเนินการในภาพรวมเมื่อขึ้นทั้งสี่ด้าน

4.4 คณะกรรมการเทคนิคร่วมฯ (JTC) ดำเนินการทางเทคนิคในภาพรวมเมื่อขึ้นทั้งสี่ ด้าน

4.5 คณะกรรมการผู้อำนวยการโครงการร่วม (CPD) ดำเนินการทางเทคนิคในภาพรวม เมื่อขึ้นทั้งสี่ด้าน

4.6 คณะกรรมการร่วมไทย – มาเลเซีย หรือ Joint Working Group (JWG) มีผู้อำนวยการ โครงการร่วมของทั้งสองฝ่ายเป็นประธาน แม่กองสนับสนุนไทย – มาเลเซีย ของทั้งสองฝ่ายเป็นเลขานุการ

5. คณะกรรมการที่เกี่ยวข้องอื่น ๆ

5.1 คณะกรรมการระดับสูงเพื่อแก้ไขความตกลงว่าด้วยความร่วมมือชายแดน หรือ High Level Committee (HLC) มีผู้บัญชาการทหารสูงสุด เป็นประธาน และเจ้ากรรมกิจการชายแดนทหารเป็น เลขานุการ

5.2 คณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมส่วนภูมิภาค หรือ Regional Socioeconomic Development Committee (RSDEC) มีแม่ทัพภาคที่ 4 เป็นประธาน หัวหน้าสำนักงานคณะกรรมการชายแดน ส่วนภูมิภาคเป็นเลขานุการ

ในส่วนของกระทรวงการต่างประเทศ

เป็นการดำเนินการทางทูต ด้านการเจรจา แต่ละด้านมีองค์ประกอบและอำนาจหน้าที่ ดังนี้

1. ด้านกัมพูชา

1.1 คณะกรรมการธิการร่วมฯ Joint Commission (JC) มีรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศเป็นประธาน และมีอธิบดีกรมต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องในแต่ละด้านของกระทรวงการต่างประเทศเป็นเลขานุการ มีอำนาจหน้าที่รับผิดชอบในการรับผิดชอบในการสำรวจและจัดทำหลักเขตแดนร่วมพิจารณา รับรองแผนแม่บทและข้อกำหนดอำนาจหน้าที่ในการสำรวจและจัดทำหลักเขตแดนร่วม กำหนดพื้นที่เร่งด่วนมอบหมายให้กับคณะกรรมการธิการฯ และควบคุมดูแลติดตามการดำเนินงานของคณะกรรมการธิการฯ รวมทั้งผลิตแผนที่เส้นเขตแดน

1.2 คณะกรรมการธิการเขตแดนร่วม หรือ Joint Boundary Committee (JBC) มีรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศเป็นประธาน ผู้อำนวยการกองเขตแดน กรมสนธิสัญญาและกฎหมาย กระทรวงการต่างประเทศเป็นเลขานุการ มีอำนาจหน้าที่รับผิดชอบในการพิจารณาการสำรวจและจัดทำหลักเขตแดน ตลอดแนวตามสนธิสัญญา แผนที่ปักปัน และหลักฐานอื่น ๆ ที่ได้ตกลงกันไว้ จัดทำแผนแม่บทและข้อกำหนด อำนาจหน้าที่ในการปักปัน จัดชุดสำรวจร่วมในการปฏิบัติงาน ทำงานงานเสนอต่อกомมิชชัน จัดทำแผนที่เส้นเขตแดนที่ได้ทำการสำรวจและปักปันแล้ว

2. ด้านลาว

คณะกรรมการธิการร่วม (JC) และคณะกรรมการธิการเขตแดนร่วมฯ (JBC) องค์ประกอบและอำนาจหน้าที่คล้ายคลึงกันกับด้านกัมพูชา

3. ด้านพม่า

คณะกรรมการธิการร่วม (JC) และคณะกรรมการธิการเขตแดนร่วมฯ (JBC) องค์ประกอบและอำนาจหน้าที่คล้ายคลึงกันกับด้านกัมพูชาและด้านลาว

นอกจากนี้ด้านพม่ายังมีคณะกรรมการร่วมไทย – พม่า เกี่ยวกับเขตแดนคงที่ช่วงแม่น้ำสาย – แม่น้ำรวก หรือ Joint Committee Relating to the Fixed Boundary on Mae Sai – Nam Ruak Rivers Sector (JCR) มีอธิบดีกรมสนธิสัญญาและกฎหมาย เป็นประธาน เจ้าหน้าที่กรมสนธิสัญญาและกฎหมาย กระทรวงการต่างประเทศเป็นเลขานุการ มีอำนาจหน้าที่รับผิดชอบในการพิจารณาเกี่ยวกับสิทธิในการเดินเรือ การใช้

นำอย่างเป็นธรรม การบำรุงรักษา และการอนุรักษ์ทางเดินของน้ำ รวมทั้งการบำรุงร่วมฯ รักษาหลักอ้างอิง เขตแดน ซึ่งในปัจจุบันเจ้าหน้าที่เทคนิคกรมแผนที่ทหาร ระดับผู้อำนวยการโครงการร่วม และคณะทำงานร่วม (CPD/ JWG) ทำหน้าที่ซ่อมแซมหลักอ้างอิงเขตแดนบริเวณแม่น้ำสาย – แม่น้ำราก ภายใต้กรรมการปฎิบัติงานของคณะกรรมการชุดนี้

4. ด้านมาเลเซีย

4.1 คณะกรรมการชิการร่วมฯ (JC) ดำเนินการในภาพรวมเมื่อตนกับทุกค้าน และไม่มีคณะกรรมการชิการเขตแดนร่วมฯ (JBC)

4.2 คณะกรรมการทบทวนว่าด้วยความร่วมมือไทย – มาเลเซีย หรือ Committee to Review Border Co-Operation (CRBC) มีปลัดกระทรวงการต่างประเทศ เป็นประธาน

นอกจากคณะกรรมการที่เกี่ยวข้องปัญหาเขตแดนระหว่างประเทศไทยทั้งสี่ด้านแล้วนั้น ในส่วนของฝ่ายไทยยังมีคณะกรรมการเพื่อพิจารณาปัญหาเขตแดนของประเทศไทย ซึ่งถือว่าเป็นองค์กรระดับสูงที่มีหน้าที่กำหนดนโยบายในการแก้ปัญหาเขตแดนตามที่กล่าวแล้วข้างต้น รวมทั้งพิจารณาและแก้ไขปัญหาเขตแดนในภาพรวมของประเทศไทย คณะกรรมการฯ ดังกล่าวที่สำคัญเช่น คณะกรรมการพิจารณาปัญหาเส้นเขตแดนของประเทศไทย ซึ่งมีเลขานุการสภากาลเมืองมั่นคงแห่งชาติเป็นประธาน คณะกรรมการพิจารณาปัญหาราชใช้แม่น้ำระหว่างประเทศไทยกับประเทศไทยเพื่อบ้าน มีรองปลัดกระทรวงมหาดไทยฝ่ายความมั่นคงเป็นประธาน และคณะกรรมการตรวจสอบและแก้ไขแนวพรหมแดนระหว่างประเทศไทยบันแผนที่ของกรมแผนที่ทหาร มีเจ้ากรมแผนที่ทหารเป็นประธาน

สาเหตุที่ก่อให้เกิดปัญหาเขตแดน

ปัจจุบันประเทศไทยยังคงมีปัญหาเขตแดนคงค้างกับประเทศไทยเพื่อบ้านอยู่ไม่ต่ำกว่า 68 จุด โดยยังไม่ทราบตำแหน่งที่แท้จริงของแนวเขตแดน จึงทำให้แนวเขตแดนไม่ชัดเจนและมีการอ้างกรรมสิทธิ์เหนือดินแดนซ้อนทับกัน อันเนื่องมาจากการตีความหลักฐานในการปักปืนเขตแดนไม่ตรงกัน และแต่ละฝ่ายจะยึดถือหลักฐานเฉพาะส่วนที่ตนได้ประโยชน์ หรือตีความไปในทางที่ตนได้ประโยชน์ การแก้ปัญหาเขตแดนให้จบสิ้นจึงต้องใช้เวลามาก และจากปัญหาเขตแดนทั้งหมดที่เกิดขึ้นกับประเทศไทยเพื่อบ้าน พoSรูปได้ว่าปัญหาเขตแดนเกิดจากหลักฐานทางกฎหมายในการปักปืนเขตแดนในอดีต อาทิ สนธิสัญญา บันทึกว่าแผนที่จากการปักปันฯ บัญชีที่หมายเขตแดนฯ หลักฐานเหล่านี้ขาดความสมบูรณ์ บางส่วนมีความคลาดเคลื่อน คลุมเครือ ไม่สอดคล้องกับหลักกฎหมายประเทศจริง นำไปสู่ปัญหาการขัดแย้งระหว่างประเทศไทยคู่สัญญา ซึ่งสามารถแยกสาเหตุของปัญหាជอกได้ดังนี้

1. แผนที่ปักปืนมีความคลาดเคลื่อน แผนที่ปักปืนเขตแดนทั้งสี่ด้านเป็นแผนที่มาตราส่วนเล็ก มีมาตราส่วนมากกว่า 1/200,000 (1 มิลลิเมตร ในแผนที่ = 200 เมตร ในภูมิประเทศจริง) จึงไปทั้งสี่นั้น ประกอบกับบันทึกภาษา (Proces Verbal) ที่แสดงรายละเอียดที่ตั้งของหลักเขตแดนโดยเฉพาะด้านกัมพูชา ขาดความชัดเจน และหลักเขตแดนถูกเคลื่อนย้าย จึงทำให้การถ่ายทอดตำแหน่งของเส้นเขตแดนจากแผนที่ ปักปันลงในภูมิประเทศจริงขาดความถูกต้อง หรือบางครั้งก็ไม่สามารถที่จะถ่ายทอดลงได้เลย

2. การเปลี่ยนแปลงสภาพทางภูมิศาสตร์ทั้งทางธรรมชาติและการกระทำของมนุษย์ เช่น การเปลี่ยนทางเดินของลำน้ำที่ใช้เป็นเส้นเขตแดน การกัดกร่อน หรือพังทลายโดยธรรมชาติ การขุดโถหือกลบ โดยมนุษย์ในบริเวณที่เป็นสันปันน้ำเขตแดน ทำให้ยากต่อการพิสูจน์ว่าเส้นเขตแดนอยู่ในบริเวณใด

3. ข้อมูลในเอกสารหลักฐานไม่ตรงกับข้อมูลในภูมิประเทศ ซึ่งภูมิประเทศในหลักฐานต่าง ๆ เช่น ในสนธิสัญญา แผนที่ปักปัน บัญชีหมายเลขเขตแดน ไม่ตรงกับชื่อที่เรียกในปัจจุบัน เป็นเหตุให้ไม่สามารถที่จะหาตำแหน่งของตำแหน่งนั้น ๆ ในภูมิประเทศได้

4. เส้นเขตแดนตอนยังมิได้มีการปักหลักเขต เช่น แนวพรມแดนด้านกัมพูชาบริเวณเทือกเขาพนมคงรัก ตั้งแต่ช่องบกถึงช่องสะจำ หรือเกล บริเวณนี้เคยมีกรณีพิพาทเรื่องเข้าพระวิหารมาแล้ว และยังคงประสบปัญหาอยู่ในปัจจุบัน

5. หลักเขตแดนชำรุดสูญหายและถูกเคลื่อนย้าย หรือมีระยะห่างมากเกินไป ทำให้ไม่สามารถที่จะทราบได้ว่าเขตแดนที่แน่นอนอยู่บน จุดใด เช่น แนวพรມแดนระหว่างไทย – กัมพูชา ที่มีหลักเขตแดนปักอยู่ 73 หลัก แต่ปัจจุบันหลักดังกล่าวชำรุด สูญหาย และถูกเคลื่อนย้ายไปเป็นจำนวนมาก

6. สนธิสัญญาขาดความเป็นธรรม เช่น อนุสันธิสัญญาที่ไทยทำกับฝรั่งเศสมื่อวันที่ 25 สิงหาคม ค.ศ.1926 ว่าด้วยแม่น้ำโขงที่ใช้ร่องน้ำชิดฝั่งไทยเป็นแนวเขตแดนเป็นสนธิสัญญาฉบับที่ทำให้ไทยเสียเปรียบ และก่อให้เกิดปัญหามากถึงทุกวันนี้

7. การรุกล้ำดินแดนซึ่งกันและกันทั้งโดยเจตนาและไม่เจตนา การรุกล้ำดินแดนโดยเจตนา เกิดจาก การทำประโยชน์ในที่ดินบริเวณแนวพรມแดน เช่น แนวพรມแดนระหว่างไทย – มาเลเซีย มีการทำก้าง การทำสวนยางพารา หรืออาจจะเกิดจากการลักลอบขนสินค้าหนีภาษี ส่วนการรุกล้ำโดยไม่เจตนาซึ่ง สาเหตุเนื่องมาจากความไม่ชัดเจนของเส้นเขตแดน เช่น ไม่มีหลักเขตแดน หรือมีหลักเขตแดนแต่มีระยะห่างกันมากเกินไป เป็นต้น

การแก้ไขปัญหาเขตแดน

วิธีการแก้ไขปัญหาที่ผ่านมา

การแก้ไขปัญหาเขตแดนระหว่างไทยกับประเทศเพื่อนบ้านในอดีตที่ผ่านมาจะใช้การเจรจาเพื่อแก้ไขปัญหาโดยสันติวิธี โดยใช้กลไกของรัฐ ในระดับท้องถิ่นและระดับภูมิภาคซึ่งเป็นกลไกอยู่ใน

คณะกรรมการด้านความมั่นคงในการแก้ไขปัญหาเบื้องต้นในระยะแรก หากปัญหาดังกล่าวไม่สามารถหาข้อบุคคลได้เนื่องจากเป็นปัญหาเกี่ยวกับหลักฐานทางกฎหมายหรือประวัติศาสตร์ และหลักฐานอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องซึ่งอยู่นอกเหนือขอบเขตความรับผิดชอบ ก็จะเสนอเรื่องให้คณะกรรมการปักปันเขตแดนซึ่งเป็นกลไกของรัฐในระดับชาติเป็นผู้พิจารณาและแก้ไขปัญหาต่อไป

นอกจากนี้ การแก้ไขปัญหาเขตแดนจำเป็นต้องหลีกเลี่ยงการใช้กำลังอาวุธในการแก้ไขปัญหา และจะมุ่งเน้นการดำเนินการให้ปัญหาเขตแดนเป็นเอกสารจากปัญหาความสัมพันธ์ด้านอื่น (depoliticisation) เพื่อมิให้ถูกมองเป็นปัญหาการเมืองจนเกิดการกระทบกระเทือนทั้งความสัมพันธ์โดยรวม โดยจะถือว่าเรื่องปัญหาเขตแดนเป็นเรื่องที่ทั้งสองฝ่ายมีความเห็นแตกต่างกันในทางวิชาการ ทั้งในด้านกฎหมาย ด้านเทคนิคการสำรวจ และการจัดทำแผนที่เท่านั้น (ที่มา : เอกสารกรมสนธิสัญญาและกฎหมาย กระทรวงการต่างประเทศ)

ทำไมการแก้ไขปัญษาเขตแดนล่าช้า

หลายท่านคงมีข้อสงสัยว่าทำไมการเจรจาแก้ไขปัญษาเขตแดนของคณะกรรมการดังกล่าวดูเหมือนไม่มีความคืบหน้า การปักปันเขตแดนเป็นไปอย่างล่าช้าและเป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาพื้นที่ตามแนวवิชาญเด่น และช่องทางผ่านแดนต่าง ๆ ส่งผลเสียต่อการเจริญเติบโตและความร่วมมือทางเศรษฐกิจระหว่างประเทศไทยกับประเทศเพื่อนบ้านมาโดยตลอด

ความยากลำบากในการแก้ไขปัญษาเขตแดนประการหนึ่งเนื่องจากเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องโดยตรงกับผลประโยชน์และอำนาจของชาติ เนื่องจากแนวเขตแดนระหว่างประเทศ คือ แนวที่ใช้ในการกำหนดเขตอธิบดีไทยซึ่งได้รับความคุ้มครองโดยกฎหมายระหว่างประเทศ ความผิดพลาดในการแก้ไขปัญษาเขตแดนหากเกิดขึ้นย่อมหมายถึงการทำให้สูญเสียดินแดนอันเป็นทรัพย์สินที่สำคัญ สำหรับประเทศไทยมีความผิดตามประมวลกฎหมายอาญาประกอบกับหลักฐานทางกฎหมายในอีกที่อยู่บนพื้นฐานของความเสียเปรียบและขาดความสมบูรณ์ จึงเป็นข้อจำกัดอย่างมากในการเจรจาและการปักปันเขตแดนในภูมิประเทศดังนั้นการเจรจาแก้ไขปัญษาเขตแดนจึงต้องกระทำด้วยความระมัดระวังและรอบคอบ ผู้ที่เข้ามามีส่วนรับผิดชอบในการเจรจาทุกคนจึงมักตัดสินใจแก้ไขปัญษาเขตแดนแบบค่อยเป็นค่อยไปโดยเฉพาะในกรณีที่พิจารณาอย่างถี่ถ้วนแล้วว่าฝ่ายไทยเสียเปรียบ เพราะอาจตกลงอยู่ในภาวะที่ต้องเสียเงินกันไป

จากการศึกษาและประสบการณ์ของผู้เขียนทั้งในด้านการสำรวจและปักปันหลักเขตแดนกับประเทศไทยเพื่อนบ้าน รวมทั้งการได้มีส่วนร่วมในการประชุมแก้ไขปัญหาในเรื่องเขตแดนกับประเทศเพื่อนบ้าน ร่วมกับส่วนราชการที่เกี่ยวข้องในกลไกที่จัดตั้งขึ้นในระดับต่าง ๆ มากกว่า 13 ปี พบว่า การแก้ไขปัญษาเขตแดนที่มักประสบอุปสรรคทำให้การแก้ไขปัญหาฯ ไม่มีความคืบหน้าเท่าที่ควรและมักมีสาเหตุมาจากปัจจัยต่าง ๆ ดังนี้

1. ความไม่ชัดเจนของหลักฐานทางกฎหมายในอีดี

การแก้ไขปัญหาเขตแดนจำเป็นจะต้องอาศัยหลักฐานทางกฎหมายในอดีตที่เป็นพันธุกรรมมา ช่วยในการตีความและตัดสินปัญหาในการสำรวจและปักปืนเขตแดน แต่จากการที่หลักฐานฯ ในอดีต ที่ไม่สมบูรณ์ อาทิ สนธิสัญญาที่ใช้กำหนดเขตระหว่างไทยกับประเทศเพื่อนบ้านมิได้ให้รายละเอียด เกี่ยวกับแนวเขตแดนอย่างเพียงพอ และเมื่อพิจารณาแผนที่แนบท้ายอนนุสัญญาที่มีมาตรฐานส่วนเล็กและ หลักฐานประกอบอื่นๆ ที่ไม่สามารถให้รายละเอียดที่ชัดเจนได้ จึงเป็นการยากที่จะนำมาใช้ในการแก้ไข ปัญหาเขตแดนไทยทุกจุด การอาศัยช่องว่างจากหลักฐานฯ ที่ไม่สมบูรณ์จึงอ่อนประโยชน์ให้แต่ละฝ่าย พยายามพิทักษ์รักษาผลประโยชน์ของตนเองให้ได้มากที่สุด ทึ้งยังแสวงหาข้อมูลและเอกสารอ้างอิงต่างๆ มาสนับสนุนเหตุผลหรือทำที่ของฝ่ายตนให้ได้มากที่สุด โดยเฉพาะในกรณีที่เสียเปรียบ เมื่อว่าในบางกรณีจะ ทราบดีว่าหลักฐานฯ มีน้ำหนักน้อยกว่าอีกฝ่ายหนึ่งก็ตาม ตัวอย่างเช่น ปัญหาน้ำรั่วเกล้า ในสนธิสัญญามิได้ ระบุแน่ชัดว่าให้เดินเขตแดนไปตามลักษณะเดิมเดิมที่อยู่เดิม (เทือกเขาหรือแม่น้ำ) ก็เป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้ เกิดปัญหาและต้องมีการตีความในส่วนที่ไม่ชัดเจน เช่น ปัญหาน้ำรั่วเกล้า ซึ่งรวมไปถึงการให้ความสำคัญด้วยว่า “ ระหว่างสนธิสัญญากับแผนที่จะไม่มีความสำคัญเหนือกว่ากัน ? ”

2. ความไม่มีเอกภาพของฝ่ายไทยเอง

การแก้ไขปัญหาเขตแดนมีหน่วยงานหลายหน่วยทั้งจากส่วนกลาง ส่วนภูมิภาค และส่วน ท้องถิ่น ต้องเข้ามาเกี่ยวพัน แต่เนื่องจากปัญหาเขตแดนเป็นปัญหาที่ слับซับซ้อนและละเอียดอ่อน บาง ปัญหาเป็นปัญหาทางกฎหมายระหว่างประเทศ บางปัญหาเป็นปัญหาทางด้านเทคนิค หรือบางปัญหาเป็น ปัญหาเฉพาะในพื้นที่ หน่วยงานบางหน่วยไม่ทราบถึงสาเหตุของปัญหา หน่วยงานในพื้นที่มีความเข้าใจ แตกต่างกันหน่วยงานในส่วนกลาง ขณะที่หน่วยงานจากส่วนกลางก็ไม่ได้ชี้แจงให้หน่วยงานที่รับผิดชอบใน พื้นที่ทราบ ทำให้เกิดปัญหาความไม่มีเอกภาพในระหว่างหน่วยงานของไทยเอง เมื่อมีปัญหาเขตแดนเกิดขึ้น ก็มักมีการจัดตั้งคณะกรรมการขึ้นมาแก้ปัญหาโดยคณะกรรมการทั้งจากส่วนกลาง ส่วนภูมิภาค และส่วนท้องถิ่นซึ่ง บางครั้งก็มีการเกินความจำเป็น คณะกรรมการแต่ละคณะไม่มีการประสานงานกัน เนื่องจากอยู่ต่างกรม กอง และต่างกระทรวงกัน ในอดีตที่ผ่านมาการแต่งตั้งคณะกรรมการในเรื่องเดียวกันมากเกินไปทำให้ขาด เอกภาพในการเจรจา นอกจากนี้ในบางครั้งการตั้งผู้แทนจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องและมีความจำเป็นกลับมี จำนวนน้อยเกินไปทำให้การแก้ปัญหาไม่มีเอกภาพและขาดข้อมูลหรือข้อเท็จจริงที่สมบูรณ์ ทำให้การ แก้ปัญหาเขตแดนไม่ตรงประเด็น ไม่ประสบผลสำเร็จและล่าช้า เช่นปัญหารัฐส่วนมิตรภาพไทย - พม่า ที่มีคณะกรรมการมากถึง 4 คณะ ในเรื่องเดียวกัน และต้องใช้เวลาแก้ไขปัญหาถึง 2 ปี

ในการแก้ปัญหาเขตแดนส่วนราชการฝ่ายท้องถิ่นมักต้องการแก้ไขปัญหาเขตแดนไปในทิศทาง ที่ตนเองและประชาชนในพื้นที่ต้องการหรือได้รับประโยชน์โดยตรงโดยไม่ได้มองภาพรวม ซึ่งมักไม่ สอดคล้องกับส่วนราชการจากส่วนกลางซึ่งมองภาพรวมและมีหน้าที่ในการเจรจาโดยตรง

การเจรจาปัญหาเบตแคนกับประเทศเพื่อนบ้าน ฝ่ายไทยจะต้องมีเอกสารในการเจรจาก่อนที่จะไปเจรจากับประเทศเพื่อนบ้าน หน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง อาทิเช่น กระทรวงการต่างประเทศ กระทรวงมหาดไทย กรมแผนที่ทหาร สภาความมั่นคงแห่งชาติ รวมทั้งหน่วยงานในพื้นที่ที่เกี่ยวข้องทุกหน่วยจะต้องให้ข้อเท็จจริงและทราบข้อมูลต่าง ๆ ทั้งหมดเป็นอย่างดี เพื่อกำหนดแนวความคิดและทำที่ตลอดจนจุดยืนในการเจรจาให้เป็นไปในแนวทางเดียวกันก่อนที่กระทรวงการต่างประเทศนำไปเจรจาอย่างมีเอกสารต่อไป มีจะนั่นนอกจากจะเกิดความล่าช้าแล้วยังอาจส่งผลกระทบกระเทือนต่อความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ เช่นกรณีเส้าไฟฟ้านริเวณบ้านป่าໄร์ใหม่ เป็นต้น

3. ความเป็นสุภาพบูรุษในการเจรจา magma กันไป

กลไกที่รับผิดชอบในการเจรจาจะใช้การเจรจาตามกรอบนโยบายที่ได้กำหนดไว้ คือต้องใช้การเจรจาด้วยสันติวิธี และรักษาสัมพันธภาพระหว่างประเทศไว้ รวมทั้งจะต้องปฏิบัติตามข้อตกลงที่ทั้งสองฝ่ายได้ตกลงกันไว้กับประเทศเพื่อนบ้าน แต่ที่ผ่านมาประเทศเพื่อนบ้านมักไม่เคารพต่อข้อตกลงที่กำหนดไว้ดังเช่น กรณีการละเมิดข้อตกลงที่ระบุว่าห้ามการดำเนินการใด ๆ ที่มีผลกระทบต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพแวดล้อมตามชายแดน เมื่อมีการละเมิดข้อตกลงดังกล่าวฝ่ายไทยมักจะปฏิบัติตามข้อตกลงอย่างเคร่งครัดเมื่อประเทศเพื่อนบ้านประท้วงต่อฝ่ายไทย ในขณะที่ฝ่ายประเทศเพื่อนบ้านเมื่อถูกฝ่ายไทยประท้วงในลักษณะเดียวกัน ฝ่ายประเทศเพื่อนบ้านกลับมักไม่ปฏิบัติตามข้อตกลงดังกล่าว เป็นต้น ดังเช่น เส้นเขตแดนในบริเวณปราสาทพระวิหารที่ฝ่ายไทยมักจะปฏิบัติตามข้อตกลงในกรณีที่ก้มพูชาประท้วงต่อฝ่ายไทยอย่างเคร่งครัดมาโดยตลอด แต่ฝ่ายก้มพูชาเมื่อถูกฝ่ายไทยประท้วงในกรณีเดียวกันแต่ฝ่ายก้มพูชาไม่เคยปฏิบัติตามข้อตกลงแม้แต่ครั้งเดียว

4. ปัญหาความหวาดระแวงระหว่างกันและความสัมพันธ์ระดับผู้นำ

การขาดความจริงใจในการร่วมมือแก้ปัญหาเบตแคนอย่างแท้จริง โดยเฉพาะคู่เจรจาที่เป็นประเทศเพื่อนบ้านยังคงมีความหวาดระแวง เกรงว่าฝ่ายไทยจะเอาเปรียบและตอนของเสียเปรียบ จึงทำให้ในการเจรจาแก้ปัญหาเบตแคนประเทศเพื่อนบ้านมักมุ่งรักษาประโยชน์สูงสุดไว้ก่อน (Maximum Claim) ดังนั้น การกำหนดท่าที่ในการเจรจาของประเทศเพื่อนบ้าน ระดับเทคนิคจึงมักถูกซึ่งกันและกัน นโยบายทั้งฝ่ายการเมืองและฝ่ายกฎหมายอยู่ส่วนอ เป็นไปในลักษณะการสั่งการจากเบื้องบน จึงทำให้เจ้าหน้าที่เทคนิคซึ่งเป็นกลไกในระดับล่างที่จะต้องพิสูจน์ทราบและแก้ปัญหาเบตแคนทางเทคนิคที่เป็นวิทยาศาสตร์ไม่สามารถตัดสินใจแก้ปัญหาได้โดยอิสระ ความสัมพันธ์ส่วนตัวระดับผู้นำจะช่วยทำให้การเจรจาจ่ายเงิน และประสบผลสำเร็จในระดับหนึ่ง แต่เมื่อได้หมายความว่าจะประสบผลสำเร็จในทุกปัญหา เช่นสมมุติว่าถ้าให้ฝ่ายไทยยอมยกบ้านร่วมกันแล้วให้ล้าว หรือให้ฝ่ายก้มพูชายอมยกปราสาทพระวิหารให้ไทยคงไม่มีผู้นำคนใดกล้าที่จะกล้าตัดสินใจดำเนินการดังกล่าวเพื่อรักษาสัมพันธภาพที่แน่นแฟ้นส่วนตัว

ตัวอย่างที่เห็นได้ชัดคือในด้านลาวที่มีปัญหาน้ำรั่วเกล้าที่ทั้งสองฝ่ายถือว่าเป็นปัญหาเขตแดนที่สำคัญที่สุด ไม่สามารถยินยอมได้ ซึ่งฝ่ายไทยมีความเชื่อมั่นว่าบ้านรั่วเกล้าเป็นของไทยแน่นอน เนื่องจากมีหลักฐานทั้งในประเดิมข้อเท็จจริงของพื้นที่ รวมทั้งเอกสารทางประวัติศาสตร์ที่ระบุว่าแนวเขตแดนที่ฝ่ายไทยยึดถือเป็นแนวเขตแดนที่ถูกต้อง แต่เจ้าหน้าที่ทางด้านกฎหมายของฝ่ายลาวมักจะพยายามรักษาผลประโยชน์ของประเทศไทยไว้ให้มากที่สุด แต่ในเวลาเดียวกันความพยายามอย่างสูงสุดที่จะไม่ให้เสียเปรียบเลยกิจลักษณ์เป็นความพยายามที่จะเอาเปรียบอีกด้วย จึงสั่งการให้เจ้าหน้าที่เทคนิคฝ่ายตนไม่ให้ยอมรับหลักฐานดังกล่าวทั้ง ๆ ที่มีหลักฐานเด่นชัด และให้พยายามหาหนทางที่จะทำให้ฝ่ายตนเป็นฝ่ายได้เปรียบ และเมื่อเห็นว่าตนเองเป็นฝ่ายเสียเปรียบก็มักจะไม่ยินยอม

5. บุคลากรที่รับผิดชอบในการแก้ไขปัญหาเขตแดนขาดความต่อเนื่อง

การเปลี่ยนตัวบุคลากรที่รับผิดชอบในการเจรจาและเจ้าหน้าที่ที่ปฏิบัติงานด้านเขตแดนบ่อยครั้งมากกินไปโดยที่ยังมิได้มีความรู้ความเข้าใจเรื่องปัญหาเขตแดนอย่างถ่องแท้ นอกจากจะทำให้การแก้ปัญหาเขตแดนต้องหยุดชะงักหรือล่าช้าแล้วยังอาจตกเป็นเบี้ยว่างในการเจรจาต่อคู่เจรจาที่มีประสิทธิภาพน้อยกว่าแล้วยังอาจเพลี่ยงพล้ำทำให้สูญเสียดินแดนได้

6. การแก้ปัญหาเขตแดนจำเป็นต้องดำเนินการร่วมกันทั้งสองฝ่าย

การแก้ปัญหาเขตแดนระหว่างประเทศไทยจำเป็นจะต้องดำเนินการร่วมกัน ไม่สามารถกระทำเพียงฝ่ายเดียวได้ แม้แต่การซ้อมแม่บทเด่นชัดก็อาจเกิดการทำรุด สรุษหาย หรือถูกทำลายให้กลับอยู่ในสภาพเดิม ทั้งสองฝ่ายจำเป็นจะต้องดำเนินการร่วมกัน ถ้าฝ่ายหนึ่งฝ่ายใดขัดข้องไม่สามารถมาสำรวจร่วมกันได้ ปัญหาก็จะต้องค้างอยู่อย่างนั้น ฝ่ายไทยไม่สามารถดำเนินการเพียงฝ่ายเดียวได้ เพราะจะไม่มีผลบังคับใช้ทางกฎหมาย ยกตัวอย่างเช่น การสำรวจ ตรวจสอบ ซ้อมแม่บทเด่นชัด และหลักอ้างอิงเขตแดนบริเวณแม่น้ำสาย – แม่น้ำราก ในจังหวัดเชียงราย ที่ฝ่ายพม่ามักจะไม่พร้อมที่จะมาดำเนินการร่วมกับฝ่ายไทย

การแก้ปัญหาเขตแดน

การแก้ปัญหาเขตแดน จำเป็นต้องลดหรือขัดสิ่งที่ทำให้เกิดความล่าช้าทั้งหมดตามที่กล่าวมาซึ่งเป็นเพียงปัจจัยบางส่วนเท่านั้น รวมทั้งต้องอาศัยหลักการใดหลักการหนึ่งหรือประกอบกันหลายหลักการ ดังต่อไปนี้

1. หลักนิยมในการกำหนดแนวพรมแดนตามหลักเกณฑ์และข้อกำหนดของกฎหมายระหว่างประเทศที่ยอมรับกันเป็นสากล ดังเช่น การใช้สันปันน้ำเป็นเขตแดนในบริเวณที่เป็นภูเขาสูง หรือการใช้ร่องน้ำลึกเป็นเขตแดนในบริเวณแม่น้ำระหว่างประเทศ เป็นต้น
2. สภาพข้อเท็จจริงในภูมิประเทศ ณ บริเวณที่ขยายขึ้นมาเจรจา

3. ข้อตกลงหรืออคติกาทั้งทางเทคนิคและทางกฎหมายซึ่งเป็นธรรมและเป็นที่ยอมรับของทั้งสองฝ่าย ดังเช่นการใช้วิธีการแลกเปลี่ยนพื้นที่โดยมีจำนวนเนื้อที่และหรือคุณค่าทางด้านเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรมที่เท่าเทียมกันและไม่มีฝ่ายใดได้เปรียบเสียเปรียบกัน (no gain – no loss) หรือการใช้สันติลงในการกำหนดเขตแดนในบริเวณที่สันปันน้ำถูกทำลาย หรือใช้เค้าโครงเดิมของสันปันน้ำที่เหลืออยู่ เป็นต้น ซึ่งถือได้ว่าต่างฝ่ายต่างก็ได้ประโยชน์ (Win-Win) ร่วมกันและเป็นธรรม

4. การพิสูจน์ทราบความถูกต้องของการปักปันเขตแดนที่ได้ทำกันไว้ในอดีต เช่นในบางจุด ข้าหลวงปักปันเขตแดนของทั้งสองฝ่ายได้ปักหลักเขตแดนไว้ในตำแหน่งไม่ถูกต้อง เช่นอยู่นอกแนวสันปันน้ำโดยไม่เจตนา เป็นต้น

5. การเจรจาโดยใช้หลักการประนีประนอม (Compromise) ต่อรองกันในกรณีที่มิได้มีข้อตกลงเกี่ยวกับสนธิสัญญา หรือแผนที่แนบท้ายที่แสดงบริเวณที่หยนยกขึ้นมาเจรจาก่อนย่างแน่ชัด หรือการเจรจาต่อรองโดยนำปัญหาทั้งหมดมาพิจารณาร่วมกันเป็นองค์รวม (Package)

6. ต้องมีความจริงใจต่อ กันและปล่อยให้การพิสูจน์ทราบแนวเขตแดนเป็นเรื่องข้อเท็จจริงทางเทคนิคซึ่งถือเป็นวิทยาศาสตร์ที่ปฏิบัติตามข้อตกลงหรืออคติกาสากล โดยปราศจากการซึ่งนำทั้งจากฝ่ายการเมืองและฝ่ายกฎหมาย

7. ฝ่ายเดียวกันต้องมีเอกสาร หรือมีจุดยืนไปในทิศทางเดียวกัน หากฝ่ายเดียวกันไม่มีเอกสารการเจรจาอาจไม่ประสบผลสำเร็จ หรือไม่มีประสิทธิภาพเท่าที่ควร และไม่ควรเปลี่ยนตัวบุคลากรที่มีความเชี่ยวชาญในเรื่องงานเขตแดนบ่อยเกินไปเมื่อบุคลากรรุ่นใหม่ยังไม่พร้อม

8. บางกรณีไม่ควรทำตัวเป็นสุภาพบุรุษมากเกินไป ในขณะที่ประเทศเพื่อนบ้านไม่เคารพอคติกาสากลก็ควรมีกุศโลบายในลักษณะเดียวกัน ซึ่งมิใช่เพื่อต้องการเอาเปรียบแต่เพื่อต้องการแก้ปัญหาให้มาพบกันตรงกุศลกิจกลางที่มีความยุติธรรม

9. การตั้งกลไกในการแก้ปัญหาเขตแดนต้องคำนึงถึงความพอดีหรือจำนวนที่เหมาะสม เพราะเวลาไม่ปัญหาเกิดขึ้นมากมีการตั้งกลไกในการแก้ปัญหาหลายครั้งซึ่งจะนับเป็นภาระความไม่เอกสาร ในขณะที่บางกรณีกลไกที่ตั้งขึ้นก็มิได้คำนึงถึงฝ่ายท้องถิ่นที่รับผิดชอบในพื้นที่ให้เข้ามามีส่วนรับผิดชอบด้วย

10. การที่ทั้งสองฝ่ายยอมรับหลักการและผลการพิสูจน์ทราบข้อเท็จจริงตามที่ได้กำหนดไว้ โดยมีการดำเนินการร่วมกันอย่างจริงใจและนำผลการพิสูจน์ทราบทั้งหมดดังกล่าวมาเป็นพื้นฐานในการแก้ไขปัญหาให้เป็นที่ยุติธรรมระหว่างกัน มิฉะนั้นอาจต้องไปลงเรียกันที่ศาลยุติธรรมระหว่างประเทศหรือศาลโลกซึ่งน่าจะเป็นทางเลือกสุดท้ายของทั้งสองฝ่าย เพราะนอกจากจะเสียเวลาค่าใช้จ่ายสูงและกระบวนการต่อจิตใจของประชาชนในชาติแล้ว ยังมิอาจทราบผลได้แน่ชัดว่าฝ่ายใดจะเป็นฝ่ายชนะกันแน่ !

คำนำ

ความมั่นคงทางการเมือง การทหาร เศรษฐกิจ และสังคม-จิตวิทยา เป็นปัจจัยสำคัญยิ่งที่ส่งผลกระทบโดยตรงต่อเสถียรภาพของรัฐบาลและความมั่นคงของรัฐ ปัจจัยดังกล่าวมีความสัมพันธ์เกี่ยวโยงสนับสนุนซึ่งกันและกันอย่างแยกไม่ออก การที่จะ捺ลงไว้ซึ่งคุณภาพแห่งคุณธรรมและอธิปไตยของชาติอย่างมั่นคงควรได้นำมาไว้ซึ่งความมั่นคงทั้งสี่ประการให้สมบูรณ์ครบถ้วน และมีคุณภาพอย่างเหมาะสม

ในแห่งยุทธศาสตร์ ปัญหาเขตแดนเป็นสาเหตุสำคัญที่ส่งผลกระทบโดยตรงต่อคุณภาพดังกล่าว และสามารถก่อให้เกิดความขัดแย้งระหว่างประเทศ และอาจลุกຄามจนถึงขั้นการใช้กำลังเข้าสู้รบกันในที่สุด หากไม่ได้รับการแก้ไขในแนวทางที่ถูกต้อง

เอกสารวิจัยฉบับนี้ได้หยิบยกปัญหาเขตแดน ตลอดจนการดำเนินการแก้ไขปัญหาเขตแดนระหว่างไทยกับประเทศไทยเพื่อนบ้านที่สำคัญทั้งในอดีตและปัจจุบันมาเป็นตัวอย่าง โดยนำมาวิเคราะห์แล้วกำหนดแนวความคิดในการแก้ปัญหา ประกอบกับผู้วิจัยได้ปฏิบัติงานด้านการสำรวจและปักปืนเขตแดนระหว่างไทยกับประเทศไทยเพื่อนบ้านมาเป็นเวลานาน และได้มีโอกาสไปศึกษาและดูงานการแก้ปัญหาเขตแดนในกลุ่มประเทศที่พัฒนาแล้ว จึงพยายามนำตัวอย่างการแก้ปัญหาเขตแดนที่ได้ผลผนวกกับประสบการณ์ที่ได้รับมาถ่ายทอดเท่าที่พึงเปิดเผยข้อมูลได้

ผู้วิจัยหวังว่าเอกสารวิจัยเล่มนี้จะเป็นประโยชน์ในการช่วยพื้นฐานปัญหาเขตแดนให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องได้รับทราบข้อเท็จจริง หลักการ และวิธีการแก้ไขปัญหาเขตแดน และมีความเข้าใจปัญหาและแก้ปัญหาเขตแดนไปในทิศทางเดียวกัน อันจะเกิดความมีเอกภาพและเป็นประโยชน์ต่อการแก้ปัญหาเขตแดนระหว่างไทยกับประเทศไทยเพื่อนบ้านในอนาคต

ผู้วิจัยต้องขอขอบคุณ โครงการความมั่นคงศึกษา โดยเฉพาะศาสตราจารย์ ดร. ปิยะวัต บุญ-หลง ผู้อำนวยการสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.) และรองศาสตราจารย์ ดร. สุรชาติ บำรุงสุข หัวหน้าโครงการความมั่นคงศึกษา และผู้เกี่ยวข้องที่ได้เดิมพันความสำคัญเกี่ยวกับประเด็นปัญหาเขตแดน และสนับสนุนให้มีการจัดทำวิจัยในเรื่องนี้

พันเอก

(นพดล ใจศิริ)
รองผู้บัญชาการ โรงเรียนแผนที่
กรมแผนที่ทหาร

สารบัญ

หน้า

คำนำ.....	(1)
สารบัญภาพประกอบ.....	(3)
บทที่	
1 บทนำ.....	1
หลักการและเหตุผล.....	1
วัตถุประสงค์.....	2
นิยามศัพท์เฉพาะ.....	2
วิธีดำเนินการวิจัย.....	4
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	4
2 แนวพรอมแคนระหว่างไทยกับประเทศเพื่อนบ้าน.....	6
สภาพแนวพรอมแคน.....	6
ขั้นตอนการกำหนดแนวพรอมแคน.....	21
หลักฐานที่ใช้กำหนดแนวพรอมแคน.....	21
3 ปัญหาเขตแดนไทยกับประเทศเพื่อนบ้าน.....	29
กล่าวว่า.....	29
ปัญหาเขตแดนแต่ละด้าน.....	29
สรุปรูปแบบและลักษณะของปัญหาเขตแดน.....	77
4 การแก้ไขปัญหาเขตแดน.....	83
ทำไมไม่ยกเลิกสัญญาที่ทำให้ไทยเสียเปรี้ยบ.....	83
นโยบายของไทยในเรื่องเขตแดน.....	84
กลไกการแก้ไขปัญหาเขตแดน.....	85
5 สรุปและวิเคราะห์.....	93
สาเหตุที่ก่อให้เกิดปัญหาเขตแดน.....	93
การแก้ไขปัญหาเขตแดน.....	94
สรุปและขอเสนอแนะ.....	101
บรรณานุกรม.....	103

สารบัญภาพประกอบ

ภาพที่		หน้า
1	สภาพแวดล้อมแคนไทย – กัมพูชา.....	7
2	หลักเขตแดนที่ 1.....	7
3	หลักเขตแดนที่ 73.....	8
4	สภาพแวดล้อมแคนไทย – ลาว.....	10
5	สภาพแวดล้อมแคนไทย – พม่า.....	13
6	หลักเขตแดนที่ 16.....	14
7	แผนที่ Map of Tenasserim and Adjacent Provinces of the Kingdom of Siam บริเวณปากแม่น้ำปากจั่น.....	17
8	สภาพแวดล้อมแคนไทย – มาเลเซีย.....	19
9	หลักเขตแดนไทย - มาเลเซีย.....	20
10	แผนที่คณะกรรมการปักปันเขตแดนฯ.....	23
11	หลักเขตแดนไทย - กัมพูชา.....	23
12	ตัวอย่างแผนที่ปักปันเขตแดนด้านลาว.....	25
13	แผนที่ Map of Tenasserim and Adjacent Provinces of the Kingdom of Siam ..	26
14	แผนที่ Burma Siam Boundary Demarcation Survey	27
15	หลักเขตแดนไทย - พม่า.....	27
16	แผนที่ Anglo Siamese Boundary Commission	28
17	ปัญหาเขตแดนทางบorders ระหว่างไทยกับประเทศเพื่อนบ้าน.....	30
18	แผนที่คณะกรรมการปักปันเขตแดนฯ บริเวณปราสาทพระวิหาร.....	32
19	แผนที่คณะกรรมการปักปันเขตแดนฯ (แผนที่ Bernard) ระหว่างครก.....	34
20	แผนที่คณะกรรมการปักปันเขตแดนฯ (แผนที่ Montguers).....	35
21	แนวเส้นเขตแดนบริเวณปราสาทพระวิหารที่แต่ละฝ่ายยึดถือ.....	37
22	แผนผังแสดงสภาพภูมิประเทศบริเวณปราสาทพระวิหาร.....	40
23	แผนที่คณะกรรมการปักปันฯ และแนวเส้นเขตแดนบริเวณพื้นที่ป้อมฯ.....	46
24	แผนที่แสดงแนวเส้นเขตแดนบริเวณหลักเขตแดนที่ 48 – 49 ที่แต่ละฝ่ายยึดถือ.....	47
25	แผนที่คณะกรรมการปักปันเขตแดนฯ บริเวณหลักเขตแดนที่ 73.....	50
26	ตำแหน่งของหลักเขตแดนที่ 73	50

ภาพที่		หน้า
27	แผนที่แสดงแนวเส้นเขตแดนบริเวณต้นน้ำที่องที่แต่ละฝ่ายยึดถือ.....	53
28	แผนที่คณะกรรมการปักปันเขตแดนฯ บริเวณบ้านร่มเกล้า.....	54
29	แผนที่คณะกรรมการปักปันเขตแดนฯ บริเวณสามหมู่บ้าน.....	56
30	แผนที่แสดงแนวเส้นเขตแดนบริเวณสามหมู่บ้านที่แต่ละฝ่ายยึดถือ.....	58
31	แผนที่คณะกรรมการปักปันเขตแดนฯ บริเวณดอยกิ่ว ก่อ.....	59
32	แผนที่แสดงบริเวณดอยกิ่ว ก่อ.....	60
33	แผนที่แสดงบริเวณด่านเจดีย์สามองค์.....	63
34	แผนที่ Map of Tenasserim and Adjacent Provinces of the Kingdom of Siam ...	63
35	แผนผัง Sketch D.....	64
36	แผนที่ Burma Siam Boundary Demarcation Survey แสดงเส้นเขตแดน บริเวณพื้นที่ปัญหา.....	66
37	แผนที่แสดงแนวเส้นเขตแดนบริเวณดอยหัวยง – ดอยหัวยะ ที่แต่ละฝ่ายยึดถือ...	68
38	แผนที่ Anglo Siamese Boundary Commission แสดงตำแหน่ง หลักเขตแดนที่ 69 - 72	73
39	แผนที่แสดงตำแหน่งของหลักเขตแดนที่ 69 - 72	73
40	บริเวณช่องว่างระหว่างรัฐไทย – มาเลเซีย ในอดีต.....	75
41	แผนผังแสดงพื้นที่ No Man's Land.....	75
42	รัฐเดียวที่สร้างเสร็จสมบูรณ์แล้ว.....	77
43	แผนผังคณะกรรมการที่เกี่ยวข้องกับงานเขตแดน	87
44	คณะกรรมการความและผู้แทนประเทศไทยในคดีปราสาทพระวิหาร	102

บทที่ 1

บทนำ

หลักการและเหตุผล

แนวเขตแดนระหว่างไทยกับประเทศเพื่อนบ้านทั้ง 4 ด้าน มีความยาวประมาณ 5,656 กิโลเมตร โดยติดต่อกับด้านกัมพูชา 798 กิโลเมตร ด้านลาว 1,810 กิโลเมตร ด้านพม่า 2,401 กิโลเมตร และด้านมาเลเซีย 647 กิโลเมตร

ในยุคถ่ำอาณานิคมของชาติมหาอำนาจในอดีตได้มีการทำสนธิสัญญาไว้ด้วยเรื่องเขตแดนผูกพันไว้กับประเทศไทยเป็นบ้านมาเป็นเวลากว่า 100 ปี แต่ก็ไม่มีสนธิสัญญាលบบันไดเลยที่ประเทศไทยได้ทำไว้กับประเทศเพื่อนบ้านโดยตรง ทุกด้านล้วนทำผ่านชาติมหาอำนาจของตนทั้งสิ้น กล่าวคือด้านพม่าและมาเลเซียทำกับประเทศไทยอังกฤษ ด้านลาวและกัมพูชาทำกับประเทศไทยฝรั่งเศส ดังนั้นในเรื่องการแบ่งดินแดนหรือการกำหนดเส้นเขตแดนในสมัยนั้น ไทยจึงตกลอยู่ในสภาพเสียงปริญนคู่สัญญา กรณีกำหนดเส้นเขตแดนในแม่น้ำโขงตามอนุสัญญา ลงวันที่ 25 สิงหาคม ค.ศ.1926 ที่ให้ใช้ร่องน้ำชิดฝั่งไทย ทำให้เกิดจำนวนมากตกเป็นของลาวคงเป็นประจักษ์พยานได้เป็นอย่างดี

นอกเหนือจากสนธิสัญญาดังกล่าวแล้ว ยังได้มีการจัดทำหลักฐานทางกฎหมายที่แสดงแนวเขตแดนไว้อีกหลายฉบับ เช่น แผนที่ปักปันเขตแดน บันทึกว่าจางแสดงตำแหน่งหลักเขตแดน บัญชีรายชื่อหม้ายพิกัดแนวเขตแดนและอื่น ๆ ซึ่งหลักฐานดังกล่าวขาดความชัดเจน ประกอบกับหลักเขตแดนในภูมิประเทศมักตั้งอยู่ห่างกัน เมื่อเวลาผ่านไปสภาพภูมิประเทศเปลี่ยนแปลง หลักเขตแดนเหล่านั้นชำรุด สูญหาย ถูกเคลื่อนย้าย และถูกทำลาย รวมทั้งมีการพัฒนาพื้นที่ตามชายแดน โดยมีการทำลายสันปันน้ำที่ใช้กำหนดแนวเส้นเขตแดนจากทั้งสองฝ่าย จึงเป็นเหตุให้แนวเขตแดนขาดความชัดเจน ต่างฝ่ายต่างอ้างสิทธิ์ว่าดินแดนส่วนนั้นเป็นของตน ก่อให้เกิดปัญหาต่าง ๆ ตามมาหลายประการ เช่น การลักลอบเข้าเมือง การค้ายาเสพติด การรุกร้าวดินแดนซึ่งกันและกัน นำไปสู่ความขัดแย้งระหว่างประเทศเป็นผลให้ต้องปิดจุดผ่านแดน ส่งผลกระทบต่อความมั่นคง รวมทั้งระบบเศรษฐกิจโดยรวม และการรักษาความสงบเรียบร้อยภายในประเทศของทั้งสองฝ่าย

ในเชิงยุทธศาสตร์เป็นการยากที่แต่ละประเทศจะใช้กำลังทหาร หรือกึ่งทหารเข้าวางแผนกำลังเพื่อเฝ้าระวังแนวเขตแดนทางบกและทางทะเลตลอดแนว เนื่องจากต้องใช้งบประมาณของชาติเป็นจำนวนมากมาสนับสนุนจึงไม่คุ้มค่า โดยเฉพาะอย่างยิ่งในกรณีที่มีปัญหาเขตแดนเกิดขึ้นด้วยแล้ว การเข้าไปวางแผนกำลังตามแนวชายแดนในลักษณะเพชรบูรณ์น้ำกันย้อมไม่เกิดผลดีต่อทั้งสองฝ่าย เพราะอาจเกิดการกระทบกระแทกกันและขยายตัวไปสู่การใช้กำลังเข้าสู้รบกันได้ในที่สุด

รัฐบาลไทยได้พิจารณาและวางแนวทางในการแก้ปัญหาเขตแดนระหว่างประเทศไทยกับประเทศเพื่อนบ้านโดยสันติวิธีอย่างต่อเนื่องมาโดยตลอด โดยภายหลังจากการสู้รบทรัพนีเหตุการณ์บ้านรุ่มเกล้าเมื่อปี พ.ศ.2531 รัฐบาลได้ตั้งกลไกในรูปคณะกรรมการต่าง ๆ เพื่อเจรจาแก้ไขปัญหาเขตแดนระหว่างไทยกับประเทศเพื่อนบ้านในหลายระดับ โดยคำนึงถึงนโยบายของรัฐบาลรวมทั้งสันนิษฐานและความร่วมมือที่ดีกับประเทศไทยเพื่อนบ้านในหลายมิติ และสิ่งที่คณะกรรมการเหล่านี้ดำเนินการเป็นเครื่องมือในการแก้ไขปัญหาเขตแดน ก็คือ สนธิสัญญาและความตกลงต่าง ๆ อย่างเป็นทางการกับประเทศไทยเพื่อนบ้านในอดีต ซึ่งความตกลงดังกล่าวมักมีลายรูปแบบ ทั้งในรูปสนธิสัญญา (Treaty) อนุสัญญา (Convention) ความตกลง (Agreement) ปฏิญญา (Declaration) และแผนที่ (Map) รวมทั้งเอกสารทางกฎหมายและหลักฐานอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องที่ถือว่ามีผลผูกพันหรือเป็นพันธกรณีระหว่างรัฐทั้งสองฝ่ายในฐานะผู้สืบสิทธิ

อย่างไรก็ตาม การเจรจาแก้ปัญหาเขตแดนของคณะกรรมการเหล่านี้คือเหมือนไม่มีความคืบหน้าเท่าที่ควร การปักปันเขตแดนเป็นไปอย่างล่าช้าและเป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาพื้นที่ตามแนวทางเด่นและช่องทางผ่านแดนต่าง ๆ ส่งผลเสียต่อการเจริญเติบโตและความร่วมมือทางเศรษฐกิจระหว่างประเทศ

เอกสารวิจัยฉบับนี้จะช่วยให้เห็นสาเหตุสำคัญของการเกิดปัญหาเขตแดน ความล่าช้าในการแก้ปัญหาเขตแดนและแนวทางในการแก้ไขปัญหาเขตแดนระหว่างประเทศไทยกับประเทศเพื่อนบ้านที่มีความเป็นไปได้และได้ผลในระยะยาว ซึ่งจะช่วยให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องสามารถนำไปประยุกต์ใช้การแก้ปัญหาเขตแดนระหว่างไทยกับประเทศไทยเพื่อนบ้านได้อย่างมีประสิทธิภาพและเป็นไปในทิศทางเดียวกัน

วัตถุประสงค์

- เพื่อศึกษาวิเคราะห์สาเหตุหรือประเด็นของปัญหาที่ทำให้แนวเขตแดนระหว่างไทยกับประเทศไทยเพื่อนบ้านขาดความชัดเจนและทำให้มีปัญหาเขตแดนเกิดขึ้น
- เพื่อเสนอแนวทางในการแก้ไขปัญหาเขตแดนระหว่างไทยกับประเทศไทยเพื่อนบ้านที่เป็นรูปธรรมที่มีความเป็นไปได้และเป็นที่ยอมรับของทุกฝ่าย

นิยามศัพท์เฉพาะ

- เขตแดนระหว่างประเทศ** (international boundary) หมายถึง เส้นสมมติที่กำหนดขึ้นโดยประเทศทวีภาคีเพื่อเป็นขอบเขตและระบุว่าอำนาจอธิปไตยของตนหรือของประเทศนั้นได้มาสิ้นสุดที่เส้นสมมติเส้นนี้ เส้นสมมตินี้อาจกำหนดขึ้นบนแผนที่หรือแผนผัง หรือแสดงด้วยคำบรรณานาเป็นลายลักษณ์อักษรที่ได้หรืออาจแสดงเป็นหลักฐานบนพื้นดิน เช่น มีหลักเขตแดนกำกับไว้ในภูมิประเทศ

- แนวเขตแดน** (frontier) หมายถึง พื้นที่ซึ่งมีความคานเกี่ยวทั้งสองประเทศ ซึ่งพื้นที่คานเกี่ยวนี้จะไปตามเส้นเขตแดนระหว่างประเทศโดยไม่มีข้อกำหนดแนชัดว่าจะต้องอยู่ลึกเข้าไปจากเส้นเขตแดนค้านละเท่าใด

3. ชายแดน (border) หมายถึง พื้นที่ซึ่งนับจากเส้นเขตแดนระหว่างประเทศเข้าไปในดินแดนของประเทศใดประเทศหนึ่ง ไม่มีข้อกำหนดว่าจะอยู่ลึกเข้าไปเท่าใด

4. ดินแดน (territorial) หมายถึง พื้นที่ของประเทศใดประเทศหนึ่ง ซึ่งถูกกำหนดขึ้นด้วยเส้นเขตแดนระหว่างประเทศ โดยผู้มีอำนาจปกครองพื้นที่ของประเทศนั้น ๆ จะมีอธิปไตยเหนือดินแดนนั้น ๆ ทุกประการ

5. บูรณาภพของดินแดน ในที่นี้หมายถึงความมั่นคง และความไม่แบ่งแยกของดินแดน

6. ความมั่นคงของชาติ หมายถึง การให้เอกสารของชาติ บูรณาภพของดินแดน หรือ สวัสดิภาพของประชาชนอยู่ในความมั่นคงและปลอดภัย รวมตลอดถึงการให้ประเทศดำรงอยู่ในการปกครองตามระบบที่ประเทศนั้น ๆ เป็นผู้กำหนด

7. สันปันน้ำ (watershed) หมายถึง บริเวณที่สูงหรือสันเขา ซึ่งแบ่งน้ำที่อยู่แต่ละด้านของสันเขาให้ไหลออกเป็น 2 ฝาก (หรือมีทิศทางตรงกันข้าม) ไปสู่แม่น้ำลำธาร แต่สันปันน้ำ ในการกำหนดเขตแดนนั้น หมายถึง ที่สูงหรือส่วนใหญ่ คือสันเขาที่ต่อเนื่องกันและจะปันน้ำ หรือน้ำฝนที่ตกลงมาให้แบ่งออกเป็น 2 ฝาก โดยไม่มีการให้เลี้ยงน้ำกลับ ในการที่มีสันเข้ายแยกออกเป็นหลายสันจะยึดถือสันเขาน้ำที่มีความต่อเนื่องมากที่สุด “สันเขาน้ำที่สูงที่สุดไม่จำเป็นต้องเป็นสันปันน้ำ” แต่สันเขาน้ำที่สูงและมีความต่อเนื่องมากที่สุดจะพิจารณาเป็นสันปันน้ำ

8. ร่องน้ำลึก (thalweg) หมายถึง ร่องน้ำที่มีความต่อเนื่องกันในแม่น้ำ ซึ่งเป็นร่องน้ำที่ลึกที่สุด

9. เขตแดนบนแผ่นดิน (land boundary) หมายถึง เส้นเขตแดนที่กำหนดขึ้นบนแผ่นดิน ซึ่งคำว่า “แผ่นดิน” ในที่นี้หมายรวมถึง ลักษณะภูมิประเทศที่เป็นพื้นดิน แม่น้ำ ลำห้วย หนอง บึง ทะเลสาบ อ่างเก็บน้ำ ซึ่งถือเป็นส่วนหนึ่งของพื้นดิน

10. การกำหนดเขตแดน (delimitation) หมายถึง การกำหนดเขตแดนที่อยู่ในรูปหลักฐานทางเอกสาร ได้แก่ สนธิสัญญา แผนที่ แผนผัง หรืออื่น ๆ ซึ่งมักจะทำกันในสำนักงานหรือโต๊ะเจรจาเพื่อใช้เป็นแนวทางในการแบ่งเขตแดนระหว่างกันในระยะเริ่มต้นก่อนดำเนินการสำรวจและปักปันเขตแดนร่วมกันในภูมิประเทศ

11. การปักปันเขตแดน (demarcation) หมายถึง การดำเนินการในขั้นตอนมาซึ่งเป็นเรื่องของการจัดสร้างลักษณ์หรือที่หมายของแนวเขตแดนที่กำหนดไว้แล้วบนภูมิประเทศ กล่าวคือ เมื่อได้กำหนดแนวเขตแดนไว้แล้ว ขั้นตอนก็จะจัดตั้งคณะกรรมการดำเนินการปักปันเขตแดนในภูมิประเทศร่วมกันโดยกำหนดแบบของหลักเขต และวัสดุตามมาตรฐานที่ได้ตกลงกันไว้

12. เส้นเขตแดนแบบคงที่ (fixed Boundary) หมายถึง การกำหนดเขตแดนแบบ固定 ซึ่งนิยมกระทำกันในแม่น้ำโดยใช้ร่องน้ำลึกเป็นเกณฑ์ การกำหนดเส้นเขตแดนแบบนี้ไม่ว่าแม่น้ำจะเปลี่ยนทางเดินไปในลักษณะใดก็ตามยังคงยึดถือแนวเส้นเขตแดนเดิมที่ได้ทำร่วมกันไว้ขณะทำการสำรวจและลงหลักฐานรับรองร่วมกันไว้ทั้งสองฝ่าย โดยไม่เปลี่ยนแปลง

13. เส้นมัธย (median line) หมายถึง เส้นซึ่งอยู่ห่างจากจุดจุดหนึ่งหรือหลายจุดที่มีอยู่ใกล้กันที่สุด บนฝั่งตรงข้ามของแม่น้ำเป็นระยะเท่า ๆ กัน แต่เนื่องจากระดับน้ำในแม่น้ำมักไม่คงที่ การเปลี่ยนแปลงใด ๆ ของระดับน้ำก็จะมีผลกระทบต่อเส้นมัธยทำให้เส้นนี้แปรเปลี่ยนไปด้วย ดังนั้นเพื่อหลีกเลี่ยงความไม่แน่นอนที่ขึ้นอยู่กับระดับการขึ้นลงของระดับน้ำในแม่น้ำ จึงใช้เส้นกึ่งกลางตรงระดับน้ำเฉลี่ย (average level) เป็นตัวกำหนด ซึ่งการใช้เส้นมัธยนี้นิยมใช้มากพอสมควร โดยเฉพาะอย่างยิ่งในกรณีที่แม่น้ำนั้น ๆ ใช้เดินเรือไม่ได้หรือที่เรียกว่า non - navigable river

14. **No Man's Land** ในที่นี่หมายถึงพื้นที่ที่เกิดจากไทยและมาเลเซียสร้างรั้วและแนวกำแพง ขนาดกันไปตามแนวพรมแดนเกิดเป็นช่องว่างระหว่างกำแพงห่างกันประมาณ 10 เมตร สร้างความสับสนระหว่างรายฎูทั้งสองฝ่าย และใช้เป็นสถานที่ลักลอบขนส่งผิดกฎหมายข้ามแดน ซึ่งยากแก่การจับกุม เพราะแนวเขตเดนไม่ชัดเจน ซึ่งโดยทั่วไปจึงแล้วไม่ควรเรียกว่าพื้นที่ No Man's Land หรือ No Man Land เพราะไม่ใช่คำที่ถูกต้องทั้งสองคำ (ข้อมูลจากกระทรวงการต่างประเทศ) เนื่องจากฐานะทั้งสองฝ่ายมิได้ตกลงกันอย่างเป็นทางการให้ใช้คำนี้ เพียงแต่ใช้เรียกวันโดยทั่วไปเพื่อให้เข้าใจเวลาพูดถึงปัญหาริเวณนี้ ปัจจุบันพื้นที่บริเวณนี้ได้ก่อสร้างเป็นรั้วเดี่ยวตระสันปันน้ำที่เป็นเส้นเขตเดนเรียบร้อยแล้ว

15. **บันทึกว่า (proces – verbaux)** เป็นเอกสารที่คณะกรรมการปักปันเขตเดนระหว่างสยาม – ฝรั่งเศส จัดทำขึ้นเพื่อแสดงที่ตั้งหลักเขตเดนด้านกัมพูชา ในบันทึกว่ามีการบันทึกรายละเอียดของหลักเขตเดนแต่ละหลัก ดังเช่น ตำแหน่งของหลักเขตเดนซึ่งอ้างอิงไว้กับด้านไม้ ทิศทางและระยะทางจากหลักเขตเดนไปยังด้านไม้ที่ใช้อ้างอิงไว้ แต่บันทึกว่าไม่มีการระบุค่าพิกัด

วิธีดำเนินการวิจัย

เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (qualification research) จากแหล่งข้อมูลต่าง ๆ อาทิ จากเอกสารวิจัย การศึกษาหลักสูตรวิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร เอกสารจากกรมแผนที่ทหาร กระทรวงการต่างประเทศ และสัมภาษณ์เชิงลึกจากเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานในคณะกรรมการเขตเดนระดับต่าง ๆ ที่รู้จริง และจากการประสนควร์ของผู้วิจัยเอง นำมาศึกษาวิเคราะห์ปัญหาเชิงบรรยาย (description analysis) โดยยกตัวอย่างปัญหาเขตเดนที่สำคัญ ซึ่งเกิดขึ้นจริง และเป็นปัญหาระดับชาติเท่าที่พอเปิดเผยข้อมูล ได้มาใช้เป็นกรณีศึกษา

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ทำให้มีความรู้ความเข้าใจถึงสาเหตุที่แท้จริงของการเกิดปัญหาเขตเดน ตลอดจนแนวทางและวิธีการที่เหมาะสมในการแก้ไขปัญหาเขตเดนระหว่างประเทศ
2. ทำให้เข้าใจถึงระบบการแก้ปัญหาเขตเดน รวมทั้งการดำเนินการตามมาตรการต่าง ๆ ที่รัฐบาลใช้ในการแก้ไขปัญหาเขตเดนระหว่างประเทศ

3. ช่วยให้ส่วนราชการต่าง ๆ และผู้ที่มีหน้าที่ที่เกี่ยวข้องกับการแก้ไขปัญหาเขตแดนเกิดความเข้าใจที่ถูกต้อง มองภาพปัญหาเขตแดนและแนวทางในการแก้ปัญหาเขตแดนเป็นไปในทิศทางเดียวกัน ซึ่งจะส่งผลให้การแก้ปัญหาเขตแดนของประเทศไทยมีเอกภาพและประสบผลสำเร็จ

4. สามารถกำหนดแนวทางในการแก้ปัญหาเขตแดนที่มีความเป็นไปได้ และสามารถนำไปพิจารณาประยุกต์ใช้ในการแก้ปัญหาเขตแดนด้านต่าง ๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

บทที่ 2

แนวพรอมแคนระหว่างไทยกับประเทศเพื่อนบ้าน

สภาพแนวพรอมแคน

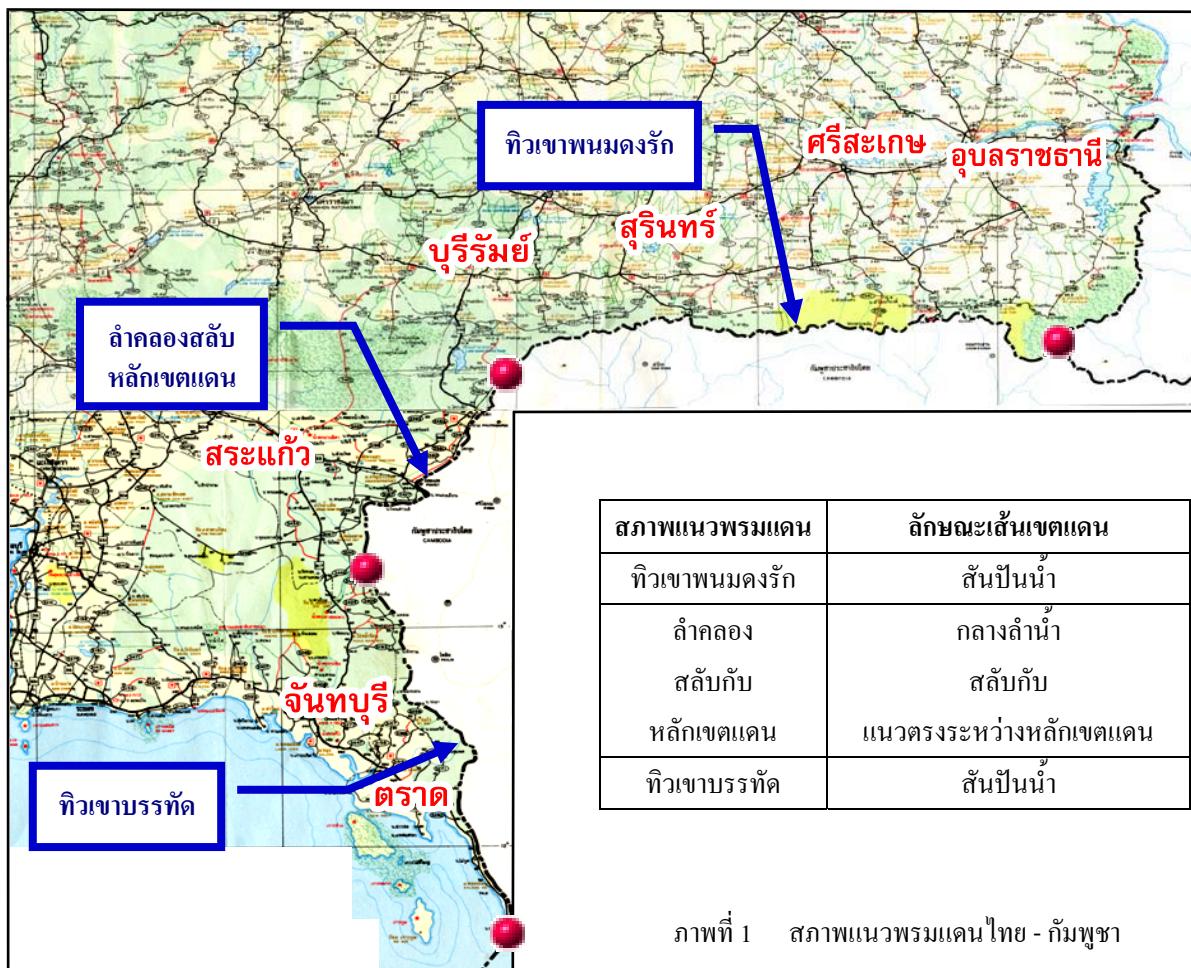
แนวพรอมแคนระหว่างไทยกับประเทศเพื่อนบ้านทั้งสี่ด้านมีความยาวประมาณ 5,656 กิโลเมตร แบ่งเป็นด้านกัมพูชา 798 กิโลเมตร ด้านลาว 1,810 กิโลเมตร ด้านพม่า 2,401 กิโลเมตร และด้านมาเลเซีย 647 กิโลเมตร การกำหนดแนวพรอมแคนส่วนใหญ่จะใช้ทิวเขาและลำน้ำตามธรรมชาติเป็นตัวกั้นแนวพรอมแคน ซึ่งเขตแดนทางบกจะใช้สันปันน้ำ (watershed) เป็นเส้นแบ่งเขตแดน ขณะที่แนวเขตแดนบางช่วงใช้สันเขา เป็นตัวแบ่งเขตแดน ด้านกัมพูชาบางช่วงใช้ลำน้ำ บางช่วงใช้แนวเส้นตรงระหว่างหลักเขตแดนเป็น เส้นเขตแดน สำหรับเขตแดนทางน้ำส่วนใหญ่จะใช้ร่องน้ำลึก (thalweg) เป็นแนวเขตแดน และมีบางช่วง เช่น ในแม่น้ำโขงด้านลาวใช้ร่องน้ำลึกซิดฟังไทยเป็นเขตแดน ลำน้ำบางช่วงทางด้านพม่าใช้ฝั่งทั้งสองของ แม่น้ำเป็นเส้นเขตแดน ด้านมาเลเซียใช้ร่องน้ำลึกปัจจุบันเป็นเส้นเขตแดนซึ่งในปัจจุบันใช้การกำหนด เขตแดนแบบคงที่ (Fixed Boundary) ในแม่น้ำเป็นเส้นเขตแดน

ลักษณะภูมิประเทศที่แนวเขตแดนลากผ่าน หรือลักษณะภูมิประเทศบริเวณแนวพรอมแคนของ ประเทศไทยทั้งสี่ด้านตามหลักภูมิศาสตร์จัดอยู่ในสภาคีโครงสร้างภาคพื้นเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (Continental South East Asia) บริเวณแนวที่ออกเขตต่อนกลางซึ่งอยู่ในเขตคานสมุทรอินโดจีนและ คานสมุทรลายู ซึ่งประกอบไปด้วยทิวเขาริเวณที่รากฐานสูงรากฐานของพม่า ทิวเขาทางตะวันตกของไทย และ ทิวเขาคานสมุทรภาคใต้ของไทย จนถึงภูเขาสูตรปลายแหลมลายู ซึ่งประกอบไปด้วยทิวเขานนัชชัย ตะนาวศรี พนมดงรัก และสันกาลาครี

สภาพแนวเขตแดนในแต่ละด้านสามารถกล่าวแยกออกเป็นช่วง ๆ ตามลักษณะภูมิประเทศสำคัญได้ ดังต่อไปนี้

เขตแดนไทย – กัมพูชา

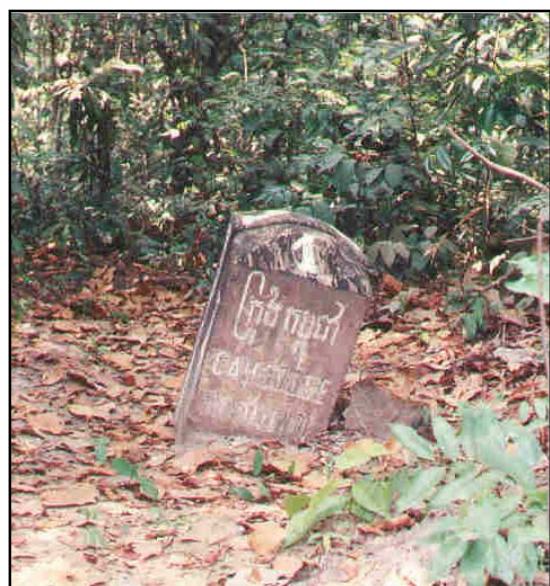
เขตแดนระหว่างประเทศไทยกับกัมพูชา มีความยาวทั้งสิ้น 798 กิโลเมตร มีทิวเขาและลำน้ำเป็น เส้นกั้นพรอมแคน บางช่วงใช้ลำน้ำ บางช่วงใช้เส้นตรงระหว่างหลักเขตแดนเป็นเส้นเขตแดน ซึ่งแนวเขตแดน ส่วนใหญ่ได้มีการปักหลักเขตแดนในภูมิประเทศร่วมกันไว้แล้วจำนวน 73 หลัก ซึ่งลักษณะแนวพรอมแคน ระหว่างไทยกับกัมพูชาโดยสังเขป สามารถแบ่งออกได้เป็น 3 ช่วง ดังนี้ (กรมแผนที่ทหาร 2547, 4)

ภาพที่ 1 สภาพแนวพรมแดนไทย - กัมพูชา

ช่วงที่ 1 แนวพรมแดนบริเวณทิวเขาพนมดงรัก

พรมแดนบริเวณทิวเขาพนมดงรัก คือ จังหวัดอุบลราชธานี ศรีสะเกษ สุรินทร์ และบุรีรัมย์ รวม 4 จังหวัด สภาพภูมิประเทศโดยทั่วไปจะเป็นเขตที่ราบสูง ซึ่งหันด้านซันทางทิศใต้ไปทางประเทศกัมพูชาที่มีลักษณะเป็นที่ราบ เขตแดนตอนนี้ใช้สันปันนำของทิวเขาพนมดงรักเป็นเส้นเขตแดน โดยสามารถแบ่งเป็น 2 ช่วง คือ ช่วงที่ยังไม่ได้มีการปักหลักเขตแดน และช่วงที่มีการปักหลักเขตแดนไว้แล้ว ซึ่งแนวเส้นเขตแดนบริเวณนี้จะเริ่มจากช่องบก ในเขตอำเภอโน้นำยืน จังหวัดอุบลราชธานี ซึ่งเป็นเขตroyต่อพรมแดน 3 ประเทศ คือ ไทย ลาว และกัมพูชา ไปตามสันปันนำของทิวเขาพนมดงรัก ผ่านปราสาทพระวิหาร ไปจนถึงหลักเขตแดนที่ 1 ซึ่งปักอยู่ที่ช่องสะจำ หรือช่องเกล บริเวณเขตroyต่อจังหวัด

ภาพที่ 2 หลักเขตแดนที่ 1

ศรีสะเกษและจังหวัดสุรินทร์ ในเขตอำเภอภูสิงห์ จังหวัดศรีสะเกษ รวมความยาวประมาณ 195 กิโลเมตร เขตแดนช่วงนี้เป็นช่วงที่ยังไม่มีการปักหลักเขตแดนในภูมิประเทศ แต่ช่วงจากหลักเขตแดนที่ 1 ไปตาม สันปันน้ำของทิวเขาพนมดงรักจนถึงหลักเขตแดนที่ 28 ซึ่งตั้งอยู่บริเวณรอยต่อจังหวัดบุรีรัมย์และจังหวัด สาระแก้ว ตลอดแนวพรมแดนตอนนี้เป็นช่วงที่มีการปักหลักเขตแดนแล้วในอคิต โดยมีหลักเขตแดนปักไว้ ทั้งสิ้น 28 หลัก รวมระยะทางของเขตแดนตอนนี้ประมาณ 364 กิโลเมตร

ช่วงที่ 2 แนวพรมแดนบริเวณจังหวัดสาระแก้ว

สภาพพื้นที่ชายแดนช่วงจังหวัดสาระแก้วนี้ไม่มีทิวเขาให้ใช้เป็นตัวกำหนดแนวแบ่งเขตแดน เพราะ ลักษณะของภูมิประเทศเป็นที่ราบและเป็นทุ่ง โล่งที่เป็นชนวนติดต่อกันที่รับต่อในกัมพูชา หรือเรียก อีกชื่อหนึ่งว่า “ชนวนไทย” ตลอดแนวพรมแดนช่วงนี้จะมีการปักหลักเขตแดนไว้แล้วในอคิตจำนวน 40 หลัก

จากการที่แนวพรมแดนในบริเวณนี้เป็นพื้นราบ เส้นเขตแดนช่วงนี้จึงกำหนดไปตามลำคลองเล็ก ๆ สลับแนวตรงระหว่างหลักเขตแดนเป็นช่วง ๆ สลับกันไป โดยช่วงต้นจากหลักเขตแดนที่ 28 เส้นเขตแดน จะทอดลงไปทางทิศใต้ตามลำห้วยขนาดเล็กที่ใช้เดินเรือไม่ได้ (ในหลักฐานการปักปันเขตแดนไม่ได้ระบุว่า ใช้ส่วนใดของลำห้วยเป็นเส้นเขตแดน) ผ่านพื้นที่ราบของอำเภอตาพระยา อำเภอรัษฎา และอำเภอ คลองหาด จังหวัดสาระแก้ว พื้นที่บริเวณนี้มีการปักหลักเขตแดนไว้จำนวน 23 หลัก และผ่านพื้นราบในเขต อำเภอโโปงน้ำร้อน จังหวัดจันทบุรี ซึ่งมีหลักเขตแดนปักอยู่รวม 15 หลัก จากนั้นเส้นเขตแดนจะกำหนด ไปตามลำน้ำขนาดเล็กจนไปบรรจบกับทิวเขาบรรทัดซึ่งเป็นที่ตั้งของหลักเขตแดนที่ 68 รวมระยะทาง ประมาณ 273 กิโลเมตร

ช่วงที่ 3 แนวพรมแดนบริเวณทิวเขาบรรทัด

เขตแดนช่วงนี้อยู่บริเวณจังหวัดจันทบุรี และจังหวัดตราด ใช้สันปันน้ำของทิวเข้าบรรทัดเป็น แนวพรมแดน ระยะทางประมาณ 161 กิโลเมตร มีการปักหลักเขตแดนใน พื้นที่บริเวณนี้จำนวน 5 หลัก คือ หลักเขตแดนที่ 69 โดยหลักสุดท้าย คือ หลักเขตแดนที่ 73 อยู่ริมฝั่งทะเล ทางด้านตะวันออกของอ่าวไทย บริเวณแหลมสารพัดพิย ทางตอนใต้ ของบ้านหาดเล็ก ในเขตอำเภอ คลองใหญ่ จังหวัดตราด

ภาพที่ 3 หลักเขตแดนที่ 73

กล่าวโดยสรุป แนวพรมแดนไทยกับกัมพูชา มีความยาวทั้งสิ้นประมาณ 798 กิโลเมตร เมื่อพิจารณาจากความตกลงซึ่งเป็นหลักฐานทางกฎหมายที่เป็นพันธกรณีระหว่างไทยและกัมพูชาจะพบว่าลักษณะของเขตแดนสามารถแบ่งออกได้เป็น 3 รูปแบบ ดังนี้

1. ใช้สันปันน้ำเป็นเส้นเขตแดนในบริเวณทิวเขาพนมดงรัก และทิวเขานครหัด ระยะทางประมาณ 524 กิโลเมตร
2. ใช้ลำน้ำเป็นแนวเขตแดนในบริเวณจังหวัดสระแก้ว ระยะทางประมาณ 216 กิโลเมตร
3. ใช้เส้นตรงระหว่างหลักเขตแดนเป็นเส้นเขตแดน บริเวณจังหวัดสระแก้ว ระยะทางประมาณ 58 กิโลเมตร

เขตแดนไทย – ลาว

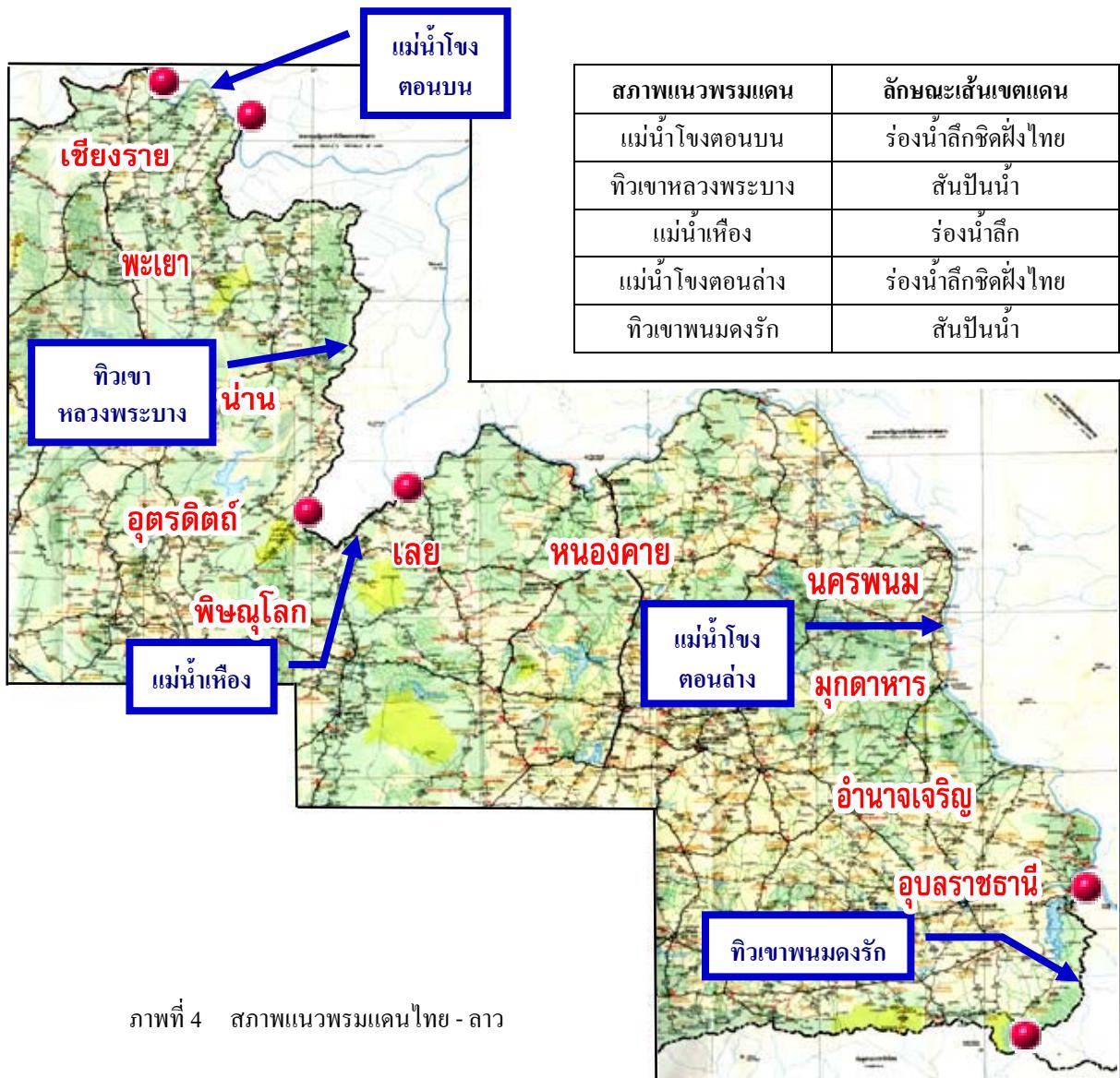
เขตแดนระหว่างประเทศไทยกับลาวนับจากจุดร่วมพรมแดน 3 ประเทศ คือ ไทย พม่า และลาว ตั้งแต่ทางด้านทิศเหนือของไทยจนถึงจุดร่วมพรมแดน 3 ประเทศ ไทย กัมพูชา และลาว ทางตะวันออกเฉียงเหนือของประเทศไทยมีความยาวประมาณ 1,810 กิโลเมตร ในจำนวนนี้เป็นส่วนที่ทอดไปตามร่องน้ำเล็กของลำน้ำ夷าวประมาณ 1,108 กิโลเมตร คือ ในแม่น้ำโขงประมาณ 955 กิโลเมตร และในแม่น้ำเหลืองประมาณ 153 กิโลเมตร ลักษณะแนวพรมแดนระหว่างไทยกับลาวโดยสังเขปแบ่งออกเป็น 4 ช่วง ดังนี้ (กรมแผนที่ทหาร 2547, 4)

ช่วงที่ 1 แนวพรมแดนบริเวณแม่น้ำโขงตอนบน

แม่น้ำโขงเป็นแม่น้ำสายสำคัญระหว่างไทยและลาว ต้นน้ำเกิดจากที่ราบสูงของเทือกเขาหิมาลัย ด้านตะวันออก ไหลผ่านประเทศไทย รวม 6 ประเทศ ได้แก่ จีน พม่า ลาว ไทย กัมพูชา และเวียดนาม มีความยาวรวม 4,902 กิโลเมตร มีชื่อเรียกหลายชื่อตามพื้นที่ที่แม่น้ำไหลผ่าน ในช่วงที่ไหลผ่านประเทศไทย เรียกว่าแม่น้ำโขง (Khong) แต่คนลาวยังเรียกว่าแม่น้ำของ (กรมช่างทหารบก 2545, 160) แม่น้ำโขงไหลผ่านไทยและลาว มีอยู่ 2 ช่วง คือแม่น้ำโขงตอนบน และแม่น้ำโขงตอนล่าง โดยมีขนาดความกว้างมากที่สุด ประมาณ 1.8 กิโลเมตร แคบที่สุดประมาณ 200 เมตร

แม่น้ำโขงในช่วงตอนบนนี้ใช้กันเขตแดนทางตอนเหนือของไทยบริเวณจังหวัดเชียงรายกับแขวงบ่อแก้วของลาว เขตแดนตอนนี้กำหนดให้ใช้ร่องน้ำเล็กเป็นเส้นเขตแดน แต่ในบริเวณที่มีเกาะอนุสัญญา ลงวันที่ 25 สิงหาคม ค.ศ.1926 (พ.ศ.2469) กำหนดให้ใช้ร่องน้ำที่ชิดฝั่งไทยที่สุดเป็นเส้นเขตแดน นั่นก็คือ เกาะในแม่น้ำโขงทั้งหมดจะเป็นของลาว (ในอนุสัญญาดังกล่าวได้ระบุชื่อเกาะ ดอน ที่เป็นของไทยมีจำนวน 8 เกาะ คือ ดอนเจียว ดอนเจียนน้อย ดอนน้อย ดอนหายาด ดอนบ้านแพง หาดทรายเพ-เวินกุ่ม ดอนแกวกอง-ดินเนื้อ และดอนสำโรง ซึ่งทั้ง 8 เกาะดังกล่าวอยู่บริเวณแม่น้ำโขงตอนล่าง) เขตแดนช่วงนี้เริ่มจากจุดร่วมพรมแดนสามประเทศ คือ พม่า ลาว และไทย ทั่วโลกรู้จักในนามของสามเหลี่ยมทองคำ (Golden Triangle) ทางฝั่งพม่าอยู่บริเวณบ้านพากอก (Pa-Kok) จังหวัดท่าขี้เหล็ก (Ta-Chilek) รัฐฉาน ด้านลาวอยู่ในพื้นที่

บ้านดอนสัก (Don-Sak) แขวงบ่อแก้ว ฝั่งไทยอยู่ในพื้นที่บ้านสนธรวก อำเภอเชียงแสน จังหวัดเชียงราย เส้นเขตแดนไปตามร่องน้ำลึกของแม่น้ำโขงผ่านอำเภอเชียงของไปจนถึงบริเวณโขดหินที่เรียกว่าแก่งพาได (Pha Dai) ทางด้านลาวจะเป็นจุดแบ่งเขตระหว่างแขวงบ่อแก้วกับแขวงอุดมไชย (Oudomxai) ทางฝั่งไทย อยู่ในพื้นที่ของอำเภอเวียงแก่น จังหวัดเชียงราย ความยาวของแม่น้ำโขงช่วงนี้ประมาณ 97 กิโลเมตร (กรมข่าวทหารบก 2545, 37)

สภาพธรรมชาติของแม่น้ำโขงตอนนี้ในช่วงอำเภอเชียงแสนมีลักษณะเป็นดินปนทราย ร่วนซุย ง่ายต่อการกัดเซาะของน้ำ กระแสน้ำจะมีลักษณะไหลเขียวในช่วงฤดูฝนทำให้กัดเซาะตลึ่ง เกิดการเปลี่ยนแปลงไปทีละน้อยอยู่ตลอดเวลา เพื่อป้องกันปัญหาการกัดเซาะตลึ่ง หน่วยงานในอำเภอเชียงแสน จึงได้ทำการอนุรักษ์ฝั่งโดยทำการก่อสร้างเขื่อนเพื่อป้องกันตลึ่งในเขตอำเภอเชียงแสน ไว้เกือบทลอดแนว

แต่ในช่วงอำเภอเชียงของและอำเภอเวียงแก่น สภาพดลิ่งมีโครงสร้างเป็นหินจึงไม่ค่อยมีปัญหาการเปลี่ยนทางเดินของแม่น้ำมากนัก

ช่วงที่ 2 แนวพรມแคนบริเวณทิวเขาหลวงพระบาง

เขตแคนช่วงนี้จะอยู่ในเขตภูมิประเทศของภูเขาและหุบเขาภาคเหนือ มีลักษณะเป็นที่สูงและภูเขา โดยจะอยู่ในเขตทิวเขาหลวงพระบาง ทิวเขานี้มีความสูงลดหลั่นต่าง ๆ กัน ตั้งแต่ 2,000 – 2,500 เมตร เป็นสภาพทิวเขารูปสูงสลับซับซ้อนและทุรกันดาร ในบริเวณพาดตั้ง พาหม่น และภูชี้ฟ้า ในเขตอำเภอเทิง จังหวัดเชียงราย สภาพภูมิประเทศบริเวณนี้จะเป็นที่สูงซึ่งหันด้านซันทางทิศตะวันออกไปทางประเทศไทย โดยแนวพรມแคนจะขึ้นบกจากแก่งพາ โคทางด้านตะวันออกของอำเภอเวียงแก่นในจังหวัดเชียงราย ทอดไปตามสันปันน้ำของทิวเขาหลวงพระบางผ่านลงมาทางจังหวัดพะ夷าน่า และอุตรดิตถ์ จะไปสิ้นสุด ณ ยอดภูเขาเมียง ในเขตจังหวัดพิษณุโลก ระยะทางประมาณ 507 กิโลเมตร

ช่วงที่ 3 แนวพรມแคนบริเวณแม่น้ำเหลืองและแม่น้ำโขงตอนล่าง

แนวพรມแคนช่วงนี้อยู่ในเขตที่ราบสูงภาคตะวันออกเฉียงเหนือของไทย จังหวัดชายแดนของเขตนี้ คือ จังหวัดเลย หนองคาย นครพนม มุกดาหาร อำนาจเจริญ และอุบลราชธานี ซึ่งมีแม่น้ำโขงใช้เป็นแนวเขตแคนไทย - ลาว ให้ผ่านทั้งหกจังหวัด

เขตแคนตอนนี้เริ่มจากยอดภูเขาเมียงซึ่งอยู่ในบริเวณจังหวัดพิษณุโลก เส้นเขตแคนจะทอดไปตามร่องน้ำลึกของน้ำที่องคาก และแม่น้ำที่องคากถึงจุดที่แม่น้ำที่องคากบรรจบกับแม่น้ำโขง (สนเหือง) ในบริเวณจังหวัดเลย ระยะทางประมาณ 153 กิโลเมตร

จากปากแม่น้ำที่องคากเส้นเขตแคนจะไปตามร่องน้ำลึกของแม่น้ำโขง โดยมีวิธีการกำหนดแนวเขตแคนตามร่องน้ำลึก เช่นเดียวกับแม่น้ำโขงตอนบน นั่นคือ ในบริเวณที่มีเกาะอนุสัญญากำหนดให้ไว้ร่องน้ำที่ใกล้ฝั่งไทยที่สุดเป็นเส้นเขตแคน แม่น้ำโขงจะไหล梧去ทางตะวันออก ทางฝั่งลาว ให้ผ่านแขวงเวียงจันทน์ กำแพงนครเวียงจันทน์ (Prefecture de Vientiane) แขวงบอລິກໍາໄຊ (Bolikhamsai) ทางฝั่งไทยจะ ให้ผ่านจังหวัดเลย หนองคาย แล้วแม่น้ำโขงจะวกลงทางใต้ทางฝั่งลาว ไปแขวงคำเม่วน (Khammouan) แขวงสะหวันนะเขต (Savannakhet) และแขวงจันป่าสัก (Chumpasak) ส่วนทางฝั่งไทยอยู่เขตจังหวัดหนองคาย นครพนม มุกดาหาร และอุบลราชธานี จนถึงหัวเขากองทิวเขาพนมดงรักซึ่งเป็นปากห้วยเล็ก ๆ ชื่อห้วยดอน รวมความยาวในแม่น้ำโขง ระยะทางประมาณ 858 กิโลเมตร (กรมช่างทางหลวง บก 2545, 162)

ช่วงที่ 4 แนวพรມแคนบริเวณทิวเขាទุ่นดงรัก

แนวเขตแคนตอนนี้จะเบนออกจากแม่น้ำโขงขึ้นบก ณ บริเวณปากห้วยดอน ในเขตจังหวัดอุบลราชธานี เส้นเขตแคนจะทอดไปตามสันปันน้ำของทิวเขាទุ่นดงรัก โดยทอดลงไปทางทิศใต้แล้ว梧去ทางทิศตะวันตกเฉียงใต้ จนบรรจบกับจุดร่วมพรມแคน 3 ประเทศ กัมพูชา ไทย และลาว ระยะทางประมาณ 195 กิโลเมตร

กล่าวโดยสรุป แนวพรมแดนไทยกับลาวมีความยาวทั้งสิ้นประมาณ 1,810 กิโลเมตร เมื่อพิจารณาจากความตกลงซึ่งเป็นหลักฐานทางกฎหมายที่เป็นพันธกรณีระหว่างไทยและลาวจะพบว่าลักษณะของเขตแดนสามารถแบ่งออกได้เป็น 3 รูปแบบ ดังนี้

1. ใช้ร่องน้ำลึกชิดฝั่ง ไทยบริเวณแม่น้ำโขงตอนบนเป็นเส้นเขตแดน ระยะทางประมาณ 97 กิโลเมตร
2. ใช้สันปันน้ำเป็นเส้นเขตแดนในบริเวณทิวเขาหลวงพระบาง และทิวเขานมดงรัก ระยะทางประมาณ 702 กิโลเมตร
3. ใช้ร่องน้ำลึก (Thalweg) และแผนผังสังเขปแสดงการแบ่งเขตในแม่น้ำโขง (Tracé de la Frontière Franco-Siamoise du Mékong) ซึ่งจัดพิมพ์เมื่อปี ค.ศ.1931 เป็นเส้นเขตแดนในแม่น้ำโขง ระยะทางประมาณ 955 กิโลเมตร โดยในบริเวณที่ร่องน้ำแยกเป็นหลายสายมีเก้า ให้ใช้ร่องน้ำที่ชิดฝั่งไทยเป็นเส้นเขตแดน ยกเว้นเกาะและดอน 8 แห่ง ที่ระบุไว้ในอนุสัญญาสยาม – ฝรั่งเศส ฉบับลงวันที่ 25 สิงหาคม ค.ศ.1926 ที่กำหนดให้เป็นของไทย
4. ใช้ร่องน้ำลึกเป็นเส้นเขตแดนในแม่น้ำหือ ระยะทางประมาณ 153 กิโลเมตร

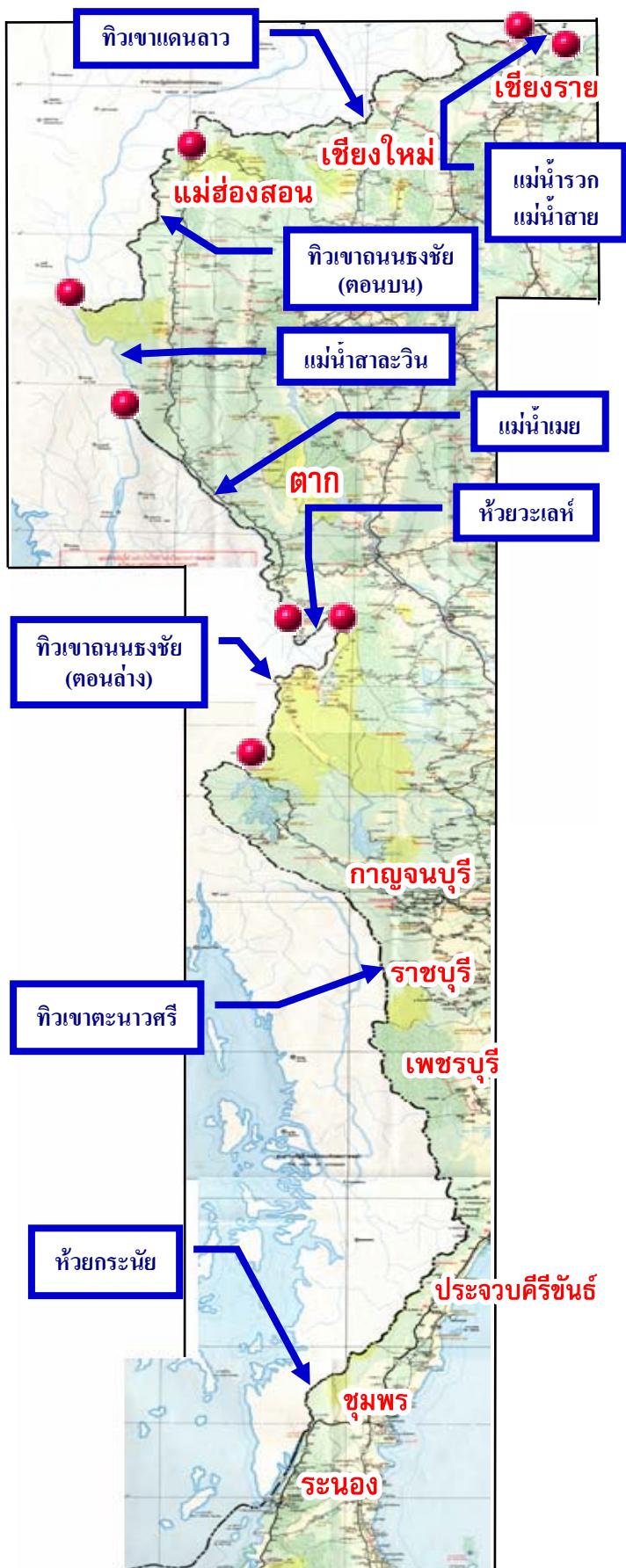
เขตแดนไทย – พม่า

เขตแดนระหว่างประเทศไทยกับพม่ามีความยาวทั้งสิ้น 2,401 กิโลเมตร เริ่มจากจุดร่วมพรมแดน 3 ประเทศ คือ ไทย พม่า และลาว ทางเหนือสุดของประเทศไทย โดยเป็นแม่น้ำและทิวเขาทอคลองทางใต้สู่ชายฝั่งด้านตะวันตกของแหลมมลายู แนวพรมแดนส่วนมากทอดไปตามยอดเขารวมทั้งแนวสันปันน้ำ และร่องน้ำลึกของแม่น้ำสายต่าง ๆ ซึ่งในอดีตทั้งสองฝ่ายได้มีการปักปันเขตแดนร่วมกันไว้แล้ว โดยมีการปักหลักเขตแดนเฉพาะภาคเหนือของไทยจำนวน 21 หลัก ลักษณะแนวพรมแดนระหว่างไทยกับพม่าโดยสังเขปแบ่งออกเป็น 7 ช่วง ดังนี้ (ร้อยตรีมีนาวัฒน์ ข้ากอิน 2544, 48-58)

ช่วงที่ 1 แนวพรมแดนบริเวณแม่น้ำสาย – แม่น้ำราก

แม่น้ำสาย – แม่น้ำราก เป็นแม่น้ำที่ใช้เป็นเขตแดนทางภาคเหนือบริเวณจังหวัดเชียงรายของไทยกับรัฐฉานของพม่า เขตแดนในบริเวณนี้ใช้ร่องน้ำลึกแบบคงที่ (fixed boundary) เป็นเส้นเขตแดน มีความยาวรวมประมาณ 59 กิโลเมตร โดยเริ่มจากจุดร่วมพรมแดน 3 ประเทศ ณ จุดบรรจบของแม่น้ำรากกับแม่น้ำโขง (สบรวม) แนวพรมแดนทอดไปทางตะวันตกตามร่องน้ำลึกแบบคงที่ของแม่น้ำรากจนถึงจุดที่บรรจบกับแม่น้ำสาย (สบสาย) จากนั้นใช้ร่องน้ำลึกแบบคงที่ของแม่น้ำสายเป็นแนวพรมแดนไปทางตะวันตก จะไปถึงสุดที่บริเวณสันเขาอยكا

แม่น้ำสายมีต้นกำเนิดอยู่ในเขตพม่า มีความกว้างประมาณ 10–50 เมตร ไหลจากทิศตะวันตกไปยังทิศตะวันออกผ่านอำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงราย ระยะทางประมาณ 15 กิโลเมตร และไหลไปบรรจบ

ສາພແນວພຽມແດນ	ຄ້ກຍຜະເສັ້ນເບືດແດນ
ແມ່ນໍ້າຮົກ	ເສັ້ນເບືດແດນຄົງທີ່
ແມ່ນໍ້າສາຍ	ເສັ້ນເບືດແດນຄົງທີ່
ທິວເຫາແດນລາວ	ສັນເຫາ
ທິວເຫາຄົນຮັງໜ້ຍ (ຕອນບັນ)	ສັນເຫາ
ແມ່ນໍ້າສະວິນ	ຝຶ່ງທັງສອງຂອງແມ່ນໍ້າ
ແມ່ນໍ້າມີ	ຝຶ່ງທັງສອງຂອງແມ່ນໍ້າ
ຫ້ວຍວະເລ້ທ໌	ຝຶ່ງທັງສອງຂອງລຳຫ້ວຍ
ທິວເຫາຄົນຮັງໜ້ຍ (ຕອນລ່າງ)	ສັນປັນນໍ້າ, ເສັ້ນຕຽງ
ທິວເຫາຕະນາວຄີ	ສັນປັນນໍ້າ
ຫ້ວຍກະນັຍ	ຮ່ອນນໍ້າລຶກ
ແມ່ນໍ້າກະບູວີ	ຝຶ່ງທັງສອງຂອງແມ່ນໍ້າ

ແມ່ນໍ້າຮົກສິ່ງມີຕື່ນກຳນົດຢູ່ໃນເບືດພມ່າ
ເຊັ່ນເດີວກັນບຣິເວັນບ້ານປ້າແດງ ແມ່ນໍ້າຮົກນີ້
ມີນາດໃຫຍ່ກວ່າແມ່ນໍ້າສາຍ ໂດຍມີຄວາມກວ້າງ
ປະມາມ 30–100 ເມຕຣ ໄຫລຜ່ານອໍາເກອ
ແມ່ສາຍ ອໍາເກອເຊີ້ງແສນ ແລະ ໄຫລລົງ
ແມ່ນໍ້າໂປງທີ່ບ້ານສບຮາກ ອໍາເກອເຊີ້ງແສນ
ຈັງຫວັດເຊີ້ງຮາຍ ຮະບະທາງປະມາມ 44
ກີໂລເມຕຣ

ສາພພຽມໝາດີຂອງແມ່ນໍ້າທັງສອງ
ເນື່ອງຈາກພື້ນທີ່ທີ່ແມ່ນໍ້າທັງສອງໄຫລຜ່ານ
ມີຄ້ກຍຜະເປັນດີຕະກອນ ຮ່ວນຫຼູຍ ຈ່າຍຕ່ອ
ກາກັດເຫຼາຂອງນໍ້າ ກະແສນນໍ້າຈະມີຄ້ກຍຜະ
ໄຫລເຊີ້ງໃນຫ່ວງຄຸດຟັນທຳໃກ້ກັດເຫຼາຕລິ່ງ
ແລະທຳໃຫ້ແມ່ນໍ້າທັງສອງມີການເປັ້ນແປງ
ໄປທີ່ລະນ້ອຍອູ່ຕົວດ້ວຍເວລາ ເນື່ອດີ່ງຄຸ
ນໍ້າຫລາກນໍ້າຈະກັດເຫຼາທຳໃຫ້ຕົ່ງພັງ ແມ່ນໍ້າ
ໃນບາງຂ່າວມີການເປັ້ນແປງທາງເດີນຊື່ງມີທີ່
ເປັ້ນເຂົ້າໄປໃນເບືດພມ່າແລະເປັ້ນເຂົ້າທາງ

เขตไทย ซึ่งลักษณะดังกล่าวส่งผลกระทบต่อเส้นเขตแดนระหว่างประเทศไทย

การแก้ไขปัญหาการกัดเซาะต่ำลึ่งพังในพื้นที่อ่าเภอแม่สาย และอ่าเภอเชียงแสน ไทยและพม่าจึงได้ตกลงให้มีการสำรวจและปักปืนเขตแดนแบบคงที่ระหว่างไทยกับพม่า โดยเริ่มทำจากแม่น้ำรากแล้วต่อด้วยแม่น้ำสาย ใช้เวลาดำเนินการประมาณ 1 ปี 1 เดือน โดยดำเนินการระหว่างวันที่ 1 กรกฎาคม พ.ศ.2530 ถึง 31 กรกฎาคม พ.ศ.2531 รวมระยะเวลา 58.6 กิโลเมตร มีการสร้างหลักอ้างอิงเขตแดน (Boundary Reference Pillar ; BRP) ขึ้นบนฝั่งของหนองเป็นคู่บันานกันตลอดแนวเป็นจำนวน 492 คู่

ภายหลังจากสำรวจเรียบร้อยแล้ว รัฐบาลทั้งสองฝ่ายได้มีการลงนามร่วมกันในบันทึกความเข้าใจ (Memorandum of Understanding ; MOU) เมื่อวันที่ 18 มิถุนายน พ.ศ.2534 ที่กรุงย่างกุ้ง สหภาพพม่า และได้ทำพิธีแลกเปลี่ยนสัมภានสารบันทึกความเข้าใจที่กรุงเทพฯ เมื่อวันที่ 12 มีนาคม พ.ศ. 2535 การแลกเปลี่ยนสัมภានฯ ในครั้งนี้มีผลให้บันทึกความเข้าใจระหว่างไทยกับพม่าฯ เริ่มนับใช้บังคับทันทีซึ่งถือได้ว่าเป็นเขตแดนแบบคงที่ที่ได้แลกเปลี่ยนสัมภានสารตามกฎหมายเป็นแห่งแรกของไทย

หัวที่ 2 แนวพรມแดนบริเวณตอนเหนือ

เขตแดนช่วงนี้ใช้สันเขางองเทือกเขาเด่นลาวและเทือกเขาถนนธงชัยเป็นแนวพรມแดนต่อจากแม่น้ำสายโดยอยู่บริเวณจังหวัดเชียงราย เชียงใหม่ และแม่ส่องสอนของไทยกับรัฐฉานและรัฐกะยาของพม่าถึงแม้ว่าเขตแดนในบริเวณนี้จะได้มีการปักหลักเขตแดนกันไว้อย่างถาวรระหว่างสยามกับอังกฤษตั้งแต่ปี พ.ศ.2435 (ค.ศ.1892) แต่ก็ไม่ปรากฏหลักฐานที่แสดงพิกัดของจุดที่ตั้งของหลักเขตแดนแม้แต่หลักเดียว คงมีแต่แผนที่ Burma Siam Boundary Demarcation Survey มาตราส่วน 1 นิ้ว ต่อ 4 ไมล์ หรือ 1/253,440 ที่แสดงหลักเขตไว้เท่านั้น เขตแดนตอนนี้มีความยาวประมาณ 632 กิโลเมตร แต่มีหลักเขตปักไว้เพียง 21 หลัก ระยะทางระหว่างแต่ละหลักจึงย่อมไกลกันเกินไป ประกอบกับตลอดแนวพรມแดนตอนนี้เป็นภูเขาสูงสลับซับซ้อนและป่าดงดิบจึงยากที่จะชี้ชัดว่าสันเขากลไกที่ใช้เป็นเส้นเขตแดน นับว่าเป็นการเสี่ยงต่อการเกิดกรณีขัดแย้งเนื่องจากการรุกร้าวคืนหรือการอ้างสิทธิเหนือคืนแดนในบริเวณที่ยังไม่แน่ชัด

ภาพที่ 6 หลักเขตแดนที่ 16

จากการตรวจสอบของกรมแผนที่ทหารระหว่างปี พ.ศ.1969 – 1970 พบว่าในจำนวนหลักเขตแดน 21 หลัก ที่แสดงไว้ในแผนที่ปักปืนเขตแดนฉบับปี พ.ศ.1898 มีอยู่เพียง 2 หลัก เท่านั้นที่ยังคงสภาพที่ถาวร คือเป็นหลักซีเมนต์ตรงตามที่ระบุไว้ในรายงานของข้าหลวงปักปืนเขตแดน นอกนั้นเป็นหลักไม้บ้าง เป็นกองหินที่ทำไว้เพื่อให้ทราบว่า ณ จุดนั้นเป็นที่ตั้งหลักเขตแดนบ้าง ซึ่งส่วนใหญ่แล้วเป็นประเภทหลัง แต่เมื่อตรวจสอบ

ลักษณะภูมิประเทศในบริเวณนี้ ๆ กับแผนที่ตลอดจนสอบถามจากปากคำของบุคคลในท้องที่ยืนยัน กันแล้วก็ทำให้เชื่อได้ว่า หลักเขตแดนที่พบทุกหลักน่าจะเป็นหลักเขตแดนที่แสดงไว้ในแผนที่ปักปันเขต แดนฉบับปี ก.ศ.1893

ช่วงที่ 3 แนวพรมแดนบริเวณแม่น้ำสาละวิน

แม่น้ำสาละวินเป็นแม่น้ำที่ใช้เป็นเขตแดนทางตะวันตกของไทยบริเวณจังหวัดแม่ส่องสอน กับ รัฐยะหรี่ยงของพม่า เขตแดนตอนนี้ใช้ฝั่งเป็นเส้นเขตแดน ฝั่งขวาเป็นแนวแบ่งเขตแดนไทย ฝั่งซ้ายเป็น แนวแบ่งเขตแดนพม่า ตัวลำน้ำจะมีฐานะเป็นกลาง คือ เป็นกรรมสิทธิ์ร่วมของทั้งสองประเทศ มีความยาว รวมประมาณ 127 กิโลเมตร ด้านกำเนิดของแม่น้ำสาละวินอยู่ที่ขึ้นไปทางผ่านมณฑลยูนนานในประเทศจีน ไหลผ่านเข้ามาในพม่า กระแสน้ำจะไหลจากทิศเหนือไปทิศใต้ผ่านอำเภอเมืองสะเรียง และ ไหลไปบรรจบ แม่น้ำเมยที่อำเภอสบเมย จังหวัดแม่ส่องสอน

สภาพธรรมชาติของลำน้ำสาละวินมีลักษณะลาดชัน แต่ไม่คดเคี้ยว มีความกว้างประมาณ 150–300 เมตร จากการที่ใช้ฝั่งเป็นเส้นเขตแดนเมื่อถึงฤดูฝนกระแสน้ำจะไหลเชี่ยว มีการกัดเซาะคลื่นซึ่งเป็นเขตแดน อุยู่บ้างแต่ไม่รุนแรงมากนัก เนื่องจากแม่น้ำสาียนนี้ไหลผ่านบริเวณพื้นที่ภูเขาจึงไม่ค่อยมีปัญหาการ เปลี่ยนทางเดินของแม่น้ำมากนัก ดังนั้นจึงไม่ส่งผลกระทบที่รุนแรงต่อเส้นเขตแดนระหว่างประเทศทั้งสอง

ช่วงที่ 4 แนวพรมแดนบริเวณแม่น้ำเมยและห้วยยะเล่ห์

แม่น้ำเมยหรือที่พม่าเรียกว่าแม่น้ำตองยินเป็นแม่น้ำที่ใช้เป็นเขตแดนทางตะวันตกของไทยบริเวณ จังหวัดแม่ส่องสอนและจังหวัดตากกับรัฐยะหรี่ยงของพม่า เขตแดนตอนนี้ใช้ฝั่งเป็นเขตแดน ฝั่งขวาเป็น แนวแบ่งเขตแดนไทย ฝั่งซ้ายเป็นแนวแบ่งเขตแดนพม่า ตัวลำน้ำเป็นเขตอธิปไตยร่วมของทั้งสองประเทศ เช่นเดียวกับแม่น้ำสาละวิน มีความยาวรวมประมาณ 345 กิโลเมตร ด้านกำเนิดของแม่น้ำเมยอยู่ในเขตพม่า ด้านตรงข้ามอำเภออุ้มพาง จะ ไหลจากทิศใต้ไปทิศเหนือ โดยผ่านอำเภอพนพะ อำเภอเมืองสะรอด อำเภอ แม่รำดาด อำเภอท่าสองยาง จังหวัดตาก และ ไหลลงแม่น้ำสาละวินที่อำเภอสบเมย จังหวัดแม่ส่องสอน

สภาพธรรมชาติของลำน้ำเมยมีลักษณะลาดชันคดเคี้ยวต่อเนื่องกันไป มีความกว้างประมาณ 50–300 เมตร แต่จากการที่ใช้ฝั่งเป็นเส้นเขตแดนเมื่อถึงฤดูฝนกระแสน้ำจะไหลเชี่ยว กัดเซาะคลื่นซึ่งเป็นเขตแดน อุยู่ตลอดเวลา และมีแนวโน้มว่าจะกัดเซาะคลื่นเข้ามายังฝั่งไทยเพิ่มมากขึ้นเนื่องจากฝั่งไทยต่ำกว่าฝั่งพม่า นอกจานี้ฝั่งไทยยังเป็นพื้นที่เพาะปลูกจีงโล่งเตียนปราศจากต้นไม้ใหญ่ค่อยลดลง ไหลบ่าของกระแสน้ำ ขณะที่ฝั่งพม่าสภาพทรัพยากรป่าไม้ยังคงมีความอุดมสมบูรณ์มากกว่าเนื่องจากป่าไม้ส่วนใหญ่ยังไม่ถูกบุก รุกมากนัก ทำให้สามารถป้องกันการกัดเซาะของกระแสน้ำได้ การกัดเซาะคลื่นนี้ในบางครั้งมีปัญหาการกัด เซาะแผ่นดินขาดเป็นเกาะ รวมทั้งทำให้แม่น้ำในบางช่วงมีการเปลี่ยนทางเดินอย่างฉับพลันตัดขาดแผ่นดิน บางส่วนออก เป็นผลให้มีการเปลี่ยนแปลงตำแหน่งของเส้นเขตแดนอยู่ตลอดเวลา ก่อให้เกิดปัญหา การได้เสียพื้นที่ระหว่างประเทศไทยและพม่า ทำให้มีปัญหาความไม่แน่นอนของเขตแดน นอกจากนี้ยังเกิดน้ำท่วม

ต่อพื้นที่การเพาะปลูก กระแสน้ำจะทำความเสียหายต่อบ้านเรือน ทรัพย์สิน และสร้างความเดือดร้อนให้แก่ ประชาชนตลอดแนวชายแดนทั้งสองฝั่งแม่น้ำของทั้งสองประเทศหลายจุดหลายพื้นที่ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง บริเวณอำเภอแม่สอด จังหวัดตาก มักจะเกิดปัญหาดังกล่าวอยู่บ่อยครั้ง เนื่องจากพื้นที่ดังกล่าวเป็นที่ราบลุ่ม ดินร่วนปนทราย ง่ายต่อการกัดเซาะฝั่งให้พังทลาย ด้วยเหตุดังกล่าววนนี้ทำให้เกิดความไม่มั่นคงในบูรณาภูมิ แห่งดินแดนของทั้งสองฝ่าย และความไม่มั่นคงและปลอดภัยในสวัสดิภาพแห่งทรัพย์สินของประชาชนสองฝั่ง

ปัญหาแม่น้ำเมยเปลี่ยนทางเดินที่เห็นเด่นชัดในพื้นที่ตอนนี้ ดังเช่น ปัญหาแม่น้ำเปลี่ยนทางเดิน บริเวณบ้านแม่โขนเกน ตำบลมหาวัน อำเภอแม่สอด จังหวัดตาก และบริเวณวัดพระธาตุคอกช้างเพื่อ ก ตำบล ท่าสายลวด อำเภอแม่สอด จังหวัดตาก และปัญหาพื้นที่บริเวณสะพานมิตรภาพไทย–พม่า ในเขตตำบล ท่าสายลวด อำเภอแม่สอด จังหวัดตาก เป็นต้น

เส้นเขตแดนไทย – พม่า ในช่วงที่ต่อจากแม่น้ำเมยจะไปตามฝั่งทั้งสองของห้วยจะเล่ห์เป็น เส้นเขตแดนเช่นเดียวกับแม่น้ำเมย โดยเริ่มจากสบวะเล่ห์ (ดันแม่น้ำเมย) ซึ่งอยู่ในเขตอำเภอพบพระ จังหวัด ตาก เส้นเขตแดนจะไปตามฝั่งของห้วยจะเล่ห์จนถึงดันน้ำของห้วยจะเล่ห์ เขตแดนช่วงนี้มีความยาวประมาณ 44 กิโลเมตร

ช่วงที่ 5 แนวพรມแดนบริเวณทิวเขาตะนาวศรี

พรມแดนไทย - พม่า ตอนนี้อยู่ช่วงตอนล่างดัดจากห้วยจะเล่ห์ลงมา จะอยู่ในเขตเทือกเขาและหุบเขา ภาคตะวันตก มีสภาพเป็นแนวทิวเขายาวต่อเนื่องเรียงซ้อนกัน อยู่บริเวณเขตจังหวัดตาก กาญจนบุรี ราชบุรี เพชรบุรี ประจำวันคีรีขันธ์ อยู่ตรงข้ามรัฐกะหรี่ยง รัฐมณฑล และภาคตะนาวศรีของพม่า ประกอบด้วยทิวเขา สำกัญซึ่งมีลักษณะซับซ้อนกัน 2 ทิวเขา คือ ทิวเขาถนนธงชัยหรือผีปันปันน้ำที่ต่อจากเขตภาคเหนือตอนบน ไปจนถึงด่านเจดีย์สามองค์ จังหวัดกาญจนบุรี แล้วໄล่ลงมาตามทิวเขาตะนาวศรีทอดต่องไปทางทิศใต้ จนสุดเขตบริเวณจังหวัดประจำวันคีรีขันธ์ เทือกเขางบริเวณนี้เป็นส่วนที่มีฝนตกชุดและป่าไม้หนาแน่น และ ยังเป็นส่วนซึ่งแบ่งปันน้ำออกเป็น 2 ทางคือ 1) แบ่งน้ำให้ลงสู่น้ำพม่าด้านตะวันตก เช่น แม่น้ำเมย ไหล กลับเข้าไปรวมกับแม่น้ำสาละวินในพม่า และ 2) แบ่งน้ำให้ลงสู่ที่ราบภาคกลางของไทยด้านตะวันออกเช่น แม่น้ำแควใหญ่ซึ่งไหลลงไปรวมกับแม่น้ำแควน้อยเกิดเป็นแม่น้ำแม่กลองเป็นต้น

เขตแดนช่วงนี้ส่วนใหญ่ใช้สันปันน้ำและมีบางส่วนใช้เส้นตรงเป็นเขตแดน การปักปันเขตแดน ตอนนี้นักจากจะมิได้ปักหลักเขตแดนที่ถาวรไว้เลยคงทำแต่กองหินกันไว้เป็นเครื่องหมายเท่านั้น ระหว่าง ระหว่างกองหินหมายเขตแดนยังไกลกันมากด้วย กล่าวคือในความยาวเขตแดนช่วงนี้ประมาณ 1,055 กิโลเมตร ตามหลักฐานแสดงว่ามีเครื่องหมายแสดงเขตแดนอยู่เพียง 49 แห่ง และเมื่อไปทำการสำรวจ ระหว่างปี ค.ศ.1971–1975 ตรวจพบกองหินเพียง 13 แห่ง เท่านั้น การที่มีบัญชีแสดงพิกัดของที่ดิน เครื่องหมายกำหนดเขตแดนอาจทำให้ดูประหนึ่งว่ามีหลักฐานที่จะยึดถือเป็นความแน่นอนได้ แต่เมื่อนำ คำพิจารณาตรวจสอบกับแผนที่ปัจจุบันก็ปรากฏว่าที่ดังของเครื่องหมายเขตแดนตามพิกัดเหล่านั้นมีเพียง

5 แห่งเท่านั้นที่พ่อนับว่าสอดคล้องกับภูมิประเทศที่ควรจะกำหนดเป็นแนวเขตแดน จึงทำให้นำนักความแน่นอนไม่มากเพียงพอ ก่อให้เกิดปัญหาการอ้างสิทธิเหนือดินแดนอยู่ตลอดแนว

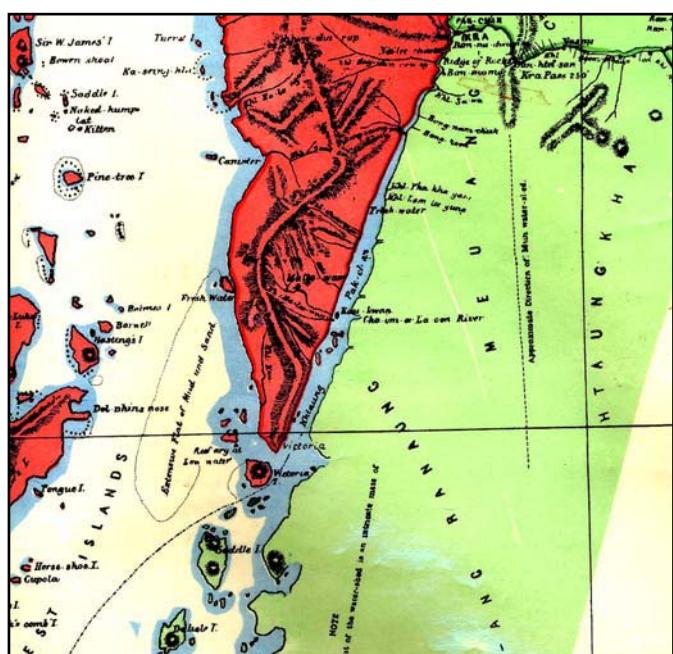
ในปัจจุบันเบตเดนช่วงนี้มีปัญหาการดัดแปลงสภาพภูมิประเทศทำลายสันปันน้ำที่ใช้เป็นเส้นเบตเดนเกิดขึ้นตลอดแนวพรมแดน เช่นเดียวกับเบตเดนบริเวณตอนเหนือ โดยเป็นการดัดแปลงและทำลายสันปันน้ำเพื่อสร้างถนน หรือปรับพื้นที่เพื่อสร้างฐานของกองกำลังทั้งไทยและพม่า

ช่วงที่ 6 แนวพรมแดนบริเวณแม่น้ำกระน้ำรี-หัวยกระนัย

เขตแคนช่วงนี้อยู่บริเวณจังหวัดชุมพร และจังหวัดระนอง อยู่ต壤ข้ามภาคตะวันยวศีของพม่า เขตแคนช่วงนี้มี 2 ลักษณะ คือ ช่วงหัวยกระดับที่ใช้ร่องน้ำลึกเป็นเขตแคน มีความยาวประมาณ 79 กิโลเมตร ขณะที่ช่วงแม่น้ำกระบุรีใช้ฝั่งเป็นเขตแคน มีความยาวประมาณ 60 กิโลเมตร เขตแคนที่มีปัญหาช่วงนี้คือ ช่วงหัวยกระดับซึ่งมีลักษณะคดเคี้ยว มีการเปลี่ยนทางเดินอยู่ตลอดเวลา เมื่อถึงฤดูน้ำหลักน้ำจะกัดเซาะ ทำให้หัวยกระดับในบางช่วงมีปัญหาน้ำกัดเซาะคลื่นพัง หรือมีการเปลี่ยนทางเดินอย่างฉับพลันตัดขาด แผ่นดินบางส่วนออก ทำให้มีปัญหามีความไม่แน่นอนของเขตแคนเกิดความไม่มั่นคงในบูรณาภพแห่ง คืนแคนของทั้งสองฝ่าย และความไม่มั่นคงและปลดปล่อยในสวัสดิภาพแห่งทรัพย์สินและสร้างความเดือดร้อนให้แก่ประชาชนตลอดแนวชายแดนทั้งสองฝั่ง สำหรับประเทศไทยทั้งสอง เกิดการได้เสียพื้นที่

ช่วงที่ 7 แนวพรอมแคนบริเวณปากแม่น้ำกระบุรี

แนวพรอมแคนตอนนี้ยังมีได้มีการ
กำหนดกันไว้ให้แน่นอน หลักฐานในการ
กำหนดแนวพรอมแคนบริเวณนี้มีเพียง
อนุสัญญาลงวันที่ 8 กุมภาพันธ์ ค.ศ.1868 ซึ่ง
ระบุไว้แต่เพียงว่า “แม่น้ำปากจั่นฟั่งตะวันตก
เป็นของอังกฤษจนถึงปลายแหลมวิกตอเรีย ฝั่ง
ตะวันออกตลอดไปเป็นของไทยทั้งสิ้น”
(กระทรวงการต่างประเทศ 2511, 167) และ
แผนที่ฉบับที่แลกเปลี่ยนกันพร้อมกับการ
แลกเปลี่ยนสัตยาบันของอนุสัญญาฉบับนี้
เมื่อวันที่ 3 กรกฎาคม ค.ศ.1868 มาตราส่วน
1 นิวต่ำร์ค 8 ไมล์ หรือ 1/506 880 เจอกัน

แผนพรมแดนต่อจากปากแม่น้ำปากจั่นออกไป ภาพที่ 7 แผนที่ Map of Tenasserim and Adjacent Provinces of the Kingdom of Siam บริเวณปากแม่น้ำปากจั่น

ในทะเบียนเอกสารวิศวกรรมเรียกเข้าไว้ในเขตพม่า ส่วนในเขตไทยมีเอกสารเล็ก ๆ ไม่มีชื่อออยู่ 4 เอกสาร

จากการที่แนวพรมแดนตอนนี้ยังไม่มีการกำหนดเขตแดนที่ชัดเจนทำให้เกิดปัญหาความขัดแย้งในเรื่องปัญหาอาณาเขตทางทะเล โดยทั้งสองฝ่ายอ้างกรรมสิทธิ์เหนือเกาะทางตะวันตกของจังหวัดระนองอย่างน้อย 3 เกาะ คือ เกาะหลาน เกาะคัน และเกาะจีนก จึงทำให้เกิดปัญหาการทบทั่งระหว่างไทยกับพม่าเรื่องการประมงเป็นระยะ ๆ โดยเรือประมงไทยมักถูกพม่าจับกุมอยู่เสมอ

กล่าวโดยสรุป แนวพรมแดนไทยกับพม่ามีความยาวทั้งสิ้นประมาณ 2,401 กิโลเมตร เมื่อพิจารณาจากความตกลงซึ่งเป็นหลักฐานทางกฎหมายที่เป็นพันธกรณีระหว่างไทยและพม่าจะพบว่าลักษณะของเขตแดนสามารถแบ่งออกได้เป็น 6 รูปแบบ ดังนี้

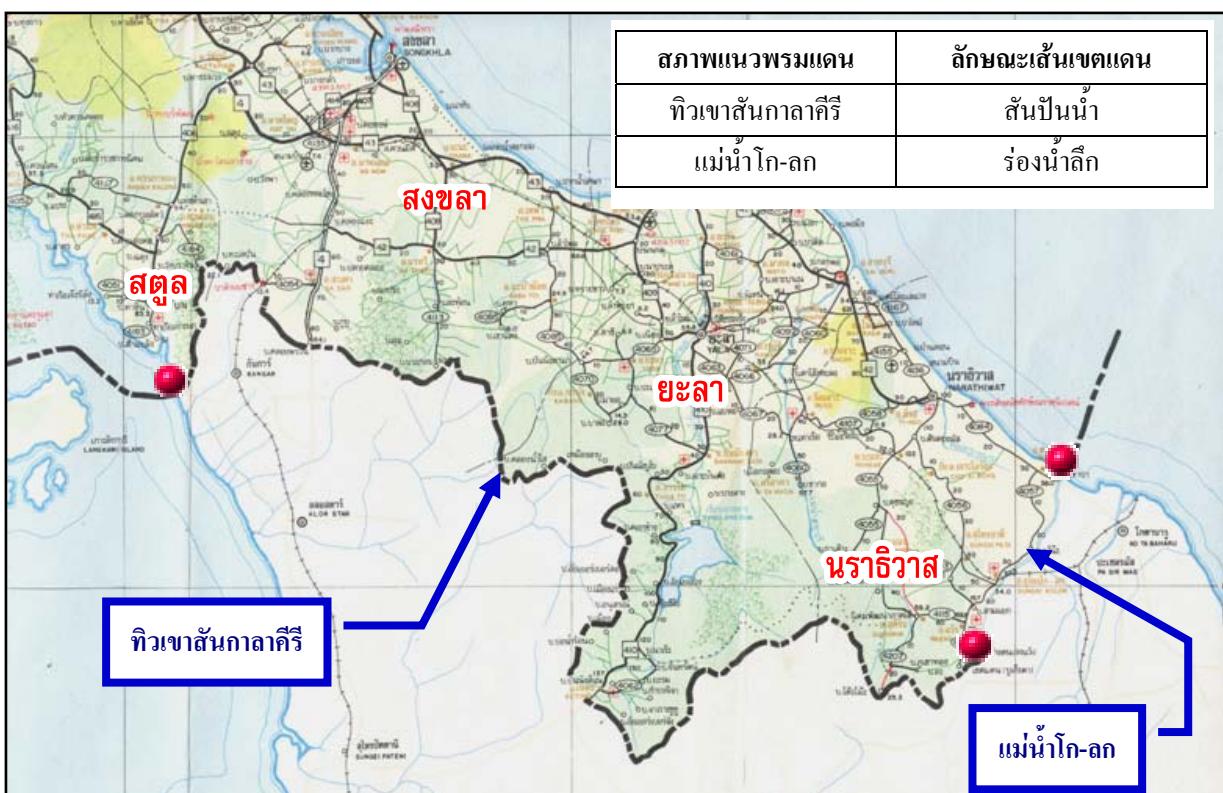
1. ใช้เขตแดนแบบคงที่ (Fixed Boundary) เป็นเส้นเขตแดนในบริเวณแม่น้ำสายและแม่น้ำรวก ระยะทางประมาณ 59 กิโลเมตร (ดำเนินการร่วมกับพม่าเมื่อวันที่ 18 มิถุนายน พ.ศ.2534 (ค.ศ.1991) และให้สัตยาบัน (Ratify) ร่วมกันเรียบร้อยแล้วเมื่อวันที่ 12 มีนาคม พ.ศ.2535 (ค.ศ.1992)
2. ใช้สันเขาเป็นเส้นเขตแดนในบริเวณทิวเขาแดนลาว และทิวเขาตอนนังชัย ระยะทางประมาณ 632 กิโลเมตร
3. ใช้ฝั่งของแม่น้ำเป็นเส้นเขตแดนในแม่น้ำสาละวิน แม่น้ำเมย หัวยะเล่ห์ และบริเวณช่วงปลายแม่น้ำของแม่น้ำกระบุรี ระยะทางประมาณ 565.5 กิโลเมตร
4. ใช้สันปันน้ำเป็นเส้นเขตแดนในบริเวณทิวเขาตะนาวศรี ระยะทางประมาณ 992 กิโลเมตร
5. ใช้เส้นตรงเป็นเส้นเขตแดนบริเวณทิวเขาตอนนังชัย (เฉพาะบางส่วนในเขตจังหวัดตาก และจังหวัดกาญจนบุรี) ระยะทางประมาณ 63 กิโลเมตร
6. ใช้ร่องน้ำลึกเป็นเส้นเขตแดนในบริเวณหัวยกระนัย (ช่วงต้นแม่น้ำของแม่น้ำกระบุรี) ระยะทางประมาณ 89.5 กิโลเมตร (ช่วงปลายแม่น้ำของแม่น้ำกระบุรีใช้ฝั่งของแม่น้ำเป็นเส้นเขตแดน)

เขตแดนไทย – มาเลเซีย

เขตแดนระหว่างประเทศไทยกับมาเลเซียมีความยาวทั้งสิ้น 647 กิโลเมตร มีทิวเขาและลำน้ำเป็นเส้นกั้นพรมแดน สภาพแนวพรมแดนระหว่างไทย–มาเลเซีย สามารถกล่าวแยกออกเป็น 2 ช่วง คือ ช่วงแรกเป็นเขตแดนทางบกจากชายฝั่งทะเลอันดามันทางทิศตะวันตกในเขตจังหวัดสตูล ไปยังทิศตะวันออกด้านอ่าวไทยโดยเขตแดนทางบกจะไปสิ้นสุดที่หลักเขตแดนที่ 72 ซึ่งเป็นหลักเขตแดนหลักสุดท้ายของเขตแดนทางบก และในช่วงที่ 2 เป็นเส้นเขตแดนทางน้ำเริ่มจากหลักเขตแดนที่ 72 ไปตามลำน้ำโขก-ลอกจนถึงบริเวณปากแม่น้ำโขก-ลอก ในเขตจังหวัดราชวิวัฒนา แนวเขตแดนทางบกส่วนใหญ่ได้มีการปักหลักเขตแดนในภูมิประเทศร่วมกันไว้แล้วจำนวน 109 หลัก ลักษณะแนวพรมแดนระหว่างไทยกับมาเลเซียโดยสังเขปแบ่งออกเป็น 2 ช่วง ดังนี้ (กรมแผนที่ทหาร 2547, 4)

ช่วงที่ 1 แนวพรมแคนบริเวณทิวเขาสันกาลาคีรี

แนวพรมแคนไทย - มาเลเซีย มีลักษณะภูมิประเทศประกอบไปด้วยที่ราบและภูเขา ที่ราบอยู่ต่อนชายฝั่งทะเล ส่วนทิวเข้าจะวางตัวในแนวตะวันตก - ตะวันออก หรือที่เรียกว่าทิวเข้าสันกาลาคีรีซึ่งเป็นแนวเขตเด่นในไทย - มาเลเซีย ลักษณะทั่วไปจะประกอบไปด้วยทิวเข้าและเขาโดย ๆ ซึ่งโผล่พื้นที่มาจากพื้นราบโดยรอบ เช่น เขานาดูปูเต๊ะ หรือที่เรียกว่า “พากาว” ซึ่งเป็นจุดเริ่มต้นของเขตเด่นไทย - มาเลเซีย และมีหลักเขตเด่นที่ 1 ปักอยู่บนยอดเขาหนึ่ง ส่วนที่สูงของทิวเขานี้มักจะอยู่ใกล้ ๆ เขตอำเภอเบตง จังหวัดยะลา ซึ่งสูงประมาณ 1,500 เมตร

ภาพที่ 8 สภาพแนวพรมแคนไทย - มาเลเซีย

แนวพรมแคนช่วงนี้เริ่มจากหลักเขตเด่นที่ 1 ที่ปักอยู่บนยอดเขานาดูปูเต๊ะ ซึ่งอยู่บริเวณชายฝั่งของทะเลอันดามัน จังหวัดสตูลกับรัฐปีลิสของมาเลเซีย เส้นเขตเด่นจะไปตามสันปันนำของทิวเข้าสันกาลาคีรี โดยในช่วงเขตอำเภอเมืองสตูล จังหวัดสตูล ระหว่างหลักเขตเด่นที่ 1 ถึงหลักเขตเด่นที่ 7 E ลักษณะของสันปันนำจะเด่นชัด เพราะเป็นเขาหิน สันเขางบางตอนแบบลักษณะคล้ายคมมีด จากนั้นเส้นเขตเด่นจะผ่านพื้นที่รับบริเวณอำเภอสะเดา จังหวัดสงขลา ที่เป็นที่ตั้งของชุมชนขนาดใหญ่ แล้วไปตามสันปันนำผ่านจังหวัดยะลา เส้นเขตเด่นจะผ่านยอดเขายีลีในเขตจังหวัดราธิวาส ซึ่งเป็นที่ตั้งของหลักเขตเด่นที่ 69 จากนั้นเส้นเขตเด่นจะไปตามสันปันนำจนถึงหลักเขตเด่นที่ 70 บริเวณลำน้ำไอเยอร์ยาซึ่งเป็นต้นน้ำของแม่น้ำโก-ลก จากนั้นแนวเส้นเขตเด่นไปตามลำน้ำนั้นจนถึงจุดบรรจบกับลำน้ำไอเยอร์ นาดู อัมปาร์ ซึ่งเป็น

ที่ตั้งของหลักเขตแดนที่ 71 จานนี้จะไปตามลำน้ำไอเยอร์ นาฏ ชัมปาร์ จนถึงจุดบรรจบกับลำน้ำสาระซึ่งเป็นที่ตั้งของหลักเขตแดนที่ 72 โดยหลักเขตแดนที่ 72 จะเป็นหลักเขตแดนหลักสุดท้ายของเขตแดนทางบก เป็นระยะทางประมาณ 552 กิโลเมตร

ในปัจจุบันไทยและมาเลเซียได้ร่วมกันปักหลักเขตแดนเพิ่มเติมในเขตแดนช่วงนี้ โดยปัจจุบันว่าหลักเขตแดนเดิมที่ได้สร้างไว้ในสมัยสยามกับอังกฤษซึ่งมีอยู่แล้วทั้งสิ้น 109 หลัก โดยกำหนดให้หลักเขตแดนมีระยะใกล้กันหรือมีความถี่มากขึ้นสามารถมองเห็นซึ่งกันและกันได้จากหลักถึงหลัก (Intervisible)

หลักเขตแดนเดิม

หลักเขตแดนในปัจจุบัน

ภาพที่ 9 หลักเขตแดนไทย - มาเลเซีย

ช่วงที่ 2 แนวพรมแดนบริเวณแม่น้ำโก-ลก

แม่น้ำโก-ลก เป็นลำน้ำสำคัญสายหนึ่งของจังหวัดนราธิวาส เป็นแม่น้ำที่มีน้ำตลอดปี กระแสนำไหหลเชี่ยว ลามา้มีลักษณะคดเคี้ยว และมีโค้งตัวด (meander) มากประมาณ 80 แห่ง ด้วยกัน จึงมีการเปลี่ยนแนวทางเดินของลำน้ำตลอดเวลา โดยการเปลี่ยนแนวมี 2 ลักษณะ คือ แบบทิ今生้อย (Accretion และ Erosion) และแบบตัดขาดลับพลัน (Avulsion) รวมความยาวทั้งสิ้นประมาณ 95 กิโลเมตร ในสันธิสัญญาระหว่างสยามกับอังกฤษระบุให้ใช้ร่องน้ำลึกของแม่น้ำโก-ลกเป็นเส้นเขตแดนระหว่างไทยกับมาเลเซีย

ต้นน้ำของแม่น้ำโก-ลก เกิดจากเขายาเลี๊ หรือยาเลี๊ (Jeli) ซึ่งอยู่ทางด้านตะวันออกสุดของทิวเขาสันกาลาครีตต่อเนื่องกับพื้นที่ของอำเภอแร้ง จังหวัดนราธิวาส แล้วไหลไปทางทิศตะวันออกเฉียงเหนือ โดยเริ่มต้นจากพื้นที่ในเขตอำเภอแร้ง ผ่านพื้นที่อำเภอสุไหงโก-ลก แม่น้ำโก-ลก จะไหลไปบรรจบกับแม่น้ำบางนราไกลับบริเวณปากน้ำ และว่าแหล่งน้ำที่บรรจบกันไปอุดกสูทะเลตรงที่เรียกว่าปากน้ำตาบาร์ (Kuala Tabar) ซึ่งในปัจจุบันอยู่ในเขตอำเภอตาบกใน จังหวัดนราธิวาส

บริเวณตอนปลายของแม่น้ำโก-ลก นับจากตลาดสุไหงโก-ลกจนถึงบริเวณปากน้ำโก-ลก ที่บ้านตาชา ซึ่งเป็นช่วงที่มีความลาดชันต่ำมาก กระแสนำไหหลผ่านบริเวณที่ราบลุ่มเป็นส่วนใหญ่และไหลดคดเคี้ยว

ไปมา มีโถงตัวดมาก จากการศึกษาสภาพลำน้ำโข-ลก ตึ้งแต่ต้นน้ำไปจนถึงปากน้ำโข-ลก ระหว่างปี พ.ศ. 2520 – 2521 พนว่ามีบริเวณที่น้ำเปลี่ยนทางเดินไปแล้วทั้งสิ้น 57 บริเวณ โดยเปลี่ยนทางเดินเข้าฝั่งไทย 34 บริเวณ เปลี่ยนทางเดินเข้าฝั่งมาเลเซีย 22 บริเวณ ก่อให้เกิดปัญหาความไม่แน่นอนของเขตแดน มีผลให้เกิดความไม่มั่นคงในบูรณาภพแห่งดินแดนของทั้งสองประเทศ และความไม่แน่นอนของแนวลำน้ำ ก่อให้เกิดความไม่มั่นคงและปลดปล่อยในสวัสดิภาพแห่งทรัพย์สินของประชาชนที่อาศัยอยู่ริมฝั่งทั้งสองฝ่าย เพื่อแก้ปัญหาดังกล่าว ในปัจจุบันทั้งสองฝ่ายจึงได้ร่วมกันทำการสำรวจและปักปืนเขตแดนเป็นแบบคงที่ในแม่น้ำโข-ลก

กล่าวโดยสรุป แนวพรมแดนไทยกับมาเลเซียมีความยาวทั้งสิ้นประมาณ 647 กิโลเมตร เมื่อพิจารณาจากความตกลงซึ่งเป็นหลักฐานทางกฎหมายที่เป็นพันธกิจระหว่างไทยและมาเลเซียจะพบว่าลักษณะของเขตแดนสามารถแบ่งออกได้เพียง 2 รูปแบบ ดังนี้

1. ใช้สันปันน้ำเป็นเส้นเขตแดนในบริเวณทิวเขาสันคล้าครี ระยะทางประมาณ 552 กิโลเมตร
2. ใช้ร่องน้ำลึกเป็นเส้นเขตแดนในบริเวณแม่น้ำโข-ลก ระยะทางประมาณ 95 กิโลเมตร

ขั้นตอนการกำหนดแนวพรมแดน

การกำหนดแนวพรมแดนของประเทศต่าง ๆ โดยทั่วไปแล้วจะมีวิัฒนาการหรือขั้นตอนของการกำหนดแนวเขตแดนโดยแบ่งออกเป็น 4 ลำดับขั้นตามลำดับดังนี้ (ร้อยโทอนุชิต วงศารojน์ 2538, 7)

1. ขั้นการแบ่งสรรและกำหนดความหมาย (allocation or definition) คือการตกลงในทางการเมืองที่จะกำหนดอาณาเขตของรัฐตัน ซึ่งมักจะอยู่ในรูปของเอกสารและสนธิสัญญาต่าง ๆ
2. ขั้นกำหนดแนวเขตแดน (delimitation) คือการตัดสินใจบนโต๊ะเจรจาในการเลือกหรือกำหนดที่ตั้งหรือบริเวณที่จะใช้เป็นแนวแบ่งเขตแดนนั้น ในกรณีนี้มักจะอยู่ในรูปของแผนที่หรือแผนผังการสำรวจ
3. ขั้นการปักปืนเขตแดน (demarcation) คือ เรื่องของการจัดสร้างสัญลักษณ์หรือที่หมายของแนวเขตแดนที่กำหนดไว้แล้วนั้นลงบนภูมิประเทศ
4. ขั้นการบริหารหรือจัดการ (administration) หมายถึง การเตรียมการในด้านต่าง ๆ เพื่อความคุ้มและกำกับดูแลให้เขตแดนนั้น ๆ ดำเนินสภาพอยู่ได้ตลอดไป

อย่างไรก็ตาม ในขั้นตอนที่ 2 และขั้นตอนที่ 3 มีการใช้ทابหันกันอยู่บ้าง ซึ่งไม่น่าจะถูกต้องนัก

หลักฐานที่ใช้กำหนดแนวพรมแดน

ในรัชสมัยรัชกาลที่ 5 ประเทศไทยได้มีการปักปืนแนวเขตแดนไว้อย่างแน่ชัดกับประเทศเพื่อนบ้านทั้งสี่ด้านร่วมกับประเทศชาติมหาอำนาจ ได้แก่ ด้านไทย – ลาว และ ไทย – กัมพูชา ทำกับประเทศฝรั่งเศส ส่วนด้านไทย – พม่า และ ไทย – มาเลเซีย ทำกับประเทศอังกฤษ ซึ่งการดำเนินการในขณะนั้นทั้งสองฝ่าย

ได้จัดทำหลักฐานแสดงแนวเขตแดนไว้ด้วย อารทิเช่น สนธิสัญญา อนุสัญญา แผนที่ปักปัน และหลักเขตแดน เพื่อใช้ในการอ้างสิทธิ์ดินแดน ทั้งนี้หลักฐานดังกล่าวยังเป็นพันธกรณีและมีผลบังคับใช้มาจนถึงปัจจุบัน และสืบทอดมายังประเทศไทยเพื่อบ้านภายหลัง ได้รับเอกสารฯ สรุปได้ว่า แนวเขตแดนระหว่างประเทศไทยกับประเทศเพื่อนบ้าน ได้กำหนดไว้แน่ชัดตั้งแต่ในอดีต และไม่สามารถเปลี่ยนแปลงแนวเขตแดนไปจากที่ตกลงไว้ได้ ยกเว้นกรณีที่ทั้งสองฝ่ายเห็นชอบร่วมกันให้มีการจัดทำความตกลงหรือบันทึกความเข้าใจ (MOU) ฉบับใหม่ที่ระบุให้มีการเปลี่ยนแปลงความตกลงในสนธิสัญญา อนุสัญญาฯ ฯ ฉบับเดิมที่ทำไว้ในอดีต

ไทยกับกัมพูชา

แนวพรอมแคนระหว่างไทยกับกัมพูชาเกิดขึ้นจากการแพร่ขยายอำนาจทางทหารของฝรั่งเศสเข้ามา กดดันประเทศไทย โดยยึดกลุ่มประเทศอินโดจีน คือ เวียดนาม ลาว และกัมพูชา ได้โดยสิ้นเชิง ความตกลง กำหนดเขตแคนระหว่างไทยกับกัมพูชาจึงกระทำร่วมกันระหว่างสยามกับฝรั่งเศสที่เข้ามาปักครองกัมพูชาใน ขณะนั้น โดยกำหนดเป็นลายลักษณ์อักษรในรูปของสัญญา (Protocol) และแผนที่ปักปันเขตแคน เอกสาร ทางกฎหมายฉบับต่าง ๆ ที่มีผลผูกพันระหว่างไทยและกัมพูชา (ในฐานะผู้สืบสิทธิจากฝรั่งเศส) ได้แก่ (กรมแผนที่ทหาร 2547, 3)

1. อนุสัญญาระหว่างสยามกับฝรั่งเศส ฉบับลงวันที่ 13 กุมภาพันธ์ ค.ศ.1904 (พ.ศ.2447) กำหนดให้เขตแดนระหว่างสยามกับฝรั่งเศส ด้านกัมพูชาโดยเริ่มจากปากคลองสุดุงโรถืออสไปทางตะวันออกจนบรรจบกับคลองกะพงจำ ต่อจากนี้เส้นเขตแดนจะเป็นเส้นตรงขึ้นไปทางทิศเหนือจนบรรจบกับทิวเขาพนมดงรัก จากนั้นเส้นเขตแดนทอดไปตามสันปันน้ำของทิวเขาพนมดังรักไปจนถึงจุดร่วมแนวพรมแดน 3 ประเทศ ไทย ลาว และกัมพูชา แนวเขตแดนดังกล่าวทำให้พระตะบอง และเสียมราชตกลอยู่ในอาณาเขตสยาม

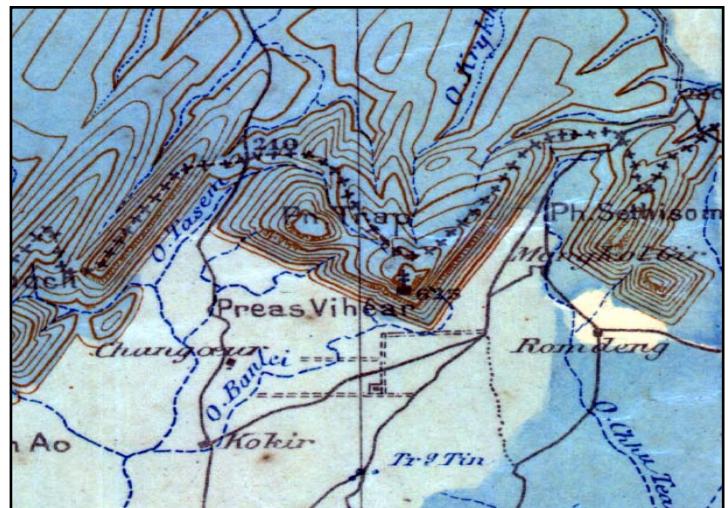
2. สัญญาว่าด้วยปักปันเขตแดนติดท้ายหนังสือสัญญาลงวันที่ 23 มีนาคม ค.ศ.1907 (พ.ศ.2450)
กำหนดแนวพรมแดนระหว่างสยามกับกัมพูชาของฝรั่งเศสไว้ต่อเขตแดน สัญญานี้ได้แก้ไขแนวเขตแดน
ด้านกัมพูชาใหม่ โดยไทยต้องยอมยกพระตะบอง และเสียงราช ให้แก่ฝรั่งเศส เนื้อท้องสัญญาด้านกัมพูชา
เริ่มจากชายฝั่งทะเลของจังหวัดตราด ซึ่งเป็นที่ตั้งของหลักเขตแดนที่ 73 ขึ้นไปทางเหนือไปตามสันเขากะ
บรรหัด โดยมีบางช่วงสั้น ๆ ในจังหวัดสระแก้วจะไปตามคลองเล็ก ๆ ลักษณะต่างจากหลักถึงหลัก ไป
จนถึงจุดร่วมแนวพรมแดน 3 ประเทศ ไทย ลาว และกัมพูชา

3. แผนที่คณะข้าหลวงปักปืนเขตแดนฯ ค.ศ.1904 ถึง ค.ศ.1906 (Commission De Délimitation Entre L' Indo-chine ET Le Siam) จำนวน 2 ระหว่าง แสดงเส้นเขตแดนในบริเวณจังหวัดศรีสะเกษ และ จังหวัดอุบลราชธานี

4. แผนที่คณะข้าหลวงปักปืน
เขตแดนฯ ค.ศ.1907 ถึง 1908
(Commission De Délimitation De La
Frontière Entre L' Indo-chine ET Le
Siam) จำนวน 5 ระหว่าง แสดงเส้นเขตแดน
ตั้งแต่จังหวัดตราดขึ้นไปทางเหนือไปจน
จรดจังหวัดศรีสะเกษ

5. คำพิพากษาศาลโลก วันที่ 15
มิถุนายน ค.ศ.1962 (พ.ศ.2505) ได้กำหนด
เขตแดนบริเวณปราสาทพระวิหาร ในเขต
อำเภอภูแลกยัณ์ จังหวัดศรีสะเกษ ที่ได้
ตัดสินให้ปราสาทพระวิหารอยู่ในดินแดนกัมพูชา

นอกจากนี้ยังมีหลักฐานอื่น ๆ ใช้ประกอบในการพิจารณาในเรื่องเขตแดน อาทิเช่น รายงาน
การประชุมของคณะกรรมการปักปืนเขตแดน จำนวน 7 ฉบับ และบันทึกการปักหลักเขตแดนในปี ค.ศ.1909
และ ค.ศ.1919 เป็นต้น

ภาพที่ 10 แผนที่คณะข้าหลวงปักปืนเขตแดนฯ

หลักเขตแดนที่ 44

หลักเขตแดนที่ 45

หลักเขตแดนที่ 46

ภาพที่ 11 หลักเขตแดนไทย - กัมพูชา

เขตแดนด้านนี้มีหลักเขตแดนที่ปักไว้เมื่อปี ค.ศ.1918 (พ.ศ.2461) เป็นหลักคอนกรีตจำนวน 73 หลัก และหลักย่อยปักเสริมอีก 2 หลัก รวมเป็น 75 หลัก พร้อมทั้งขัดทำบันทึกแสดงที่ตั้งหลักโดยไม่ระบุพิกัดของแต่ละหลัก โดยเริ่มหลักเขตแดนที่ 1 ที่ซ่องสะจำ จังหวัดศรีสะเกษ (รอยต่อจังหวัดสุรินทร์) และหลักเขตแดนที่ 73 ที่อำเภอคลองใหญ่ จังหวัดตราด ทั้งนี้ไม่มีการปักหลักไว้ในเขตจังหวัดศรีสะเกษ และจังหวัดอุบลราชธานี สภาพปัจจุบันชำรุด สูญหาย ลูกเคลื่อนย้ายจำนวนมาก

ไทยกับลาว

แนวพรอมเดนระหว่างไทยกับลาวมีความเกี่ยวพันโดยตรงกับทางด้านกัมพูชา ซึ่งเกิดจากการแล่ขายอำนาจทางทหารของฝรั่งเศสเข่นเดียวกัน โดยเข้ามายึดครองประเทศอินโดจีน คือ เวียดนาม ลาว และกัมพูชา ความตกลงกำหนดเขตแดนได้กำหนดระหว่างสยามกับฝรั่งเศสที่เข้ามาปกครองอินโดจีน ความตกลงดังกล่าวมีการทำในหลายรูปแบบ เช่น สนธิสัญญา (Treaty) อนุสัญญา (Convention) และแผนที่ (Map) เอกสารบางฉบับเป็นฉบับเดียวกับทางด้านกัมพูชา เอกสารทางกฎหมายฉบับต่าง ๆ ที่มีผลผูกพันระหว่างไทยและลาว (ในฐานะผู้สืบทอดจากฝรั่งเศส) ได้แก่ (กรมแผนที่ทหาร 2547, 2-3)

1. อนุสัญญาระหว่างสยามกับฝรั่งเศส ฉบับลงวันที่ 13 กุมภาพันธ์ ค.ศ.1904 (พ.ศ.2447) (ซึ่งเป็นความตกลงฉบับเดียวกับทางด้านกัมพูชา) กำหนดให้เขตแดนระหว่างสยามกับฝรั่งเศส ด้านเมืองหลวงพระบาง แยกจากแม่น้ำโขงที่สบห้อง (บริเวณที่ล้ำน้ำห้องไหหลงแม่น้ำโขง) แล้วไปตามล้ำน้ำห้อง จนถึงจุดที่ล้ำน้ำตางไหหลงบรรจบกับล้ำน้ำห้อง เขตแดนก็จะแยกไปตามล้ำน้ำตางจนถึงภูเคนดิน จากนั้นแนวเขตแดนทอดไปทางเหนือตามสันปันน้ำจนถึงยอดน้ำควบ แล้วไปตามล้ำน้ำตางจนบรรจบกับแม่น้ำโขง แนวเขตแดนดังกล่าวทำให้มีองค์ประกอบที่สำคัญของเมืองหลวงพระบาง ตกลอยู่ในอาณาเขตสยาม

2. ข้อตกลงระหว่างสยามกับฝรั่งเศส ฉบับลงวันที่ 29 มิถุนายน ค.ศ.1904 (พ.ศ.2447) ข้อตกลงนี้ได้แก้ไขแนวเขตแดนด้านหลวงพระบางใหม่ทั้งทางด้านใต้และด้านเหนือ โดยกำหนดให้แนวเขตแดนทอดไปตามร่องน้ำลึกของน้ำหมันแทนที่จะไปตามน้ำตางจนถึงต้นน้ำของน้ำหมัน แล้วจะวัดขึ้นเหนือไป ต 1 น สันปันน้ำจนตกแม่น้ำโขงที่แก่งผาได ความตกลงฉบับนี้มีผลทำให้มีองค์ประกอบที่สำคัญของเมืองหลวงพระบางเป็นของฝรั่งเศส

3. สนธิสัญญา ลงวันที่ 23 มีนาคม ค.ศ.1907 (พ.ศ.2450) เป็นสนธิสัญญากำหนดแนวพรอมเดนทางบกทั้งทางด้านกัมพูชาและทางด้านหลวงพระบางของลาว ในส่วนของด้านลาวได้กำหนดให้ไปตามสันปันน้ำของทิวเขาพนมดงรักในเขตจังหวัดอุบลราชธานี ล้ำน้ำห้อง จากนั้นเส้นเขตแดนไปตามสันปันน้ำของทิวเขาหลวงพระบางจนไปตกแม่น้ำโขงบริเวณแก่งผาได ในเขตจังหวัดเชียงราย

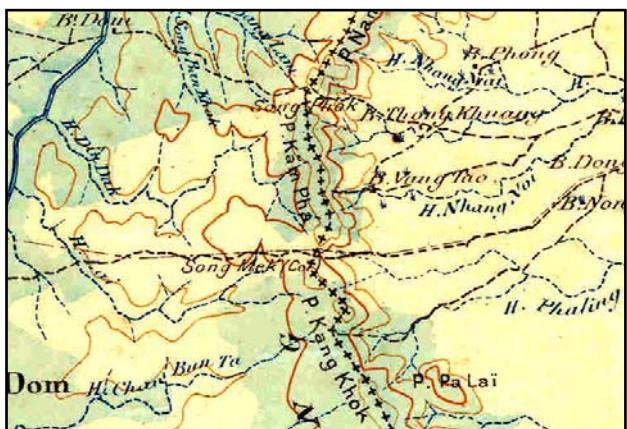
4. อนุสัญญา ลงวันที่ 25 สิงหาคม ค.ศ.1926 (พ.ศ.2469) กำหนดเส้นเขตแดนทางน้ำไปตามร่องน้ำลึกของแม่น้ำโขง แต่ในบริเวณที่ร่องน้ำแยกเป็นหลายสายเพระมีเกาะ และระหว่างเกาะกับไทยมีน้ำไหลผ่านช่วงเวลาหนึ่งเวลาใดในขบวนปีก์ตามให้อธิบดีร่องน้ำที่ชิดฝั่งไทยเป็นเส้นเขตแดน ยกเว้นเกาะและดอน 8 แห่ง กำหนดให้เป็นของไทย

5. แผนที่คณะข้าหลวงปักปืนเขตแดน ค.ศ.1906 - 1907 (Commission De Délimitation Entre L' Indo-chine ET Le Siam) จำนวน 7 ระหว่าง โดยแบ่งเป็น 2 ช่วง คือ ช่วงแรกแสดงเส้นเขตแดนทางภาคเหนือของไทย ตั้งแต่จังหวัดเชียงรายลงมาทางใต้จนจรดจังหวัดพิษณุโลก จำนวน 5 ระหว่าง และช่วงที่ 2 แสดงเส้นเขตแดนบริเวณจังหวัดอุบราชธานี จำนวน 2 ระหว่าง

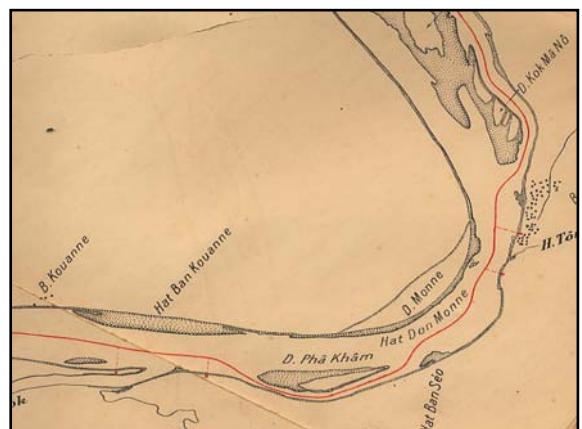
6. แผนที่สังเขปการกำหนดเกาะในแม่น้ำโขง (Tracé de la Frontière Franco-Siameuse du Mékong) สำรวจระหว่างปี ค.ศ.1928 - 1929 และจัดพิมพ์เมื่อปี ค.ศ.1931 มาตราส่วน 1/25,000 จำนวน 1 เล่ม แสดงเจตนาرمยในการกันเกาะตามลำน้ำโขงตลอดแนว

แนวเขตแดนระหว่างไทย – ลาว ในอดีตทั้งสองฝ่ายถือว่าไม่เคยมีการปักหลักเขตแดนร่วมกันแต่อย่างใด แม้ว่าจะพบหลักไม้อยู่ข้างกึ่กตาม เพิ่งจะเริ่มปักหลักเขตแดนร่วมกันเมื่อปี พ.ศ.2540 เป็นต้นมาปัจจุบันมีการปักหลักเขตแดนแล้วจำนวนทั้งสิ้น 203 หลัก

แผนที่คณะข้าหลวงปักปืนเขตแดนฯ

แผนที่สังเขปการกำหนดเกาะในแม่น้ำโขง

ภาพที่ 12 ตัวอย่างแผนที่ปักปืนเขตแดนด้านลาว

ไทยกับพม่า

ในส่วนของแนวพรมแดนระหว่างไทยกับพม่าเป็นผลมาจากการตกลงกำหนดเขตแดนซึ่งได้กระทำในอดีตระหว่างสยามกับอังกฤษที่เข้ามาปกครองพม่าเป็นอาณานิคม ความตกลงฯ ที่ใช้อยู่ในปัจจุบันจะกำหนดเป็นลายลักษณ์อักษรในรูปของเอกสารต่าง ๆ โดยมีการทำความตกลงอย่างเป็นทางการระหว่างปี ค.ศ.1868 - 1940 ความตกลงดังกล่าวเนี้ยมีการทำในลายรูปแบบ เช่น สนธิสัญญา (Treaty) อนุสัญญา

(Convention) ความตกลง (Agreement) ปฏิญญา (Declaration) และแผนที่ (Map) เป็นต้น ซึ่งมีอยู่หลายฉบับสามารถอ่านโดยสรุปตามลำดับหัวเวลา ก่อนหลังในแต่ละพื้นที่ดังต่อไปนี้ (ร้อยตรีมีนาวัฒน์ นำกลิ่น 2544, 69-71)

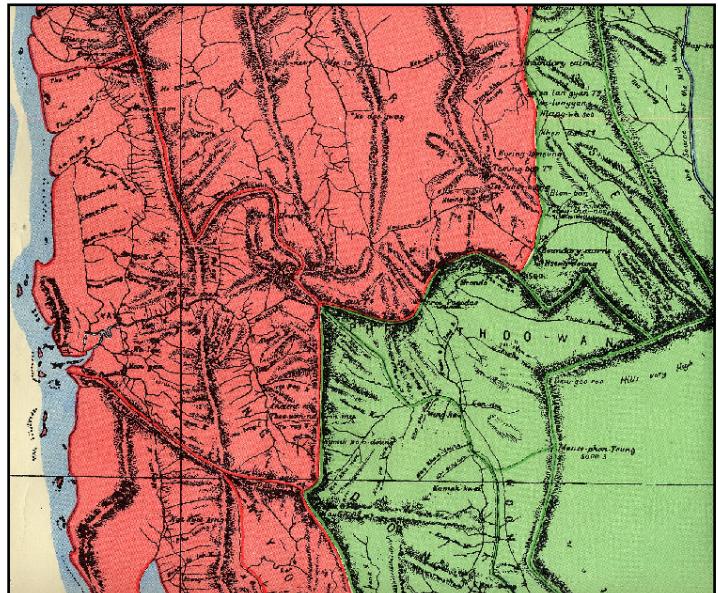
1. อนุสัญญาระหว่างกษัตริย์สยามกับข้าหลวงใหญ่แห่งอินเดียว่าด้วยเรื่องกำหนดเขตแดนบนพื้นแผ่นดินใหญ่ระหว่างราชอาณาจักรสยามและมณฑลของอังกฤษ คือ เทนเนสเซอริม ลงนาม ณ กรุงเทพฯ เมื่อวันที่ 8 กุมภาพันธ์ ค.ศ.1868 และเปลี่ยนสถานะเป็นจังหวัดแม่ส่องสองส่วนไปตามลำน้ำแม่ย โดยให้ใช้ฝั่งของแม่น้ำ เป็นเส้นเขตแดน ฝั่งตะวันออกเป็นเขตไทย ฝั่งตะวันตกเป็นเขตพม่า ต่อจากนั้นเส้นเขตแดนส่วนใหญ่ไปตาม สันปันน้ำของสันเขาตะนาวศรี โดยมีบางช่วงสั้น ๆ ในบริเวณจังหวัดตากและจังหวัดกาญจนบุรีใช้เป็น เส้นตรงจนถึงหัวยกระดับน้ำและแม่น้ำกระบุรีที่ใช้ฝั่งเป็นเส้นเขตแดนจนออกสู่ทะเลที่อำเภอเมือง จังหวัด ระนอง และในบริเวณนี้ไม่มีการปักหลักเขตแดนร่วมกัน

อนุสัญญาฉบับนี้มีเอกสารแนบท้ายอนุสัญญา 3 ฉบับ คือ

1) บัญชีรายชื่อหลักเขตแดน ระหว่างสยามกับอังกฤษ โดยระบุที่หมาย ของหลักเขตแดนจำนวนทั้งสิ้น 49 ที่หมาย

2) แผนที่ปักปันเขตแดน จำนวน 2 ระหว่าง ชื่อว่า Map of Tenasserim and the Adjacent Provinces of the Kingdom of Siam มาตราส่วน 1 นิว ต่อ 8 ไมล์ หรือ 1/506,880 พิมพ์ในปี ค.ศ.1868 แสดงเส้นเขตแดนตั้งแต่สบเมยจนถึง ปากแม่น้ำกระบุรีออกสู่ทะเล

3) ความตกลงว่าด้วยเขตแดน ระหว่างพม่า (ตะนาวศรี) กับประเทศไทย ณ กรุงเทพฯ เมื่อวันที่ 1 มิถุนายน ค.ศ.1934 กำหนดให้ใช้ร่องน้ำลึกแทนการใช้ฝั่งเป็นเส้นเขตแดนโดยเริ่มจากต้นน้ำของแม่น้ำกระบุรี (ปาก江) ไป จนถึงหมู่บ้านมารังของพม่า แม่น้ำกระบุรีส่วนที่เหลือจากนั้นลงไปทางใต้จนออกสู่ทะเลที่อำเภอเมือง จังหวัดระนอง ยังคงใช้ฝั่งเป็นเส้นเขตแดน

ภาพที่ 13 แผนที่ Map of Tenasserim and Adjacent Provinces of the Kingdom of Siam

2. สัญญาในระหว่างกรุงสยามกับกรุงอังกฤษว่าด้วยเมืองเชียงใหม่ เมืองลำปาง เมืองลำพูน ณ วันจันทร์ เดือนสิงหาคม ปี 1245 ปีมแມเบญจก ทรงกับวันที่ 3 กันยายน ค.ศ.1883 กำหนด เขตแดนใหม่ตามวินบิวนบริเวณจังหวัดแม่ส่องสองส่วน กำหนดให้ใช้ฝั่งของแม่น้ำสาละวินเป็นเส้นเขตแดน

3. หนังสือปฎิญญาระหว่างพระราชาณาจักรของสมเด็จพระเจ้ากรุงสยามกับแผ่นดินพม่าของอังกฤษ ลงนามณ กรุงเทพ เมื่อวันที่ 17 ตุลาคม ร.ศ.113 (ค.ศ.1894) กำหนดเขตแดนบริเวณทิวเขาแคนล่าวและทิวเขาถนนธงชัย บริเวณจังหวัดเชียงราย เชียงใหม่ และแม่น้ำส่องสอน รับรองการกำหนดเขตแดนให้เป็นไปตามสันเขากับปีกภูบูรณ์แผนที่

3 ระหว่าง ซึ่งเป็นเส้นเขตแดนตั้งแต่แม่น้ำสาละวินจนถึงสบรวก (แม่น้ำรวกไหหลงแม่น้ำโขง) แผนที่ทั้งสามระหว่าง คือ แผนที่ Burma Siam

Boundary Demarcation Survey มาตราส่วน 1 นิ้ว ต่อ 4 ไมล์ หรือ 1/253,440 พิมพ์ปี ค.ศ.1892 – 1893 ถือเป็นเขตแดนบริเวณเดียวกับของไทยที่กำหนดโดยใช้แผนที่แทนสนธิสัญญา

4. บันทึกความเข้าใจ (MOU) เมื่อวันที่ 18 มิถุนายน ค.ศ.

1991 เขตแดนในบริเวณแม่น้ำสายและแม่น้ำรวกในจังหวัดเชียงราย แต่เดิมสยามและอังกฤษกำหนดให้ใช้ร่องน้ำลึกเป็นเส้นเขตแดนตามสัญญาปี ค.ศ.1940 แต่ได้ถูกยกเลิกไปหลังจากประเทศไทยและพม่าได้ลงนามในบันทึกความเข้าใจฯ แล้วโดยกำหนดเขตแดนในบริเวณแม่น้ำสายและแม่น้ำรวกให้เป็นแบบคงที่ (fixed boundary)

แนวเขตแดนระหว่างไทย – พม่า มีหลักเขตปักไว้เฉพาะตอนเหนือในเขตจังหวัดแม่น้ำส่องสอน เชียงใหม่ เชียงราย จำนวน 21 หลัก ส่วนใหญ่จะใช้วิธีบากที่ตันไม้มีเป็นหลักเขตแดน แต่ถ้าบริเวณที่จะทำหลักเขตแดนไม่มีตันไม้ก็ใช้วิธีปักหลักไม้ หลักศิลา หรือกองหิน สภาพปัจจุบันชำรุด สูญหาย และถูกเคลื่อนย้ายเป็นจำนวนมาก เช่นเดียวกับด้านกัมพูชา

หลักเขตแดนที่ 1 (กองหิน)

หลักเขตแดนที่ 7 (หลักไม้)

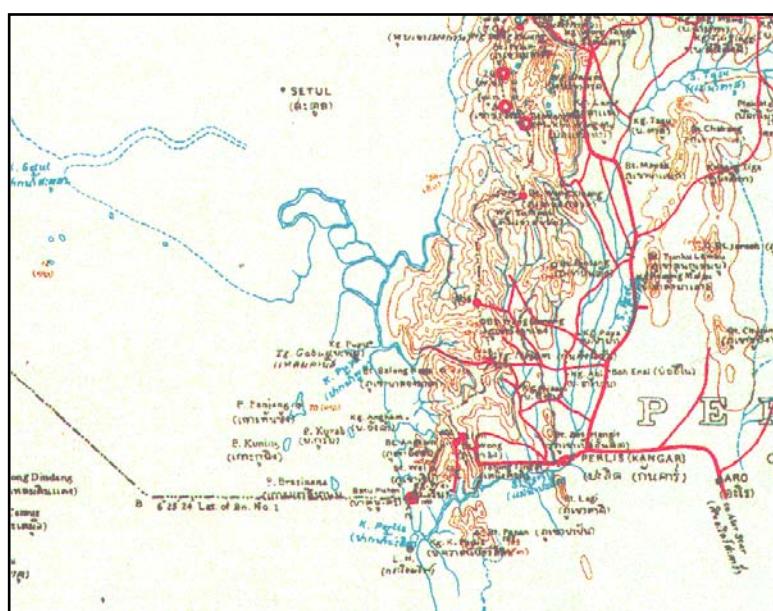

ไทยกับมาเลเซีย

แนวพรມแคนระหว่างไทยกับมาเลเซียเป็นผลมาจากการความตกลงกำหนดเขตแคนซึ่งได้กระทำกันระหว่างสยามกับอังกฤษที่เข้ามาปักครองมาเลเซียในขณะนั้น โดยกำหนดเป็นลายลักษณ์อักษรในรูปของสัญญา (Protocol) และแผนที่ปักปันเขตแคน ดังนี้ (กรมแผนที่ทหาร 2547, 3)

1. สัญญาติดท้ายหนังสือสัญญา ลงวันที่ 10 มีนาคม ค.ศ.1909 กำหนดแนวพรມแคนระหว่างสยาม กับมาเลเซียของอังกฤษไว้ต่อตัวเดียวว่า แนวเขตแคนเริ่มตั้งแต่ฝั่งเหนือของปากน้ำปีลิสไปถึงทิวเขาสันกาลาคีรี และใช้สันบันน้ำของทิวเขาสันกาลาคีรีจนถึงยอดเขายะลี (JELI) และต่อไปจนถึงต้นแม่น้ำโก-ลก จากนั้นไปตามร่องน้ำลึกของแม่น้ำโก-ลก จนออกสู่ทะเลที่เรียกว่า ปากน้ำตาบาร์ เขตอำเภอตากใน จังหวัดนราธิวาส

2. แผนที่กองข้าหลวงปักปันเขตแคน (Anglo Siamese Boundary Commission) ค.ศ.1912 มาตราส่วน 1/250,000 จำนวน 1 ระหว่าง ซึ่งทำขึ้นภายหลังจากการปักปันเขตแคนแล้วเสร็จตามสัญญาข้างต้น แสดงแนวเขตแคน ไทยกับมาเลเซีย ไว้ต่อตัวเดียว

ภาพที่ 16 แผนที่ Anglo Siamese Boundary Commission

นอกจากสัญญาและแผนที่ปักปันเขตแคนแล้ว เขตแคนด้านนี้ยังมีหลักเขตแคนที่ปักไว้ระหว่างปี ค.ศ.1910 – 1912 (พ.ศ.2453 – 2455) จำนวน 72 หลัก หลักย่อยปักเสริม 35 หลัก และหมุดหลักฐานทางแผนที่อีก 2 หลัก รวมเป็นหลักเขตแคนระหว่างไทย – มาเลเซีย จำนวน 109 หลัก โดยหลักเขตแคนที่ 1 อยู่บนยอดพากาว จังหวัดสตูล หลักเขตแคนที่ 69, 70, 71 และ 72 อยู่บนยอดเขายะลี (Jeli) ต้นน้ำโก-ลก และริมฝั่งโก-ลก ตามลำดับ หลักดังกล่าวส่วนใหญ่อยู่ในสภาพดี ในปัจจุบันได้มีการสำรวจและจัดทำหลักเขตแคนเพิ่มเติมรวมเป็นหลักเขตแคนทั้งสิ้น 12,169 หลัก

บทที่ 3

ปัญหาเขตแดนไทยกับประเทศเพื่อนบ้าน

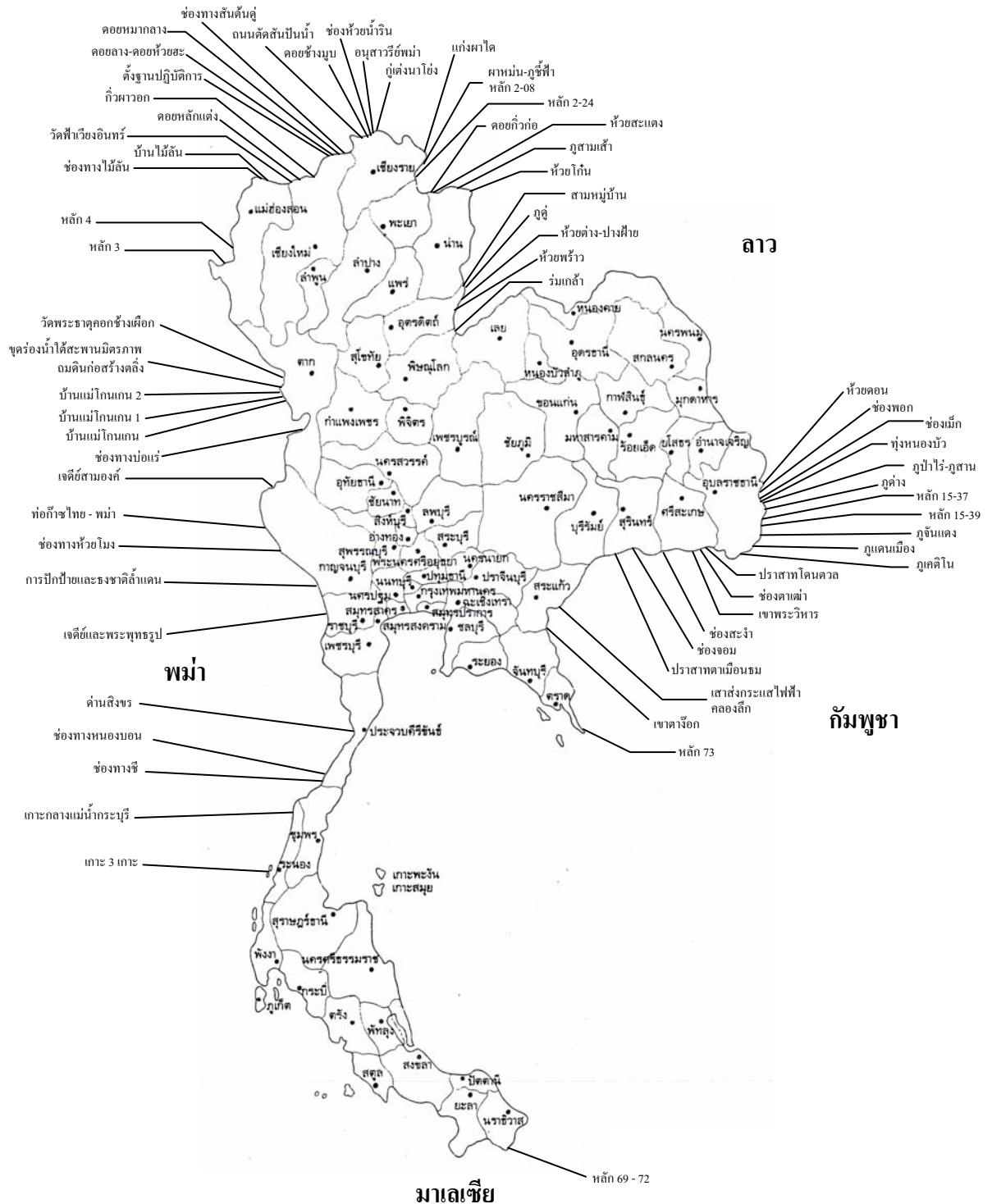
กล่าวนำ

ปัญหาเขตแดนถือเป็นปัญหาที่มีความสำคัญระดับชาติและเป็นปัญหาละเอียดอ่อน มีความสับซับซ้อนที่ควรให้ความสนใจเป็นพิเศษ ทั้งนี้เนื่องจากเส้นเขตแดนระหว่างประเทศไทยถือเป็นเครื่องกำหนดเขตการใช้อำนาจอธิปไตยของประเทศไทย โดยเป็นตัวแบ่งเขตอธิปไตยของรัฐที่อยู่ประชิดกัน ซึ่งได้รับความคุ้มครองโดยกฎหมายระหว่างประเทศให้ทรงไว้ซึ่งความศักดิ์สิทธิ์อันจะล่วงละเมิดหรือรุกล้ำมิได้ (ที่มา : เอกสารกรมสนธิสัญญาและกฎหมาย กระทรวงการต่างประเทศ) ดังนั้น เส้นเขตแดนจึงเป็นเครื่องประกันบูรณาภิเษกดินแดนและความมั่นคงของชาติ ดังนั้นหากมีปัญหาเกี่ยวกับเส้นเขตแดนขึ้นเมื่อใดแล้ว ปัญหานั้น ๆ ย่อมจะต้องกระทบกระเทือนต่ออำนาจอธิปไตยและความมั่นคงของประเทศไทย รวมทั้งกระทบไปถึงความสัมพันธ์ระหว่างประเทศด้วยอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้

จากการที่ประเทศไทยมีแนวพร้มแคนติดต่อกับประเทศไทยเพื่อนบ้านซึ่งมีความยาวมากกว่าห้าพันหากิโลเมตร จุดหรือบริเวณที่มีปัญหาเขตแดนจึงมีอยู่หลายแห่งและหลายลักษณะซึ่งบางปัญหารือที่จะประทุกถ่ายเป็นปัญหาความขัดแย้งในระดับชาติได้ตลอดเวลา โดยจะมีปัญหาเด็กและใหญ่ร่วมทั้งความสำคัญของปัญหาแตกต่างกันออกไป ซึ่งแต่ละปัญหานักมีรายละเอียดมาก การจะหยิบยกแต่ละปัญหาขึ้นมากล่าวถึงในที่นี้ให้ครบถ้วนทุกประเด็นย่อมเป็นการยาก อีกทั้งปัญหาเขตแดนที่สำคัญบางปัญหาเป็นปัญหาที่ยังอยู่ในระหว่างการเจรจา การรู้เท่าที่จำเป็น (need to know) จึงยังคงมีความสำคัญ เพราะอาจมีผลกระทบต่อท่าทีในการเจรจาของไทย ดังนั้นในที่นี้จึงขอยกตัวอย่างเฉพาะปัญหาที่มีความสำคัญ และเป็นปัญหาระดับชาติในแต่ละด้านที่พอเปิดเผยได้และเป็นข้อเท็จจริง (Fact) ที่เกิดขึ้นแล้วเท่านั้น รวมทั้งจะได้กล่าวถึงการดำเนินการแก้ไขปัญหาระหว่างไทยกับประเทศไทยเพื่อนบ้านในภาพรวม โดยคณะกรรมการหรือกลไกในการแก้ไขปัญหาเขตแดนที่รัฐบาลจัดตั้งขึ้น ตลอดจนเสนอแนะแนวทางในการแก้ไขปัญหาเขตแดนที่มีความเป็นไปได้และเป็นที่ยอมรับ โดยที่ผู้วิจัยมิได้มีเจตนาที่ต้องการตีเตียนผู้หนึ่งผู้ใด หรือหน่วยงานใดที่มีส่วนรับผิดชอบในการแก้ไขปัญหาเขตแดน แต่ทั้งนี้เพื่อเป็นข้อมูลสำหรับใช้เป็นแนวทางในการนำไปประยุกต์ใช้ของผู้มีส่วนรับผิดชอบในการแก้ไขปัญหาเขตแดนให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลต่อไป

ปัญหาเขตแดนแต่ละด้าน

เนื่องจากไทยมีแนวพรอมแคนติดต่อกับประเทศไทยเพื่อนบ้าน 4 ด้าน คือ ไทย-กัมพูชา ไทย-ลาว ไทย-พม่า และไทย-มาเลเซีย จำนวนปัญหาเขตแดนที่เกิดขึ้นในแต่ละด้านจึงมีจำนวนมาก เท่าที่ตรวจสอบในขณะนี้ทั้งสี่ด้านมีจำนวน 68 ปัญหา (ตามภาพ) ซึ่งแบ่งออกเป็นปัญหาในแต่ละด้านได้ดังนี้

ภาพที่ 17 ปัญหาเขตแดนทางบorders ระหว่างไทยกับประเทศเพื่อนบ้าน

ด้านกัมพูชา

ปัญหาเขตแดนไทย – กัมพูชา ที่สำคัญและเป็นปัญหาระดับชาติซึ่งอยู่ในความสนใจและกำลังมีปัญหาในปัจจุบัน และคาดว่าจะมีปัญหากับกัมพูชาในอนาคต จนถึงขณะนี้มีจำนวน 10 ปัญหา คือ

1. ปัญหาปราสาทเขาพระวิหาร อำเภอ กันทรลักษณ์ จังหวัดศรีสะเกษ
2. ปัญหาช่องตาแฉ่ อำเภอ กันทรลักษณ์ จังหวัดศรีสะเกษ
3. ปัญหาปราสาทโคนตวล อำเภอ กันทรลักษณ์ จังหวัดศรีสะเกษ
4. ปัญหาช่องสะจำ – ชุม อำเภอภูสิงห์ จังหวัดศรีสะเกษ
5. ปัญหาช่องjom อำเภอปราสาท จังหวัดสุรินทร์
6. ปัญหาปราสาทตาเมื่อนรม กิ่งอำเภอพนมคงรัก จังหวัดสุรินทร์
7. ปัญหานการก่อสร้างเสาส่งกระแสไฟฟ้าแรงสูงข้ามแดน ไทย – กัมพูชา บริเวณจังหวัดสารแก้ว
8. ปัญหาคลองลึก อำเภอรัษฎา จังหวัดสารแก้ว
9. ปัญหาเขาตาจือก อำเภอคลองหาด จังหวัดสารแก้ว
10. ปัญหาหลักเขตแดนที่ 73 อำเภอคลองใหญ่ จังหวัดตราด

เนื่องจากปัญหาด้านนี้มีเป็นจำนวนมาก และปัญหาเขตแดนบางปัญหาอยู่ระหว่างการเจรจาข้างไม้ สมควรเปิดเผย จึงขอให้ยกปัญหาเขตแดนด้านนี้ที่สำคัญเพียง 3 ปัญหา คือ

1. ปัญหานริเวณเขาพระวิหาร อำเภอ กันทรลักษณ์ จังหวัดศรีสะเกษ

1.1 ปัญหา

ไทยและกัมพูชาขึดถือแนวเส้นเขตแดนต่างกัน โดยไทยขึดถือเส้นเขตแดนไปตามสนธิสัญญาซึ่งเป็นไปตามสันปันน้ำซึ่งจะกันตัวปราสาทพระวิหาร ไว้ในเขตไทย ในขณะที่กัมพูชาขึดถือเส้นเขตแดนไปตามแผนที่คณะกรรมการปักปันเขตแดน มาตราส่วน 1/200,000 โดยแผนที่ปักปันเขียนแนวเส้นเขตแดนไม่สอดคล้องกับสนธิสัญญาซึ่งต้องไปตามสันปันน้ำ แต่กลับเขียนกันปราสาทพระวิหาร ไว้ในฝั่งกัมพูชา จึงเป็นสาเหตุให้ไทยและกัมพูชาเกิดข้อพิพาทกรณีปราสาทพระวิหาร จนต้องนำเข้าสู่การพิจารณาคดีของศาลยุติธรรมระหว่างประเทศในห้วงปี พ.ศ.2502 - 2505 ขณะเดียวกันในปัจจุบันพื้นที่บริเวณนี้มีปัญหานسانปันน้ำที่เป็นแนวเส้นเขตแดนบริเวณนี้ถูกทำลาย มีการดัดแปลงสภาพภูมิประเทศบริเวณแนวเส้นเขตแดนโดยรายภูรกัมพูชาเพื่อพัฒนาพื้นที่เป็นที่อยู่อาศัย หรืออาคารสิ่งปลูกสร้างเพื่อพยาบาลแสดงกรรมสิทธิ์ในพื้นที่บริเวณนี้

1.2 หลักฐานการปักปืนเขตแดน

1.2.1 ตามสัญญาว่าด้วยการปักปืนเขตแดนคิดท้ายหนังสือสัญญาลงวันที่ 23 มีนาคม ร.ศ.125 (ค.ศ.1907, พ.ศ.2450) ระบุให้เขตแดนบริเวณปราสาทพระวิหาร ไปตามสันปันน้ำของทิวเขาพนมดงรัก ซึ่งจะทำให้ปราสาทพระวิหารถูกกันไว้ในเขตไทย

1.2.2 แผนที่คอมะข้าหลวงปักปืนเขตแดนฯ ค.ศ.1904 ถึง ค.ศ.1906 (Commission De Délimitation Entre L' Indo-chine ET Le Siam) ระหว่าง DANGREK ได้เขียนเส้นเขตแดนกันปราสาทพระวิหารไว้ในเขตกัมพูชา

1.3 เหตุการณ์ประวัติศาสตร์โดยสังเขป

ปราสาทพระวิหารเป็นศิลปะขอมแบบบาปวน สร้างขึ้นบนเทือกเขาพนมดงรักประมาณพุทธศตวรรษที่ 15 (พ.ศ.1436) เป็นเทวสถานที่มีความยาวประมาณ 896.50 เมตร ส่วนที่กว้างที่สุดประมาณ 150 เมตร อยู่สูงจากระดับน้ำทะเลปานกลาง 677 เมตร ตั้งอยู่ในเขตอำเภอกรลักษณ์ จังหวัดศรีสะเกษ ทางขึ้นปราสาทพระวิหารอยู่ในเขตไทย และจังหวัดศรีสะเกษได้ประกาศขึ้นทะเบียนเป็นโบราณสถานตั้งแต่ปี พ.ศ.2468

ค.ศ.1867 (พ.ศ.2410) สนธิสัญญาสยาม – ฝรั่งเศส ลงวันที่ 15 กรกฎาคม ค.ศ.1867 ได้กำหนดเส้นเขตแดนสยาม – กัมพูชา ลงไปต่ำกว่าแนวที่อุกเข้าพนมดงรักอย่างมาก ปราสาทพระวิหารจึงอยู่ภายใต้อธิปไตยของสยาม แต่เนื่องจากสนธิสัญญานี้ทำให้ฝรั่งเศสไม่พอใจจึงขอเจรจาใหม่ และนำไปสู่สนธิสัญญาสยาม – ฝรั่งเศส วันที่ 13 กุมภาพันธ์ ค.ศ.1904 (พ.ศ.2447)

ค.ศ.1904 ตามสนธิสัญญาสยาม – ฝรั่งเศส ปี ค.ศ.1904 ไทยได้ยอมรับแนวเส้นเขตแดนขึ้นไปทางทิศเหนือจนกระทั่งถึงแนวตะวันออกของทิวเขาพนมดงรัก และพนมผาด่าง โดยใช้สันปันน้ำใน

ภาพที่ 18 แผนที่คณะกรรมการปักปืนเขตแดนฯ บริเวณปราสาทพระวิหาร

เทือกเข้าพนมดงรักเป็นเส้นเขตแดน และกำหนดให้คณะกรรมการปักปืนเขตแดนระหว่างสยามกับอินโดจีนเป็นผู้ดำเนินการปักปืนฯ โดยที่เนื้อความสนธิสัญญาชี้ให้สันปันน้ำของทิวเข้าพนมดงรักเป็นเส้นเขตแดน ปราสาทพระวิหารจึงอยู่ในเขตสยาม

ค.ศ.1907 (พ.ศ.2447) คณะกรรมการปักปืนฯ ฝ่ายฝรั่งเศสได้ผลิตแผนที่แสดงแนวเส้นเขตแดนระหว่างสยามกับอินโดจีนขึ้น มีทั้งหมด 11 ระหว่างเรียกว่า “แผนที่คณะกรรมการปักปืนฯ” ซึ่งระหว่าง

หนึ่งในแผนที่ชุดนี้ที่ชื่อระหว่างครั้กได้ระบุที่ตั้งของปราสาทพระวิหารอยู่ในเขตฝรั่งเศสอย่างชัดเจน โดยมีสัญลักษณ์โบราณสถานและมีคำว่า Preas Vihear เจียนไว้ด้วย

ค.ศ.1941 (พ.ศ.2484) ตามสนธิสัญญาโตเกียว ปี ค.ศ.1941 ฝรั่งเศสได้คืนดินแดนบางส่วนของอินโดจีนให้ประเทศไทย ซึ่งดินแดนดังกล่าวรวมถึงปราสาทพระวิหารด้วย แต่สนธิสัญญาโตเกียวได้ถูกยกเลิกไปโดยความตกลงระหว่างไทยกับฝรั่งเศสฉบับวันที่ 17 พฤษภาคม ค.ศ.1946 (พ.ศ.2489) คณะกรรมการปรานอมสยาม – ฝรั่งเศส (Commission de Conciliation) ซึ่งตั้งขึ้นมาโดยเฉพาะได้ยืนยันแนวเส้นเขตแดนด้านกัมพูชาตามสนธิสัญญา ปี ค.ศ.1904

แม้ว่าได้มีการยกเลิกสนธิสัญญาโตเกียวปี ค.ศ.1941 ไปแล้ว แต่เจ้าหน้าที่ไทยก็ยังคงรักษาการบริเวณปราสาทพระวิหารอยู่ รัฐบาลฝรั่งเศสจึงได้ประท้วงประเทศไทยอย่างครั้งแต่ไม่ได้รับคำตอบจากรัฐบาลไทย

ค.ศ.1953 (พ.ศ.2496) เมื่อกัมพูชาได้รับเอกราชจากฝรั่งเศส ประเทศไทยได้ส่งกำลังทหารสำรวจเข้าไปในบริเวณปราสาทพระวิหาร กองลาดตะเภาณกัมพูชาได้สังเกตเห็นสำรวจไทยอยู่ในบริเวณปราสาทพระวิหารแต่เมื่อได้ร้องขอให้กองกำลังไทยถอนตัวออกจากพื้นที่ เพื่อหลีกเลี่ยงการประทะกัน

ค.ศ.1959 (พ.ศ.2502) กัมพูชาได้นำข้อพิพาทกรณีปราสาทพระวิหารขึ้นสู่ศาลยุติธรรมระหว่างประเทศไทยเมื่อวันที่ 6 ตุลาคม ค.ศ.1959 โดยขอให้ศาลมตตัดสินว่าปราสาทพระวิหารและบริเวณอยู่ภายใต้อธิปไตยของกัมพูชา ไทยได้ยื่นคัดค้านในเบื้องต้น (preliminary objections หรือ exceptions préliminaire) ต่อศาลฯ โดยอ้างว่าไม่ยอมรับอำนาจศาล

ค.ศ.1961 (พ.ศ.2504) วันที่ 26 พฤษภาคม ค.ศ.1961 ศาลฯ ตัดสินเป็นเอกฉันท์ยกคำคัดค้านเบื้องต้นของรัฐบาลไทยและวินิจฉัยว่าศาลเมืองอานาพิจารณาพิพากษาริชช์ขาดข้อพิพาทที่ได้เสนอต่อศาลเมื่อวันที่ 6 ตุลาคม ค.ศ.1959 และตามกำหนดลงวันที่เดียวกัน ศาลได้กำหนดเวลาสำหรับยื่นคำคู่ความครั้งสุดท้าย และได้กำหนดวันที่คู่ความสามารถยื่นคำคู่ความครั้งสุดท้ายไว้คือวันที่ 2 กุมภาพันธ์ ค.ศ.1962 (พ.ศ.2505)

ค.ศ.1962 ศาลฯ เริ่มการพิจารณาคดีในชั้นเนื้อหาโดยมีการนั่งพิจารณาโดยเปิดเผยแพรายครั้ง ตั้งแต่วันที่ 1 ถึง 31 มีนาคม ค.ศ.1962 และในวันที่ 15 มิถุนายน ค.ศ.1962 ศาลฯ ได้ตัดสิน

1) โดยคะแนนเสียง 9 ต่อ 3 ว่าปราสาทพระวิหารตั้งอยู่ในอาณาเขตภายใต้อธิปไตยของกัมพูชา

2) โดยคะแนนเสียง 9 ต่อ 3 ว่าประเทศไทยมีพันธกรณีที่จะต้องถอนกำลังทหารหรือสำรวจผู้สำรวจหรือผู้ดูแลซึ่งประเทศไทยส่งไปประจำอยู่ที่ปราสาทพระวิหารหรือในบริเวณใกล้เคียงบนอาณาเขตของกัมพูชา

3) โดยคะแนน 7 ต่อ 5 ว่าประเทศไทยมีพันธกรณีที่จะต้องคืนให้แก่กัมพูชาเกียวกับบรรดาวัตถุชนิดที่ได้ระบุไว้ในคำแสดงสรุปข้อหาของกัมพูชาซึ่งเจ้าหน้าที่ไทยอาจจะได้ยกข่ายออกไปจาก

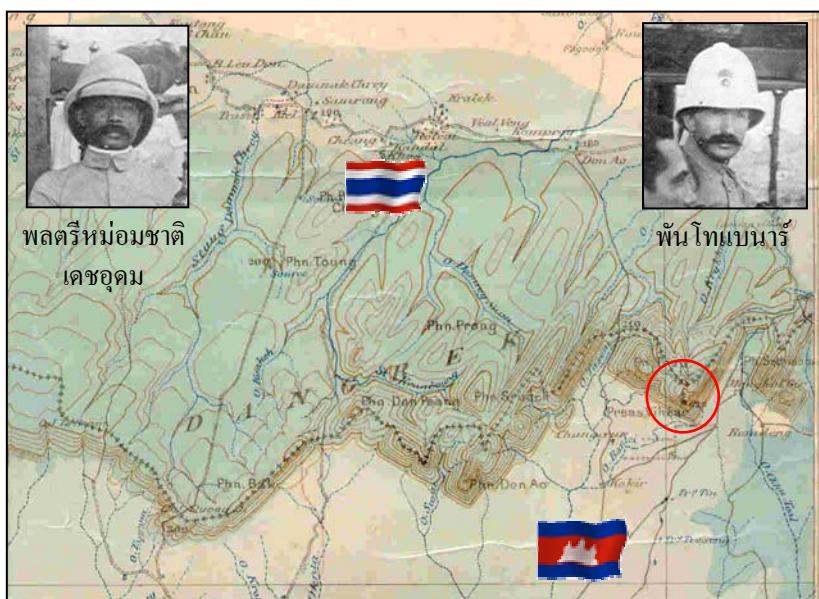
ปราสาทหรือบว镏ພະວິຫານນັບແຕ່ວັນທີປະເທດໄທໄດ້ເຂົ້າກອບຄອງພະວິຫານເມື່ອ ດ.ສ.1954 (ພ.ສ.2497)
(ທຶນາ : ເອກສາກຣມສະຫຼຸບຜູ້ແລະກຸງໝາຍ ກະທຽວການຕ່າງປະເທດ)

1.4 ເສັ້ນເບືດແດນແລະຂໍອຕກລົງຕ່າງ ຖໍ່ເກີ່ວຂຶ້ນ

1.4.1 ເສັ້ນເບືດແດນຕາມສະຫຼຸບຜູ້ແລະກຸງໝາຍ

ເສັ້ນເບືດແດນບວລິເວລີປະເທດໄທປະວິຫານເປັນໄປຕາມສະຫຼຸບຜູ້ແລະກຸງໝາຍ – ຜ່ານເສດ
ນັບປີ ດ.ສ.1904 ແລະປີ ດ.ສ.1907 ຜຶ່ງກຳນົດໃຫ້ສັນປັນນໍາຂອງທີ່ອກເຫັນມດຈັກເປັນເສັ້ນເບືດແດນ

ຕາມອຸນສະຫຼຸບຜູ້ແລະກຸງໝາຍນັບປີ ດ.ສ.1904 ນັ້ນ ໄທຍກັບຜ່ານເສດໄດ້ແຕ່ງຕັ້ງ “ຄະະກຣມການ
ປັກປັນເບືດແດນຮ່ວງສຍາມກັບອິນໂດຈິນ” ເພື່ອກຳນົດແນວເບືດແດນທີ່ແນ່ຂໍຮ່ວງກັນ ໂດຍໄທຍມີ
ພົດຕົວໜ່າຍໆອ່ມຈາຕິເຊຸດມີ ເປັນປະຫານ ແລະຝ່າຍອິນໂດຈິນຜ່ານເສດສົມມືພັນ ໂທແບນາຣ໌ ເປັນປະຫານ

ກາພທີ 19 ແຜນທີ່ຄະະກຣມການປັກປັນເບືດແດນາ
(ແຜນທີ່ Bernard) ຮະວາງດຈັກ (DANGRAK)

ຄະະກຣມການປັກປັນາ
ໄດ້ເຮີ່ນປົງຕິຈານເມື່ອປີ ດ.ສ.1904
ແລະປະໜຸນກັນທັງໝາດ 25 ຄົງ
ໂດຍມີການປະໜຸນເກີ່ວຂຶ້ນເບືດ
ແດນໄທ – ກັມພູ່ຈາ 2 ຄົງ ອື່ນ
ການປະໜຸນທີ່ນົກວັດ ເມື່ອວັນທີ 2
ຮັນວາຄນ ດ.ສ.1906 ກັບການ
ປະໜຸນທີ່ປາກມູນ ເມື່ອວັນທີ 18
ມັງກອນ ດ.ສ.1907

ຫລັງຈາກນັ້ນ ຜ່ານເສດໄດ້
ນຳພັກການສໍາຮັບແລະປັກປັນເບືດ
ແດນໄປຈັດທຳແຜນທີ່ຂຶ້ນຊັດໜຶ່ງ
ອື່ນ “ແຜນທີ່ຄະະກຣມການປັກປັນ
ເບືດແດນຮ່ວງສຍາມກັບອິນໂດຈິນ”

ຫຼື “ແຜນທີ່ Bernard (ແບນາຣ໌)” ມີທັງໝາດ 11 ຮະວາງ ແສດງເສັ້ນເບືດແດນໄທ – ລາວ ແລະໄທ – ກັມພູ່ຈາ ໂດຍ
ເສັ້ນເບືດແດນບວລິເວລີປະເທດໄທປະວິຫານປາກຫຼູ້ໃນຮະວາງດຈັກ (DANGRAK)

ແນວ່າຜ່ານເສດໄດ້ເຮີກຮ້ອງດິນແດນເພີ່ມເຕີມແລະມີການຈັດທຳສະຫຼຸບຜູ້ແລະກຸງໝາຍນັບປີ
ດ.ສ.1907 ຜຶ່ງມີຜລໃຫ້ແຜນທີ່ Bernard ອຸກຍົກເລີກໄປ 3 ຮະວາງ (ແຕ່ເສັ້ນເບືດແດນບວລິເວລີປະເທດໄທປະວິຫານຍັງຄອງ
ໄດ້ຮັບການຢືນຢັນຕາມເຄີມ)

ສະຫຼຸບຜູ້ແລະກຸງໝາຍນັບປີນີ້ມີພິທີສາຮວ່າດ້ວຍການປັກປັນເບືດແດນ ຜຶ່ງກຳນົດຮາຍລະເອີຍດ
ເກີ່ວຂຶ້ນເບືດແດນໄທ – ກັມພູ່ຈາ ໂດຍເຮີ່ນຈາກຫຍະທະເລີທີ່ຕຽງໜ້າມກັບຍອດເຫຼາສູງສຸດຂອງເກະຄຸດ ແລະສິ້ນສຸດທີ່
ປາກຫຼູ້ຍົດອນ

ไทยกับฝรั่งเศสได้แต่งตั้ง “คณะกรรมการปักปืนเขตแดนระหว่างสยามกับอินโดจีน”
ขึ้นตามที่กำหนดไว้ในสนธิสัญญาฉบับปี ค.ศ.1907 เพื่อกำหนดแนวเขตแดนที่แน่นชัดระหว่างกัน โดยมี
พระองค์เจ้าบวรเดช เป็นประธานฝ่ายสยาม และพันตรีกีชาต์ มงคลร์ เป็นประธานฝ่ายอินโดจีนฝรั่งเศส

คณะกรรมการปักปืนฯ ได้เริ่มปฏิบัติงานเมื่อปี ค.ศ.1907 และประชุมกัน
ทั้งหมด 5 ครั้ง ครั้งแรกเมื่อวันที่ 8 ตุลาคม ค.ศ.1907 และครั้งที่ 5 ซึ่งเป็นครั้งสุดท้ายเมื่อวันที่ 6 มิถุนายน ค.ศ.
1908

หลังจากนั้น ฝรั่งเศสได้นำผลการสำรวจและปักปืนเขตแดนไปจัดทำแผนที่ขึ้น
ชุดหนึ่ง คือ “แผนที่คณะกรรมการปักปืนเขตแดนระหว่างสยามกับอินโดจีน” หรือ “แผนที่ Montguers
(มงคลร์)” มีทั้งหมด 5 ระหว่าง แสดงเส้นเขตแดน ไทย – กัมพูชา จากแหลมสารพัดพิย จนถึงช่องเกล สำหรับ

ภาพที่ 20 แผนที่คณะกรรมการปักปืนเขตแดนฯ
(แผนที่ Montguers)

แผนที่ Montguers แล้ว) และได้ปักหลักเขตแดนเมื่อปี ค.ศ.1909 จำนวน 73 หลัก โดยปักหลักเขตแดนที่ 1 ไว้
บริเวณช่องเกล อำเภอภูสิงห์ จังหวัดศรีสะเกษ และหลักเขตแดนที่ 73 บริเวณแหลมสารพัดพิย อำเภอ
คลองไหญ จังหวัดตราด และมีการจัดทำบันทึกการปักหลักเขตแดนแต่ละหลักไว้เป็นหลักฐานด้วย จาก
การศึกษาค้นคว้า มีหลักฐานเบื้องต้นว่า ได้ตกลงกันให้เปลี่ยนแปลงเขตแดนบางบริเวณไปจากที่
คณะกรรมการปักปืนฯ ได้ตกลงกันและแสดงไว้บน “แผนที่ Montguers”

สาเหตุที่แผนที่ชุดนี้ไม่ได้แสดงเส้น
เขตแดนไทย – กัมพูชา ตลอดแนวนั้น
เนื่องจากพันเอกเบนาร์ กำลังจัดพิมพ์แผนที่
แสดงเส้นเขตแดนตามสนธิสัญญาฉบับปี
ค.ศ.1904 พันตรีมงคลร์ จึงได้ตกลงใจ
จัดพิมพ์แผนที่แสดงเส้นเขตแดนเฉพาะที่
มีการแก้ไขโดยสนธิสัญญาฉบับปี ค.ศ.
1907 เท่านั้น (ซึ่งไม่รวมถึงบริเวณ
ปราสาทพระวิหาร เพราะเส้นเขตแดน
ไม่ได้มีการเปลี่ยนแปลง)

ในการประชุมครั้งที่ 5
คณะกรรมการปักปืนฯ ยังได้ตกลงกันให้
จัดส่งเจ้าหน้าที่ไปร่วมกันปักหลักเขตแดน
ด้วย เรียกว่าคณะกรรมการปักหลักเขตแดน
คณะกรรมการปักหลักเขตแดนได้เริ่มงาน
ในปลายปี ค.ศ.1908 (หลังจากจัดพิมพ์

หลังจากนั้น เมื่อปี ค.ศ.1919 ไทยกับฝรั่งเศสได้จัดคณะเจ้าหน้าที่ไปร่วมกัน จัดทำหลักเขตแดนด้วยซึ่งมีความต่อรองกัน จึงได้มีการจัดทำ บันทึกการปักหลักเขตแดนแต่ละหลักไว้เป็นหลักฐาน เช่นกัน

สำหรับเขตแดนตั้งแต่บริเวณช่องบก (จุดร่วม 3 ประเทศไทย – กัมพูชา – ลาว) อำเภอเมือง จังหวัดอุบลราชธานี จนถึงบริเวณช่องเกล (ซึ่งรวมถึงบริเวณปราสาทพระวิหารด้วย) นั้น ยังไม่มีการปักหลักเขตแดน

1.4.2 คำพิพากษาศาลยุติธรรมระหว่างประเทศไทยในคดีปราสาทพระวิหาร

เมื่อวันที่ 15 มิถุนายน พ.ศ.2505 ศาลโลกได้มีคำพิพากษาให้ประเทศไทยแพ้คดีด้วยเหตุผล 3 ประการ คือ (ที่มา : เอกสารกรรมสนธิสัญญาและกฎหมาย กระทรวงการต่างประเทศ)

- 1) ประการแรก การยอมรับแผนที่ปักปันในอดีต (แผนที่เบนาร์) โดยถือเป็นส่วนสมบูรณ์ของสนธิสัญญา (integral part of treaty settlement) กล่าวคือ
  - 1.1) ไทยได้มีส่วนร่วมในกระบวนการสำรวจและปักปันเขตแดน
  - 1.2) ไทยได้ขอให้ฝ่ายฝรั่งเศสนำผลการสำรวจฯ ไปจัดพิมพ์แผนที่
  - 1.3) เมื่อได้รับแผนที่ Bernard และ ไทยได้ร้องขอให้ฝ่ายฝรั่งเศสจัดส่งแผนที่มาให้เพิ่มเติมเพื่อใช้ในราชการไทย

2) ประการที่สอง การปฏิบัติในภายหลังที่ทำให้ไทยไม่อาจปฏิเสธเส้นเขตแดนบนแผนที่ตามหลักกฎหมายปิดปาก (Estoppel) คือ

- 2.1) เมื่อปี พ.ศ.2473 (ค.ศ.1930) ข้าราชการระดับสูงของไทยได้เข้าเยี่ยมชมปราสาทพระวิหารซึ่งชักหงฝรั่งเศส โดยมีข้าหลวงฝรั่งเศสมาต้อนรับอย่างเป็นทางการในลักษณะเจ้าภาพ
- 2.2) หลังจากไทยจัดให้มีการสำรวจฝ่ายเดียว เมื่อปี พ.ศ.2477 – 2478 ไทยไม่ได้คัดค้านเส้นเขตแดนที่ปรากฏบนแผนที่ Bernard แต่กลับพิมพ์แผนที่เมื่อปี พ.ศ.2480 แสดงปราสาทพระวิหารอยู่ในเขตกัมพูชา

3) ประการที่สาม หลักการตีความสนธิสัญญาตามกฎหมายระหว่างประเทศ ซึ่งศาลได้หินยกเรื่องวัตถุประสงค์และความมุ่งหมายขึ้นมาช่วยในการตีความ โดยวัตถุประสงค์และความมุ่งหมายของสนธิสัญญาสยาม – ฝรั่งเศส คือ เพื่อให้ได้มาซึ่งความมั่นคงแน่นอน และเป็นที่ยุติของเขตแดนระหว่างกัน

ศาลโลกจึงมีคำพิพากษาว่าเส้นเขตแดนบน “แผนที่คณะกรรมการปักปัน” มีความสำคัญหรือคุณค่าทางกฎหมายหนึ่งกว่าถ้อยคำในสนธิสัญญาสยาม – ฝรั่งเศส ที่กำหนดให้ใช้สันปันน้ำ เป็นเขตแดน และโดยที่เส้นเขตแดนบน “แผนที่คณะกรรมการปักปัน” แสดงอย่างชัดเจนว่าปราสาทพระวิหารอยู่นอกเขตแดนไทย ศาลจึงได้พิพากษาให้ไทยคืนปราสาทพระวิหารให้กัมพูชา

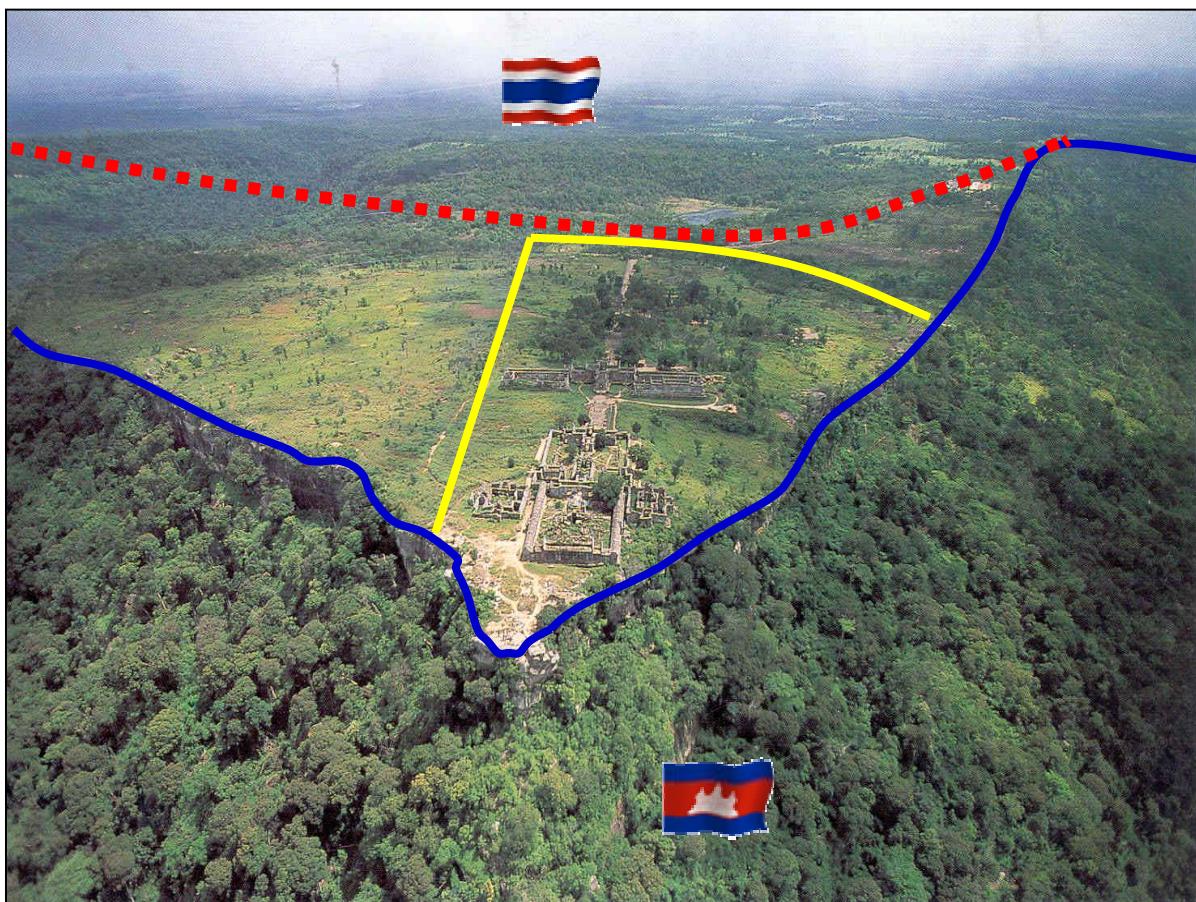
1.5 ความขัดแย้งกรณีปราสาทพระวิหาร

ความขัดแย้งกรณีปราสาทพระวิหารในปัจจุบันเกิดจากสาเหตุต่าง ๆ ดังนี้

1.5.1 เกิดจากมุ่งมองหรือการตีความสนธิสัญญาและการปักปันเขตแดนที่แตกต่างกัน

ความแตกต่างที่สำคัญ คือ กัมพูชาอ้างถือว่าเขตแดนไทย – กัมพูชา บริเวณปราสาทพระวิหารจะต้องเป็นไปตามเส้นเขตแดนที่ปรากฏใน “แผนที่คณะกรรมการปักปัน” ท่าที่นี้เป็นผลโดยตรงจากคำพิพากษาระบบทั่วไป

สำหรับไทยนั้น เมื่อปี พ.ศ.2501 คณะกรรมการตระหนักรู้ได้มีมติกำหนดท่าที่ในเรื่องเขตแดนไทย – กัมพูชา โดยให้มอบหมายให้รับสนธิสัญญات่าง ๆ ที่ทำไว้เกี่ยวกับเรื่องเขตแดนระหว่างไทยกับกัมพูชา แต่ไม่ยอมรับเส้นพรอมแดนประเมินหรือโครงວาดที่เขียนไว้ต่อท้ายสนธิสัญญานั้นปี พ.ศ.2450 (ค.ศ.1907) ทั้งนี้ เพราะไม่เป็นไปตามแนวที่ระบุไว้ในสนธิสัญญา และไม่ยอมรับแผนที่อื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องเนื่องจากฝ่ายฝรั่งเศสเป็นผู้จัดทำแต่ฝ่ายเดียว โดยมิได้มีการตรวจสอบความถูกต้อง แต่ก็มีการตระหนักรู้ดังกล่าวจึงให้ยอมรับสนธิสัญญาเขตแดน แต่ไม่ยอมรับแผนที่แนบท้ายสนธิสัญญา หรือแผนที่ใด ๆ ที่ฝ่ายฝรั่งเศสเป็น

■ ■ ■ ■ เส้นเขตแดน (แผนที่คณะกรรมการปักปันฯ)

■ ■ ■ ■ เส้นเขตแดน (มติคณะกรรมการตระหนักรู้ ปี พ.ศ.2505)

■ ■ ■ ■ เส้นเขตแดน (สนธิสัญญา)

ภาพที่ 21 แนวเส้นเขตแดนบริเวณปราสาทพระวิหารที่แบ่งเขตแดน

ผู้จัดทำขึ้นแต่เพียงฝ่ายเดียว ซึ่งหมายความรวมถึง “แผนที่คณะกรรมการปักปัน” ด้วย ทั้งชุด Bernard และ ชุด Montguers

ต่อมาเมื่อปี พ.ศ.2505 ภายหลังจากแพ็คคิกรณีปราสาทพระวิหารคณะรัฐมนตรีได้มีมติเมื่อวันที่ 10 กรกฎาคม พ.ศ.2505 ให้กำหนดพื้นที่บริเวณปราสาทพระวิหารซึ่งจะต้องคืนให้แก่ กัมพูชาดังนี้ “แนวเขตตรงบันไดนาคห่างจากบันไดนาคออกมา 20 เมตร เป็นแนวตัดตรงไปทางทิศตะวันออก ไปยังบันไดหัก และเป็นแนวตั้งจากกับบันไดนาคร่องไปทิศตะวันตกเป็นระยะห่างจากกึ่งกลางของบันไดนาค 100 เมตร แล้วเป็นแนวตรงลงไปทางทิศใต้ขนานกับส่วนควบของปราสาทและตัวปราสาทในระยะทางห่างจากกึ่งกลางของส่วนควบของปราสาทและตัวปราสาท 100 เมตร ตลอดไปจนจุดหน้าหาที่มีชื่อว่า “เปี้ยตาดี” ซึ่งไทยถือว่าได้ปฏิบัติตามคำพิพากษาศาลโลกแล้ว และยังได้มีหนังสือแจ้งไปยังสหประชาชาติถึงการปฏิบัติตามคำพิพากษาศาลโลกดังกล่าว เพราศาสตร์ตัดสินเฉพาะตัวปราสาทพระวิหารว่าเป็นของไทยเท่านั้น มิได้ตัดสินในเรื่องเส้นเขตแดน

ต่อมาเมื่อวันที่ 6 กรกฎาคม พ.ศ.2520 คณะรัฐมนตรีได้มีมติให้ยืนยันมติเมื่อปี พ.ศ.2501 อีกครั้งหนึ่ง

ต่อมาเมื่อวันที่ 31 ตุลาคม พ.ศ.2543 คณะรัฐมนตรีจึงได้มีมติอนุมัติให้ปรับปรุง นัดคณะรัฐมนตรีเมื่อปี พ.ศ.2501 และเมื่อวันที่ 6 กรกฎาคม พ.ศ.2520 เป็น “การสำรวจและปักปันเขตแดนให้ดำเนินการตามสนธิสัญญาต่าง ๆ ที่ทำไว้เกี่ยวกับเรื่องเขตแดนกับประเทศเพื่อนบ้าน โดยนำมารับใช้ตามหลักกฎหมายระหว่างประเทศที่เกี่ยวข้อง”

1.5.2 เกิดจากการพัฒนาพื้นที่รุกต้ำเขตแดนบริเวณปราสาทพระวิหาร

ในระหว่างที่รอการสำรวจและจัดทำหลักเขตแดนตลอดแนวระหว่างไทยกับ กัมพูชา ทึ้งสองฝ่ายได้ตกลงกันที่จะดำเนินการเปลี่ยนแปลงสภาพแวดล้อมตามแนวชายแดน ทึ้งนี้ เป็นไปตามข้อ 5 ของบันทึกความเข้าใจ (Memorandum of Understanding : MOU) ว่าด้วยการสำรวจและจัดทำหลักเขตแดนทางบกฉบับวันที่ 14 มิถุนายน พ.ศ.2543 ซึ่งถือเป็นความตกลงระหว่างประเทศที่วางแผนร่วมกันอย่างมายในการสำรวจและจัดทำหลักเขตแดนระหว่างประเทศทึ้งสอง

เมื่อเดือนสิงหาคม พ.ศ.2544 ประธานคณะรัฐมนตรีฯ การเขตแดนร่วมไทย – กัมพูชา (ฝ่ายกัมพูชา) ได้อุทิ้งให้ไทยรับการก่อสร้างศาลาพักคอยสำหรับนักท่องเที่ยวและจุดกลับรถใกล้ บริเวณปราสาทพระวิหาร ซึ่งเป็นโครงการพัฒนาการท่องเที่ยวตามอี章程ของการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย โดยอ้างว่าเป็นการขัดต่อข้อ 5 ของ MOU และเสนอให้มีการสำรวจร่วมเพื่อกำหนดแนวเขตแดนบริเวณ ปราสาทพระวิหาร โดยถือเป็นเรื่องเร่งด่วน หลังจากนั้นจึงจะสามารถมีการร่วมมือด้านการพัฒนาการท่องเที่ยว ทึ้งนี้ กัมพูชาถือว่าเขตแดนเป็นไปตามแผนที่คณะกรรมการปักปันฯ ซึ่งมีผลผูกพันไทยและ กัมพูชาตามคำพิพากษากาลยุติธรรมระหว่างประเทศ อธิบดีกรมสนธิสัญญาและกฎหมายได้ชี้แจงว่าเขตแดนบริเวณปราสาทพระวิหารมีความละเอียดอ่อนมากสำหรับไทยเช่นกัน โดยได้มีมติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ 10

กรกฎาคม พ.ศ.2505 กำหนดแนวเขตแดนบริเวณปราสาทพระวิหารที่คืนให้กัมพูชา ไทยจึงต้องถือปฏิบัติตามมติคณะกรรมการรัฐมนตรีดังกล่าว การจะกำหนดให้เขตแดนเป็นอย่างอื่นจะต้องดำเนินการเพื่อขอเปลี่ยนแปลงมติคณะกรรมการรัฐมนตรีดังกล่าวเสียก่อน และอาจต้องนำเรื่องขอรับความเห็นจากกระทรวงสภาค่าย การแก้ไขปัญหาเขตแดนจึงควรพิจารณาปัญหาตลอดแนว มิใช่เฉพาะจุดใดจุดหนึ่ง อย่างไรก็ต้องได้รับการก่อสร้างตามที่กัมพูชาร้องขอในทันที

ในทางกลับกัน กัมพูชาได้ก่อสร้างวัด ร้านค้า และชุมชนของกัมพูชาในพื้นที่ที่ยังไม่มีความชัดเจนในเรื่องเขตแดนในบริเวณดังกล่าว ซึ่งนอกจากจะส่งผลกระทบต่อสันปันน้ำและเขตแดนทางบกแล้ว ผู้ประกอบการค้าของกัมพูชาที่ตลาดบริเวณทางขึ้นปราสาทพระวิหารได้ทิ้งขยะและน้ำเสียลงในลำธารซึ่งไหลลงสระตราชะและหัวยตะบบในเขตไทย ทำให้รายฎไทยไม่สามารถใช้น้ำจากสระตราชะในการอุปโภคและบริโภค เจ้าหน้าที่ในพื้นที่ได้พยายามแก้ไขปัญหานี้หลายครั้ง และแม้จะได้มีการเจรจาถึงระดับประธานคณะกรรมการธิการเขตแดนร่วมไทย – กัมพูชา เมื่อเดือนพฤษภาคม พ.ศ.2544 ก็ไม่ได้รับความร่วมมือจากกัมพูชา โดยกัมพูชาอ้างตลอดมาว่ามีปัญหาด้านงบประมาณ เจ้าหน้าที่ทหารไทยจึงได้ตัดสินใจปิดทางเข้าปราสาทพระวิหารเพื่อกดดันให้กัมพูชาหันมาร่วมมือกับไทยในการแก้ไขปัญหาดังกล่าว ตั้งแต่วันที่ 17 ธันวาคม พ.ศ.2544 เป็นต้นมา จนในอีก 2 ปี ต่อมาได้มีการเปิดปราสาทพระวิหารอีกรั้งหนึ่งภายหลังการประชุมคณะกรรมการร่วมไทย – กัมพูชา เมื่อวันที่ 31 พฤษภาคม พ.ศ.2546

1.6 การสร้างทางขึ้นเข้าพระวิหาร

1.6.1 การพัฒนาเส้นทางของกัมพชา

1) ภูมิหลัง

เดินทางถึงจังหวัดอุตรดิตถ์ ที่ตั้งอยู่ทางตอนเหนือของประเทศไทย ที่มีแม่น้ำเจ้าพระยาไหลผ่าน จังหวัดอุตรดิตถ์เป็นจังหวัดที่มีภูมิประเทศที่หลากหลาย เช่น ภูเขา ป่าไม้ และแม่น้ำ จังหวัดนี้มีความสำคัญทางประวัติศาสตร์และอารยธรรมอย่างมาก ที่สำคัญที่สุดคือ วัดมหาธาตุ อุตรดิตถ์ ซึ่งเป็นสถาปัตยกรรมแบบล้านนาที่มีเอกลักษณ์เฉพาะตัว ภายในวัดมีเศียรพระพุทธรูปที่มีอายุหลายร้อยปี รวมถึงพระบรมสารีริกธาตุ ที่เป็นพระบรมสารีริกธาตุที่สำคัญที่สุดแห่งหนึ่งในโลก จังหวัดอุตรดิตถ์ยังมีวัดวาอารามที่มีชื่อเสียง เช่น วัดไชยวัฒนาราม วัดมหาธาตุวรมิฬา วัดสิงห์บุรี ฯลฯ ที่มีสถาปัตยกรรมที่งามสง่าและมีความสำคัญทางประวัติศาสตร์และศรัทธามาก

นายเจีย โสพารา อดีตผู้ว่าการกรุงเทพมหานคร (ซึ่งไม่พอใจต่อปัญหาที่เกิดขึ้นบริเวณปราสาทพระวิหาร โดยเฉพาะการปิดทางเข้าปราสาทพระวิหารจากฝั่งไทยเมื่อวันที่ 17 ธันวาคม พ.ศ. 2544) ได้เป็นธุระและประสานงานให้นักธุรกิจร่วมบริจาคเงินทุน อุปกรณ์และเครื่องมือ และบุคลากรสำหรับใช้ตัดถนนเส้นใหม่จากตัวเมืองเชียงใหม่ (เมืองหลวงของจังหวัดพระวิหาร) ไปยังปราสาทพระวิหาร เพื่อใช้เป็นเส้นทางเข้าสู่ปราสาทพระวิหารจากฝั่งกัมพชา

ในช่วงที่มีการระงับการขึ้นชั้นปริญญาจากฝ่ายไทย กัมพูชาได้ทำการปรับปรุงและก่อสร้างเส้นทาง (ลุกรังอัดแน่น ซึ่งลดลงต่ำสามารถวิ่งด้วยความเร็ว โดยมีบางช่วง

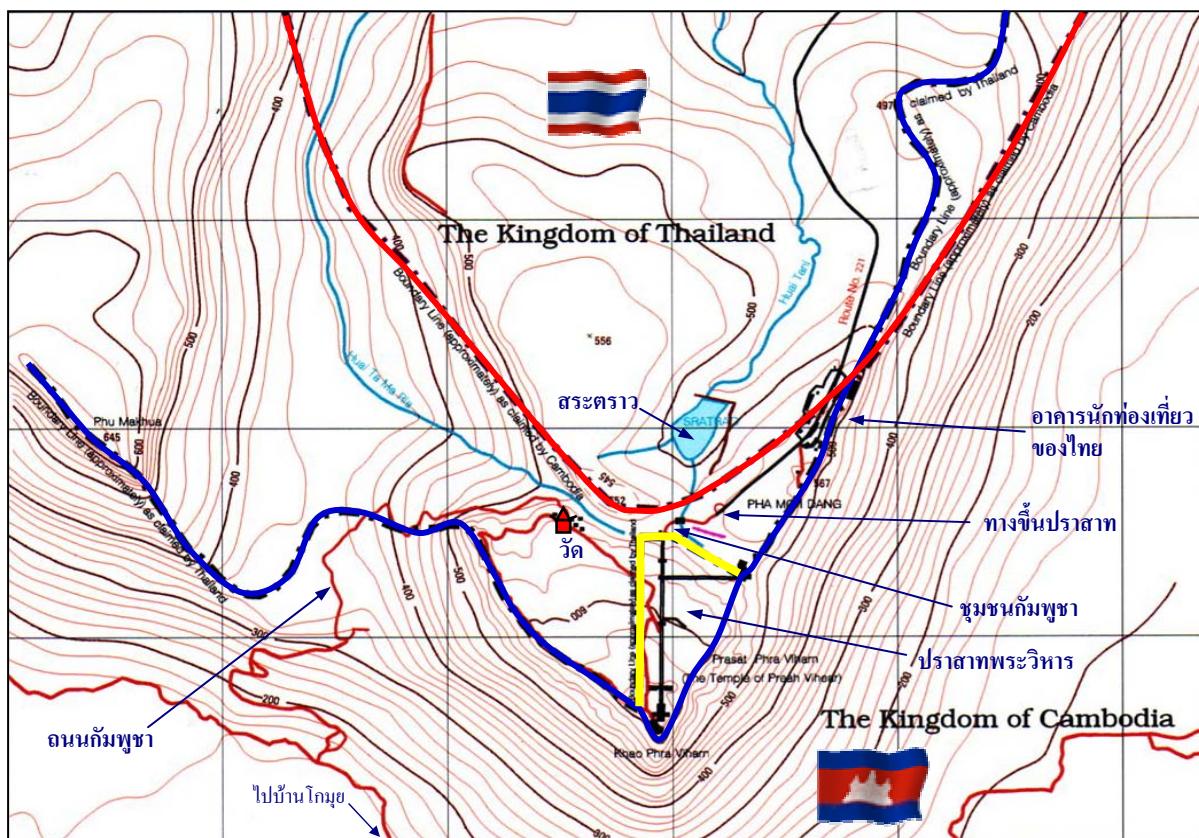
ก่อสร้างเป็นคอนกรีตและมีสะพานเหล็กมาตรฐานหอดข้ามลำห้วยต่าง ๆ) จากจังหวัดพระวิหาร ผ่านอำเภอ
jomkrasane ซึ่งต่อไปยังบ้านสวายรุ่มและบ้านโภนុយ เพื่อเข้าสู่ปราสาทพระวิหาร ดังนี้

2.1) ปรับปรุงและก่อสร้างเส้นทางจากบ้านโภนុយ อำเภอจอมกระสาน
จังหวัดพระวิหาร ผ่านวัด (กัมพูชา ก่อสร้างขึ้นใหม่เมื่อเดือนตุลาคม พ.ศ.2544 บริเวณทิศตะวันตกของ
ปราสาทพระวิหาร) ไปยังโคงปูระที่ 1 ของปราสาทพระวิหาร (บางช่วงลำเข้ามาในเขตไทย) ปัจจุบันรถยนต์
ขับเคลื่อนสีล้อสามารถใช้เส้นทางดังกล่าวขึ้นชมปราสาทพระวิหารได้

2.2) ปรับปรุงและก่อสร้างเส้นทางจากแยกบ้านสวายรุ่ม ถึงบริเวณทิศ
ตะวันออกเฉียงใต้ของเข้าพระวิหาร ไปยังช่องบันไดหัก สู่ปราสาทพระวิหาร ระยะทางประมาณ 1.3
กิโลเมตร

2.3) ก่อสร้างเส้นทางกว้างประมาณ 10 – 12 เมตร จากบ้านสวายรุ่มทาง
ทิศตะวันออกเฉียงใต้ของเข้าพระวิหารประมาณ 3 กิโลเมตร มายังพื้นที่ช่องตาแฉ่ ปัจจุบันเส้นทางสายนี้
มีจุดสิ้นสุด ณ ปากทางช่องตาแฉ่ซึ่งเป็นหน้าผาสูงชัน

ปัญหาที่เกิดขึ้นจากการพัฒนาเส้นทางในฝั่งกัมพูชา คือ ทำลายภูมิประเทศ
และสภาพแวดล้อมตามธรรมชาติของเข้าพระวิหาร และการก่อสร้างเส้นทางยังมีผลต่อการเปลี่ยนแปลง

เส้นเขตแดน (แผนที่คณะกรรมการปักปันฯ)

เส้นเขตแดน (มติคณะกรรมการรัฐมนตรี ปี พ.ศ.2505)

เส้นเขตแดน (สนธิสัญญา)

สภาพภูมิประเทศบวรเวณเส้นเขตแดนด้วย

1.6.2 การพัฒนาเส้นทางของไทย

ปัจจุบันยังไม่ได้รับรายงานเกี่ยวกับการพัฒนาเส้นทางขึ้นปราสาทพระวิหารโดยไทยแต่อย่างใด

1.7 การรักษาเส้นเขตแดนในปัจจุบัน

เนื่องจากไทยและกัมพูชาต่างขึ้นก็อวนเรื่องแนวเส้นเขตแดนบวรเวณนี้ต่างกัน กล่าวคือ ไทยขึ้นก็อวนเรื่องแนวเส้นเขตแดนที่ปรากฏในแผนที่ชุด L 7017 ซึ่งเป็นไปตามติดตามรัฐมนตรีเมื่อวันที่ 10 กรกฎาคม พ.ศ. 2505 แต่กัมพูชาขึ้นก็อวนเรื่องแนวเส้นเขตแดนตามแผนที่คณะกรรมการปักปันเขตแดนระหว่างสยาม – อินโดจีน มาตราส่วน 1/200,000 ระหว่างคงรัก ดังนั้น หากพิจารณาแนวเส้นเขตแดนตามที่ไทยขึ้นก็อวนแล้ว จะพบว่า ตลาดบวรเวณก่อนถึงทางขึ้นปราสาทพระวิหาร (บันไดนาค) วัดและชุมชนกัมพูชา รวมทั้งถนนซึ่งกัมพูชาตัดจากบ้านโภมุย ถึงปราสาทพระวิหาร ตั้งอยู่ล้ำเขตแดนไทย

แต่หากพิจารณาแนวเส้นตามที่กัมพูชาขึ้นก็อวนแล้วจะพบว่าบางส่วนของอาคนีนักท่องเที่ยวของไทยบวรเวณผ่านอีแดงตั้งอยู่ล้ำเขตแดนกัมพูชา

1.8 การใช้ประโยชน์เข้าพระวิหารร่วมกันระหว่างไทย - กัมพูชา

ความพยายามในการใช้ประโยชน์เข้าพระวิหารร่วมกันระหว่างไทยและกัมพูชาได้เริ่มต้นขึ้นตั้งแต่ปี พ.ศ.2544 โดยเมื่อวันที่ 4 พฤษภาคม พ.ศ.2544 ฯพณฯ รัฐมนตรีประจำสำนักนายกรัฐมนตรี (นายสมศักดิ์ เทพสุทิน) และนายเวง สิริวุธ รัฐมนตรีประจำกระทรวงการท่องเที่ยวระหว่างไทยกับกัมพูชา และได้ร่วมลงนามในบันทึกการประชุมดังกล่าว ต่อมาเมื่อวันที่ 1 มิถุนายน พ.ศ.2544 ฯพณฯ รัฐมนตรีประจำสำนักนายกรัฐมนตรี และนายโส ມารา ปลัดกระทรวงการท่องเที่ยว กัมพูชา ได้พบกันที่ศูนย์บริการนักท่องเที่ยวผ่านอีแดงเพื่อหารือเกี่ยวกับความร่วมมือในการพัฒนาการท่องเที่ยวเข้าพระวิหาร และได้ร่วมลงนามในบันทึกการประชุมดังกล่าว อย่างไรก็ได้ภายหลังการประชุมดังกล่าวได้เกิดกระแสความขัดแย้งทางการเมืองภายในของกัมพูชาเกี่ยวกับเรื่องความร่วมมือไทย – กัมพูชา ในการพัฒนาปราสาทพระวิหาร รวมทั้งสื่อมวลชนกัมพูชาที่ได้เสนอข่าวโ久นต้นยาโส ມารา ที่ได้ไปลงนามความตกลงแบ่งปันผลประโยชน์ด้านการท่องเที่ยวกับไทย จนทำให้นายโส ມารา ต้องพ้นจากตำแหน่ง และนายเวง สิริวุธ รัฐมนตรีประจำกระทรวงการท่องเที่ยวกับกัมพูชา ได้มีหนังสือลงวันที่ 17 กรกฎาคม พ.ศ.2544 ถึง ฯพณฯ นายสมศักดิ์ เทพสุทิน รัฐมนตรีประจำสำนักนายกรัฐมนตรี แจ้งขอให้ยกเลิกบันทึกการประชุมว่าด้วยความร่วมมือในการพัฒนาการท่องเที่ยวเข้าพระวิหาร ซึ่ง ฯพณฯ รัฐมนตรีประจำสำนักนายกรัฐมนตรีและนายโส ມารา ปลัดกระทรวงการท่องเที่ยวกับกัมพูชา ลงนามร่วมกันเมื่อวันที่ 1 มิถุนายน พ.ศ.2544

ในการประชุมคณะกรรมการร่วมไทย – กัมพูชา เมื่อวันที่ 31 พฤษภาคม ถึง 1 มิถุนายน พ.ศ.2546 ที่ประชุมได้มีมติให้จัดตั้งคณะกรรมการร่วมเพื่อพัฒนาเข้าพระวิหาร โดยมี ฯพณฯ รัฐมนตรีว่าการ

กระทรวงการต่างประเทศเป็นประธานฝ่ายไทย และกัมพูชาเป็นนายสก อัน รัฐมนตรีอาวุโสประจำสำนักนายกรัฐมนตรีเป็นประธาน ทั้งนี้ คณะกรรมการบริหารของไทยได้มีมติเมื่อวันที่ 30 กันยายน พ.ศ.2546 เห็นชอบกับการแต่งตั้งคณะกรรมการร่วมเพื่อพัฒนาสาขาพระวิหาร (ฝ่ายไทย)

คณะกรรมการฯ ได้ประชุมกันครั้งแรกเมื่อวันที่ 25 มีนาคม พ.ศ.2547 ที่กรุงเทพมหานคร โดยผลการประชุมสรุปได้ดังนี้

1.8.1 กัมพูชาได้ตอบรับข้อเสนอของไทยในเรื่องการพัฒนาร่วมสาขาพระวิหาร โดยมุ่งให้ปราสาทพระวิหารเป็นสัญลักษณ์แห่งมิตรภาพอันยั่งยืนระหว่างไทย – กัมพูชา และรับข้อเสนอของไทยที่จะให้ความช่วยเหลือในการบูรณะปฏิสังขรณ์ปราสาทพระวิหาร รวมทั้งขอให้ไทยสนับสนุนการผลักดันของกัมพูชาในกรอบของ UNESCO เพื่อให้ปราสาทพระวิหาร ได้รับการจดทะเบียนเป็นมรดกโลก

1.8.2 ทั้งสองฝ่ายได้ตกลงในหลักการพื้นฐานเกี่ยวกับการพัฒนาร่วมดังนี้

1) จัดตั้งคณะกรรมการ 2 ชุด ภายใต้คณะกรรมการฯ ได้แก่ คณะกรรมการอนุกรรมการบูรณะปฏิสังขรณ์ปราสาทพระวิหาร (ฝ่ายไทยมีนายเดช บุนนาค อธีบดีปลัดกระทรวงการต่างประเทศ เป็นประธาน และฝ่ายกัมพูชาเป็นนายอุํล สุเมธ รองผู้อำนวยการ APSARA Authority หรือองค์การส่งเสริมการท่องเที่ยว กัมพูชาเป็นประธาน) และคณะกรรมการวางแผนพัฒนาร่วมสาขาพระวิหาร (ฝ่ายไทย มีนายบัณฑิต โสตถิพลาฤทธิ์ รองปลัดกระทรวงการต่างประเทศเป็นประธาน และฝ่ายกัมพูชาเป็นนายทอง ก้อน รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงการท่องเที่ยว กัมพูชาเป็นประธาน)

2) ตกลงกันที่จะไม่ให้ปัญหาเส้นเขตแดนเป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาร่วมฯ โดยจะร่วมกันสำรวจสภาพภูมิประเทศบริเวณเส้นเขตแดนไทย – กัมพูชา เพื่อเก็บข้อมูลสภาพภูมิประเทศไว้สำหรับการสำรวจและจัดทำหลักเขตแดนในอนาคต ซึ่งการดำเนินการเรื่องนี้จะกระทำพร้อมกับโครงการสำรวจทางโบราณคดีและประวัติศาสตร์ หลังจากที่ได้เก็บกู้ภัยเบิกจนพื้นที่มีความปลอดภัยอย่างเพียงพอแล้ว

3) ร่วมมือกันแก้ไขปัญหาระดับด้านที่มีผลกระทบต่อสภาพชีวิตและความเป็นอยู่ของประชาชนของทั้งสองฝ่ายเป็นอันดับแรก อาทิ ปัญหาสิ่งแวดล้อม ผลกระทบ และการเก็บกู้ภัยเบิก

4) ดำเนินโครงการพัฒนาร่วมฯ ให้สอดคล้องกับโครงการความร่วมมืออื่น ๆ อาทิ ACMECS สามเหลี่ยมนรกต เครือข่ายเชื่อมโยงคุณภาพทางบก โครงการส่งเสริมการท่องเที่ยวอื่น ๆ (อาทิ “Two Kingdom One Destination” เส้นทางอารยธรรมขอม การท่องเที่ยวเชิงนิเวศวิทยา) ทั้งนี้ เพื่อให้ทั้งสองฝ่ายได้รับประโยชน์ร่วมกันอย่างเต็มที่ นอกเหนือนี้จะเชื่อมโยงปราสาทพระวิหารเข้ากับแหล่งท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์และโบราณคดีอื่น ๆ อาทิ ปราสาทวัดภูในแขวงจำปาลักษ โบราณสถานที่เมืองเลี้ยมราช และปราสาทหินต่าง ๆ ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่างของไทย เพื่อสร้าง “เรื่องราว” ให้เป็น “จุดขาย” แก่ปราสาทพระวิหาร อีกทั้งเชื่อมโยงให้เห็นถึงอารยธรรมขอมอันยิ่งใหญ่และเป็นมรดกของมนุษยชาติ

5) สนับสนุนให้ภาคเอกชน ประเทศที่สาม และองค์การระหว่างประเทศเข้ามีส่วนร่วมในโครงการบูรณาภูมิสังขรัตน์และอนุรักษ์ปราสาทพระวิหาร ตลอดจนโครงการที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาร่วมexeพระวิหาร

6) การพัฒนาร่วมฯ จะให้ความสำคัญกับภูมิทัศน์และสิ่งแวดล้อม ซึ่งกัมพูชาปรับที่จะจัดระเบียบชุมชนกัมพูชาบนexeพระวิหาร การก่อสร้างวัด และการตัดถนนภายในฝั่งกัมพูชาเพื่อขึ้นexeพระวิหาร ซึ่งทั้งหมดสร้างความเสียหายแก่สถาปัตยกรรมประเพณีที่จำเป็นต่อการสำรวจและจัดทำหลักเบตเดนทางบก ตลอดจนทำลายทัศนียภาพที่สวยงามของตัวปราสาทและexeพระวิหาร โดยรวม

7) สำหรับช่องตาแฉ่ ทางกัมพูชาพยายามผลักดันให้เปิดเป็นจุดผ่านแดนเพื่อการค้าและการท่องเที่ยวมาอย่างต่อเนื่อง โดยมีโครงการก่อสร้างคาสิโนและ Entertainment Complex รองรับอยู่แล้ว) กัมพูชาเห็นชอบในหลักการที่จะเชื่อมโยง เป็นส่วนหนึ่งของโครงการพัฒนาร่วมexeพระวิหาร โดยให้ดำเนินการทั้งสองเรื่องควบคู่ในลักษณะ Package และให้สอดคล้องกัน

1.8.3 การประชุมครั้งนี้ประสมความสำเร็จในหลายด้านกล่าวคือ

1) ไทยได้รับคำมั่นและการยืนยันเจตจำนงทางการเมือง (political will) ในการพัฒนาร่วมฯ จากนายสก อัน รองนายกรัฐมนตรีกัมพูชา ซึ่งเป็นผู้มีอำนาจหน้าที่และได้รับมอบหมายโดยตรงจากรัฐบาลกัมพูชาให้รับผิดชอบเรื่องนี้ อีกทั้งสามารถตกลงกันได้ในหลักการเพื่อการพัฒนาร่วมฯ รวมทั้งการจัดตั้งกลไกระดับคณะกรรมการเพื่อทำงานร่วมกัน

2) โอกาสที่ปราสาทพระวิหารจะได้รับการจดทะเบียนเป็นมรดกโลกมีสูงเนื่องจากเป็นโบราณสถานที่มีความโดดเด่นทั้งในแง่ศิลปะและโบราณคดี อีกทั้งกัมพูชาอาจริบआจกันเรื่องดังกล่าว ทำให้เชื่อได้ว่า หลังการจดทะเบียนเป็นมรดกโลกแล้ว โอกาสที่ไทยจะจัดการแก้ไขปัญหาต่างๆ ในพื้นที่แห่งนี้โดยอาศัยความร่วมมือกับกัมพูชา อาทิ ปัญหาด้านลิ่งแวดล้อม การจัดระเบียบชุมชนกัมพูชาบนexeพระวิหาร ผลกระทบต่อเขตเดน ฯลฯ มีแนวโน้มที่จะบรรลุผลสำเร็จได้เร็วขึ้น

1.9 นโยบายของไทยที่เกี่ยวข้อง

1.9.1 เกี่ยวกับการพิจารณาปัญหาเขตเดนไทย – กัมพูชา นั้น เมื่อวันที่ 31 ตุลาคม พ.ศ. 2543 คณะรัฐมนตรีจึงได้มีมติอนุมัติให้ปรับปรุงมติคณะรัฐมนตรีเมื่อปี พ.ศ.2501 และเมื่อวันที่ 6 กรกฎาคม พ.ศ.2520 (ซึ่งกำหนดให้ยอมรับสนธิสัญญาเขตเดน แต่ไม่ยอมรับแผนที่แบบท้ายสนธิสัญญา หรือแผนที่ใด ๆ ที่ฝ่ายฝรั่งเศสเป็นผู้จัดทำแต่ฝ่ายเดียว) เป็น “การสำรวจและปักปันเขตเดนให้ดำเนินการตามสนธิสัญญาต่าง ๆ ที่ทำไว้เกี่ยวกับเรื่องเขตเดนกับประเทศไทยเพื่อบ้าน โดยนำมาปรับใช้ตามหลักกฎหมายระหว่างประเทศที่เกี่ยวข้อง”

1.9.2 ตกลงกันที่จะไม่ให้ปัญหาเส้นเขตเดนเป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาร่วมฯ โดยจะร่วมกันสำรวจสภาพภูมิประเทศบริเวณเส้นเขตเดนไทย – กัมพูชา เพื่อเก็บข้อมูลสภาพภูมิประเทศไว้สำหรับการสำรวจและจัดทำหลักเบตเดนในอนาคต

อนึ่ง สำหรับประเด็นปัญหา กัมพูชาขอขึ้นทะเบียนปราสาทพระวิหารเป็นมรดกโลกนั้น ปัจจุบันเป็นปัญหาที่ละเอียดอ่อน และอาจมีผลกระทบถึงความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ ผู้วิจัยจึงไม่ขอกล่าวถึงในที่นี้

2. ปัญหาการก่อสร้างเสาระและไฟฟ้าแรงสูงข้ามแดนไทย – กัมพูชา บริเวณจังหวัดสระแก้ว

2.1 ปัญหา

ไทยได้ชazoleโครงการก่อสร้างเสาระและไฟฟ้าแรงสูงข้ามแดนไทย – กัมพูชา บริเวณจังหวัดสระแก้วเป็นการชั่วคราว (ที่มา : เอกสารกรมแผนที่ทหาร กระทรวงกลาโหม)

2.2 หลักฐานการปักปืนเขตแดน

2.2.1 ตามสัญญาว่าด้วยการปักปืนเขตแดนติดท้ายหนังสือสัญญาลงวันที่ 23 มีนาคม ร.ศ.125 (ค.ศ.1907, พ.ศ.2450) ระบุให้เขตแดนบริเวณนี้ไปตามเส้นตรงจากสภาพมิตรภาพไปทางทิศตะวันออกเฉียงเหนือจนถึงเขานมคงรัก

2.2.2 แผนที่คณะข้าหลวงปักปืนเขตแดนฯ ค.ศ.1907 ถึง ค.ศ.1908 (Commission De Délimitation De La Frontière Entre L' Indo-chine ET Le Siam) ระหว่าง SECTEUR No.3 และ SECTEUR No.4 เจียนแนวเส้นเขตแดนไม่ไปตามสนธิสัญญา กล่าวคือ แนวเขตแดนไปตามคลองลึกจนถึงยอดคลองลึก กาบันนี้เป็นเส้นตรง

2.3 ความเป็นมาของโครงการ

2.3.1 เมื่อวันที่ 3 กุมภาพันธ์ พ.ศ.2543 รัฐบาลไทยและรัฐบาลกัมพูชาได้ลงนามในความตกลงเรื่องโครงการความร่วมมือด้านพลังงานไฟฟ้า ต่อมาในปี พ.ศ.2544 กัมพูชาได้ติดต่อขอซื้อไฟฟ้าจากไทยเพื่อไปใช้ใน 3 จังหวัด คือ เสียมราฐ พระตะบอง และศรีโสภณ จนในปี พ.ศ.2545 การไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย และการไฟฟ้ากัมพูชา (EDC) ได้ลงนามสัญญาซื้อขายไฟฟ้า โดยมีอายุสัญญา 12 ปี แต่เนื่องจากความล่าช้าของการก่อสร้างระบบส่งในกัมพูชา ทำให้กัมพูชาต้องซื้อไฟฟ้าจากไทยในเดือนธันวาคม พ.ศ.2549

2.3.2 ในเดือนมกราคม พ.ศ.2549 การไฟฟ้าฝ่ายผลิตและการไฟฟ้าส่วนภูมิภาค รวมทั้งการไฟฟ้ากัมพูชาได้รับแจ้งว่า หน่วยงานความมั่นคงในพื้นที่จังหวัดสระแก้วขอให้ชazoleการสำรวจแนวwayside ส่งจากสถานีไฟฟ้าอรัญประเทศไปยังชายแดนไทย - กัมพูชา บริเวณบ้านป่าไร่ใหม่ อำเภออรัญประเทศ จังหวัดสระแก้ว ตรงข้ามกับนิคมอุตสาหกรรมในประเทศกัมพูชา จนกว่าจะได้รับความเห็นชอบจากกระทรวงการต่างประเทศ เนื่องจากแนวwayside ส่งดังกล่าวมีจุดส่งมอบไฟฟ้าอยู่ในบริเวณที่ยังไม่มีการปักปืนเขตแดนที่ชัดเจน อาจส่งผลกระทบต่อการปักปืนเขตแดนในอนาคตได้ ซึ่งการไฟฟ้าส่วนภูมิภาคได้เสนอแนวทางเลือกบริเวณจุดเชื่อมโยงที่จุดผ่านแดนราบริเวณสะพานมิตรภาพไทย - กัมพูชา เพื่อหลีกเลี่ยงปัญหาเขตแดน ซึ่งต่อมากัมพูชาแจ้งว่าบริเวณจุดผ่านแดนราบริเวณ แนวwayside ส่งกัมพูชาจะผ่านบริเวณ

ชุมชนหนาแน่นและที่ตั้งบางส่วนของบ่อนคาสิโนสร้างคร่อมถนน รวมทั้งการจัดการเรื่องกรรมสิทธิ์ที่ดินในฝั่งกัมพูชาซึ่งไม่มีความชัดเจน จึงเสนอให้เชื่อมต่อเส้าไฟฟ้าบริเวณบ้านป่าໄเร่ใหม่เช่นเดิม รวมทั้งนายกรัฐมนตรีกัมพูชาจะได้หารือและประสานงานกับรัฐบาลไทยต่อไป

2.3.3 กระบวนการต่างประเทศได้หารือปัญหาดังกล่าวกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง โดยพิจารณาความเหมาะสมของพื้นที่เชื่อมต่อเส้าไฟฟ้าจากปัญหาเขตแดนเป็นหลัก และต่อมาในเดือนมิถุนายน พ.ศ.2549 ได้แจ้งต่อกัมพูชาว่า หากจะเชื่อมต่อเส้าไฟฟ้าผ่านเขตแดนไทย - กัมพูชา บริเวณบ้านป่าໄเร่ใหม่นั้น ไทยเห็นว่าควรระงับเป็นการชั่วคราวก่อน เนื่องจากที่ตั้งของเส้าไฟฟ้าอยู่ในบริเวณพื้นที่พิพาระห่วง หลักเขตแดนที่ 48 และ 49 และให้เริ่มโครงการได้ภายหลังจากที่ได้มีการปักปันแนวเขตแดนบริเวณดังกล่าว เป็นที่เรียบร้อยแล้ว ซึ่งจะเริ่มปักปันเขตแดนได้ในเดือนมิถุนายน พ.ศ.2549

2.3.4 ในเดือนมิถุนายน พ.ศ.2549 กัมพูชาได้มีหนังสือแจ้งว่า การไฟฟ้ากัมพูชาได้ ก่อสร้างเส้าไฟฟ้าจากจังหวัดเสียมราฐมานานถึงติดชายแดนไทย ห่างจากแนวเขตแดนที่กัมพูชาอ้างตามแผนที่ ชุด L7017 ประมาณ 80 เมตร (สร้างขึ้นมาในพื้นที่พิพาท) และขอให้ไทยสร้างเส้าไฟฟ้าเชื่อมต่อไปด้วย

2.3.5 เมื่อวันที่ 1 กันยายน พ.ศ.2549 รัฐบาลทั้งสองฝ่ายได้จัดผู้แทนร่วมไปตรวจ ภูมิประเทศบริเวณชายแดนจังหวัดสระแก้ว เพื่อให้การเชื่อมต่อกระแสไฟฟ้าสามารถดำเนินการได้ทันงาน World Cultural Exposition ณ เมืองเสียมราฐ ประเทศไทยกัมพูชา ในเดือนพฤษจิกายน พ.ศ.2549 ซึ่งกัมพูชาได้ เสนอทางเลือกสองแนวทาง ได้แก่ แนวทางแรก ให้ไทยเชื่อมต่อกระแสไฟฟ้าจากที่กัมพูชาสร้างขึ้นมาใน พื้นที่พิพาท โดยจะไม่กระทบกระเทือนต่อสถานะทางกฎหมายของแนวเขตแดนที่แต่ละฝ่ายอ้างสิทธิ และมีการล้อมรั้วแนวเส้าไฟฟ้า ซึ่งไทยแจ้งว่า ไม่เห็นด้วย เพราะเป็นการดำเนินการที่ขัดต่อข้อที่ 5 ของบันทึกความเข้าใจว่าด้วยการสำรวจและจัดทำหลักเขตแดนฉบับลงวันที่ 14 มิถุนายน พ.ศ.2543 ที่ให้ ทั้งสองฝ่ายจะเริ่มการกระทบกระเทือนต่อสภาพพื้นที่ตามแนวชายแดน และแนวทางที่สอง ให้ สร้างเส้าไฟฟ้าแรงสูง ไว้ nok แนวเขตแดนที่แต่ละฝ่ายยึดถือ ต่อมาก็ได้พิจารณาตามแนวทางที่สอง เนื่องจากเป็นครั้งแรกที่กัมพูชาปรับรูปการอ้างสิทธิแนวเขตแดนของไทยอย่างเป็นทางการ รวมทั้งหากพิจารณา ตามในเบื้องความสัมพันธ์ด้านการเมืองและเศรษฐกิจ รวมทั้งสอดคล้องกับเงื่อนไขที่ได้ตกลงกับไทยระหว่าง การเยือนกัมพูชาของนายกรัฐมนตรีไทยเมื่อวันที่ 10 สิงหาคม พ.ศ.2549

2.3.6 เมื่อวันที่ 13 กันยายน พ.ศ.2549 กัมพูชาแจ้งว่า การสำรวจแนวเขตแดนบริเวณหลักเขตแดนที่ 48 และ 49 จะใช้เวลานาน เนื่องจากยังไม่สามารถตัดสินใจได้ทันก่อนเดือนพฤษจิกายน พ.ศ.2549 ประกอบกับเพื่อให้การเชื่อมต่อกระแสไฟฟ้าสามารถดำเนินการได้ทันก่อนเดือนพฤษจิกายน พ.ศ.2549 ตามที่รัฐบาลทั้งสองฝ่ายได้มีการหารือกันไปแล้ว จึงเสนอขอให้สร้างเส้าไฟฟ้าแรงสูงคร่อมพื้นที่พิพาทที่มี ความกว้างประมาณ 800 เมตร

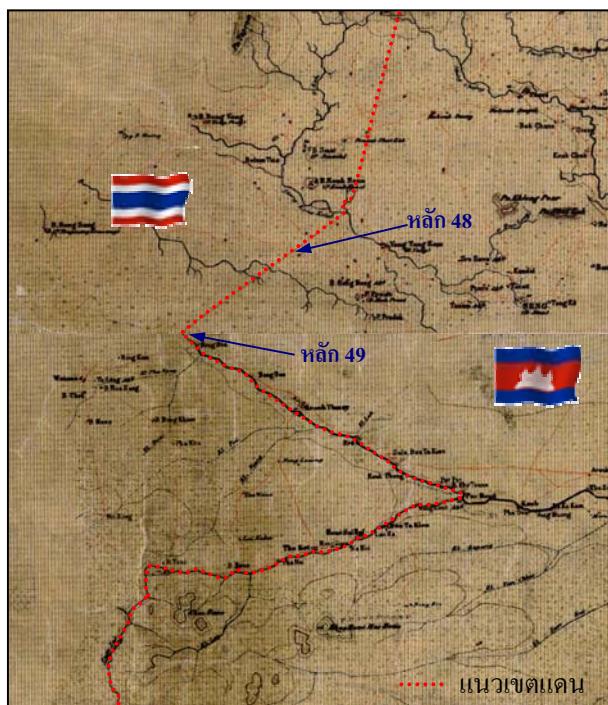
2.3.7 เมื่อเดือนกันยายน พ.ศ.2549 ไทยได้มีหนังสือแจ้งตอบข้อเสนอของกัมพูชาว่า ไทย ยังมีความต้องการให้กำหนดที่ตั้งหลักเขตแดนที่ 48 ให้แล้วเสร็จก่อนการสร้างเส้าไฟฟ้าอย่างไรก็ตาม จากความ

จำเป็นของกัมพูชาในการใช้กระถางไฟฟ้าในงาน World Cultural Exposition ในเดือน พฤศจิกายน พ.ศ.2549 ไทยจึงไม่ขัดข้องที่จะให้ก่อสร้างเสาไฟฟ้าแรงสูงข้ามพื้นที่พิพากษาริเวณระหว่างหลักเขตแดนที่ 48 และ 49 โดยให้เชื่อมต่อบริเวณพื้นที่พิพากษาริเวณ 600 เมตร และให้เสาไฟฟ้าอยู่ห่างกัน 800 เมตร ตั้งอยู่ห่างจากแนวเขตแดนที่แต่ละฝ่ายยึดถือข้างละ 100 เมตร และไทยได้มีเงื่อนไขก่อนการก่อสร้างเสาไฟฟ้า ได้แก่ ให้กัมพูชารื้อถอนเสาไฟฟ้าต้นเล็กที่ปลูกสร้างเข้ามาในพื้นที่พิพากษาทั้งหมดก่อนและต้องไม่มีการพัฒนาหรือก่อสร้างเพิ่มเติมในพื้นที่พิพากษาซึ่งหากกัมพูชาไม่ปฏิบัติตาม ไทยขอสงวนสิทธิในการระงับการจ่ายไฟฟ้า จนกว่าจะมีการแก้ไข

2.3.8 เมื่อเดือนตุลาคม พ.ศ.2549 กัมพูชามีหนังสือแจ้งตอบเห็นชอบกับข้อเสนอของไทย และต่อมาได้ทำการรื้อถอนเสาไฟฟ้าต้นเล็กที่สร้างเข้ามาในพื้นที่พิพากษา

2.4 แนวเขตแดนบริเวณที่ตั้งเสาส่งกระแสไฟฟ้าแรงสูงข้ามแดนไทย - กัมพูชา

2.4.1 แนวเขตแดนตามหลักฐานทางกฎหมาย

ภาพที่ 23 แผนที่คณะกรรมการปักปันเขตแดนฯ
แสดงแนวเส้นเขตแดนบริเวณพื้นที่ปัญหา

1) สนธิสัญญาสยาม - ฝรั่งเศส ปี ค.ศ. 1907 ระบุว่า แนวเขตแดนเป็นเส้นตรงจากสะพานมิตรภาพไปทางทิศตะวันออกเฉียงเหนือจนถึงเข้าพนมคงรัก และจัดตั้งคณะกรรมการปักปันเขตแดนระหว่างสยามกับอินโดจีน ขึ้นตามที่กำหนดไว้ในสนธิสัญญาปี ค.ศ.1907 ไทยมีพระราชบัญญัติเป็นประชาน ฝ่ายกัมพูชามี พันตรี กีชาติ มงคล เป็นประชาน

2) แผนที่คณะกรรมการปักปันเขตแดนระหว่างสยามกับอินโดจีน หรือ แผนที่ Montgouers มาตราส่วน 1/200,000 จัดทำโดยคณะกรรมการปักปันเขตแดนระหว่างสยามอินโดจีน จัดทำแล้วเสร็จเมื่อ ปี ค.ศ.1908 ซึ่งปรากฏว่าแนวเขตแดนบนแผนที่เปลี่ยนแปลงไปจากสนธิสัญญา กล่าวคือ แนวเขตแดนไปตามคลองลึกจนถึงยอดคลองลึก

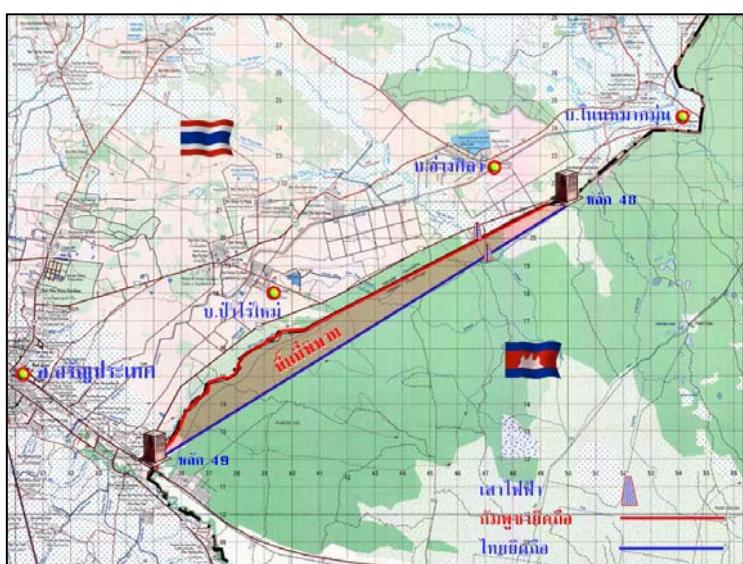
จากนั้นเป็นเส้นตรง

3) หลักเขตแดนที่ 48 และหลักเขตแดนที่ 49 คณะกรรมการปักปันฯ ได้จัดส่งเจ้าหน้าที่ลงไปปักหลักเขตแดนในภูมิประเทศ เรียกว่า คณะกรรมการปักหลักเขตแดน ซึ่งได้เริ่มปักหลักเขตแดน (หลักใหม่) ในปี ค.ศ.1909 ปรากฏว่าตามหลักฐานนั้นที่ Kavanaugh แสดงที่ตั้งหลักเขตแดน (Proces -

Verbaux) ระบุว่าได้ปักหลักเขตแดนที่ 49 อยู่ข้างคลองลึก และเขียนแนวเขตแดนเป็นเส้นตรงไปทางทิศตะวันออกเฉียงเหนือตรงไปยังหลักเขตแดนที่ 48 (โดยไม่ผ่านยอดคลองลึกตามแผนที่ปักปัน) ซึ่งไทยได้คืนพนหลักฐานว่า คณะกรรมการปักหลักเขตแดนสามารถเปลี่ยนแปลงแนวเขตแดนจากคณะกรรมการปักหลักเขตแดนได้ นอกจานั้นในปี ค.ศ.1919 - 1920 ได้มีการเปลี่ยนหลักเขตแดนจากหลักไม้เป็นหลักปูนซึ่งปรากฏว่า แนวเขตแดนในบันทึกว่าปี ค.ศ.1919 จากหลักเขตแดนที่ 48 ไปหลักเขตแดนที่ 49 ยังคงเป็นเส้นตรงเช่นเดียวกับปี ค.ศ.1909

2.4.2 แนวเขตแดนแต่ละฝ่ายยึดถือต่างกัน

1) ไทย ยึดถือแนวเขตแดนตามที่ปรากฏในเอกสารบันทึกว่าฯแสดงที่ตั้งหลักเขตแดนที่ 48 และ 49 จัดทำเมื่อปี ค.ศ.1909 และปี ค.ศ.1919 กล่าวคือ แนวเขตแดนเริ่มจากจุดกึ่งกลาง

ภาพที่ 24 แผนที่แสดงแนวเส้นเขตแดนบริเวณ
หลักเขตแดนที่ 48 – 49 ที่แต่ละฝ่ายยึดถือ

สะพานมิตรภาพไทย – กัมพูชา ข้างคลองลึก (หลักเขตแดนที่ 49 ตั้งอยู่ข้างคลองลึกในฝั่งกัมพูชา) เป็นเส้นตรงไปยังหลักเขตแดนที่ 48 แต่ในแผนที่ชุด L 7018 ของกรมแผนที่ทหารเขียนแนวเขตแดนจากหลักเขตแดนที่ 49 ไปตามคลองลึกจนถึงยอดคลองลึกและเป็นเส้นตรงไปยังหลักเขตแดนที่ 48 ซึ่งเป็นไปตามมติที่ประชุมคณะกรรมการพิจารณาปัญหาเขตแดนของประเทศไทยเมื่อวันที่ 16 กุมภาพันธ์ พ.ศ.2519 ณ สถานที่มั่นคงแห่งชาติ ที่ระบุให้เขียนแนวเขตแดนไปตามคลองลึกไปก่อนเนื่องจากไทยและกัมพูชาได้ร่วมมือมาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2548 เป็นต้นมาไทยได้แสดงสิทธิต่อ กัมพูชา ว่า ไทยยึดถือแนวเขตแดนเป็นเส้นตรงระหว่างหลักเขตแดนที่ 48 และ 49

2) กัมพูชา ยึดถือแนวเขตแดนเป็นไปตามที่ปรากฏในแผนที่ของคณะกรรมการปักปันเขตแดนระหว่างสยามกับอินโดจีน กล่าวคือ ยึดถือจากกึ่งกลางสะพานมิตรภาพไทย – กัมพูชา (เช่นเดียวกับไทย) ต่อไปตามคลองลึกจนถึงยอดคลองลึก จนนั้นเป็นเส้นตรงไปยังหลักเขตแดนที่ 48

3) ผลการสำรวจที่ตั้งหลักเขตแดนที่ 48 และ 49 ทั้งสองฝ่ายได้ส่งชุดสำรวจไปคืนหาที่ตั้งที่ถูกต้องของหลักเขตแดนที่ 48 และ 49 ให้เป็นไปตามหลักฐานที่ปักไว้ในอดีตเมื่อปี ค.ศ. 1909 และ ปี ค.ศ.1919 ซึ่งได้ดำเนินการสำรวจในห้วงเดือนมิถุนายนถึงเดือนกันยายน พ.ศ.2549 ปรากฏว่า ที่ตั้งหลักเขตแดนที่ 49 สามารถตอกย้ำที่ตั้งหลักได้ โดยอยู่ริมคลองลึกในฝั่งกัมพูชาบริเวณใกล้สะพาน

มิตรภาพไทย – กัมพูชา ส่วนที่ตั้งหลักเขตแดนที่ 48 ไม่สามารถตอกลงได้ โดยมีความแตกต่างกันประมาณ 230 เมตร จึงทำให้การเจรจาแนวเขตแดนระหว่างหลักเขตแดนที่ 48 และ 49 ไม่สามารถดำเนินการต่อไปเนื่องจากที่ตั้งหลักเขตแดนที่ 48 ยังไม่สามารถตอกลงที่ตั้งหลักได้ ดังนั้นในปัจจุบันจึงเกิดพื้นที่ทับซ้อนกันล่าวคือ ไทยยึดถือแนวเขตแดนจากจุดกึ่งกลางสะพานมิตรภาพเป็นเส้นตรงไปยังหลักเขตแดนที่ 48 (ของไทย) ส่วนกัมพูชาขยับถือแนวเขตแดนจากจุดกึ่งกลางสะพานมิตรภาพไปตามคลองลึกจนถึงยอดคลองลึกจากนั้นเป็นเส้นตรงไปยังหลักเขตแดนที่ 48 (ของกัมพูชา) ความแตกต่างดังกล่าวคิดเป็นพื้นที่ประมาณ 10,000 ไร่ หรือ 17 ตารางกิโลเมตร

2.5 ปัญหาการขอการก่อสร้างเสาไฟฟ้า

2.5.1 เมื่อวันที่ 24 ตุลาคม พ.ศ.2549 นายกรัฐมนตรีได้กรุณากอนุมัติเห็นชอบให้ไทยปล่อยกระแสไฟฟ้าให้กับกัมพูชา เนื่องจากเป็นประโยชน์กับเศรษฐกิจไทยและสร้างความสัมพันธ์ที่ดีกับประเทศเพื่อนบ้าน และเป็นโครงการที่รัฐบาลชุดก่อนได้ตอกลงไว้แล้ว โดยดูแลให้การก่อสร้างเสาส่งกระแสไฟฟ้าอยู่นอกพื้นที่พิพาท และไม่ให้กัมพูชาละเมิดข้อตกลงเรื่องเขตแดน สำหรับการไม่ปฏิบัติตามข้อตกลงไทย - กัมพูชา ว่าด้วยการไม่ก่อสร้างหรือเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิประเทศที่มีปัญหาเขตแดนในพื้นที่อื่น ๆ ขอให้กระทรวงการต่างประเทศเร่งรัดเจรจา กับกัมพูชาให้มีการแก้ไขปัญหาต่อไป

2.5.2 หน่วยงานด้านความมั่นคงจะระดับสูงได้ประสานกับหน่วยงานด้านความมั่นคงในพื้นที่จังหวัดสระแก้ว อนุญาตให้การไฟฟ้าฝ่ายผลิตและการไฟฟ้าส่วนภูมิภาคเข้าไปดำเนินการก่อสร้างเสาไฟฟ้าตามที่รัฐบาลได้ตอกลงในหลักการไว้แล้ว

2.5.3 ในเดือนพฤษภาคม พ.ศ.2549 กัมพูชาได้เริ่มก่อสร้างเสาไฟฟ้าในฝั่งไทยและฝั่งกัมพูชา โดยบริษัท Cambodian Power Transmission Line (CPTL) จากกรุงพนมเปญ โดยอ้างว่ารัฐบาลห้องส่องฝ่ายได้ตอกลงให้ดำเนินการได้แล้ว และได้มีการกำหนดที่ตั้งเสาไฟฟ้าโดยชุดสำรวจร่วมไทย - กัมพูชา

2.5.4 หน่วยงานด้านความมั่นคงในพื้นที่ได้แจ้งให้บริษัทกัมพูชาหยุดการก่อสร้างไว้ก่อนเนื่องจากกัมพูชาไม่ปฏิบัติตามข้อตกลง กันล่าวคือ ยังไม่มีการกำหนดที่ตั้งเสาไฟฟ้าโดยชุดสำรวจร่วมไทย - กัมพูชา ตามที่รัฐบาลอนุญาตย่อมาเป็นทางการ กัมพูชาดำเนินการฝ่ายเดียว และการเข้ามาสร้างเสาไฟฟ้าในฝั่งไทยบริษัทกัมพูชาจังไม่ได้รับอนุญาตจากหน่วยงานด้านความมั่นคงในพื้นที่ และขอพิจารณาที่ตั้งเสาไฟฟ้าว่าจะเหมาะสมหรือไม่

2.5.5 หน่วยงานด้านความมั่นคงในพื้นที่ได้รายงานการก่อสร้างเสาไฟฟ้าของกัมพูชาในที่ประชุมคณะกรรมการพิจารณาปัญหาเขตแดน ครั้งที่ 2/2549 เมื่อวันที่ 24 พฤษภาคม พ.ศ.2549 และที่ประชุมได้มีมติให้จัดผู้แทนจากส่วนราชการต่าง ๆ เข้าไปตรวจสอบที่ตั้งเสาไฟฟ้าเพื่อให้มีการดำเนินการตามที่นายกรัฐมนตรีอนุมัติ และรายงานให้คณะกรรมการฯ ทราบ

2.5.6 หน่วยงานด้านความมั่นคงในพื้นที่ได้ประชุมและสั่งการให้เจ้าหน้าที่ไทยช่วยก่อสร้างเป็นการชั่วคราว และจัดตั้งคณะกรรมการในส่วนของท้องถิ่นมาพิจารณาแก้ไขปัญหา ขณะที่กัมพูชา ยังคงก่อสร้างเส้าไฟฟ้าแรงสูงในฝั่งไทยและฝั่งกัมพูชาจนแล้วเสร็จในปลายเดือนธันวาคม พ.ศ.2549

2.5.7 กระทรวงการต่างประเทศได้แจ้งต่อ กัมพูชา ว่าการที่ไทยไม่ดำเนินการตามโครงการฯ เนื่องจาก กัมพูชา ได้ก่อสร้างถนนและปลูกสร้างบ้านในบริเวณพื้นที่พิพากษา ซึ่งเป็นการละเมิดต่อเงื่อนไขในการก่อสร้างเส้าไฟฟ้า รวมทั้งบันทึกความเข้าใจข้อที่ 5 จึงให้ กัมพูชา ดำเนินการแก้ไข ซึ่งต่อมา กัมพูชา ได้ดำเนินการแก้ไข

2.5.8 กระทรวงการต่างประเทศได้ประสานกับหน่วยงานด้านความมั่นคงว่า ที่ตั้งเส้าไฟฟ้าทั้งสองต้นอยู่นอกพื้นที่พิพากษา และไม่เป็นการละเมิดต่อบันทึกความเข้าใจข้อที่ 5 รวมทั้งเป็นข้อตกลงในระดับรัฐบาลตามที่นายกรัฐมนตรีได้มีบัญชา ได้ดำเนินการตามโครงการได้

2.5.9 ที่ประชุมคณะกรรมการพิจารณาปัญหาเขตแดนของประเทศไทย ครั้งที่ 1/2550 ได้มอบหมายให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องเร่งรัดไปตรวจสอบพื้นที่เพื่อให้เป็นไปตามบัญชาของนายกรัฐมนตรี ในขณะเดียวกัน กัมพูชา ได้ร้องขอให้ไทยดำเนินการตามโครงการให้แล้วเสร็จโดยเร็ว ซึ่งต่อมากลไจ ผู้แทนจากส่วนราชการที่เกี่ยวข้องไปตรวจสอบพื้นที่ร่วมกับเจ้าหน้าที่ กัมพูชา เมื่อวันที่ 7 กันยายน พ.ศ.2550 รวมทั้งตรวจสอบพบว่าเส้าไฟฟ้าที่ กัมพูชา สร้างทั้งสองต้นห่างกันประมาณ 768 เมตร (ข้อตกลงกำหนด 800 เมตร) และเส้าไฟฟ้าทั้งสองต้นอยู่ห่างจากแนวเขตแดนที่ทั้งสองฝ่ายอ้างโดยผลีดันละ 84 เมตร (ข้อตกลงกำหนด 100 เมตร) ซึ่งหาก กัมพูชา ยอมรับความคุกคามเคลื่อนดังกล่าว ไทยจะเร่งดำเนินการโครงการที่จะลอง เป็นการชั่วคราวให้แล้วเสร็จ ซึ่งเมื่อวันที่ 8 ตุลาคม พ.ศ.2550 กัมพูชา ได้ตอบรับและยอมรับข้อมูลที่ไทยแจ้ง

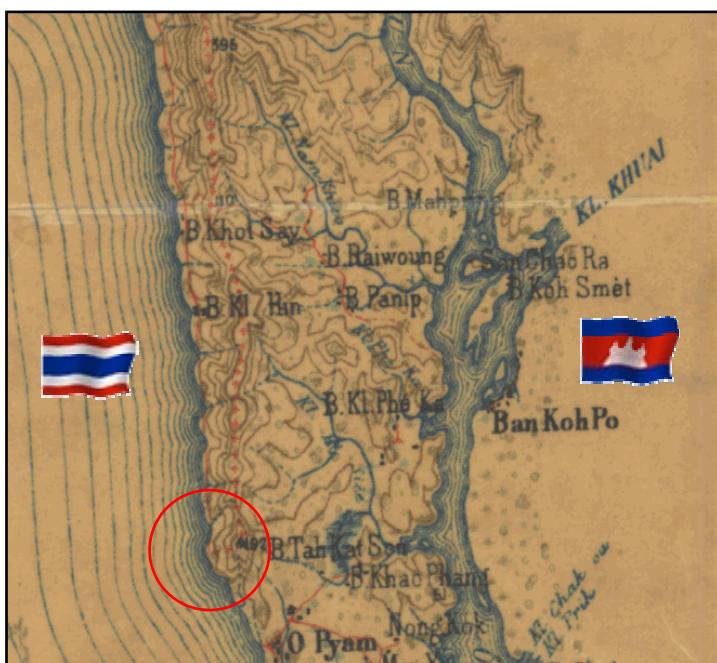
2.6 สถานะสุดท้าย

บริษัท Cambodian Power Transmission Lines หรือ CPTL ของ กัมพูชา ได้ดำเนินการ ก่อสร้างเส้าไฟฟ้าแรงสูงต้นเล็กในฝั่งไทยเพิ่มเติมจำนวน 1 ต้น และไทยได้เชื่อมเส้าไฟฟ้าในฝั่งไทย จนแล้วเสร็จสมบูรณ์ จนในประมาณปลายเดือนพฤษภาคม ได้มีการทดลองปล่อยกระแสไฟฟ้า จากนั้น จึงได้รีบปล่อยกระแสไฟฟ้าตั้งแต่เดือน ธันวาคม พ.ศ.2550 เป็นต้นมา ทั้งนี้ไทยได้เสนอให้ นายกรัฐมนตรี ของทั้งสองประเทศเดินทางมาร่วมพิธีเปิดเชื่อมต่อกระแสไฟฟ้าเมื่อวันที่ 17 ธันวาคม พ.ศ.2550 แต่เนื่องจาก นายกรัฐมนตรี กัมพูชา ไม่สะดวกที่จะเข้าร่วม และจนถึงปัจจุบันจึงยังไม่มีพิธีเปิดอย่างเป็นทางการแต่อย่างใด โดยสรุปโครงการเชื่อมต่อกระแสไฟฟ้าข้ามแดนไทย – กัมพูชา จังหวัดสระแก้ว ได้ถูกชะลอเป็นการชั่วคราว เป็นระยะเวลาเกือบ 1 ปี ตั้งแต่เดือนธันวาคม พ.ศ.2549 ถึงเดือนพฤษภาคม พ.ศ.2550 (ข้อมูลถึงเดือน ธันวาคม 2550)

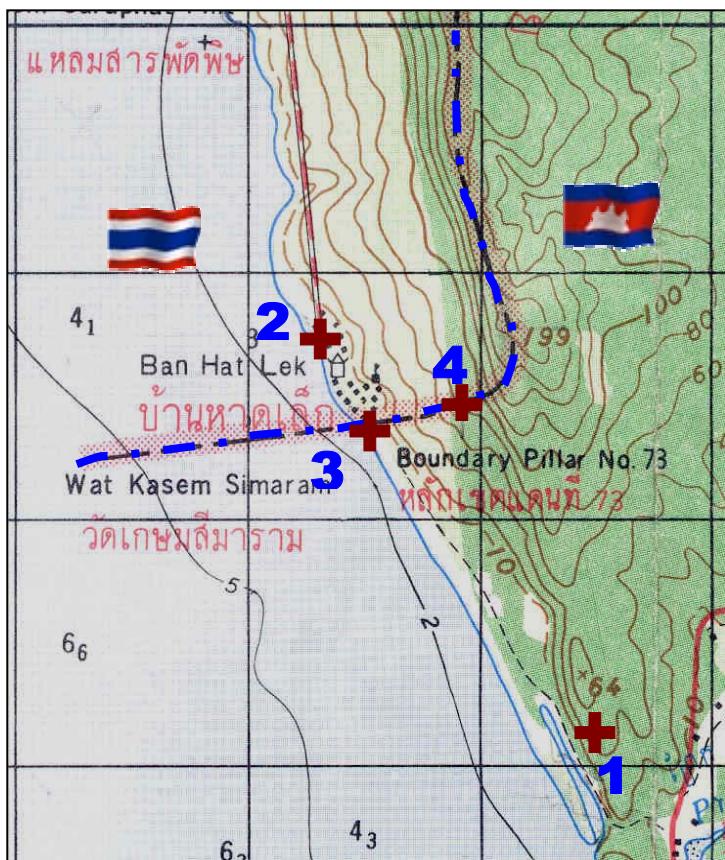
3. ปัญหาหลักเขตแดนที่ 73 อำเภอคลองใหญ่ จังหวัดตราด

3.1 ปัญหา

ทั้งสองฝ่ายยึดถือตำแหน่งที่ตั้งของหลักเบตแคนที่ 73 แตกต่างกัน จากการตรวจสอบพบว่าหลักดังกล่าวถูกทำลาย และมีการสร้างใหม่หลายครั้ง ซึ่งจากหลักฐานการปักปืนเบตแคนในอดีตได้แสดงที่ตั้งของหลักเบตแคนที่ 73 ไว้หลายตำแหน่ง (ที่มา : เอกสารกรมแผนที่ทหาร กระทรวงกลาโหม)

ภาพที่ 25 แผนที่แสดงข้าหลังปักปืนเขตแดนฯ
บริเวณหลักเขตแดนที่ 73

ภาพที่ 26 ตำแหน่งของหลักเขตแดนที่ 73

3.2 หลักฐานการปักปัน

ເບຕແດນ

3.2.1 ตามสัญญาว่าด้วยการปักปันเขตแดนติดท้ายหนังสือสัญญาลงวันที่ 23 มีนาคม ร.ศ.125 (ค.ศ.1907, พ.ศ.2450) ระบุให้เขตแดนบริเวณนี้เริ่มตั้งแต่ชายฝั่งทะเลที่อยู่ตรงข้ามยอดเขา สูงสูด บ่อ ใจ เกาะกุด แล้วไปตามสันปันน้ำฯ

3.2.2 แผนที่กมจะข้าหลวงปักปัน
เขตแดนฯ ค.ศ.1907 ถึง ค.ศ.1908
(Commission De Délimitation De La
Frontière Entre L' Indo-chine ET Le
Siam) ระหว่าง SECTEUR No.1 แผนที่นี้
แสดงเดินเขตแดนไว้ แต่ไม่ได้แสดง
ตำแหน่งที่ตั้งของหลักเขตแดนที่ 73 ไว้

3.3 การพิจารณาหลักฐานการ กำหนดเขตแดนในอดีต

หลักเขตแดนที่ 73 นี้เป็น
หลักเขตแดนทางบกหลักสุดท้ายที่ใช้แบ่ง
เขตแดนทางบกระหว่างไทยกับกัมพูชา
ตั้งอยู่บริเวณแหลมสารพัดพิยทางตอนใต้
ของบ้านหาดเล็ก อำเภอคลองใหญ่
จังหวัดตราด จากการตรวจสอบที่ตั้งของ
หลักเขตแดนที่ 73 และจากหลักฐานทาง
กฎหมายต่างๆ ที่เป็นพันธกรณีระหว่าง
ไทยและกัมพูชาพบว่าหลักเขตแดน

ดังกล่าวถูกทำลาย และมีการสร้างใหม่หลายครั้ง ซึ่งมีหลักฐานฯ อยู่ถึง 4 ตำแหน่งดังนี้

3.3.1 ตำแหน่งที่ 1

สัญญาว่าด้วยปักปืนเขตแดนคิดท้ายหนังสือสัญญาลงวันที่ 23 มีนาคม ก.ศ.1907 ระบุว่า “เขตแดนในระหว่างกรุงสยามกับอินโดจีนของฝรั่งเศสนั้น ตั้งแต่ชายทะเลที่ตรงข้ามจากยอดเขาสูงที่สุดของเกาะกูดเป็นหลักแล้ว ตั้งแต่นี้ต่อไปทางตะวันออกเฉียงเหนือถึงสันเขาพนมกระวน” สรุปได้ว่า จากจุดสูงสุดของเกาะกูด ลากเส้นผ่านยอดเขาสูงสุดของเกาะกูดไปทางตะวันออกมาตัดกับชายฝั่งทะเล ตรงนั้นคือที่ตั้งของหลักเขตแดนที่ 73 จากนั้นเส้นเขตแดนจะว้าไปขึ้นไปตามสันปันน้ำทิวเขาบรรทัด

3.3.2 ตำแหน่งที่ 2

จากบันทึกการประชุมระหว่างคณะกรรมการปักปืนเขตแดน ครั้งที่ 2 เมื่อวันที่ 8 กุมภาพันธ์ ก.ศ.1908 ที่อำเภอไฟลิน ประเทศกัมพูชา โดยไทยมี พลเอกพระองค์เจ้าบวรเดช เป็นหัวหน้าคณะ ฝ่ายฝรั่งเศสมี นาวาตรี กิชาาร์ด์ มองแกรส์ (Commandant Guichard Montquers) ฝ่ายฝรั่งเศส ข้างว่าจุดที่ตั้งของหลักเขตแดนที่ 73 นี้อยู่ห่างจากบ้านโอบยามเล็กน้อย จะเป็นป้อมห้าเกี้ยวกับตำแหน่งและศุลกากร จังหวัดรำไพ้ จังหวัดรัตนโกสินทร์ ที่ปลายแหลมสารพัดพิษ ซึ่งไทยจำเป็นต้องตกลงพระราชอยู่ในสภาวะจำยอมแก่ฝรั่งเศสในขณะนั้น

จากบันทึกการประชุมระหว่างหลักเขตแดนที่ 73 อยู่ตรงแนวติดกัน หรือมุนอาซิมุท 270 องศา จากหลักเขตแดนที่ 72 ตัดกับชายฝั่งทะเล นั้นคือ ตำแหน่งของหลักเขตแดนจะอยู่บริเวณตอนกลางบ้านหาดเล็ก

3.3.3 ตำแหน่งที่ 3

ต่อมาหลักเขตแดนดังกล่าวถูกทำลายในปี พ.ศ.2487 นายพิบูล ปัจจพรรักษ์ ผู้ว่าราชการจังหวัดตราด และนายชาร์ลส์ ดูเวน Resident ประจำเมืองกำปอต ผู้แทนรัฐบาลสยามกับฝรั่งเศส ได้ร่วมกันสร้างหลักเขตแดนที่ 73 ขึ้นใหม่ตามแบบเดิม ณ จุดนั้นที่ผู้แทนได้ตกลงกัน แต่ต่อมาหลักเขตดนี้ได้ถูกทำลายอีก และได้สร้างขึ้นใหม่ ณ จุดปัจจุบัน

3.3.4 ตำแหน่งที่ 4

ประเทศไทยกำหนดค่าพิกัดภูมิศาสตร์ในการกำหนดเขตไทรทวีปในอ่าวไทยของประเทศไทย ตามพระบรมราชโองการ เมื่อวันที่ 18 พฤษภาคม พ.ศ.2516 (พลเรือเอกถนน เจริญลักษณ์ 2550, 163) โดยมีดูเวนและนักสำรวจแห่งน้ำสัญชาติของอนุสัญญาว่าด้วยทะเลอาณานิคม และเขตต่อเนื่องที่กระทำ ณ กรุงเทพมหานคร เมื่อวันที่ 29 เมษายน พ.ศ.2501 กำหนดจุดแรกออกจุดที่ 1 (หมายถึงหลักเขตแดนที่ 73) โดยกำหนดตำแหน่งลักษณะในเขตไทยใกล้กับหลักเขตแดนที่ 72 โดยมีค่าละติจูด $11^{\circ} 39'$ เหนือ ลองจิจูด $102^{\circ} 55'$ ตะวันออก อย่างไรก็ตามการนำค่าละติจูดและลองจิจูดมาแปลงค่าพิกัดในระบบ Universal Transverse Mercator : UTM และกำหนดจุด (plot) ลงบนแผนที่นั้นมีความคลาดเคลื่อนสูงมาก

3.4 สถานะปัจจุบัน

จากหลักฐานการปักปืนในเดือนที่แสดงที่ตั้งหลักเขตแดนที่ 73 พบว่ามีหลายตำแหน่งทำให้ยากแก่การพิสูจน์หาตำแหน่งที่แท้จริง จึงอาจจะเกิดปัญหาเขตแดนเมื่อมีการปักปืนเขตแดนมาถึงจุดนี้ ในอนาคต อย่างไรก็ตามในปัจจุบันหน่วยงานในพื้นที่ของทั้งสองฝ่ายยังคงยึดถือที่ตั้งหลักเขตแดนในปัจจุบัน (ตำแหน่งที่ 3 ที่ปรากฏในภูมิประเทศ) ไปก่อน และทั้งสองฝ่ายได้ตกลงในระดับห้องลินไม่ให้มีการทำประโยชน์ใด ๆ ในพื้นที่ ซึ่งทำให้ทั้งสองฝ่ายจำเป็นต้องชะลอการก่อสร้างที่ทำการค่าณตรวจสอบ เข้าเมืองบริเวณจุดผ่านแดนราบริเวณบ้านหาดเล็กออกไปก่อน สำหรับท่าที่ของทั้งสองฝ่ายในขณะนี้ ไทยยึดถือตำแหน่งของหลักเขตแดนที่ตั้งอยู่ ณ ภูมิประเทศปัจจุบัน ก่อสร้างคืออยู่ทางใต้ของบ้านหาดเล็ก ในขณะที่ กัมพูชาน่าจะยึดถือตำแหน่งของหลักเขตแดนดังกล่าวอยู่ขึ้นไปทางเหนือจากหลักเขตแดนที่ 73 ณ ตำแหน่ง ใดตำแหน่งหนึ่งตามที่กล่าวมาแล้ว อย่างไรก็ตามปัญหาตำแหน่งของหลักเขตแดนที่ 73 จะได้ข้อยุติก็ต่อเมื่อมีการสำรวจและปักปืนเขตแดนร่วมกันและได้รับการรับรองจากรัฐบาลทั้งสองฝ่าย

ด้านลาว

ปัญหาเขตแดนไทย – ลาว ที่เป็นปัญหาระดับชาติ และคาดว่าจะมีปัญหากับลาว โดยชุดสำรวจร่วมไทย - ลาว ได้ปฏิบัติงานสำรวจและจัดทำหลักเขตแดนร่วมกันในพื้นที่ทางบกโดยเริ่มตั้งแต่วันที่ 7 พฤษภาคม พ.ศ.2540 เป็นต้นมา ในระหว่างการสำรวจ มีบางพื้นที่ไม่สามารถตกลงกันได้ กล่าวเป็นปัญหา คงค้างเกิดขึ้น และยังไม่ได้รับการแก้ไข ซึ่งจนถึงปัจจุบันมีจำนวนทั้งสิ้น 24 ปัญหา คือ

1. ปัญหาบริเวณแก่งพาได อำเภอเวียงแก่น จังหวัดเชียงราย
2. ปัญหาหลัก 2-07, 08, 09 (พานม่น ภูชี้ฟ้า) อำเภอเทิง จังหวัดเชียงราย
3. ปัญหาหลักเขตแดนที่ 2-08 อำเภอเทิง จังหวัดเชียงราย
4. ปัญหาหลักเขตแดนที่ 2-24 อำเภอเชียงคำ จังหวัดเชียงราย
5. ปัญหาดอยกิ่ว ก่อ อำเภอสองแคร จังหวัดน่าน
6. ปัญหาซ่องทางห้วยสะแตง อำเภอทุ่งช้าง จังหวัดน่าน
7. ปัญหาภูสามเส้า อำเภอทุ่งช้าง จังหวัดน่าน
8. ปัญหาซ่องทางห้วยโกัน-เมืองเงิน อำเภอเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดน่าน
9. ปัญหาสามหมู่บ้าน อำเภอบ้านโ哥ก จังหวัดอุตรดิตถ์
10. ปัญหาซ่องทางภูดู่ อำเภอบ้านโ哥ก จังหวัดอุตรดิตถ์
11. ปัญหาซ่องทางห้วยต่าง-ปางฝ่าย อำเภอบ้านโ哥ก จังหวัดอุตรดิตถ์
12. ปัญหาซ่องทางห้วยพร้าว-หนองปะจีด อำเภอโนน้ำปาด จังหวัดอุตรดิตถ์
13. ปัญหาบริเวณต้นน้ำเหือง (บ้านร่มเกล้า) อำเภอชาติธรรมการ จังหวัดพิษณุโลก
14. ปัญหาห้วยดอน อำเภอโขงเจียม จังหวัดอุบลราชธานี

15. ปัญหาช่องพอก อำเภอสิรินธร จังหวัดอุบลราชธานี
16. ปัญหาช่องเม็ก-วังเต่า อำเภอสิรินธร จังหวัดอุบลราชธานี
17. ปัญหาน้ำท่วงหนองบัว อำเภอสิรินธร อ.อุบลราชธานี
18. ปัญหาภูป่าไร่ – ภูสาม อำเภอสิรินธร จังหวัดอุบลราชธานี
19. ปัญหาภูด่าง อำเภอสิรินธร จังหวัดอุบลราชธานี
20. ปัญหาหลักเขตแดนที่ 15-37 (ภูโจร-โกร) อำเภอสิรินธร จังหวัดอุบลราชธานี
21. ปัญหาหลักเขตแดนที่ 15-39 อำเภอบุณฑริก จังหวัดอุบลราชธานี
22. ปัญหาภูจันแดง อำเภอบุณฑริก จังหวัดอุบลราชธานี
23. ปัญหาภูแคนเมือง อำเภอบุณฑริก จังหวัดอุบลราชธานี
24. ปัญหาภูคดิโน อำเภอຈะหลวง จังหวัดอุบลราชธานี

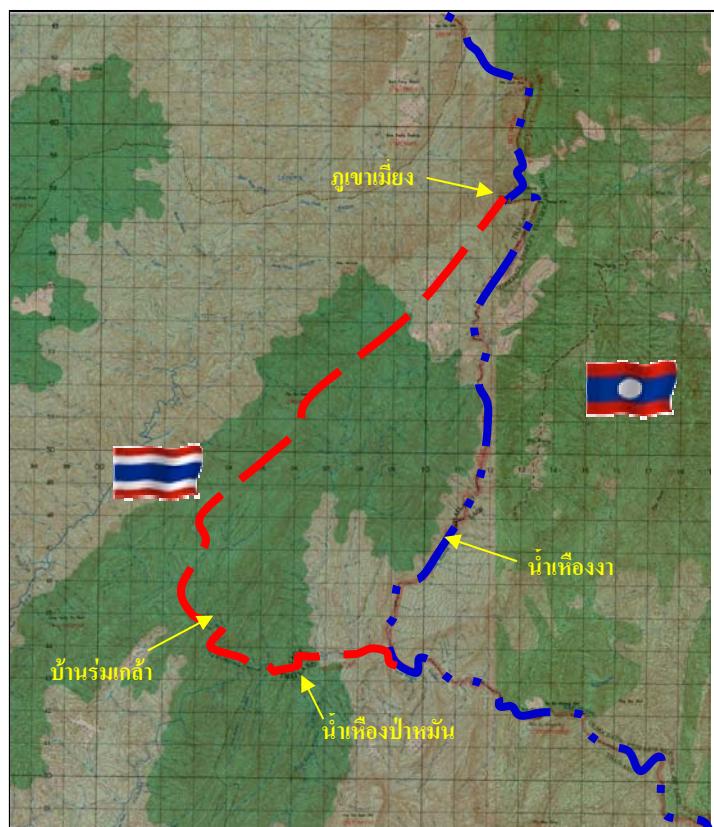
เนื่องจากปัญหาเขตแดนมีเป็นจำนวนมาก และปัญหาเขตแดนบางปัญหาข้างไม่สมควรเปิดเผยได้ จึงขอขยายปัญหาเขตแดนที่สำคัญด้านนี้เพียง 3 ปัญหา คือ

1. ปัญหานบริเวณด้านหน้าท้อง (บ้านร่มเกล้า) ในเขตอำเภอชาติครการ จังหวัดพิษณุโลก-เมืองบ่อแก้ว แขวงไชยบุรี

1.1 ปัญหา

ปัญหาเขตแดนบริเวณบ้านร่มเกล้าเป็นปัญหาทั้งสองฝ่ายอ้างแนวลำน้ำท้องต่างสายกัน มีพื้นที่อ้างสิทธิ์ทับซ้อนประมาณ 72 ตารางกิโลเมตร กล่าวก็อ (ที่มา : เอกสารกรรมสันธิสัญญาและกฎหมายระหว่างประเทศ)

1.1.1 ไทย อ้างเส้นเขตแดนตามลำน้ำท้องงาที่สอดคล้องกับข้อ 2 ของพิธีสารแนบท้ายสนธิสัญญาสยาม-ฝรั่งเศส ฉบับลงวันที่ 23 มีนาคม พ.ศ.1907 ซึ่งกำหนดว่า “เขตแดนเมืองหลวงพระบางนั้นตั้งแต่ทิศใต้ในแม่น้ำโขงที่ปากน้ำท้อง แล้วต่อไปตามกลางลำน้ำท้อง นั้นถึงที่แรกเกิดน้ำที่เรียกว่า ภูเขาเมือง ต่อนี้เขตแดนไปตามเขบันน้ำตกแม่น้ำโขงฝ่ายหนึ่ง กับตกแม่น้ำเจ้าพระยาอีกฝ่ายหนึ่งจนถึงที่ในลำน้ำโขงที่เรียกว่า แก่งพາไดตามเส้นพรมแดนที่กรรมการ

ภาพที่ 27 แผนที่แสดงแนวเส้นเขตแดนบริเวณด้านหน้าท้องที่แต่ละฝ่ายยึดถือ

ปักปันเขตแดนได้ตกลงกันไว้แต่เดือนที่ 16 มกราคม รัตนโกสินทร์ศก 124 คุณศตศักราช 1906” และแผนที่คณะกรรมการปักปันเขตแดนฯ มาตราส่วน 1/200,000 ซึ่งระบุเส้นเขตแดนไปตามลำน้ำหิ่องงา รวมทั้งเอกสารประวัติศาสตร์ต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการจัดทำสนธิสัญญา ค.ศ.1907 และการยอมรับเส้นเขตแดนตามลำน้ำหิ่องงาโดยฝ่ายฝรั่งเศส ซึ่งผูกพันลาวต่อมาในฐานะผู้สืบทอดสิทธิ์

1.1.2 ลาว อ้างเส้นเขตแดนไปตามสาขาของลำน้ำหิ่องที่ไหลมาทางตะวันตกของน้ำหิ่องงา (หิ่องป้าหมัน) โดยตีความว่าลำน้ำหิ่องป้าหมันสอดคล้องกับสนธิสัญญา โดยมองว่าภูเขามีียงคือเทือกเขา (massive) ไม่ใช่ยอดเขาตามที่ไทยอ้าง รวมทั้งอาศัยเหตุผลดังนี้

1) อาศัยการตัดตอนตีความข้อ 2 ของพิธีสารแนบท้ายสนธิสัญญาสยาม – ฝรั่งเศส ฉบับลงวันที่ 23 มีนาคม ค.ศ.1907 ซึ่งระบุว่าน้ำหิ่องเท่านั้นเป็นเส้นเขตแดน (มิใช่น้ำหิ่องงาตามที่ไทยอ้าง) ท่าทีดังกล่าวนำໄไปสู่การปฏิเสธคุณค่าของแผนที่คณะกรรมการปักปันเขตแดนฯ มาตราส่วน 1/200,000 เนื่องจากแผนที่ดังกล่าวระบุเส้นเขตแดนไปตามน้ำหิ่องงา ซึ่งพิจารณาข้อมูลของสนธิสัญญา อีกทั้งผู้จัดทำแผนที่ฉบับนี้คือคณะกรรมการปักปันเขตแดนฯ ชุดที่ตั้งขึ้นตามสนธิสัญญา ค.ศ.1904 จึงไม่มีอำนาจในการจัดทำแผนที่ตามที่ไทยอ้าง เนื่องจากเป็นเส้นเขตแดนตามสนธิสัญญา ค.ศ.1907

2) อ้างรายงานของนาย เอเม กรอง (Aimé Grand) ผู้ตรวจราชการของฝรั่งเศส ประจำเมืองปากลาย ซึ่งเป็นผู้แทนฝ่ายฝรั่งเศสในการส่งมอบเมืองค่านซ้ายคืนให้แก่สยามตามพันธกรณีของ

ภาพที่ 28 แผนที่คณะกรรมการปักปันเขตแดน
บริเวณบ้านร่มเกล้า

สนธิสัญญาฉบับปี ค.ศ.1907 ฉบับวันที่ 19 กรกฎาคม ค.ศ.1907 ถึงผู้สำเร็จราชการ ทรงสุดฟรั่งเศสประจำลาวเพื่อพยาญน้ำหิ่องงา ให้หิ่องงาที่ไทยอ้างเป็นเส้นเขตแดนเป็นเพียงสาขาของน้ำหิ่อง (หรือที่ชาวบ้านในพื้นที่เรียกว่า “น้ำหิ่องน้อย”) และตั้งอยู่ทางตะวันออกของน้ำหิ่องใหญ่ที่ลาวอ้างว่าเป็นเส้นเขตแดน รวมทั้งพยาญน้ำหิ่งหอง (ภูนางตักไหง) และภูเขามีียงคือเทือกเขาเดียวที่นั่นเป็นดั่นน้ำของน้ำหิ่องที่ลาวอ้าง

1.2 หลักฐานการปักปันเขตแดน

1.2.1 ตามสัญญาว่าด้วยการปักปันเขตแดนติดท้ายหนังสือสัญญาลงวันที่ 23 มีนาคม ร.ศ.125 (ค.ศ.1907, พ.ศ.2450) ระบุให้เขตแดนบริเวณนี้ไปตาม

กลางน้ำห้องจนถึงที่แรกเกิดน้ำที่เรียกว่า ภูเขาเมียง

1.2.2 แผนที่commissionข้าหลวงปักปันเขตแดนฯ ค.ศ.1906 - 1907 (Commission De Délimitation Entre L' Indo-chine ET Le Siam) ระหว่าง PAK LAY และ NAM HEUNG แผนที่นี้แสดงเส้นเขตแดนไปตามน้ำห้อง และต่อไปตามน้ำห้องไปถึงยอดภูเขาเมียง

1.3 ปัญหาความขัดแย้งระหว่างทั้งสองฝ่าย

ทั้งสองฝ่ายจะกันด้วยกำลังอาวุธในช่วงเดือนพฤษภาคม พ.ศ.2530 จนกระทั่งถึงเดือนกุมภาพันธ์ พ.ศ.2531 จึงได้จัดทำข้อตกลงหยุดยิงและแยกกำลังทหารออกจากแนวประเทศข้างละ 3 กิโลเมตร ตามด้วยการเจรจาทางการเมืองในระดับรัฐบาลสองครั้งในเดือนมีนาคม พ.ศ.2531 และมีการจัดตั้งคณะกรรมการเขตแดนร่วมไทย – ลาว และคณะกรรมการด้านเทคนิคฯ เมื่อเดือนพฤษจิกายน และขันวาน พ.ศ.2531 ตามลำดับ เพื่อเป็นกลไกในการแก้ปัญหา หลังจากนั้นก็ได้จัดให้มีการประชุมร่วมกันหลายครั้งจนถึงปี พ.ศ.2538 ก็ยังไม่สามารถแก้ไขปัญหาได้ เนื่องจากมุ่งแก้ไขปัญหาเฉพาะกรณีบ้านร่มเกล้า จึงทำให้ขาดสภาวะการเจรจาต่อรองในภาพรวม

1.4 การดำเนินการแก้ไขปัญหา

ไทยและลาวถือว่าปัญหานี้เป็นปัญหาสำคัญ จึงตกลงกันให้ยกระดับการเจรจาปัญหาเขตแดนขึ้นเป็นระดับรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศของทั้งสองฝ่ายโดยจะพิจารณาเขตแดนตลอดแนว และในระหว่างการเยือนลาวของนายกรัฐมนตรีระหว่างวันที่ 19 - 20 มิถุนายน พ.ศ.2538 นายกรัฐมนตรีทั้งสองฝ่ายได้เห็นพ้องกันที่จะให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศของทั้งสองฝ่ายเจรจากันในเรื่องนี้โดยเริ่มเพื่อหารือข้อยุติในเรื่องดังกล่าว

ภายหลังการฟื้นฟูความสัมพันธ์ในภาพรวม และการพบปะกันในระดับประมุขของทั้งสองประเทศ ทั้งสองฝ่ายได้ลงนามในความตกลงเกี่ยวกับการสำรวจและจัดทำหลักเขตแดนตลอดแนวร่วมกันเมื่อวันที่ 8 กันยายน พ.ศ.2539 และจัดตั้งคณะกรรมการขึ้นมาชิการเขตแดนร่วมไทย – ลาว ซึ่งมีรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศของทั้งสองฝ่ายเป็นประธานขึ้นเป็นกลไกในการดำเนินการคณะกรรมการขึ้นมาชิการเขตแดนร่วมฯ ได้จัดตั้งคณะกรรมการเทคนิคร่วมไทย – ลาว เพื่อให้ดำเนินการสำรวจ และจัดทำหลักเขตแดน ทั้งสองฝ่ายได้ดำเนินการเกี่ยวกับปัญหาบ้านร่มเกล้าโดยจัดให้มีการประชุมจำนวนหลายครั้งแต่ก็ไม่สามารถจะตกลงกันได้ ปัญหาดังกล่าวเริ่มมีความคืบหน้าโดยเมื่อเดือนธันวาคม พ.ศ.2546 ทั้งสองฝ่ายได้มีการแลกเปลี่ยนสำเนาเอกสาร หลักฐานทางประวัติศาสตร์เกี่ยวกับเส้นเขตแดนบริเวณนี้ ในการนี้ประธานคณะกรรมการขึ้นมาชิการเขตแดนร่วมไทย – ลาว ทั้งสองฝ่ายได้มอบหมายให้อนุกรรมการด้านเทคนิคร่วมไทย – ลาว ดำเนินการตรวจสอบมีประเทศบริเวณดังน้ำห้องที่แต่ละฝ่ายยึดถืออย่างละเอียด ในห้วงเดือนตุลาคม พ.ศ.2546 ถึงเดือนกรกฎาคม พ.ศ.2547 เพื่อนำผลการตรวจสอบมีประเทศไปพิจารณาในข้อกฎหมายต่อไป

ตามข้อเท็จจริงแล้ว พิธีสารแนบท้ายสนธิสัญญาสยาม - ฝรั่งเศส ลงวันที่ 23 มีนาคม พ.ศ.1907 ในข้อ 2 ระบุว่า "...เขตแดนเมืองหลวงพระบางนั้น ตั้งแต่ทิศใต้ในแม่น้ำโขงที่ปากน้ำเหือง แล้วต่อไปตามกลางน้ำเหือง (ภาษาฝรั่งเศสใช้ Thalweg) นี้จนถึงที่แยกกิດน้ำที่เรียกว่า ภูเขามียง ต่อนี้เขต แดนไปตามเข้าปันน้ำตกแม่น้ำโขงฝ่ายหนึ่ง กับแม่น้ำเจ้าพระยาอีกฝ่ายหนึ่ง..." (กระทรวงการต่างประเทศ 2512, 170) ซึ่งพอสรุปว่าสนธิสัญญานี้ได้ระบุชื่อชัดเจนว่าใช้ลำน้ำเหืองที่มีชื่อว่าอะไรเป็นเส้นเขตแดน ลาวจึงอาศัยการตัดตอนตีความข้อ 2 ซึ่งระบุว่าน้ำเหืองเท่านั้นเป็นเส้นเขตแดน (มิใช่น้ำเหองตามที่ไทย อ้าง) ท่าทีดังกล่าวนำໄไปสู่การปฏิเสธคุณค่าของแผนที่คณะกรรมการปักปันเขตแดนสยาม – ฝรั่งเศส (Commission De Délimitation Entre L' Indo-chine ET Le Siam) มาตราส่วน 1/200,000 ระหว่าง Pak Lay และ Nam Heung โดยลาวให้เหตุผลว่าแผนที่ดังกล่าวระบุเส้นเขตแดนไปตามน้ำเหองงา ซึ่งผิดจากข้อมูล ของสนธิสัญญาอย่างไรก็ตาม ไทยมีหลักฐานทางกฎหมายที่สมบูรณ์ และเชื่อมั่นว่าหากมีการนำปัญหานี้ขึ้น สู่การพิจารณาของศาลยุติธรรมระหว่างประเทศไทยจะมีน้ำหนักทางกฎหมายที่มีคุณค่าเหนือกว่า

สถานะสุดท้าย (ธันวาคม 2550) เพื่อหาข้อสรุปสำหรับปัญหาเส้นเขตแดนบริเวณนี้ เมื่อเดือนมีนาคม พ.ศ.2550 ทั้งสองฝ่ายได้แต่งตั้งคณะกรรมการเจ้าหน้าที่อาฐ์โสไทร – ลาว และคณะกรรมการด้าน กฎหมายร่วมไทย – ลาว มาเพื่อศึกษาและตีความหลักฐานในอดีตเพื่อให้คณะกรรมการพิจารณา แก้ปัญหาต่อไป ซึ่งขณะนี้คณะกรรมการทั้งสองฝ่ายกำลังปรึกษาหารือในเรื่องดังกล่าวอยู่

2. ปัญหาสามหมู่บ้าน สามก่อนบ้านโโคก จังหวัดอุตรดิตถ์

2.1 ปัญหา

ทั้งสองฝ่ายอ้างแนวสันปันน้ำต่างกัน โดยมีพื้นที่ทับซ้อนประมาณ 23 ตารางกิโลเมตร โดยไทยมีความเห็นว่าเส้นเขตแดนจะไปตามสันปันน้ำที่กันเอาบ้านกลางและบ้านสว่างไว้ในเขตไทย

ภาพที่ 29 แผนที่คณะกรรมการปักปันเขตแดนฯ บริเวณสามหมู่บ้าน

และเส้นเขตแดนผ่านบ้านใหม่ ส่วนลาวมีความเห็นว่าเส้นเขตแดน จะไปตามสันปันน้ำกันเอาบ้านใหม่ บ้านกลาง และบ้านสว่างไว้ในเขตลาว (ที่มา: เอกสารกรรมแผนที่ ทหาร กระทรวงกลาโหม)

2.2 หลักฐานการปักปันเขตแดน

2.2.1 ตามสัญญาว่าด้วยการ ปักปันเขตแดนติดท้ายหนังสือสัญญา ลงวันที่ 23 มีนาคม ร.ศ.125 (ค.ศ.1907, พ.ศ.2450) ระบุให้เขต

ແຄນບຣິເວັນນີ້ໄປຕາມສັນປັນນຳຂອງທົວເຂາລວງພະບາງ

2.2.2 แผนที่commission ข้าหลวงปักปืนเบตเดนฯ ค.ศ.1906 - 1907 (Commission De Délimitation Entre L' Indo-chine ET Le Siam) ระหว่าง PAK LAY แผนที่นี้เขียนเส้นเบตเดนกันเอาบ้านใหม่ไว้ในเบตลาว ส่วนบ้านกลางและบ้านสว่างไม่ปรากฏบนแผนที่ฉบับนี้

2.3 ความเป็นมาของความขัดแย้ง

พื้นที่สามหมู่บ้าน ได้แก่ บ้านใหม่ บ้านกลาง และบ้านสว่าง อยู่ในพื้นที่สำรวจตอนที่ 5 ในเขตจังหวัดอุตรดิตถ์ กับแขวงไชยบุรี สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว บริเวณนี้เป็นบริเวณที่ไทยและลาวร่วมแผนจะกำหนดจุดก่อสร้างหลักเขตแดนที่ 5-02 5-03 5-04 และ 5-05 โดยบริเวณพื้นที่สามหมู่บ้านที่ไทยยึดคือว่าเป็นเขตแดนไทยมีการทำกรอบเขตฯ

ข้อพิพาทระหว่างไทย – ลาว เกี่ยวกับอธิปไตยเหนือบริเวณนี้เริ่มขึ้นเมื่อกลางเดือน
มกราคม พ.ศ.2527 ขณะที่เจ้าหน้าที่กรมทางหลวงประจำจังหวัดน่าน สำรวจพื้นที่เพื่อสร้างถนนเชื่อม
ระหว่างบ้านสาลี อําเภอนาน้อย จังหวัดน่าน กับบ้านป่อเบี้ย อําเภอฟากท่า จังหวัดอุตรดิตถ์ โดยทหารลาว
ประจำบ้านสว่างอ้างว่าการตัดถนนของไทยลำเข้าไปในดินแดนลาวที่บริเวณบ้านสว่างและเกิดการประทับกัน
ด้วยกำลังอาวุธ เมื่อวันที่ 15 เมษายน พ.ศ.2527 และเมื่อวันที่ 6 มิถุนายน พ.ศ.2527 ไทยได้ส่งกำลังเข้ายึดสาม
หมู่บ้านไว้

ผู้แทนรัฐบาลทั้งสองฝ่ายได้เจรจาเพื่อหาข้อตกลงหารือพิพาทนี้ รวม 5 ครั้ง คือ เมื่อวันที่ 21 – 24 กรกฎาคม, 7 – 15 สิงหาคม พ.ศ.2527, 29 กรกฎาคม พ.ศ.2528, 27 – 29 พฤษภาคม พ.ศ.2529 และ 24 – 28 มีนาคม พ.ศ.2530 แต่ยังไม่ได้ข้อสรุปในเรื่องอธิบดีไทยเหนือบริเวณดังกล่าว โดยในขณะนั้น ไทยยึดถือหลักฐานตามแผนที่คณะกรรมการปักปันฯ มาตราส่วน 1/200,000 โดยอ้างว่า “บ้านใหม่ออยู่ในดินแดนลาห่างจากชายแดนประมาณ 7.5 กิโลเมตร ตามที่ปรากฏในแผนที่คณะกรรมการปักปันฯ” ส่วนไทยยึดถือหลักฐานตามสัญญาว่าด้วยปักปันเขตแดนติดท้ายหนังสือสัญญา ลงวันที่ 23 มีนาคม พ.ศ.125 ที่ให้เส้นเขตแดนไปตามสันปันน้ำที่ปั้นน้ำตกแม่น้ำโขงกับแม่น้ำเจ้าพระยาที่ปรากฏในภูมิประเทศจริง ไทยเสนอให้ตั้งคณะกรรมการฝ่ายเทคนิคเข้าไปพิสูจน์สันปันน้ำเพื่อหาเส้นเขตแดนที่แท้จริง แต่ลาวไม่ขยียอน การเจรจาจึงต้องหยุดชะงักไประยะหนึ่ง

ดังกล่าว รัฐบาลไทยยังถือว่าพื้นที่สามหมู่บ้านยังเป็นพื้นที่มีปัญหาพิพาทอยู่จนกว่าจะมีการพิสูจน์ความถูกต้อง ล้วนคุณมั่นใจความมั่นคงฯ ก็ได้มีการพิจารณาเรื่องนี้ในวันที่ 9 ตุลาคม พ.ศ.2527 แต่ก็ไม่มีมติหรือแต่งการณ์ใด ๆ ติดตามมา

เมื่อวันที่ 12 มีนาคม พ.ศ.2534 ผู้บัญชาการทหารบก (พลเอกสุจินดา คราประยูร) กับพลเอกสีสะหวัด แก้วบุนพัน หัวหน้าเสนาธิการสูงสุด กองทัพประชาชนลาว ได้ตกลงกันที่เวียงจันทน์ ให้ถอนกำลังทหารพร้อมอาวุธยุทธ์ไปกรณ์ทางทหารทุกประเภททั้งหมดที่ว่างไว้ตามแนวชายแดนทั้งเขตไทยและลาวคลับไパイยที่ตั้งปักติของทั้งสองฝ่าย โดยกำหนดให้รวมถึงบริเวณสามหมู่บ้าน และให้มีการตรวจสอบการถอนกำลังทหารโดยคณะกรรมการร่วมด้วย (ที่มา : เอกสารกรรมสนธิสัญญาและกฎหมายระหว่างประเทศ)

2.4 การดำเนินการแก้ไขปัญหา

เมื่อวันที่ 8 กันยายน พ.ศ.2539 ไทย – ลาว ได้ลงนามในความตกลงเกี่ยวกับการสำรวจและจัดทำหลักเขตแดนตลอดแนวร่วมกัน โดยมีวัตถุประสงค์ที่จะจัดทำหลักเขตแดนตลอดแนวเพื่อให้ทั้งสองฝ่ายรู้ที่ตั้งของเส้นเขตแดนอย่างแน่ชัดและชัดเจ้ง การสำรวจเขตแดนในครั้งนี้ได้ตกลงให้สำรวจและจัดทำหลักเขตแดนเฉพาะเขตแดนทางบกซึ่งมีระยะทางประมาณ 702 กิโลเมตร และได้เริ่มดำเนินการสำรวจ

ภาพที่ 30 แผนที่แสดงแนวเส้นเขตแดนบริเวณสามหมู่บ้านที่แต่ละฝ่ายยึดถือ

ในปี พ.ศ.2540 เริ่มต้นสำรวจจากแก่งผา ได้ในเขตอำเภอเวียงแก่น จังหวัดเชียงราย ลงมาทางใต้ ผ่านจังหวัดพะเยา และจังหวัดน่าน โดยเว้นพื้นที่ที่มีปัญหาสามหมู่บ้านในจังหวัดอุตรดิตถ์ จะย้อนกลับมาทำการสำรวจในพื้นที่นี้อีกรอบหนึ่ง เมื่อสำรวจในจังหวัดอุบลราชธานีแล้วเสร็จ การแก้ไขปัญหานี้

เริ่มในปี พ.ศ.2546 โดยส่งเจ้าหน้าที่สำรวจทำการสำรวจเก็บรายละเอียดในภูมิประเทศเพื่อพิสูจน์ทราบ ข้อเท็จจริงตามแนวเส้นเขตแดนที่แต่ละฝ่ายยึดถือ แล้วเสร็จเมื่อเดือนพฤษภาคม พ.ศ.2546 ซึ่งเจ้าหน้าที่สำรวจได้นำเสนอข้อมูลให้กระทรวงการต่างประเทศนำไปประกอบการเจรจาในเบื้องหนายต่อไป แต่ทั้ง

สองฝ่ายก็ยังไม่สามารถตัดสินได้ว่าแนวเขตของฝ่ายใดจะเป็นแนวเขตเด่น สถานะล่าสุดของปัจจุบันนี้ ทั้งสองฝ่ายยังมีความเห็นแตกต่างกันในแนวทางปฏิบัติ โดยไทยเห็นถึงความจำเป็นที่จะต้องทำการสำรวจเก็บรายละเอียดและจัดทำแผนผังครอบคลุมพื้นที่บริเวณจุดบรรจบแนวของทั้งสองฝ่าย โดยมีเนื้อที่ประมาณ 1 ตารางกิโลเมตร เพื่อใช้เป็นข้อมูลในการพิจารณาหาระนา(TM)แนวสันปันน้ำที่แท้จริงในทางเทคนิคเพื่อช่วยในการตัดสินใจ แต่ในส่วนของลาวเห็นว่าแนวเขตเด่นของลาวมีความต่อเนื่อง และสอดคล้องกับสนธิสัญญาฯ จึงเสนอให้ทำการก่อสร้างหลักเขตเด่นที่บริเวณดังกล่าว ทั้งนี้ ทั้งสองฝ่ายเห็นพ้องกันที่จะเสนอความเห็น ต่างกันนี้ให้คณะกรรมการธิการเขตเด่นร่วมไทย – ลาว พิจารณา

สถานะสุดท้าย จนถึงปัจจุบันปัจจุบันนี้ยังอยู่ในระหว่างการพิจารณาและแก้ไขปัญหาในระดับคณะกรรมการธิการเขตเด่นร่วม และคณะกรรมการเทคโนโลยีร่วมไทย - ลาว

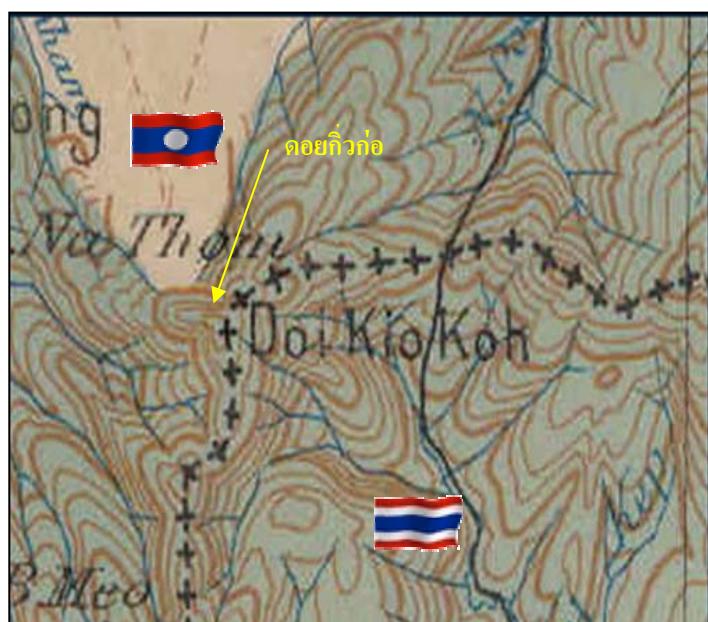
3. ปัญหาด้อยกว่าก่อ อำเภอสองแคร จังหวัดน่าน

3.1 ปัญหา

แนวสันปันน้ำในภูมิประเทศจริงแตกต่างกับเส้นเขตเด่นที่ปรากฏในแผนที่ปักปันเขตเด่นมาตราส่วน 1/200,000 กล่าวคือ ดอยกิ่ว ก่อบนแผนที่ปักปันอยู่บนเส้นเขตเด่น แต่ในภูมิประเทศจริง ยอดดอยอยู่ห่างแนวสันปันน้ำเข้าไปในฝั่งลาวประมาณ 600 เมตร (ที่มา : เอกสารกรมแผนที่ทหาร กระทรวงกลาโหม)

3.2 หลักฐานการปักปันเขตเด่น

3.2.1 ตามสัญญาว่าด้วยการปักปันเขตเด่นติดท้ายหนังสือสัญญาลงวันที่ 23 มีนาคม ร.ศ.125 (ค.ศ.1907, พ.ศ.2450) ระบุให้เขตเด่นบริเวณนี้ไปตามสันปันน้ำของทิวเขาหลวงพระบาง

ภาพที่ 31 แผนที่คณะกรรมการปักปันเขตเด่นฯ
บริเวณดอยกิ่ว ก่อ

3.2.2 แผนที่คณะกรรมการปักปันเขตเด่นฯ ค.ศ.1906 - 1907 (Commission De Délimitation Entre L' Indo-chine ET Le Siam) ระหว่าง MG KHOP - MG XIENG LOM แผนที่นี้เปลี่ยนเส้นเขตเด่นผ่านยอดดอยกิ่ว ก่อ

3.3 สภาพปัญหา

ปัญหาด้อยกว่าก่อเป็นปัญหาเกี่ยวกับสภาพภูมิประเทศจริงไม่สอดคล้องกับหลักฐานในอดีต โดยดอยกิ่ว ก่อเป็นยอดเขาลูกหนึ่งที่อยู่ระหว่างหลักเขตเด่นที่ 2-26 และ 2-27 ในเขตอำเภอสองแคร

ภาพที่ 32 แผนที่แสดงบริเวณดอยกิ่วก่อ

จังหวัดน่าน แนวสันปันน้ำในภูมิประเทศ จริงแทกต่างกับเส้นเขตแดนในแผนที่ปักปันเขตแดน จากการสำรวจของชุดสำรวจ และจัดทำหลักเขตแดนร่วมไทย – ลาว ได้พิสูจน์แนวสันปันน้ำบริเวณดอยกิ่วก่อ ปรากฏว่าตำแหน่งของดอยกิ่วก่อ ที่ปรากฏในแผนที่คณะกรรมการปักปันเขตแดนระหว่างสยามกับอินโดจีน มาตราส่วน 1/200,000 จะอยู่บนเส้นเขตแดน แต่เมื่อลงไปสำรวจในภูมิประเทศ จริงแล้วพบว่ายอดดอยกิ่วก่ออยู่ห่างจากแนวสันปันน้ำที่ใช้เป็นเส้นเขตแดนเข้าไปในฝั่งลาวประมาณ 600 เมตร ภายหลัง การสำรวจ ชุดสำรวจร่วมฯ ของทั้งสอง

ฝ 1 ย

มีความเห็นแทกต่างกันเกี่ยวกับตำแหน่งของแนวเขตแดน กล่าวคือ ไทยเห็นว่าแนวเขตแดนควรลากไปถึงยอดดอยกิ่วก่อ ขณะที่ลาวเห็นว่าแนวเขตแดนควรไปตามสันปันน้ำต่อเนื่องซึ่งไม่ผ่านดอยกิ่วก่อ

3.4 การแก้ไขปัญหาที่ผ่านมา

คณะกรรมการธิการเขตแดนร่วมไทย – ลาว ซึ่งมีรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศ ของทั้งสองฝ่ายเป็นประธานได้ตกลงให้ชุดสำรวจร่วมไทย – ลาว เข้าไปดำเนินการสำรวจรายละเอียดในภูมิประเทศ ซึ่งชุดสำรวจร่วมฯ ทั้งสองฝ่ายได้เข้าสำรวจตรวจสอบสันปันน้ำบริเวณดอยกิ่วก่อระหว่างวันที่ 9 – 10 มิถุนายน พ.ศ.2542 ด้วยวิธีรองเรื้มทิศ ผลการสำรวจพบว่าสันปันน้ำในภูมิประเทศจริงมีความแตกต่างกับเส้นเขตแดนที่ปรากฏในแผนที่คณะกรรมการปักปันเขตแดนระหว่างสยามกับอินโดจีน มาตราส่วน 1/200,000 โดยสันปันน้ำในภูมิประเทศจริงไม่ผ่านไปถึงดอยกิ่วก่อ แต่เส้นเขตแดนในแผนที่คณะกรรมการปักปันเขตแดนระหว่างสยามกับอินโดจีน ลากขึ้นไปถึงดอยกิ่วก่อ กลายเป็นปัญหาหลักเขตแดน คงท้างมานั่นถึงปัจจุบัน

สถานะสุดท้าย คณะกรรมการธิการเขตแดนร่วมฯ ทั้งสองฝ่ายได้ตกลงร่วมกันเมื่อเดือนมีนาคม พ.ศ.2550 ให้คณะกรรมการเทคนิคร่วมไทย – ลาว (เจ้ากรมแผนที่ทหารเป็นประธานฝ่ายไทย) ไปปรึกษาหารือเกี่ยวกับวิธีการแก้ไขปัญหาดังกล่าวให้สำเร็จโดยเร็ว

นอกจากนี้ปัญหาเขตแดนไทย – ลาว บางปัญหาโดยเฉพาะในพื้นที่จังหวัดเชียงราย ยกตัวอย่างเช่น ปัญหาริเวณแห่งพ้าได อำเภอเวียงแก่น จังหวัดเชียงราย และปัญหาริเวณพาม่น ภูซึ่ฟ้า ในเขตอำเภอเทิง จังหวัดเชียงราย มีลักษณะเป็นปัญหานวนวนซึ่งเกิดจากภาระภูริในพื้นที่ชายแดนคัดค้านการจัดทำหลักเขตแดน ตามบริเวณแนวชายแดนอันเกิดจากความรู้สึกห่วงเห็นแผ่นดินว่าการจัดทำหลักเขตแดน โดยเจ้าหน้าที่สำรวจของไทยอาจจะทำให้ไทยเสียเปรียบ เนื่องจากแนวเขตแดนที่เจ้าหน้าที่สำรวจ กำหนดไม่ผ่านบริเวณ ที่ภาระภูริยึดถือ จึงไม่เห็นด้วยที่จะให้มีการกำหนดแนวเขตแดน และไม่ยอมให้มีการสร้างหลักเขตแดนใน บริเวณนั้น ทำให้สำรวจและจัดทำหลักเขตแดนในบริเวณที่กำลังดำเนินการอยู่ต้องหยุดชะงักลง ซึ่งอดีต นายกรัฐมนตรีท่านหนึ่งได้เคยได้มีบัญชาให้ผู้ว่าราชการจังหวัดเชียงรายไปแก้ไขปัญหาดังกล่าวให้ถูกต้อง ตามหลักการ ขณะเดียวกันก็ให้ทำการประชาสัมพันธ์กับประชาชนในพื้นที่ให้เข้าใจด้วย ซึ่งกระทรวงการ ต่างประเทศได้จัดให้มีการบรรยายและประชาสัมพันธ์หลายครั้ง ซึ่งภาระภูริมีที่ท่าดีขึ้นกว่าเดิม แต่ปัจจุบันก็ ยังมิได้มีการสำรวจและปักปันเขตแดนในพื้นที่บริเวณนี้

ด้านพม่า

ปัญหาเขตแดนไทย – พม่า มีจำนวนทั้งสิ้น 33 ปัญหา

1. ปัญหาคู่เพ่งนาโoyer อ่ำເກອແມ່ສາຍ จังหวัดเชียงราย
2. ปัญหาอนຸສາວເຮົ້ມພມ່າ อ่ำເກອແມ່ສາຍ จังหวัดเชียงราย
3. ปัญหาช่องຫວຍນໍາຣິນ อ่ำເກອແມ່ສາຍ จังหวัดเชียงราย
4. ปัญหาดอยช้างมูน อ่ำເກອແມ່ສາຍ จังหวัดเชียงราย
5. ปัญหาถนนตัดสันปันນັກบริเวณพื้นที่ อ่ำເກອແມ່ພ້າຫລວງ – อ่ำເກອແມ່ສາຍ จังหวัดเชียงราย
6. ปัญหาช่องทางสันตันคູ อ่ำເກອແມ່ອາຍ จังหวัดเชียงใหม่
7. ปัญหาดอยหมากกลาง – ບ້ານພາຫລວງ อ่ำເກອແມ່ອາຍ จังหวัดเชียงใหม่
8. ปัญหาดอยລາງ – ດອຍຫ້ວຍະ อ่ำເກອແມ່ອາຍ จังหวัดเชียงใหม่
9. ปัญหาการตั้งฐานปฏิบัติการ (กองกำลังว้าແດງ) อ่ำເກອແມ່ອາຍ จังหวัดเชียงใหม่
10. ปัญหาดอยกົ່ງພາວອກ (ບ້ານອຽໂໂນທີ) อ่ำເກອເຊື່ອງຄາວ จังหวัดเชียงใหม่
11. ปัญหาดอยหลักแต่ง อ่ำເກອເວີ່ງແໜ່ງ จังหวัดเชียงใหม่
12. ปัญหาວັດຟ້າເວີ່ງອິນທີ່ อ่ำເກອເວີ່ງແໜ່ງ จังหวัดเชียงใหม่
13. ปัญหาน້ຳໄມ້ລັນ อ่ำເກອປາງມະພ້າ จังหวัดແມ່ອ່ອງສອນ
14. ปัญหาช่องทางໄມ້ລັນ อ่ำເກອປາງມະພ້າ จังหวัดແມ່ອ່ອງສອນ
15. ปัญหาหลักเขตแดนที่ 4 ภูเขาเคลื่อนย้ายบริเวณช่องทางหัวยตันนຸ່ນ อ่ำເກອບຸນຍວມ จังหวัด
ແມ່ອ່ອງສອນ
16. ปัญหาหลักเขตแดนที่ 3 อ่ำເກອແມ່ສະເຮີງ จังหวัดແມ່ອ່ອງສອນ

17. ปัญหาวัดพระธาตุคอกซ้างเพื่อก อำเภอแม่สอด จังหวัดตาก
18. ปัญหาการขุดร่องน้ำให้สะพานมิตรภาพไทย – พม่า อำเภอแม่สอด จังหวัดตาก
19. ปัญหาการถอนพื้นที่ก่อสร้างคลิง อำเภอแม่สอด จังหวัดตาก
20. ปัญหาน้ำขังแม่โขนเกน อำเภอแม่สอด จังหวัดตาก
21. ปัญหาน้ำขังแม่โขนเกน 1 อำเภอแม่สอด จังหวัดตาก
22. ปัญหาน้ำขังแม่โขนเกน 2 อำเภอแม่สอด จังหวัดตาก
23. ปัญหาทหารพม่าลำเบตแคน ไทยบริเวณช่องทางบ่อแร่ อำเภออุ่มผาง จังหวัดตาก
24. ปัญหาด่านเจดีย์สามองค์ อำเภอสังขละบุรี จังหวัดกาญจนบุรี
25. ปัญหาการปักป้ายและลงชาติลำเบตแคน อำเภอค่านมะขามเตี้ย จังหวัดกาญจนบุรี
26. ปัญหาการเชื่อมต่อท่อก๊าซไทย – พม่า อำเภอทองผาภูมิ จังหวัดกาญจนบุรี
27. ปัญหาช่องทางห้วยโไมงบริเวณบ้านบ้องตีบัน อำเภอไทรโยค จังหวัดกาญจนบุรี
28. ปัญหาเจดีย์และพระพุทธธรูป อำเภอสวนผึ้ง จังหวัดราชบุรี
29. ปัญหาช่องทางด่านสิงห์ อำเภอเมือง จังหวัดประจวบคีรีขันธ์
30. ปัญหาช่องทางชี อำเภอบางสะพาน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์
31. ปัญหาช่องทางหนองบอน อำเภอบางสะพาน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์
32. ปัญหาแกะกลางแม่น้ำกระบุรี (แกะตาขิม) อำเภอกระบุรี จังหวัดระนอง
33. ปัญหาแกะ 3 แกะ อำเภอเมือง จังหวัดระนอง

เนื่องจากปัญหาเขตแดนมีเป็นจำนวนมาก และปัญหาเขตแดนบางปัญหายังไม่สมควรเปิดเผยได้ จึงขอหันยกปัญหาเขตแดนที่สำคัญด้านนี้เพียง 3 ปัญหา คือ

1. ปัญหาด่านเจดีย์สามองค์ อำเภอสังขละบุรี จังหวัดกาญจนบุรี

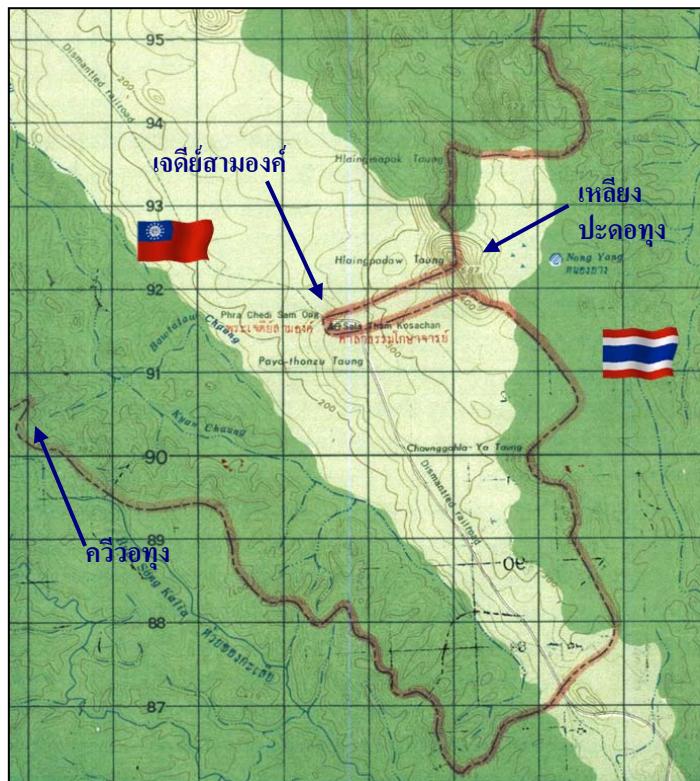
1.1 ปัญหา

ไทยและพม่าต่างอ้างหลักฐานทางกฎหมายที่แสดงแนวเส้นเขตแดนบริเวณนี้ต่างกัน ไทยอ้างแผนที่ปักปันเขตแดน (เขียว-แดง) ที่ใช้แนวท้ายอนุสัญญา ลงวันที่ 3 กรกฎาคม ค.ศ.1868 (พ.ศ. 2411) โดยพิจารณาว่าเส้นเขตแดนควรลากตามสันปันน้ำฝั่นยอดเขาเหลี่ยงปะดอทุง แล้วลากผ่านยอดพระเจดีย์องค์กลางไปยังจุด ๆ หนึ่งที่แสดงไว้ในแผนที่เตรียมการปักปันฯ ที่เรียกว่า “ควืออุทุ่ง” โดยไม่梧กกลับมาข้างยอดเขาเหลี่ยงปะดอทุงอีกรึ ทั้งนี้ ขณะที่พม่ายึดถือแนวเขตแดนตามแผนที่ U 741 ลากเส้นเขตแดนมาข้างเจดีย์องค์กลาง แล้วลากกลับไปยังไหหล่เขาเหลี่ยงปะดอทุงเป็นรูปปมุ่มแหลม (ที่มา : เอกสารกรมแผนที่ทหาร กระทรวงกลาโหม)

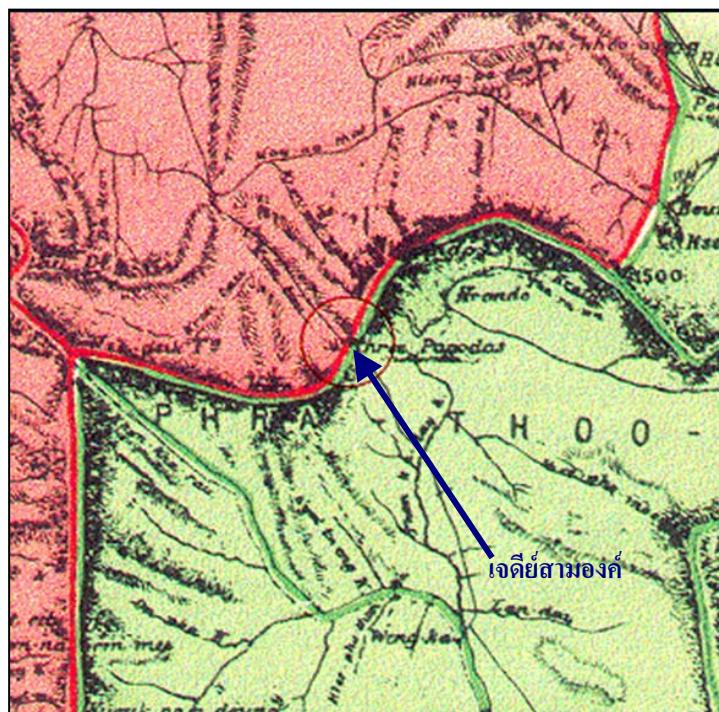
1.2 หลักฐานการปักปันเขตแดน

1.2.1 อนุสัญญาระหว่างกษัตริย์สยามกับข้าหลวงใหญ่แห่งอินเดียว่าด้วยเรื่องกำหนดเขต
แดนบนผืนแผ่นดินใหญ่ระหว่างราชอาณาจักรสยามและมณฑลวงศ์อังกฤษ คือ เทนเนสเซอริม ลงนาม ณ
กรุงเทพฯ เมื่อวันที่ 8 กุมภาพันธ์ ค.ศ.

1868 แลกเปลี่ยนสัตยบันณ์ ณ กรุงเทพฯ เมื่อวันที่ 3 กรกฎาคม ค.ศ.1868 ระบุให้เขตแดนบริเวณนี้ไปตามสันปันน้ำของทิวเขาตะนาวศรี

ภาพที่ 33 แผนที่แสดงบริเวณด้านเจดีย์สามองค์

ภาพที่ 34 แผนที่ Map of Tenasserim and the Adjacent Provinces of the Kingdom of Siam (แผนที่เขียว-แดง)

1.2.2 แผนที่ Map of Tenasserim and the Adjacent Provinces of the Kingdom of Siam มาตราส่วน 1 นิ้ว ต่อ 8 ไมล์ หรือ 1/506,880 พิมพ์ในปี ค.ศ. 1868 แผนที่นี้แสดงเส้นเขตแดนโดยจากเจดีย์สามองค์แล้วลากตามสันปันน้ำไปยังควาอุทุ

1.3 เหตุการณ์ความขัดแย้งในอดีต

ในอดีตที่ผ่านมาพื้นที่ดังกล่าวอยู่ภายใต้อิทธิพลของกลุ่มกะเหรี่ยงอิสระและกลุ่มน้อยอิสระซึ่งติดกับเขตประเทศไทยบริเวณบ้านเจดีย์สามองค์ ตำบลหนองลู อําเภอสังขละบุรี จังหวัดกาญจนบุรี ทั้งสองกลุ่มแสร้งหารายได้โดยทำการเก็บภาษีเลื่อนเข้า-ออกผ่านแดนช่องทางเจดีย์สามองค์ มีการทำไร่กัญชา ป่าไม้ และเรียกค่าคุ้มครองจากคนไทยที่เข้าไปดำเนินการทำป่าไม้และเหมืองแร่ในเขตอิทธิพลเพื่อจัดหารายได้ส่วนหนึ่งนำรุกกองกำลังในการต่อต้านรัฐบาลทหารพม่า

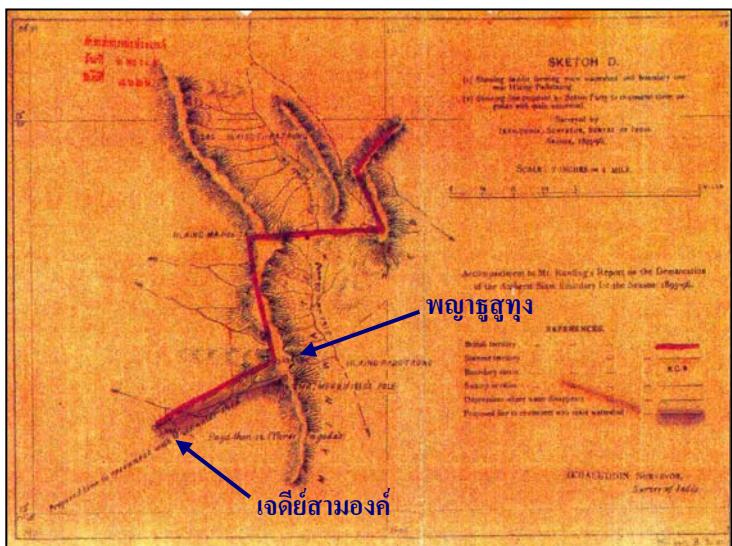
เมื่อวันที่ 5 พฤษภาคม พ.ศ.2527 ทหารพม่าได้เข้าโจมตีกวาดล้างกองกำลังกะเหรี่ยงบ้านเจดีย์สามองค์ในเขตพม่า

ห่างจากเขตประเทศไทยด้านบ้านเจดีย์สามองค์ไปทางตะวันตกเฉียงเหนือประมาณ 1.5 กิโลเมตร และสามารถเข้าถึงพื้นที่ดังกล่าวได้ ต่อมานิวนเดียกันทหารพม่าได้ทำการกวาดล้างกลุ่มอัญเชิญที่บริเวณตลาดบ้านเจดีย์สามองค์ในเขตพม่า และล่วงล้ำติดพันเข้ามาในเขตประเทศไทย ทำให้บ้านเรือนรายภูทั้งหมดและไทยถูกเผาจำนวน 20 หลัง มีรายภูมอัญเชิญพเข็มอาอยู่ในเขตประเทศไทย ทหารพม่ายึดพื้นที่ไว้จนถึงวันที่ 7 พฤษภาคม พ.ศ.2527 จึงถอนกำลังกลับพร้อมกับอ้างสิทธิ์เหนือดินแดนบ้านเจดีย์สามองค์ทั้งหมด ซึ่งนับเป็นครั้งแรกที่พม่าได้ขับยกเรือลงเขตแดนด้านบ้านเจดีย์สามองค์นี้มาเป็นปัจจุบันกับประเทศไทย

1.4 การพิจารณาจากหลักฐานในอดีต

เมื่อพิจารณาจากบัญชีรายชื่อหลักเบตແດນระหว่างสยามกับอังกฤษແນບท้ายอนุสัญญาปีค.ศ.1868 (พ.ศ.2411) ได้ระบุที่หมายของหลักเบตແດນจำนวนทั้งสิ้น 49 ที่หมาย ในส่วนของเส้นเบตແດນ
บริเวณด้านเจดีย์สามองค์ได้กำหนดไว้ว่าเส้นเบตແດນจะลากผ่านเขากພญาสุทุมนายังด้านเจดีย์สามองค์โดย
ไปตามสันปันน้ำใหญ่ จากนั้นไปยังเขากวีอุทุง โดยยึดแนวของสันปันน้ำใหญ่เช่นเดียวกัน

จากการตรวจสอบแนวพรอมแคนร่วมกันระหว่างเจ้าหน้าที่สยามและอังกฤษเมื่อปี ค.ศ.1893 (พ.ศ.2436) พบว่าเจดีย์สามองค์นั้นไม่ได้อยู่บนสันปันน้ำ ฝ่ายอังกฤษจึงได้ร่างแผนผัง Sketch D

ภาพที่ 35 แผนผัง Sketch D

กิจกรรมที่

อย่างไรก็ตาม ไม่ปรากฏว่าไทยให้การรับรองแผนผัง Sketch D ของอังกฤษ และไม่มีหลักฐานใด ๆ แสดงว่าทั้งสองฝ่ายได้ประชุมร่วมกันใหม่เกี่ยวกับปัญหาเส้นเขตแดนในบริเวณดังกล่าว แต่ในปัจจุบันพม่าได้ยึดถือเส้นเขตแดนตามแผนผัง Sketch D ของอังกฤษ

เมื่อพิจารณาข้อความในอนุสัญญาระหว่างสยาม-อังกฤษ ปี ค.ศ.1868 (พ.ศ.2411) พบว่า ข้อความดังกล่าวไม่ชัดเจนเพียงพอ ขาดรายละเอียด และเมื่อพิจารณาแผนที่แนบท้ายอนสัญญาไว้ไม่มี

เสนอให้ทางไทยพิจารณา โดยแผนผังที่อังกฤษเสนอมาหนึ่นได้ลากเส้นตรงจากยอดเขาพญาธูปุ่งไปยังเจดีย์องค์กลางจากนั้นก็ลากเส้นตรงจากเจดีย์องค์กลางกลับมายังยอดเขาพญาธูปุ่งอีกครั้งหนึ่ง การที่ฝ่ายอังกฤษไม่ได้ลากเส้นตรงจากเจดีย์องค์กลางไปยังจุดเขากวีวอทุ่งตามที่ได้ระบุไว้ในบัญชีรายชื่อหลักเขตแดนแบบท้ายอนุสัญญาฯ แต่กลับลากเส้นขึ้นมา.yังจุดเขาพญาธูปุ่งอีกหนึ่นสันนิษฐานว่าอังกฤษไม่สามารถหาจุด

รายละเอียดที่ชัดเจน เป็นเหตุให้หาที่หมายที่ระบุไว้ในบัญชีรายชื่อหลักเขตแดนแนบท้ายอนุสัญญาไม่พบ ส่งผลให้เกิดปัญหาเกี่ยวกับเส้นกั้นเขตแดนในบริเวณนี้ขึ้นมาจนถึงปัจจุบัน (ร้อยตรีมีนาวัฒน์ นำกลิ่น 2544, 93)

1.5 การแก้ไขปัญหา

หลังจากเกิดปัญหารูก็ถือธิปไตยในบริเวณดังกล่าว ไทยได้กำหนดแนวทางแก้ไขปัญหา โดยได้พิจารณาเขตแดนในบริเวณนี้ว่าเขตแดนประเทศไทยจะต้องเลื่อนออกไปจากด้านเจดีย์สามองค์ ไปจุดแนบทต้านตะวันตกที่จุดควิวอุทุง โดยนำเรื่องนี้เข้าสู่การพิจารณาของคณะกรรมการแก้ไขปัญหาเขตแดนในระดับสภากวมมั่นคงแห่งชาติ ซึ่งที่ประชุมมีมติให้อ้างสิทธิ์ไปตามหลักฐานที่ไทยยึดถือ นอกจากนี้ให้ดำเนินการจัดตั้งหมู่บ้านป้องกันตนเองชายแดนโดยด่วน การดำเนินการก่อสร้างสิ่งปลูกสร้างตลอดจนสิ่งอำนวยความสะดวกให้ดำเนินการในเขตประเทศไทย ให้ดำเนินการปราบปรามโดยการลาดตระเวนติดอาڑูเข้าไปในเขตพื้นที่ดังกล่าวเพื่อแสดงสิทธิ์เหนือดินแดน รวมทั้งชี้แจงทำความเข้าใจแก่ ราษฎร ในกรณีที่ทหารพม่ารุกร้ำล้ำเข้ามาในเขตประเทศไทยให้เจรจาด้วยสันติวิธี แต่หากทหารพม่าเริ่มปฏิบัติการทางทหารก่อนให้ตอบโต้ไปตามควรแก่กรณีเพื่อปกป้องผลประโยชน์ศักดิ์ศรี และธิปไตยของชาติ

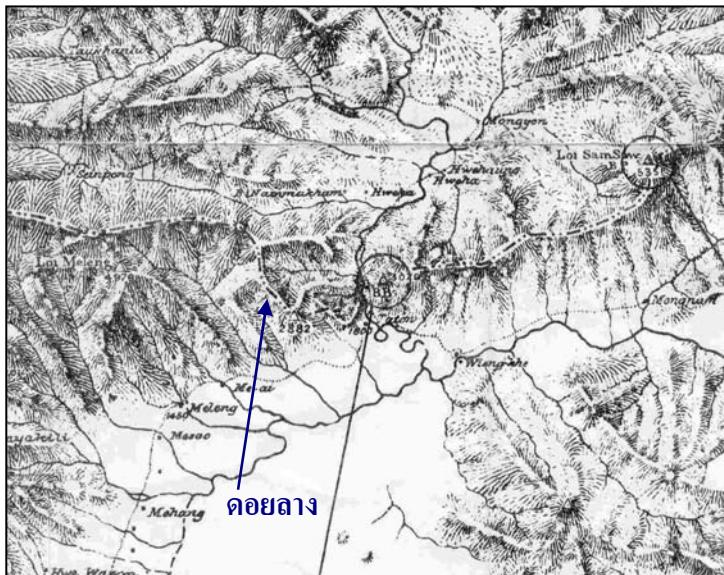
เนื่องจากปัญหาในเรื่องนี้เป็นปัญหาที่มีความสำคัญ และอาจมีผลกระทบต่อ ความสัมพันธ์ระหว่างไทยกับพม่า ดังนั้นในการประชุมคณะกรรมการพิจารณาปัญหาเขตแดนของประเทศไทยเมื่อวันที่ 6 มิถุนายน พ.ศ.2533 ที่ประชุมได้มอบหมายให้กรมสนธิสัญญาและกฎหมายและกรรมการแผนที่ทหารซึ่งเป็นหน่วยงานหลักในการแก้ไขปัญหาเขตแดนแสวงหาหลักฐานทั้งทางด้านกฎหมาย และหลักฐานอื่นในพื้นที่ที่แสดงถึงการมีสิทธิของไทย

สถานะสุดท้าย ในการประชุมคณะกรรมการเขตแดนร่วมไทย – พม่า ครั้งที่ 6 ระหว่างวันที่ 30 พฤษภาคม – 1 ธันวาคม พ.ศ.2548 ทั้งสองฝ่ายได้เจรจากันในปัญหานบริเวณด้านเจดีย์สามองค์ และมีความเห็นว่าทั้งสองฝ่ายควรร่วมกันศึกษาปัญหานี้โดยละเอียด โดยจะนำเอกสารทางกฎหมายและทางประวัติศาสตร์ที่ทั้งสองฝ่ายมีอยู่มาใช้เป็นพื้นฐานในการพิสูจน์ทราบแนวเขตแดนที่แท้จริงในบริเวณดังกล่าว และจะได้มีการหารือร่วมกันต่อไป

2. ปัญหาดอยลาง-ดอยหัวยะ อำเภอแม่อย จังหวัดเชียงใหม่

2.1 ปัญหา

ทั้งสองฝ่ายยึดถือแนวเส้นเขตแดนไปตามสันเขาที่ใช้เป็นแนวเขตแดนต่างกัน โดยไทยยึดถือแนวเขตแดนไปตามสันเขาดอยหัวยะ (ตามสารตราราชสีห์ของรัฐบาลที่ 5 ที่มีลักษณะคล้ายให้รักษาราชการเมืองลาวเกียง และศูนย์อักษรลึกลับเจ้านครเชียงใหม่) แต่เขตแดนบริเวณนี้ไปตามสันเขาดอยหัวยะ ในขณะที่พม่ายึดถือเส้นเขตแดนตามสันเขาดอยลาง (ที่มา : เอกสารกรมแผนที่ทหาร กระทรวงกลาโหม)

ภาพที่ 36 แผนที่ Burma Siam Boundary Demarcation Survey แสดงเส้นเขตแดนบริเวณพื้นที่ป้อมห่า

2.2 หลักฐานการปักปืนเขตแดน

หนังสือปฏิญญาระหว่างพระราชาณาจารของสมเด็จพระเจ้ากรุงสยามกับแผ่นดินพม่าของอังกฤษลงนามณ กรุงเทพ เมื่อวันที่ 17 ตุลาคม ร.ศ.113 (ค.ศ.1894) รับรองการกำหนดเขตแดนในบริเวณนี้ให้เป็นไปตามสันเขาที่ปรากฏบนแผนที่ Burma Siam Boundary Demarcation Survey มาตราส่วน 1 นิ้ว ต่อ 4 ไมล์ หรือ 1/253,440 พิมพ์ปี ค.ศ.1892 – 1893 แผนที่ฉบับนี้แสดงเส้นเขตแดนไปตามดอยลาง

2.3 การสำรวจและปักปืนเขตแดนในอดีต

ดอยลางเป็นยอดเขาลูกหนึ่งในเทือกเขาแคนล่าวทางภาคเหนือของประเทศไทย ตั้งอยู่ในเขตอำเภอแม่อย อายุหัวดเชียงใหม่ ภูมิประเทศบริเวณนี้ส่วนใหญ่เป็นทิวเขารถลับชับช้อนและสูงชัน ห่างไกลและหุรุดกันดาร ประเทศไทยถือว่าการแบ่งเส้นเขตแดนนี้เป็นไปตามสันเขาโดยหัวยอะซึ่งเป็นยอดเขาอีกลูกหนึ่งอยู่ทางตอนเหนือของดอยลาง แต่หลังจากพม่าได้รับเอกสารแล้ว พม่าได้ตั้งค่ายทหารอยู่ที่ดอยผ้าห่ม ปัก และดอยลาง เรียกเก็บภาษีต่าง ๆ จากชาวบ้านดอยลาง โดยรัฐบาลพม่าถือว่าเป็นหมู่บ้านอยู่ในเขตพม่า

กรมสนธิสัญญาและกฎหมาย กระทรวงการต่างประเทศ ได้ทำการตรวจสอบหลักฐานและเอกสารเกี่ยวกับเขตแดนในตอนนี้ พนักงานในสารบรรดาที่ซึ่งพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว (รัชกาลที่ 5) ทรงมีถึงข้าหลวงใหญ่รักษาเมืองลาวเกียง และศุภอักษรถึงเจ้าเมืองเชียงใหม่ ลงวันที่ 27 ตุลาคม ร.ศ.111 (ค.ศ.1892) ได้กำหนดแนวพระราชอาณาเขตที่จะปักปืนกับอังกฤษ โดยให้ใช้แนวสันดอยผ้าห่มปัก–ดอยหัวยอะ–ดอยหลักแต่ต่ แต่คณะข้าหลวงปักปืนเขตแดนสยาม–อังกฤษ กลับกำหนดเขตแดนคลาดเคลื่อน โดยเขียนแผนที่มาเป็นเส้นดอยผ้าห่มปัก–ดอยลาง–ดอยหลักแต่ต่

นอกจากนี้ยังปรากฏหลักฐานในรายงานของข้าหลวงปักปืนเขตแดน ร.ศ.111 (ค.ศ.1892) กล่าวถึงการตรวจภูมิประเทศในบริเวณนี้ของคณะข้าหลวงปักปืนเขตแดนเพื่อตรวจดูยอดดอยที่จะใช้เป็นแนวพรມแดนไว้ว่า

“...ข้าหลวงใหญ่ฝ่ายอังกฤษให้พนักงานแผนที่ตั้งกล้องซีอุกตะไล (คือ ทีโว โอดิ ໄල) และส่องฉายเจาะกระจกไปตามที่สำคัญ แล้วชี้ขอชนายต่อเนื่อง ตั้งแต่ดอยอุ่นตัดไปดอยผ้าห่มปัก เลี้ยงนาดอยบ้านแม่เหลง ถึงดอยหัวยอะ เลี้ยวลงหาดอยหัวยอะ ถึงริมท่าตอนฟั่งแม่น้ำ กอก...”

ขณะเดียวกันก็ยังได้รับการยืนยันจากรายงานของเจ้าหน้าที่ในคณะกรรมการข้าหลวงปักปันเขตแดน ซึ่งตรวจภูมิประเทศจากยอดดอยผ้าห่มปักซึ่งอยู่ระหว่างดอยอุ่นกับดอยหัวยสะอิกทางหนึ่งว่า

“...ข้าพเจ้าได้ตรวจสอบดูก็เห็นว่าสันดอยอุ่น ดอยผ้าห่มปัก ดอยหัวยสะ ต่อเนื่องเกี่ยวกัน ฝ่ายตะวันออกสุดบุนน้ำหัวยแม่ใจ ให้ลดอกแม่น้ำฝาง ฝ่ายตะวันตกเฉียงเหนือสุดบุนน้ำหัวยหะ ไปใน แนวเมืองสادตอกน้ำกอก ข้าพเจ้ากับเคօเณลเวชอน พนักงานแพนที่ฝ่ายอังกฤษก็ตกลงกัน...”

จากรายงานทั้งสองฉบับดังกล่าวจะเห็นได้ว่าไม่มีตอนใดเลยที่กล่าวถึงดอยกลาง คงมีแต่ ระบุถึงดอยหัวยสะและบุนน้ำหัวยหะ ซึ่งอยู่ทางเหนือของดอยกลางประมาณ 3-4 กิโลเมตร ไว้อย่างชัดเจน

สาเหตุที่ทำให้แนวพรມแคนตอนนี้คลาดเคลื่อนทodore ไปตามสันดอยกลางแทนที่จะ เป็นไปตามสันดอยหัวยสะน่าจะเป็นเพราะความเห็นอกว่าทางวิทยาการซึ่งเจ้าหน้าที่ปักปันเขตแดน ฝ่ายอังกฤษมีมากกว่าไทย ซึ่งอาจเป็นได้ที่ฝ่ายอังกฤษจะเขียนแพนที่ขึ้นให้ผิดไปจากที่ได้ตกลงกันไว้ ความเห็นอกว่าในทางวิทยาการนี้แม่ข้าหลวงปักปันเขตแดนไทยก็ยังยอมรับ ดังปรากฏในรายงานว่า

“...ข้าพเจ้ามีความเสียดายทางราชการเป็นที่สุดอยู่อย่างหนึ่งที่หาได้เรียนการแพนที่ไม่ ทั้งเครื่องมืออย่างที่ฝ่ายอังกฤษทำการอยู่นี้ ฝ่ายสยามหาได้มีไปพร้อมเพรียงเหมือนฝ่ายอังกฤษไม่ แม้มีไปจะ ได้ส่องแลหามายแพนที่สันโซ่ไม่ได้ จะได้เปิดเผยในเวลาทำการพร้อมทั้งสองฝ่าย จะได้ลงเป็นแพนที่ทันที พร้อมกันเป็นการสำเร็จ...”

2.4 การดำเนินการที่ผ่านมา

จากการตรวจสอบของไทยเมื่อเดือนมีนาคม ค.ศ.1969 นั้นปรากฏผลดังนี้

1) ตามหลักการกำหนดเส้นเขตแดนที่เป็นสันเขา มักยึดถือสันดอยที่สูงกว่าเป็น แนวพรມแคนซึ่งในกรณีดอยหัวยสะอยู่สูงกว่าดอยกลาง และสันดอยหัวยสะมีแนวต่อเนื่องมากกว่าดอยกลาง จึงน่าจะเป็นเส้นเขตแดนมากกว่าสันดอยกลาง

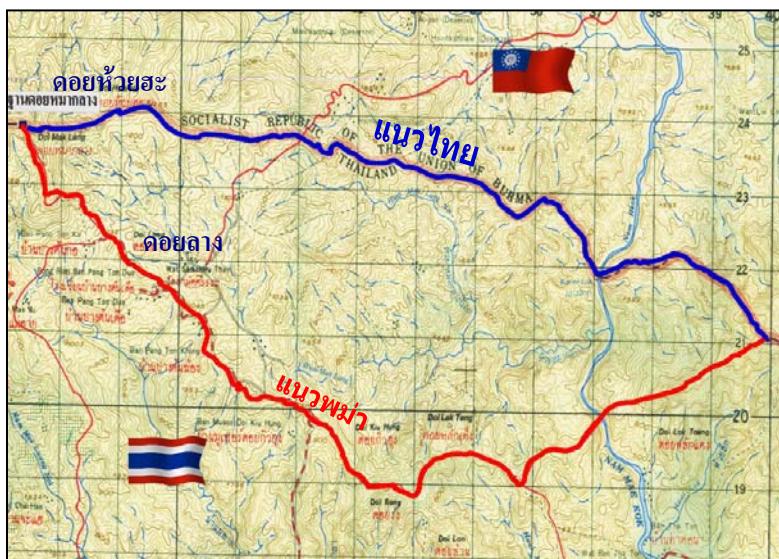
2) แนวพรມแคนน่าจะเป็นเส้นดอยผ้าห่มปัก–ดอยหัวยสะ–ดอยหลักแต่ง เพราะสันปันน้ำ ของดอยหัวยสะอยู่สูงกว่าสันปันน้ำของดอยกลาง และมีความต่อเนื่องมากกว่า

3) ไม่ปรากฏหลักเขตที่แน่ชัดบนสันดอยกลาง แต่จากการบอกเล่าของชาวบ้านและ ชาวเขาในพื้นที่ที่เคยเดินทางผ่านเขตแดนไทย – พม่า ว่าได้พบหลักเขตเป็นหลักหินอยู่ในเขตพม่าที่ ดอยหัวยสะ

จะเห็นได้ว่าปัญหานี้เป็นประเด็นการปักปันเขตแดนที่ขัดกับหลักนิยมตามกฎหมายที่ของ การกำหนดแนวพรມแคนระหว่างประเทศที่จะต้องกำหนดแนวเขตแดนไปตามสันปันน้ำที่สูงที่สุดและ ต่อเนื่องมากที่สุดเป็นแนวพรມแคน

ดอยหัวยสะนี้อยู่ทางเหนือของดอยกลางประมาณ 3-4 กิโลเมตร คิดเป็นพื้นที่อ้างสิทธิ์ ทับซ้อนประมาณไม่น้อยกว่า 30 ตารางกิโลเมตร

ทั้งสองฝ่ายเคยนำปัญหานี้เข้าหารือในการประชุมคณะกรรมการชายแดนส่วนภูมิภาคไทย–พม่า ครั้งที่ 12 ที่สหภาพพม่า ระหว่างวันที่ 19–22 กุมภาพันธ์ พ.ศ.2539 พม่าได้ยืนยันว่าพื้นที่ดอยลางอยู่ในเขตของพม่า และจะคงกำลังไว้ในพื้นที่ต่อไป ซึ่งในที่สุดทั้งสองฝ่ายมีความเห็นร่วมกันที่จะให้คณะกรรมการเขตแดนร่วมไทย–พม่า ร่วมกันแก้ปัญหาต่อไป

ภาพที่ 37 แผนที่แสดงแนวเส้นเขตแดนบริเวณดอยลาง – ดอยหัวยะ ที่แต่ละฝ่ายยึดถือ

คณะกรรมการเขตแดนร่วมไทย–พม่า ครั้งที่ 6 ระหว่างวันที่ 30 พฤศจิกายน – 1 ธันวาคม พ.ศ.2548 ทั้งสองฝ่ายมีความเห็นว่าควรร่วมกันศึกษาปัญหานี้โดยละเอียด โดยจะนำเอกสารทางกฎหมายและทางประวัติศาสตร์ที่ทั้งสองฝ่ายมีอยู่มาใช้เป็นพื้นฐานในการพิสูจน์ทราบแนวเขตแดนที่แท้จริงในบริเวณดังกล่าว และจะให้มีการหารือร่วมกันต่อไป (ร้อยตรีมีนาวัฒน์ ขากลิน 2544, 95-99)

สถานะสุดท้าย พม่ามีการขยายเมืองหลวงและยังมีปัญหาการเมืองภายใน ทั้งสองฝ่ายจึงยังไม่มีการเจรจาต่อไปเรื่องนี้

3. ปัญหาแม่น้ำเมยเปลี่ยนทางเดิน

3.1 ปัญหา

แม่น้ำเมยเกิดการเปลี่ยนแปลงทางเดิน ทำให้บางปีแม่น้ำเปลี่ยนทางเดินเข้าไปในฝั่งพม่า บางปีเปลี่ยนทางเดินเข้ามาในฝั่งไทย ขณะที่อนุสัญญาปี ค.ศ.1868 (พ.ศ.2411) ระหว่างสยามกับอังกฤษ ที่ใช้กำหนดเขตแดนในบริเวณนี้กำหนดให้เส้นเขตแดนสิ้นสุดลงแค่ฝั่งของแต่ละฝ่ายเท่านั้น (ใช้ฝั่งของแต่ละฝ่ายเป็นเส้นเขตแดน) จึงก่อให้เกิดความสับสนในตำแหน่งของเขตแดนจนทำให้เกิดปัญหาการระบบทราบห้วยระหว่างไทย–พม่า เพราะไม่สามารถพิสูจน์ได้ว่าตำแหน่งของฝั่งนั้นอยู่ ณ ที่ใด

ปัญหานี้ได้ถูกหยิบยกขึ้น เจรจาติครั้งหนึ่งในการเยือนพม่าของพลเอกชาลิต ยงใจยุทธ นายกรัฐมนตรี ระหว่างวันที่ 16–17 พฤศจิกายน พ.ศ.2540 เนื่องจาก พนฯ ว่ามีกองกำลังของทั้งสองฝ่ายต้อง กำลังบริเวณดอยลาง–ดอยหัวยะ ทั้งสองฝ่ายจึงมีความเห็นให้ยับกอง กองกำลังของทั้งสองฝ่ายเพื่ออยู่ร่วม ไม่ให้มีการเผชิญหน้ากัน

ปัจจุบันการแก้ปัญหานี้ได้มี การเจรจาต่อไป การประชุม

3.2 หลักฐานการปักปืนเขตแดน

3.2.1 อนุสัญญาระหว่างกษัตริย์สยามกับข้าหลวงใหญ่แห่งอินเดียว่าด้วยเรื่องกำหนดเขตแดนบนพื้นแผ่นดินใหญ่ระหว่างราชอาณาจักรสยามและมณฑลของอังกฤษ คือ เทนเนสเซอริม ลงนามณ กรุงเทพฯ เมื่อวันที่ 8 กุมภาพันธ์ ค.ศ.1868 และเปลี่ยนสัตยาบันณ กรุงเทพฯ เมื่อวันที่ 3 กรกฎาคม ค.ศ. 1868 กำหนดให้ใช้ผังของแม่น้ำเมยเป็นเส้นเขตแดน

3.2.2 แผนที่ Map of Tenasserim and the Adjacent Provinces of the Kingdom of Siam มาตราส่วน 1 นิวต่อ 8 ไมล์ หรือ 1/506,880 พิมพ์ในปี ค.ศ.1868 แผนที่นี้แสดงเส้นเขตแดนไปตามแม่น้ำเมย

3.3 ความขัดแย้งอันเนื่องมาจากการเปลี่ยนทางเดิน

แม่น้ำเมยเป็นแม่น้ำระหว่างประเทศไทยที่ใช้เป็นเส้นกั้นเขตแดนระหว่างจังหวัดตากของไทย กับเมืองเมียวดี รัฐยะหรីยงของพม่า มีความยาวประมาณ 345 กิโลเมตร แม่น้ำเมยมีลักษณะเป็นแม่น้ำที่คดเคี้ยว กระแสน้ำไหลเชี่ยวในช่วงฤดูฝนทำให้เกิดการกัดเซาะคลื่นเปลี่ยนแปลงสภาพของคลื่นซึ่งเป็นเขตแดนอยู่ตลอดเวลา รวมทั้งเกิดการเปลี่ยนทางเดินอย่างลับลับติดขาดแผ่นดินบางส่วนออกเป็นเกาะกลางแม่น้ำก่อให้เกิดความเสียหายแก่บ้านเรือนของราษฎร พื้นที่การเกษตรได้รับความเสียหายเป็นจำนวนมาก และที่สำคัญบริเวณพื้นที่ซึ่งถูกน้ำตัดขาดเสียหายกลับเป็นเกาะมีแนวโน้มว่าหากน้ำลดลงจะคงคล่องตัว ใจกลางเป็นชายฝั่งของอีกฝ่ายหนึ่ง ส่วนกระแสน้ำเมยจะไหลไปตามแนวร่องน้ำใหม่เป็นเหตุให้ต้องเสียพื้นที่ดังกล่าวไปให้กับอีกฝ่ายหนึ่ง ปัญหาน้ำกัดเซาะคลื่นพัง และปัญหาการกัดเซาะแผ่นดินขาดเป็นภัยหรือแม่น้ำเปลี่ยนทางเดินนั้นทำให้ประชาชนทั้งสองฝ่ายได้รับผลกระทบได้สร้างหลักทรัพย์และทำลายทรัพย์สินทั้งเพื่อป้องกันคลื่นพังทลาย จึงมีผลทำให้กระแสน้ำเบี่ยงเบนไปกระบวนการกับคลื่นด้านตรงข้ามอยู่เสมอ

นับตั้งแต่ปี พ.ศ.2520 เป็นต้นมา ทั้งไทยและพม่าสนใจร่วมกันจัดการคลื่นพังและกระแสน้ำกัดเซาะคลื่น และร่วมกันดำเนินการป้องกันและบรรเทาภัยในแม่น้ำเมยมากขึ้น เนื่องจากจะส่งผลให้เส้นเขตแดนเปลี่ยนแปลงตำแหน่งไปด้วย และทำให้เกิดความขัดแย้งระหว่างกัน เหตุการณ์ที่ทั้งสองฝ่ายได้ให้ความสนใจเป็นอย่างมากคือเมื่อกลายเดือนกรกฎาคม พ.ศ.2537 ได้เกิดอุทกภัยครั้งใหญ่เนื่องจากฝนตกหนักในรอบ 30 ปี แม่น้ำเมยไหลบ่าล้นฝั่งกัดเซาะคลื่น และตัดขาดพื้นดินทั้งฝั่งไทยและพม่าเสียหายเป็นจำนวนมาก สำหรับฝั่งไทยส่วนใหญ่ความเสียหายเกิดขึ้นทางด้านอำนาจและสอดรวมความเสียหายประมาณ 1,000 ไร่เศษ พม่าเสียหายประมาณ 600 ไร่

การดำเนินการของไทยต่อปัญหาที่เกิดขึ้นในบริเวณพื้นที่เสียหายที่สำคัญนั้น คือ พื้นที่บริเวณบ้านไร่อ้อย หรือบ้านแม่โภนเงิน ตำบลมหาวัน อำเภอแม่สอด จังหวัดตาก ซึ่งถูกแม่น้ำเมยตัดขาดเป็นเกาะมีพื้นที่ประมาณ 340 ไร่ และมีความกว้างของแนวทางเดินกระแสน้ำใหม่ประมาณ 200 เมตร มีรายได้ที่เป็นเจ้าของพื้นที่ทำไร่ถั่วเหลืองและข้าวโพดในพื้นที่เก่าๆ รวม 16 ราย เนื่องจากพื้นที่ดังกล่าวมีขนาดใหญ่หากสถานการณ์น้ำเริ่มคลื่นไส้พื้นที่ดังกล่าวอาจถูกพม่ายึดครองได้ ไทยจึงได้พยายามแก้ไขปัญหาเพื่อรักษาแผ่นดินไทยและป้องกันการยึดกรรมสิทธิ์ทางแม่น้ำดังกล่าวด้วยการแสดงขอบเขต

โดยการนำชงชาติไทยไปปักไว้บนเกาะ ทำแผนที่ และถ่ายรูปเป็นหลักฐาน ให้หน่วยกำลังในพื้นที่แสดงการเคลื่อนไหว และของบประมาณแก่ไฟปัญหา ตลอดจนทำหนังสือแจ้งให้พม่าทราบเมื่อวันที่ 23 กรกฎาคม พ.ศ.2537

ต่อมาประธานคณะกรรมการชายแดนส่วนท้องถิ่นพม่า-ไทย อำเภอเมียวดี (ฝ่ายพม่า) ได้ทำหนังสือถึงประธานฯ ไทย รวม 4 ฉบับ ขอเดียวกันไทยก็ได้ทำหนังสือตอบยืนยันในสิทธิอันชอบธรรม เห็นอ่อนดินดังกล่าว ซึ่งสรุปได้ว่าพม่าไม่ยอมรับว่าเกาะเป็นของฝ่ายใด จะต้องมีการตกลงกันเกี่ยวกับปัญหาเขตแดนระหว่างประเทศไทยร่วมกัน และในห้วงที่ยังไม่มีการตกลงกันนี้ยังคงถือว่าไทยและพม่ายังคงมีบูรณาภิภานีอดินแดนของแต่ละฝ่ายเช่นเดิม คือเส้นเขตแดนอยู่ที่ฝั่งแม่น้ำแต่ละด้านพร้อมทั้งให้นำชงชาติไทยออก และเจ้าหน้าที่ทุกฝ่ายไม่ควรเข้าไปดำเนินการอะไรในพื้นที่ ปัจจุบันรายฎูไทยยังคงเข้าไปทำการในพื้นที่ดังกล่าวแต่ประสบปัญหาความยากลำบากในการเดินทางข้ามแม่น้ำเมยซึ่งมีความกว้างมาก อีกทั้งยังห่วนเกรงในความปลอดภัยที่จะเข้าไปในพื้นที่เนื่องจากพบว่ามีทหารพม่าทำการลาดตระเวนในบริเวณใกล้ๆ พื้นที่ดังกล่าวนี้

3.4 การดำเนินการแก้ไขปัญหาที่ผ่านมา

ในส่วนของการดำเนินการของไทยต่อพื้นที่ที่เกิดปัญหาเป็นส่วนรวมนั้น จังหวัดตากได้แต่งตั้งคณะกรรมการแก้ไขปัญหาริมแม่น้ำเมยกัดเซาะตั้ง โดยมีส่วนราชการต่าง ๆ รวมทั้งหน่วยทหารเข้าร่วมเป็นคณะกรรมการด้วย แต่ก็ไม่สามารถดำเนินการอะไรได้มากเนื่องจากติดขัดที่งบประมาณ และพม่าไม่ยินยอมให้ดำเนินการเคลื่อนไหวในส่วนที่เป็นเกาะ โดยเมื่อวันที่ 24 สิงหาคม พ.ศ.2537 ได้มีการประชุมคณะกรรมการชายแดนส่วนท้องถิ่นไทย-พม่า ครั้งที่ 12 ได้นำปัญหาที่เกิดขึ้นเข้าประชุม แต่พม่ามีท่าที่ไม่ยอมรับว่าเกาะที่เกิดขึ้นใหม่เป็นดินแดนของไทย

การดำเนินการแก้ไขปัญหาอย่างเป็นรูปธรรมที่ผ่านมา คือมีการสร้างผังกันน้ำคอนกรีตเสริมตะแกรงเหล็กบริเวณริมฝั่งแม่น้ำเมยโภนเกน ความยาว 500 เมตร ส่วนปัญหาพื้นที่ที่ถูกตัดขาดเป็นเกาะเนื้อที่ 340 ไร่ ที่บ้านแม่โภนเกน อำเภอแม่สอด ได้แก้ปัญหาโดยการทึบหินขนาดใหญ่ลงบริเวณที่ถูกตัดขาดเพื่อเชื่อมต่อเกาะแต่ก็ไม่ได้ผลจึงได้หยุดดำเนินการ

ในส่วนของการดำเนินการของพม่านั้น พม่าให้ความสนใจพื้นที่ตรงข้ามวัดพระธาตุกองช้างเพื่อกำนัลในตำบลท่าสายลวด อำเภอแม่สอด จังหวัดตาก ซึ่งถูกน้ำกัดเซาะจนพื้นดินด้านพม่าตัดขาดคิดเป็นพื้นที่ประมาณ 200 ไร่ เหตุการณ์ดังกล่าวเกิดขึ้นเมื่อกลางเดือนกรกฎาคม พ.ศ.2537 เป็นห้วงเวลาเดียวกันกับที่บริเวณบ้านแม่โภนเกนของไทยถูกตัดขาด โดยเมื่อเดือนกันยายนในปีเดียวกัน ทหารพม่าได้นำกำลังทหารและเกณฑ์ราษฎรมาปักไม้ขวางทางเดินน้ำแล้วสร้างเป็นหลักรอเป็นระยะทางยาวประมาณ 300 เมตร และชุดลอกกร่องน้ำเดิม ปัจจุบันกระแสน้ำในแม่น้ำเมยยังไม่ไหลกลับไปทางเดิม ซึ่งการดำเนินการของพม่านั้น ประธานคณะกรรมการชายแดนส่วนท้องถิ่น (ฝ่ายไทย) ได้ทำการประท้วง โดยแจ้งให้พม่าหยุดการกระทำดังกล่าว ทั้งนี้เพื่อปฎิบัติตามผลการประชุมคณะกรรมการชายแดนส่วนภูมิภาคไทย-พม่า ครั้งที่ 9

ที่กรุงเทพฯ ระหว่างวันที่ 25–29 เมษายน พ.ศ.2537 ที่คณะกรรมการสร้างหลักอเรี่ยมเติมในแม่น้ำเมยห้วยสองฝ่าย แต่พม่ากลับอ้างว่าทำเพื่อให้แม่น้ำเมยไหลกลับไปทางเดิม

สถานะสุดท้าย ในการแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ในบริเวณแม่น้ำเมยนี้ หัวสองฝ่ายเคยนำปัญหานี้เข้าหารือในการประชุมคณะกรรมการพิจารณาปัญหาเบตแคน ไทย–พม่า ที่กรุงเทพฯ ระหว่างวันที่ 7–8 สิงหาคม พ.ศ.2534 โดยไทยได้เสนอให้ใช้หลักร่องน้ำลึกเป็นเส้นแบ่งเบตแคนในแม่น้ำเมย แต่พม่าขอให้ตั้งคณะกรรมการสำรวจไปศึกษาและสำรวจตลอดลำน้ำเมยเสียก่อน ซึ่งไทยได้ตกลงเห็นชอบด้วย แต่จนถึงปัจจุบันยังไม่มีการดำเนินการในเรื่องดังกล่าวแต่อย่างใด (ร้อยตรีมีนาวัฒน์ ขากลิ่น 2544, 106-111)

3.5 การพิจารณาแนวเบตแคนในกรณีแม่น้ำเปลี่ยนทางเดิน

การใช้แม่น้ำระหว่างประเทศเป็นเส้นเบตแคนนี้มักจะพบว่ามีปัญหาเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงทางเดินของลำน้ำเสมอ จึงมักจะก่อให้เกิดปัญหาความไม่แนนอนของเส้นเบตแคน และมักจะเป็นสาเหตุแห่งความขัดแย้งระหว่างประเทศตามมาได้ ซึ่งตามหลักนิยมที่เป็นหลักสำคัญใช้อยู่ในปัจจุบัน การเปลี่ยนแปลงทางเดินของแม่น้ำดังกล่าวจะมีผลต่อการเปลี่ยนแปลงเส้นเบตแคนระหว่างประเทศ หรือไม่นั้น มีแนวคิดเป็น 2 ประเด็นดังนี้ (พันเอกประสงค์ ชิงชัย 2539, 32-33)

1) การเปลี่ยนทางเดินโดยธรรมชาติ

โดยทั่วไปแล้วการเปลี่ยนทางเดินของแม่น้ำจะมีการเปลี่ยนแปลงแบบค่อยเป็นค่อยไป และมีลักษณะต่อเนื่องโดยใช้ระยะเวลาจำนวนหนึ่ง การเปลี่ยนแปลงแบบนี้เรียกว่า “accretion” ส่วนการเปลี่ยนแปลงโดยธรรมชาติที่เกิดขึ้นในลักษณะนับพันทันทีทันใดอันอาจเกิดจากอิทธิพลของปรากฏการณ์ธรรมชาติ เช่นจากการแส้น้ำที่เพิ่มมากขึ้นในช่วงรุสมหรือพายุแบบนี้เรียกว่า “avulsion” ซึ่งตามหลักนิยมถ้าแม่น้ำเปลี่ยนแปลงอย่างค่อยเป็นค่อยไป เส้นเบตแคนจะต้องเปลี่ยนไปตามร่องน้ำที่เปลี่ยนแปลงไปด้วย ส่วนการเปลี่ยนแปลงที่แม่น้ำมีการเปลี่ยนทางเดินของลำน้ำแบบนับพันเกิดเป็นทางเดินน้ำสายใหม่ การเปลี่ยนทางเดินของร่องน้ำแบบนี้จะไม่มีผลเปลี่ยนแปลงเส้นเบตแคนเดิมแต่อย่างใด ยังคงอยู่ที่เดิมตามร่องน้ำเก่า แม้ว่าจะไม่มีน้ำไหลอยู่ในร่องน้ำเก่าเลยหรือแม้จะมีตะกอนปิดกั้นอยู่ก็ตาม สำหรับปัญหากรณีที่แม่น้ำสายเดิมแห้งไปหมดจนไม่อาจรู้ว่าร่องน้ำลึกเดิมอยู่ที่ไหนนั้น ในทางปฏิบัติให้ถือเอาหลักเส้นมัธย (median line) มาใช้

2) การเปลี่ยนทางเดินที่มิได้เป็นไปโดยธรรมชาติ

ในกรณีที่แม่น้ำที่ใช้เป็นเส้นเบตแคนระหว่างประเทศเปลี่ยนทางเดินโดยสาเหตุที่มิได้มาจากการกระทำของธรรมชาติ แต่เป็นเรื่องการกระทำการมนุษย์หรือเรียกว่า manmade feature ดังเช่น การสร้างหลักอเรี่ยม กรณีตั้ง กรณีดูดทรัพย์ และการสร้างเขื่อนคอนกรีต เป็นต้น จะเป็นสาเหตุให้สภาพของตั้งกิจการเปลี่ยนแปลง ในบางครั้งทำให้เกิดการเปลี่ยนทางเดินของแม่น้ำ ซึ่งโดยหลักสำคัญแล้วรัฐเจ้าของฝั่งรัฐใดย่อมไม่มีสิทธิ์อำนาจกระทำการก่อสร้างหรือกระทำการอื่นใดที่จะทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงของแม่น้ำโดยไม่ได้รับความเห็นชอบหรือยินยอมจากอีกรัฐหนึ่งก็อีกเป็นการกระทำโดยพฤติกรรมผิดกฎหมาย ทั้งนี้นื่องจาก

การเปลี่ยนแปลงของแม่น้ำจะมีผลกระทบต่อการเปลี่ยนแปลงเส้นเขตแดนระหว่างประเทศด้วย ดังนั้นรัฐเจ้าของฝั่งที่แม่น้ำเปลี่ยนแปลงเข้าไปในดินแดนของตนจึงมักจะไม่ให้การยอมรับการเปลี่ยนแปลงเส้นเขตแดนในลักษณะนี้ และมักจะก่อให้เกิดปัญหาข้อขัดแย้งระหว่างประเทศตามมา

ถึงแม้ว่าหลักนิยมที่เป็นสา葛ในเรื่องการเปลี่ยนแปลงทางเดินของแม่น้ำระหว่างประเทศจะเป็นที่ยอมรับ แต่ในทางปฏิบัติแล้วเจ้าหน้าที่ส่วนท้องถิ่นมักจะไม่ได้รับการยอมรับทั้งจากพม่า และไทย ในขณะที่หน่วยราชการส่วนกลางของไทยที่รับผิดชอบแก้ไขปัญหาเขตแดนโดยตรงให้การยอมรับในหลักการดังกล่าว จึงทำให้ปัญหาข้อขัดแย้งทั้งจากไทยเองและฝ่ายประเทศเพื่อนบ้านมักจะเกิดขึ้นอยู่เสมอ

ด้านมาเลเซีย

ในอดีตที่ผ่านมาปัญหาเขตแดนไทย – มาเลเซีย มีอยู่เป็นจำนวนมาก แต่จากการที่ทั้งสองฝ่ายได้ดำเนินการสำรวจและจัดทำหลักเขตแดนในระหว่างปี พ.ศ.2516 – 2528 มีการสำรวจตรวจสอบเขตแดนเป็นระยะทางประมาณ 552 กิโลเมตร สร้างหลักเขตแดนได้จำนวนทั้งสิ้น 12,169 หลัก จึงทำให้ปัญหาเขตแดนด้านนี้ได้รับการแก้ไข ในปัจจุบันยังคงเหลือจุดคงที่ที่เป็นปัญหาเขตแดนและยังไม่สามารถตอกลงกันได้เพียงจุดเดียว คือ ปัญหาหลักเขตแดนที่ 69 – 72 อำเภอสุクリน จังหวัดราชวิวาส และเพื่อให้เข้าใจการแก้ไขปัญหาที่ผ่านมากยิ่งขึ้น จึงขอเริ่มต้นโดยยกตัวอย่างปัญหาหลักเขตแดนที่ 69-72 และปัญหาที่ได้รับการแก้ไขไปแล้ว คือ ปัญหา No Man's Land ในเขตอำเภอสะเดา จังหวัดสงขลา

1. ปัญหาหลักเขตแดนที่ 69 – 72 อำเภอสุคริน จังหวัดราชวิวาส

1.1 ปัญหา

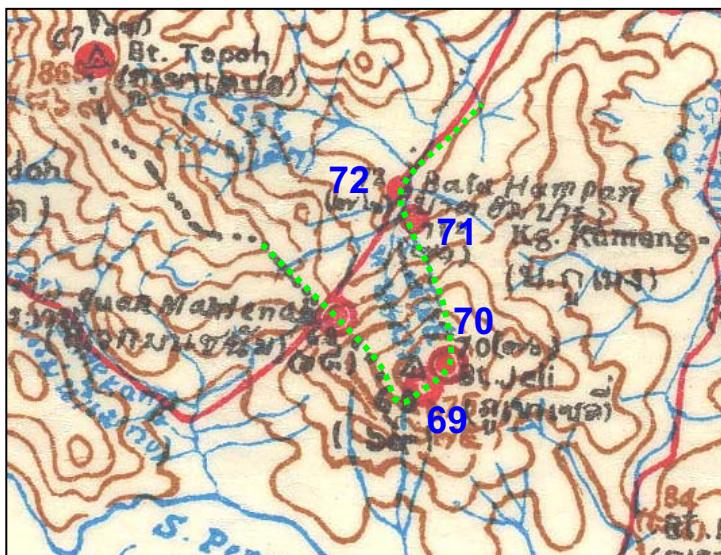
ไทยและมาเลเซียมีความเห็นไม่ตรงกันเกี่ยวกับตำแหน่งที่ตั้งของหลักเขตแดนที่ 70 กล่าวคือ ไทยมีความเห็นว่าหลักเขตแดนที่ 70 ควรอยู่ทางทิศตะวันออกเฉียงเหนือของหลักเขตแดนที่ 69 ห่างไป 450 เมตร ขณะที่มาเลเซียเห็นว่าหลักเขตแดนที่ 70 ควรอยู่ห่างไปทางตะวันตกเฉียงเหนือประมาณ 12 เมตร ทำให้เกิดพื้นที่ทับซ้อนประมาณ 258 ไร่ (ที่มา : เอกสารกรมแผนที่ทหาร กระทรวงกลาโหม)

1.2 หลักฐานการปักปืนเขตแดน

1.2.1 สัญญาติดท้ายหนังสือสัญญา ลงวันที่ 10 มีนาคม ค.ศ.1909 ระบุให้เขตแดนบริเวณนี้ไปตามสันปันน้ำของทิวเขาสันกาลาคีรี

1.2.2 แผนที่กองข้าหลวงปักปืนเขตแดน (Anglo Siamese Boundary Commission) ค.ศ. 1912 มาตราส่วน 1/250,000 แผนที่นี้แสดงเส้นเขตแดนจากหลักเขตแดนที่ 69 ผ่านหลักเขตแดนที่ 70, 71 และ 72 ไปตามลำดับ

1.3 การดำเนินการแก้ไขปัญหาที่ผ่านมา

ภาพที่ 38 แผนที่ Anglo Siamese Boundary Commission
แสดงตำแหน่งหลักเขตแดนที่ 69 - 72

สภาพดี แต่ไม่สามารถรับแผนที่ปักปืนตามที่ไทยอ้าง โดยให้เหตุผลว่าแผนที่ปักปืนมีความผิดพลาด ผิดไปจากข้อเท็จจริงตามหลักฐานแผนที่หยานฯ (Rough Tracing) ที่องค์กรฯ ทำขึ้นฝ่ายเดียวเพื่อสะดวกในการปฏิบัติงานในอดีต รวมทั้ง Diagram แสดงตำแหน่งของหลักเขตแดนที่ 70 และพบว่าหลัก 72 ออยู่ที่ฝั่งน้ำของลำน้ำหลัก (Main Stream) ของแม่น้ำโก-ลก ส่วนหลัก 71 นั้น ทั้งสองฝ่ายยอมรับว่าตั้งอยู่ในตำแหน่งที่ไม่ถูกต้อง

ทั้งสองฝ่ายไม่สามารถหาข้อข้อตกลงการสำรวจร่วม จึงตกลงกันในที่ประชุมคณะกรรมการจัดทำหลักเขตแดนร่วมไทย – มาเลเซีย (Land Boundary Committee : LBC) เมื่อเดือนกันยายน พ.ศ.2524 ให้ตั้งคณะทำงานร่วมขึ้นศึกษาหลักฐานทางประวัติศาสตร์ ซึ่งคณะทำงานร่วมดังกล่าวประชุมแรกเมื่อเดือนพฤษภาคม พ.ศ.2524 โดยมีการเสนอเอกสารทางประวัติศาสตร์ของแต่ละฝ่าย เพื่อพิจารณาร่วมกัน แต่ก็ยังไม่ได้ข้อข้อตกลง

โดยบริเวณหลักเขตแดนที่ 69 – 72 นี้เป็นจุดเชื่อมต่อระหว่างเขตแดนทางบกกับเขตแดนทางน้ำ คือ แม่น้ำโก-ลก ทั้งสองฝ่ายได้เจรจาแก้ไขปัญหานี้ร่วมกันหลายครั้ง โดยเริ่มจากการส่องชุดสำรวจเข้าทำการพิสูจน์ทราบระหว่างหลักเขตแดนที่ 69 ถึงหลักเขตแดนที่ 72 เมื่อปี พ.ศ.2523 – 2524 พบว่าหลักเขตแดนที่ 70 ตั้งอยู่ใกล้ต้นน้ำหรือลำน้ำหลัก (Main Stream) มากที่สุดไปทางตะวันออกเฉียงเหนือของหลักเขตแดนที่ 69 ซึ่งตรงตามแผนที่ปักปืนและอยู่ใน

ภาพที่ 39 แผนที่แสดงตำแหน่งของหลักเขตแดนที่ 69 - 72

กระทรวงการต่างประเทศจึงแต่งตั้งคณะกรรมการอิกซุดหนึ่งขึ้นพิจารณาโดยเฉพาะเรียกว่า “คณะกรรมการเพื่อพิจารณาปัญหาหลักเขตแดนที่ 69 - 70” คณะกรรมการดังกล่าวได้ประชุม 4 ครั้ง มีการแลกเปลี่ยนหลักฐานทางกฎหมายที่แตกต่างอ้างแต่ยังไม่ได้ข้อยุติ

รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศไทยและมาเลเซียได้ตกลงกันเมื่อเดือนมกราคม พ.ศ.2540 มองหมายให้ปลัดกระทรวงการต่างประเทศของทั้งสองฝ่ายไปเจรจารายละเอียดการแก้ไขปัญหาเขตแดนที่ค้างอยู่ โดยทั้งสองฝ่ายได้แลกเปลี่ยนแผนที่ซึ่งแสดงแนวเส้นเขตแดนตามความเห็นของแต่ละฝ่าย แต่ก็ยังไม่สามารถตกลงกันได้

ในระหว่างการเดินทางไปเยือนมาเลเซียของนายกรัฐมนตรีไทยระหว่างวันที่ 27 - 28 กุมภาพันธ์ พ.ศ.2540 ทั้งสองฝ่ายได้ตกลงกันให้ปลัดกระทรวงการต่างประเทศของทั้งสองฝ่ายไปดำเนินการต่อให้แล้วเสร็จภายใน 60 วันบนพื้นฐานของหลักการของการไม่ได้เปรียบหรือเสียเปรียบซึ่งกันและกัน (no gain, no loss) ซึ่งปลัดกระทรวงการต่างประเทศทั้งสองฝ่ายได้ประชุมร่วมกันอีกครั้งหนึ่งเมื่อวันที่ 10 - 11 เมษายน พ.ศ.2540 ที่กรุงกัวลาลัมเปอร์ ซึ่งครั้งนี้มาเลเซียได้เสนอแนวเส้นเขตแดนบริเวณนี้ อีกครั้งหนึ่ง ซึ่งเป็นเส้นเขตแดนที่มาเลเซียเคยเสนอมาตั้งแต่ปี พ.ศ.2524 และเป็นท่าที่มีมาเลเซียคือมาตั้งแต่แรก เป็นการย้อนกลับไปยืนยันในท่าที่เดิมซึ่งทำให้ตกลงกันไม่ได้จันต้องตัดสินใจให้มีการแก้ปัญหาโดยวิถีทางการเมือง และยังแจ้งให้ทราบว่าการยอมรับหลักการ “no gain - no loss” ที่นายกรัฐมนตรีไทยได้ตกลงกับนายกรัฐมนตรีมาเลเซีย เมื่อวันที่ 27 กุมภาพันธ์ พ.ศ.2540 นั้น นายกรัฐมนตรีมาเลเซียมีความเห็นว่าเท่ากับเป็นการยอมรับว่าบริเวณหลักเขตแดนที่ 70 เป็นพื้นที่ที่มีการอ้างกรรมสิทธิ์เหลือลักษณะ (overlapping claim) จะนั้น วิธีการแก้ไขปัญหาที่จะไม่ทำให้มีการได้เปรียบหรือเสียเปรียบก็คือการแบ่งพื้นที่ดังกล่าวให้ทั้งสองฝ่ายเท่า ๆ กัน (50 : 50)

ไทยได้แจ้งให้ทราบว่าในความเห็นของไทย หลักการดังกล่าวหมายความว่าทั้งสองฝ่ายจะยึดถือตามความตกลงและการปักปันเขตแดนในอดีตซึ่งเป็นที่ยอมรับร่วมกันมาเป็นเวลาช้านาน โดยจะไม่เรียกร้องสิ่งที่ไม่ใช่ของตน โดยขอบคุณภูมิปัญญา ขณะเดียวกันก็จะปักปรกษาสิ่งที่เป็นของตน ไทยได้ยืนยันด้วยว่าปัญหานี้ไม่มี overlapping claim เพราะข้อเรียกร้องของมาเลเซียไม่มีพื้นฐานทางกฎหมายสนับสนุน (ไทยมีความเห็นว่าเขตแดนบริเวณนี้มีการปักปันเขตแดนแล้วจึงไม่มี overlapping claim ซึ่งไม่เหมือนเขตทางทะเลที่แตกต่างประเทศต่างประกาศอ้างเขตทางทะเลของตน จึงเกิดกรณี overlapping claim กันได้) สำหรับข้อเสนอให้แบ่งครึ่งพื้นที่ดังกล่าวที่นั้น ไทยไม่อาจยอมรับได้ เพราะมีข้อจำกัดทางกฎหมายไทยโดยเฉพาะอย่างยิ่งกฎหมายรัฐธรรมนูญ อย่างไรก็ต้องรับมือที่จะพิจารณาข้อเสนออื่นใดของมาเลเซียที่มีพื้นฐานทางกฎหมายสนับสนุน ซึ่งมาเลเซียได้แจ้งว่าจะนำเรื่องนี้ไปรายงานต่อนายกรัฐมนตรีมาเลเซียเพื่อขอรับนิยามในการดำเนินการต่อไป

ปลัดกระทรวงการต่างประเทศทั้งสองฝ่ายได้มีการเจรจาร่วมกันหลายครั้ง โดยมาเลเซียเสนอวิธีการแก้ไขปัญหาที่จะไม่ทำให้ฝ่ายหนึ่งฝ่ายใดได้เปรียบหรือเสียเปรียบซึ่งกันและกัน โดยการแบ่ง

พื้นที่ที่อ้างสิทธิ์เหลือมล้ากันให้ทั้งสองฝ่ายเท่า ๆ กัน (50 : 50) หรือจะเซยพื้นที่ในส่วนอื่นของไทยให้แก่มาเลเซีย ลักษณะเดียวกับที่ได้ดำเนินการแก้ไขปัญหาการรุกล้ำดินแคนซึ่งกันและกันบริเวณป่าดังเบชาร์ซึ่งอยู่ในอำเภอสะเดา จังหวัดสงขลา แต่ไทยยังไม่ยอมรับข้อเสนอของมาเลเซีย

สถานะสุดท้าย จากเท่าที่พอทราบข้อมูลอย่างไม่เป็นทางการ ในการหารือแบบ four eyes ระหว่างนายกรัฐมนตรีของทั้งสองฝ่ายตกลงกันที่จะปล่อยเรื่องนี้ไปก่อน โดยยังไม่มีการแก้ไข โดยใช้สำนวนภาษาอังกฤษว่า “Carbon Sink Approach” (ข้อมูลเมื่อเดือนตุลาคม พ.ศ.2547)

2. ปัญหา No Man's Land อำเภอสะเดา จังหวัดสงขลา

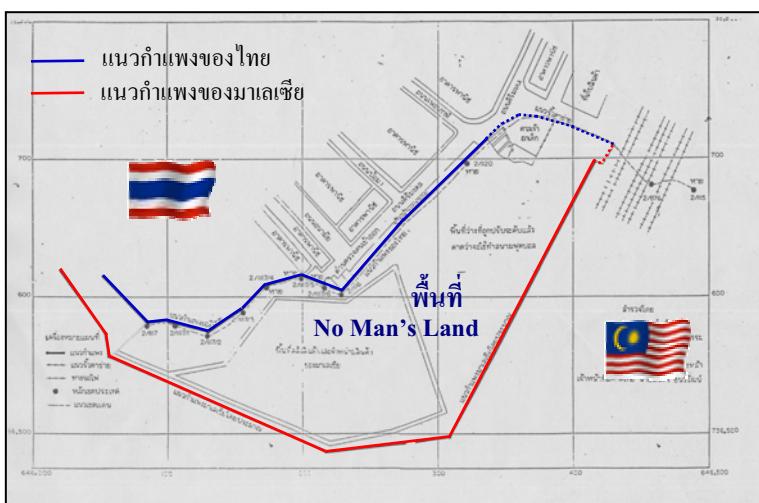
2.1 ปัญหา

ภาพที่ 40 บริเวณซ่องว่างระหว่างรัฐไทย – มาเลเซีย ในอดีต

บริเวณนี้ไปตามสันปันน้ำของทิวเขาสันกาลากีรี

2.2.2 แผนที่กองข้าหลวงปักปืนเขตแดน (Anglo Siamese Boundary Commission) ค.ศ. 1912 มาตราส่วน 1/250,000 แผนที่นี้แสดงเส้นเขตแดนไปตามสันปันน้ำ

ภาพที่ 41 แผนผังแสดงพื้นที่ No Man's Land

ไทยและมาเลเซียสร้างรั้วและแนวกำแพงนานกันไปตามแนวพรมแดนเกิดเป็นช่องว่างระหว่างกำแพงก่อให้เกิดปัญหาอาเสพติด สิ่งผิดกฎหมายข้ามแดน และอื่น ๆ รวมทั้งสร้างความสับสนระหว่างรายฎรั้วสองฝ่าย (ที่มา : เอกสารกรมแผนที่ทหารกระทรวงกลาโหม)

2.2 หลักฐานการปักปืนเขตแดน

2.2.1 สัญญาติดท้ายหนังสือสัญญาลงวันที่ 10 มีนาคม ค.ศ.1909 ระบุให้เขตแดน

2.3 ภูมิหลังของปัญหา

สภาพแนวพรมแดนระหว่างไทยกับมาเลเซียบริเวณด้านป่าดังเบชาร์ อำเภอสะเดา จังหวัดสงขลา มีลักษณะเป็นพื้นที่ค่อนข้างราบ สภาพภูมิประเทศได้ถูกปรับพื้นที่เพื่อก่อสร้างที่พักอาศัย อาคารร้านค้า และสิ่งก่อสร้างอื่น ๆ เป็นจำนวนมากในฝั่งมาเลเซียมีตลาดขายสินค้าปลอด

ภายขานาดใหญ่ ฝั่งไทยมีการสร้างตลาดตามแนวพรมแดนอยู่ใกล้กับตลาดป่าดังเบชาร์ของมาเลเซียเพื่อซื้อสินค้าจากมาเลเซียมากมาย และขายสินค้าเครื่องอุปโภคของไทยให้กับชาวมาเลเซีย นอกจากนี้ยังมีขบวนการขนสินค้าหนีภาษีผ่านบริเวณนี้ จากชุมชนเล็ก ๆ ในอดีตได้กลายเป็นตลาดขนาดใหญ่ เติบโตด้วยอาชาร พาลิชย์และอาคารที่พักอาศัย มีการปรับพื้นที่บริเวณแนวพรมแดนโดยไม่คำนึงถึงการทำลายสภาพสันปันน้ำ ที่ใช้เป็นเส้นเขตแดน ทำให้ลักษณะภูมิประเทศเปลี่ยนแปลงไปจนไม่มีสภาพแนวสันปันน้ำเดิมปรากฏอยู่ เกิดปัญหาการก่อสร้างสิ่งปลูกสร้างรุกล้ำดินแดน โดยเฉพาะไทยได้ก่อสร้างรุกล้ำเข้าไปในประเทศไทย เนื่องจากความไม่สงบทางการเมือง บริเวณศาลาเจ้าศอกเต็ก เป็นต้น

พื้นที่ No Man's Land เป็นพื้นที่ว่างอยู่ระหว่างตลาดไทยกับสถานีรถไฟป่าดังเบชาร์และตลาดป่าดังเบชาร์ของมาเลเซีย มีพื้นที่ประมาณ 90 ไร่ มาเลเซียได้สร้างกำแพงคอนกรีตเสริมเหล็กกันเป็นแนวในลักษณะถอยร่นเข้าไปในเขตมาเลเซียจากแนวชายแดนประมาณ 80 – 100 เมตร จึงทำให้เกิดพื้นที่ว่างและมีชาวไทยซึ่งส่วนใหญ่มาจากจังหวัดปัตตานีและสงขลาเข้าไปอยู่อาศัย วางแผนโดยค้ายา

การสร้างกำแพงของมาเลเซียเป็นช่องว่างดังกล่าวทำให้มีปัญหาว่าฝ่ายใดเป็นเจ้าของพื้นที่ No Man's Land ทั้งสองฝ่ายไม่มีการชี้ชัดว่าดินแดนดังกล่าวเป็นของไทยหรือมาเลเซีย จึงยังไม่มีกฎหมายของประเทศได้เข้าคุ้มครอง ทำให้รายถูรในพื้นที่เกิดความสับสน โดยเข้าใจว่าพื้นที่นั้นเป็นพื้นที่ที่ไม่มีฝ่ายใดเป็นเจ้าของ นอกจากนี้ในบริเวณดังกล่าวมีการกระทำการลักลอบขนสินค้าหลบหนีภาษี เช่น เป็นแหล่งค้ายาเสพติด การเล่นการพนัน ปั่นจักรยาน ฯลฯ และเป็นแหล่งซุกซ่อนอาชญากรรม รวมทั้งเป็นแหล่งซุกซ่อนอาชญากรรม ฯลฯ

เมื่อปี พ.ศ.2527 ไทยได้ก่อสร้างกำแพงรวมทั้งรั้วตาข่ายและเครื่องกีดขวางตามแนวชายแดนตรงข้ามกับกำแพงของมาเลเซียเพื่อบังกับการขนของหลบหนีเข้าประเทศ และมีช่องทางเล็ก ๆ ซึ่งเรียกว่าช่องขาว – แดง เป็นช่องทางเดินเท้าเข้า-ออกพื้นที่ No Man's Land โดยมีเจ้าหน้าที่ศุลกากรปฏิบัติงานอยู่ประจำ แต่ไม่มีเจ้าหน้าที่ตรวจคนเข้าเมือง เพราะไม่ได้เป็นเส้นทางเข้า-ออกระหว่างประเทศ ที่ถูกต้องตามกฎหมาย รายถูรในพื้นที่จึงได้ทำการลักลอบขนสินค้าหลบหนีภาษี เช่น ปาล์มน้ำมัน ยาเสพติด และของผิดกฎหมายอื่น ๆ จากพื้นที่ No Man's Land ส่งเข้ามาในไทยโดยผ่านช่องทางขาว – แดง เป็นจำนวนมาก ก่อให้เกิดปัญหาการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ในบริเวณดังกล่าว เจ้าหน้าที่ศุลกากรประจำช่องขาว – แดง เคยໄลติดตามจับกุมผู้ลักลอบขนสินค้าหลบหนีภาษีเข้าไปในบริเวณ No Man's Land แต่ถูกเจ้าหน้าที่ตำรวจมาเลเซียซึ่งประจำการอยู่ในพื้นที่ No Man's Land เข้าขัดขวางเจ้าหน้าที่ของไทย ดังนั้น เพื่อเป็นการปราบปรามและป้องกันปัญหาต่าง ๆ ดังกล่าว จังหวัดสงขลาจึงได้กำหนดมาตรการและกำหนดหลักการควบคุมทั้งสินค้าและการเข้าออกของบุคคลให้ถูกต้องโดยกำหนดเวลาเปิด – ปิด ช่องผ่านแดนขาว – แดง แต่การเปิด – ปิดตามเวลาดังกล่าวไม่สามารถดำเนินการได้ เนื่องจากได้รับการคัดค้านจากรายถูรที่ประกอบอาชีพ และมีผลประโยชน์กับการประกอบอาชีพอยู่ในบริเวณนี้

ต่อมาในเดือนเมษายน พ.ศ.2530 มาเลเซียได้เข้ามารือดอนอาคารบ้านเรือนและลิงปลูกสร้างในพื้นที่ดังกล่าว และได้สร้างอาคารห้องแคล้วชั้นเดียวสำหรับประกอบการค้าและที่อยู่อาศัย โดยให้คนไทยที่อาศัยอยู่เดินมีสิทธิ์ที่จะเช่าอยู่อาศัยต่อไปได้

2.4 การดำเนินการแก้ไขปัญหา

เพื่อแก้ปัญหาต่าง ๆ ในพื้นที่ No Man's Land ซึ่งเกิดขึ้นมาเป็นเวลานานกว่า 20 ปี นายกรัฐมนตรีของทั้งสองประเทศจึงได้ประชุมร่วมกันเมื่อวันที่ 22 เมษายน พ.ศ.2541 ตกลงให้ทั้งสองฝ่ายทำการย้ายลิงปลูกสร้าง และอพยพรายภูรของแต่ละฝ่ายออกไปจากพื้นที่ No Man's Land รวมทั้งให้ทำการ

รูปที่ 42 รั้วเดียวที่สร้างเสร็จสมบูรณ์แล้ว

ก่อสร้างรั้วเป็นรั้วเดี่ยววนแนวสันปันน้ำที่เป็นเส้นเขตแดน เป็นระยะทางประมาณ 5.3 กิโลเมตร พลพัฒนาที่ 4 ของไทยรับผิดชอบสร้างรั้วยาว 2.58 กิโลเมตร ตั้งแต่หลักเขตแดนที่ 13/16 ถึงหลักเขตแดนที่ 2/1115 มาเลเซียรับผิดชอบ 2.72 กิโลเมตร ตั้งแต่หลักเขตแดนที่ 2/1115 ถึงหลักเขตแดนที่ 15 C เริ่มดำเนินการประมาณกลางเดือน พฤษภาคม พ.ศ.2544 ขณะนี้ดำเนินการเสร็จเรียบร้อยแล้ว

สรุปรูปแบบและลักษณะของปัญหาเขตแดน

จากการศึกษาปัญหาเขตแดนต่าง ๆ ที่กล่าวมาแล้วในแต่ละด้าน รวมทั้งในฐานะที่เคยมีประสบการณ์ในการปฏิบัติงานด้านสำรวจและปักปืนเขตแดนร่วมกับประเทศไทยเพื่อบ้านมากกว่า 10 ปี และได้มีส่วนร่วมรับผิดชอบในเรื่องงานเขตแดน ทั้งในการประชุม การเจรจาแก้ไขปัญหาเขตแดนระหว่างประเทศไทยทั้งสี่ด้าน รวมทั้งได้ศึกษาค้นคว้าเพิ่มเติมเรื่องเขตแดนในประเด็นต่าง ๆ ทำให้พอทราบถึงสาเหตุของปัญหาในแต่ละด้าน และพบว่ารูปแบบและลักษณะพื้นฐานของปัญหาส่วนใหญ่ที่สำคัญมีลักษณะคล้ายคลึงกัน โดยสังเขป ทั้งสี่ด้าน ซึ่งสามารถแบ่งออกได้เป็นกลุ่มปัญหาได้ 4 ประเภท ดังนี้

ปัญหาการดัดแปลงสภาพภูมิประเทศบริเวณชายแดน

ปัญหาลักษณะนี้โดยส่วนใหญ่จะเกิดจากการเข้ามาพัฒนาพื้นที่ของรายภูรและส่วนราชการที่รับผิดชอบตามแนวชายแดนของทั้งไทยและประเทศเพื่อนบ้านให้เป็นแหล่งการค้า และเป็นพื้นที่อุตสาหกรรม หรือมีการเปิดช่องทางผ่านแดน ในกรณีที่เป็นเขตแดนทางบก สภาพภูมิประเทศมักถูกดัดแปลงในบริเวณช่องทางผ่านแดนเพื่อทำถนน และมีการก่อสร้างที่อยู่อาศัย หรืออาคารร้านค้าของรายภูร ในบริเวณแนวพรมแดน ทำให้สันปันน้ำที่ใช้เป็นเส้นกั้นพรมแดนในภูมิประเทศถูกทำลาย และเปลี่ยนแปลงไปจนทำให้ไม่สามารถหาแนวสันปันน้ำดั้งเดิมได้ เช่น ในบางครั้งรายภูรของแต่ละฝ่ายมีการปลูกสร้างอาคารถาวรและบุกรุกเข้าไปทำกินในเขตของอีกประเทศหนึ่งจนกลายเป็นปัญหาการรุกค้าดินแดน สำหรับเขตแดนทางน้ำจะเกิดจากการทำให้สภาพลำน้ำ/และคลื่นที่ใช้เป็นเขตแดนเปลี่ยนแปลงไป ดังเช่น การถอนต้นเพื่อพัฒนาพื้นที่ตามแนวลำน้ำเพื่อก่อสร้างอาคารหรือสะพาน เป็นต้น ปัญหาถุ่มน้ำในแต่ละด้านเท่าที่ตรวจสอบพบจนถึงขณะนี้ (เฉพาะกรณีดัดแปลงสภาพภูมิประเทศ) มีดังนี้

1. ด้านกัมพูชา มีจำนวนทั้งสิ้น 6 ปัญหา คือ

ปัญหาปราสาทเขาพระวิหาร อำเภอ กันทรลักษณ์ จังหวัดศรีสะเกษ

ปัญหาช่องตาแฉ่ อำเภอ กันทรลักษณ์ จังหวัดศรีสะเกษ

ปัญหาช่องสะจำ – จวน อำเภอภูสิงห์ จังหวัดศรีสะเกษ

ปัญหาคลองลึก อำเภออรัญประเทศ จังหวัดสระแก้ว

ปัญหาน้ำหนอนงาน กิ่งอำเภอโකสูง จังหวัดสระแก้ว

ปัญหาการก่อสร้างเสาส่งกระแสไฟฟ้าแรงสูงข้ามแดน ไทย – กัมพูชา บริเวณจังหวัดสระแก้ว

2. ด้านลาว มีจำนวนทั้งสิ้น 7 ปัญหา คือ

ปัญหาช่องทางห้วยสะแตง อำเภอทุ่งช้าง จังหวัดน่าน

ปัญหาช่องทางห้วยโกั่น-เมืองเงิน อำเภอเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดน่าน

ปัญหาช่องทางภูดู่ อำเภอบ้านโโคก จังหวัดอุตรดิตถ์

ปัญหาช่องทางห้วยต่าง-ปางฝ้าย อำเภอบ้านโโคก จังหวัดอุตรดิตถ์

ปัญหาช่องทางห้วยพร้าว-หนองประจีด อำเภอโนนป่าดด จังหวัดอุตรดิตถ์

ปัญหาช่องพอก อำเภอสิรินธร จังหวัดอุบลราชธานี

ปัญหาช่องเม็ก-วังเต่า อำเภอสิรินธร จังหวัดอุบลราชธานี

3. ด้านพม่า มีจำนวนทั้งสิ้น 16 ปัญหา คือ

ปัญหาช่องห้วยน้ำริน อำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงราย

ปัญหาดอยช้างมูน อำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงราย

ปัญหาคนตัดสันปันน้ำบริเวณพื้นที่ อำเภอแม่ฟ้าหลวง – อำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงราย
ปัญหาซ่องทางสันต้นดู่ อำเภอแม่อาย จังหวัดเชียงใหม่
ปัญหาดอยหมากกลาง – บ้านพาหลวง อำเภอแม่อาย จังหวัดเชียงใหม่
ปัญหาการตั้งฐานปฏิบัติการ (กองกำลังว้าเด้ง) อำเภอแม่อาย จังหวัดเชียงใหม่
ปัญหาดอยหลักแต่ง อำเภอเวียงแหง จังหวัดเชียงใหม่
ปัญหาน้ำน้ำไม้ลัน อำเภอปางมะผ้า จังหวัดแม่ฮ่องสอน
ปัญหาหลักเขตแดนที่ 3 อำเภอแม่สะเรียง จังหวัดแม่ฮ่องสอน
ปัญหาหลักเขตแดนที่ 4 ถูกเคลื่อนย้ายบริเวณซ่องทางห้วยตันนุ่น อำเภอขุนยวม จังหวัดแม่ฮ่องสอน

ปัญหาการขุดร่องน้ำให้สะพานมิตรภาพไทย – พม่า อำเภอแม่สอด จังหวัดตาก

ปัญหาการตามดินเพื่อก่อสร้างติง อำเภอแม่สอด จังหวัดตาก

ปัญหาการเรื่อนต่อหอ ก้าวใหญ่ – พม่า อำเภอทองผาภูมิ จังหวัดกาญจนบุรี

ปัญหาซ่องทางห้วยโอมบึงบริเวณบ้านบ้องตึบัน อำเภอไทรโยค จังหวัดกาญจนบุรี

ปัญหาเจดีย์และพระพุทธชรุป อำเภอสวนผึ้ง จังหวัดราชบุรี

ปัญหาซ่องทางชี้ อำเภอบางสะพาน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์

4. ด้านมนเเลเชีย ไม่มี

ปัญหาสภาพภูมิประเทศจริงไม่สอดคล้องกับหลักฐานทางกฎหมายในอดีต

ปัญหาลักษณะนี้เกิดจากการนำหลักฐานในอดีตซึ่งจัดทำขึ้นระหว่างสยามกับอังกฤษและฝรั่งเศส ดังเช่น แผนที่คณะกรรมการปักปันเขตแดนที่มีมาตราส่วนเล็ก บัญชีที่หมายพิกัด หรือบันทึกว่า (Procès Verbaux) ที่แสดงที่ตั้งของหลักเขตแดนโดยไม่มีการระบุค่าพิกัดของแต่ละหลักนาใช้กำหนดเขตแดนในภูมิประเทศ โดยปรากฏว่าแนวสันปันน้ำซึ่งใช้เป็นเส้นเขตแดนในภูมิประเทศจริงมีความแตกต่างกันกับตำแหน่งที่แสดงไว้ในหลักฐานแผนที่ปักปันฯ หรือบันทึกว่าฯ อาทิเช่น เส้นเขตแดนที่ปรากฏบนแผนที่ปักปันฯ ลากผ่านยอดเขา แต่สันปันน้ำในภูมิประเทศจริงกลับไม่ผ่านยอดเขา โดยแนวสันปันน้ำอยู่ลึกเข้าไปในดินแดนของฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง เป็นต้น ปัญหากลุ่มนี้ในแต่ละด้านเท่าที่ตรวจสอบพบจะถือเป็นภัยคุกคาม

1. ด้านกัมพูชา มีเพียงปัญหาเดียว คือ ปัญหาหลักเขตแดนที่ 73 อำเภอคลองใหญ่ จังหวัดตราด

2. ด้านลาว มีจำนวนทั้งสิ้น 7 ปัญหา คือ

ปัญหาดอยกิ่ว ก่อ อำเภอสองแคร จังหวัดน่าน

ปัญหาภูสามเส้า อำเภอทุ่งช้าง จังหวัดน่าน

ปัญหาภูจันดง อำเภอบุบ片区 จังหวัดอุบลราชธานี

ปัญหาภูมิแคนเมือง อำเภอบุณฑริก จังหวัดอุบลราชธานี

ปัญหาภูมิเคตโน อำเภอจะหลวย จังหวัดอุบลราชธานี

ปัญหาภูมิป่าไร่ – ภูสาน อำเภอสิรินธร จังหวัดอุบลราชธานี

ปัญหาภูมิค่าง อำเภอสิรินธร จังหวัดอุบลราชธานี

3. ด้านพม่า มีจำนวนทั้งสิ้น 4 ปัญหา คือ

ปัญหาภูมิต่องนาโภง อำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงราย

ปัญหาดอยลาง – ดอยหัวยะ อำเภอแม่อาย จังหวัดเชียงใหม่

ปัญหาดอยกิ่วพาวอก (บ้านอรุโณทัย) อำเภอเชียงดาว จังหวัดเชียงใหม่

ปัญหาด่านเจดีย์สามองค์ อำเภอสังขละบุรี จังหวัดกาญจนบุรี

4. ด้านนาเลเชี่ย ไม่มี

ปัญหารการอ้างแนวสันปันน้ำในภูมิประเทศต่างแนวกัน

ปัญหาในกลุ่มนี้ หมายถึง การที่แต่ละฝ่ายอ้างแนวเส้นเขตแดนผ่านสันปันน้ำในภูมิประเทศ คละแนวกัน อันมีสาเหตุมาจากการที่แต่ละฝ่ายวิเคราะห์จากเส้นเขตแดนที่ปรากฏในหลักฐานทางกฎหมาย ในอดีต ดังเช่น แผนที่คณะกรรมการปักปันฯ หรือบันทึกว่าจ้า ผ่านภูมิประเทศต่างกัน ประกอบกันในบาง กรณีบริเวณที่พิจารณาแล้วมีการตัดแปลงสภาพภูมิประเทศจากการกระทำการของทั้งสองฝ่าย ทำให้การแก้ปัญหามี ความซับซ้อนมากยิ่งขึ้น ปัญหาภูมิปันน้ำมีเฉพาะด้านล่างเพียงด้านเดียว มีจำนวนทั้งสิ้น 2 ปัญหา คือ

ปัญหาสามหมู่บ้าน อำเภอบ้านโถก จังหวัดอุตรดิตถ์

ปัญหาบ้านทุ่งหนองบัว อำเภอสิรินธร จ.อุบลราชธานี

ปัญหาอื่น ๆ

เป็นปัญหาที่ไม่เข้าทั้ง 3 ประเภทที่กล่าวมาแล้ว บางกลุ่มเป็นปัญหามวลชนซึ่งเกิดจากรายภูริ ใน พื้นที่ช้ายแดนคัดค้านการจัดทำหลักเขตแดนตามบริเวณแนวชายแดนอันเกิดจากความรู้สึกห่วงเห็นแผ่นดิน ว่า

1

การจัดทำหลักเขตแดนอาจทำให้ไทยเสียเปรียบ เนื่องจากแนวเขตแดนที่เข้าหน้าที่สำรวจฯ กำหนดตาม หลักฐานทางกฎหมายของทั้งสองฝ่ายในอดีต ไม่ตรงกับหลักฐานและความเชื่อถือของรายภูริ ในอดีต จึงไม่เห็นด้วยที่จะให้มีการกำหนดแนวเขตแดน และไม่ยอมให้มีการสร้างหลักเขตแดนในบริเวณนั้น ทำให้ การสำรวจและจัดทำหลักเขตแดนในบริเวณที่กำลังดำเนินการอยู่หยุดชะงักลง

นอกจากนี้บางปัญหาเป็นปัญหาลักษณะภูมิประเทศยากแก่การพิสูจน์ทราบหาแนวสันปันน้ำ ที่ถูกต้อง เช่น พื้นที่ที่เป็นหน้าผาสูงชัน เป็นพลาญหิน มีแนวสันปันน้ำที่ไม่ชัดเจนหรือแยกออกเป็นสองแนว

ทำให้ยากต่อการกำหนดที่ตั้งหลักเขตแดน ปัญหาแม่น้ำเปลี่ยนทางเดิน หรือปัญหาแต่ละฝ่ายอ้างแนวเส้นเขตแดน ต่างกันอันเนื่องมาจากทั้งสองฝ่ายยึดถือแผนที่คนละฉบับจนบางปัญหาทำให้กำลังของแต่ละฝ่ายต้องเผชิญหน้ากันในพื้นที่ เป็นต้น ปัญหาลุ่มน้ำในแต่ละด้านมีดังนี้

1. ด้านกัมพูชา มีจำนวนทั้งสิ้น 3 ปัญหา คือ

ปัญหาปราสาทตาเมือนธม กิ่งอำเภอพนมคงรักษ์ จังหวัดสุรินทร์

ปัญหาปราสาทโคนตวลด อำเภอกันทรลักษณ์ จังหวัดศรีสะเกษ

ปัญหาเขาตาซึอก อำเภอคลองหาด จังหวัดสระแก้ว

2. ด้านลาว มีจำนวนทั้งสิ้น 7 ปัญหา คือ

ปัญหาริเวณแ嘎่งผาได อำเภอเวียงแก่น จังหวัดเชียงราย

ปัญหาหลัก 2-07, 08, 09 (พานม่น ภูชี้ฟ้า) อำเภอเทิง จังหวัดเชียงราย

ปัญหาหลักเขตแดนที่ 2-08 อำเภอเทิง จังหวัดเชียงราย

ปัญหาหลักเขตแดนที่ 2-24 อำเภอเชียงคำ จังหวัดเชียงราย

ปัญหาริเวณต้นน้ำหือง (บ้านร่มเกล้า) อำเภอชาติยะราษฎร์ จังหวัดพิษณุโลก

ปัญหาหัวยดอน อำเภอโขงเจียม จังหวัดอุบลราชธานี

ปัญหาหลักเขตแดนที่ 15-37 (ภูโจี้ โภ়ে) อำเภอสูรินทร์ จังหวัดอุบลราชธานี

ปัญหาหลักเขตแดนที่ 15-39 อำเภอบุณฑริก จังหวัดอุบลราชธานี

3. ด้านพม่า มีจำนวนทั้งสิ้น 12 ปัญหา คือ

ปัญหาอนุสาวรีย์พม่า อำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงราย

ปัญหัวดฟ้าเวียงอินทร์ อำเภอเวียงแหง จังหวัดเชียงใหม่

ปัญหัวดพระธาตุโคกช้างเพือก อำเภอแม่สอด จังหวัดตาก

ปัญหาน้ำแม่โขงแก่น อำเภอแม่สอด จังหวัดตาก

ปัญหาน้ำแม่โขงแก่น 1 อำเภอแม่สอด จังหวัดตาก

ปัญหาน้ำแม่โขงแก่น 2 อำเภอแม่สอด จังหวัดตาก

ปัญหาทหารพม่าลำเขตแดน ไทยบริเวณช่องทางบ่อแร่ อำเภออุ้มพาง จังหวัดตาก

ปัญหาการปักป้ายและลงชาติลำเขตแดน อำเภอด่านมะขามเตี้ย จังหวัดกาญจนบุรี

ปัญหาช่องทางหนองบอน อำเภอบางสะพาน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์

ปัญหาช่องทางด่านสิงขร อำเภอมีอง จังหวัดประจวบคีรีขันธ์

ปัญหาเกาะกลางแม่น้ำกระนุรี (เกาะตาขี้ม) อำเภอกระนุรี จังหวัดะรนอง

ปัญหาเกาะ 3 เกาะ อำเภอมีอง จังหวัดะรนอง

4. ด้านมาเลเซีย มีพี่ยงปัญหาเดียวคือปัญหาหลักเขตแดนที่ 69–72 อำเภอสุคิริน จังหวัดนราธิวาส ปัญหาเขตแดนไทยกับประเทศไทยเพื่อนบ้านยังคงเป็นประเด็นและมีปัญหาต่อไปอีกยาวนาน จนกว่าปัญหากองค้างต่าง ๆ จะได้แก้ไขให้แล้วเสร็จ ซึ่งคงไม่ใช่เรื่องง่ายนัก บางปัญหา อาทิ เช่น ปัญหาน้ำริเวณปราสาทพระวิหารด้านก้มพูชา ปัญหาน้ำหนั่นรั่มนเกล้าด้านล่างปัญหาเจดีย์สามองค์ด้านพม่า และปัญหาหลักเขตแดนที่ 69 – 72 ด้านมาเลเซียอาจถูกขยายขึ้นสู่เวทีศาลยุติธรรมระหว่างประเทศในอนาคตเมื่อทั้งสองฝ่ายไม่สามารถหาทางออกหรือหาข้อยุติที่ดีร่วมกันได้

บทที่ 4

การแก้ไขปัญหาเบตแคน

ทำไม่ได้ก็ต้องทำให้ไทยเลี้ยงเบร์ยน

โดยเหตุในข้อเท็จจริงทางประวัติศาสตร์ของการทำสัญญากำหนดเขตแดนระหว่างไทยกับประเทศเพื่อนบ้านซึ่งมีขึ้นจำนวนหลายฉบับนั้น ถ้าจะพิจารณาให้ลึกซึ้งลงไปถึงเบื้องหลังแห่งการทำความตกลงเพื่อให้ได้มาซึ่งหนังสือสัญญาทุกฉบับที่มีผลต่อการทำหนดแนวพรอมแคนของไทยกับประเทศเพื่อนบ้านแล้ว ก็คงไม่มีผู้ใดกล้าปฏิเสธว่ามิได้มีการใช้อิทธิพลบังคับให้ประเทศไทยต้องยอมทำความตกลงด้วยทุกครั้งไปไม่ว่าจะโดยทางตรงหรือทางอ้อมก็ตาม โดยข้อเท็จจริงดังกล่าวก่อให้เกิดประเด็นปัญหาทางกฎหมายว่าประเทศไทยจะอาศัยอ้างเหตุดังกล่าวมากยิ่งก็หรือถอนตัวจากสนธิสัญญาที่เกิดจากการใช้อิทธิพลบังคับนั้นได้หรือไม่ เนื่องจากการทำความตกลงดังกล่าวนั้นได้กระทำขึ้นบนพื้นฐานแห่งความเอร็ดเออบริยและ การใช้อิทธิพลในทางการเมืองและการทหาร อันเป็นปัจจัยที่นำมาซึ่งความอยุติธรรมที่ฝ่ายหนึ่งได้รับตามข้อตกลงนั้น ๆ ถึงแม้กฎหมายที่อันเป็นหลักกฎหมายของกฎหมายระหว่างประเทศจะยืนยันถึงการเคารพในความผูกพันของหนังสือสัญญากำหนดแนวพรอมแคนจากการทำความตกลงระหว่างประเทศนั้นก็น่าจะนำส่วนที่เกี่ยวกับความตกลงมหาวิเคราะห์และวิจารณ์ได้ว่ายังคงมีผลผูกพันจริงหรือไม่

ในความเป็นจริงแล้วการยกสัญญาเกี่ยวกับเขตแดนไม่สามารถดำเนินการได้โดยลำพังแม้ว่าการทำความตกลงดังกล่าวจะเป็นการทำในลักษณะบังคับก็ตาม เนื่องจากการทำสนธิสัญญากำหนดเขตแดนระหว่างรัฐต่าง ๆ ตามหลักกฎหมายระหว่างประเทศนั้น นอกจากจะก่อให้เกิดพันธกรณีทางกฎหมายระหว่างรัฐให้ปรากฏเป็นลายลักษณ์อักษรแล้ว สนธิสัญญานอกเขตแดนดังกล่าวซึ่งเป็นหนังสือสัญญาที่มีลักษณะพิเศษเฉพาะตัว ก่อให้เกิดผลผูกพันที่มีลักษณะสาธาร มีความแน่นอนและตายตัวเหนือคืนเดือนนั้น เพื่อให้รู้สึกชอบเขตที่แน่ชัดในการใช้อำนาจอธิปไตยของประเทศไทยเพื่อป้องกันมิให้มีการใช้กำลังรุกรานคืนเดือนของประเทศอื่น และเพื่อการพิทักษ์รักษาไว้ซึ่งสันติภาพและความมั่นคงระหว่างประเทศ แม้ว่าภายหลังต่อมาจะเกิดการเปลี่ยนแปลงเกี่ยวกับสภาพของรัฐ เช่น การสืบทอดธิรัฐของรัฐอันเนื่องจากการได้รับเอกสารช หรือเกิดรัฐใหม่ขึ้นก็ตาม โดยให้ประเทศไทยคู่สัญญาต้องยึดถือและปฏิบัติตามด้วยกันกว่าจะได้มีการทำความตกลงและแก้ไขกันใหม่ ขณะเดียวกันประเทศไทยได้ให้การเคารพต่อพันธกรณีตามความตกลงกำหนดเขตแดนดังกล่าว และยึดถือเส้นเขตแดนระหว่างกันให้เป็นไปตามที่ได้สำรวจและปักปันกันไว้แล้วในอดีตมาโดยตลอด (ที่มา : เอกสารกรมสนธิสัญญาและกฎหมาย กระทรวงการต่างประเทศ)

นโยบายของไทยในเรื่องเขตแดน

ในปัจจุบันประเทศไทยถือว่านโยบายเรื่องเขตแดนเป็นนโยบายเร่งด่วนที่จะดำเนินการร่วมกับประเทศเพื่อนบ้านเพื่อให้ได้มาซึ่งเส้นเขตแดนที่ชัดเจนแน่นอน และเพื่อมิให้ปัญหาเขตแดนลูกคามเป็นปัญหานโยบายเมืองอันอาจกระทำความสัมพันธ์ในกรอบกว้างระหว่างกันจึงมีนโยบายที่จะดำเนินการแก้ไขปัญหาอย่างเป็นเอกเทศ โดยสภาพความมั่นคงแห่งชาติได้กำหนดนโยบายหลักเพื่อให้เป็นกรอบในการแก้ไขปัญหาเขตแดนระหว่างไทยกับประเทศไทยเพื่อนบ้านทั้งสี่ด้าน โดยให้ส่วนราชการไทยนำไปใช้เป็นแนวทางการปฏิบัติ ระหว่างปี พ.ศ.2542 – 2546 และยังคงยึดถือเป็นแนวทางในการปฏิบัติอยู่จนถึงในปัจจุบัน นโยบายดังกล่าวนี้จะไม่วางหนักไว้แต่ประเด็นเรื่องของความมั่นคงเท่านั้น เนื่องจากจำเป็นจะต้องทราบหนักถึงสัมพันธภาพระหว่างกันทั้งทางด้านการเมือง เศรษฐกิจ และสังคมด้วย โดยรัฐบาลไทยได้จัดตั้งกลไกใน 3 ระดับ คือระดับห้องถิน ระดับภูมิภาค และระดับประเทศ เป็นหลักในการดำเนินการตามนโยบายดังกล่าว โดยพยายามไม่ให้เกิดเป็นปัญหาระบทกับความสัมพันธ์กับประเทศไทยเพื่อนบ้าน และหลีกเลี่ยงการใช้กำลังอาวุธในการแก้ไขปัญหา โดยจะมุ่งเน้นการดำเนินการแก้ไขปัญหาเขตแดนให้เป็นเอกเทศจากปัญหาความสัมพันธ์ด้านอื่นเพื่อมิให้ลูกคามจนเกิดเป็นปัญหาทางด้านการเมืองจนไปกระทบกับความสัมพันธ์โดยรวม โดยจะถือว่าปัญหาระบบทดแทนเป็นเรื่องที่ทั้งสองฝ่ายมีความเห็นแตกต่างกันในเชิงวิชาการ ก่อร้ายในด้านกฎหมาย ด้านเทคนิคการสำรวจ และการจัดทำแผนที่เท่านั้น (พลโทสุรพล ชินะจิตรา 2540, 36)

นโยบายการแก้ไขปัญหาเส้นเขตแดน ได้กำหนดกรอบวัตถุประสงค์เพื่อให้ส่วนราชการนำไปสู่การปฏิบัติมีจำนวนทั้งสิ้น 4 ประการ ดังนี้

วัตถุประสงค์ที่ 1

เพื่อให้การแก้ไขปัญหาเส้นเขตแดนลดลงและลดความเสี่ยงร้ายแรง ให้ลูกคามไทยกับประเทศไทยเพื่อนบ้านได้ลุล่วงไปโดยความเรียบร้อยและโดยยึดหลักผลประโยชน์ร่วม จึงกำหนดนโยบายให้ส่วนราชการปฏิบัติดังนี้

1. รักษาระบบทดแทนของไทยกับประเทศไทยเพื่อนบ้าน เพื่อสร้างบรรยากาศในการเจรจา และเร่งดำเนินการเจรจาแก้ไขปัญหาเส้นเขตแดนตลอดแนวระหว่างไทยกับประเทศไทยเพื่อนบ้าน โดยยึดถือหลักฐานทางกฎหมาย และหลักฐานต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง และจัดลำดับความสำคัญร่วงด่วนของพื้นที่ที่เจรจา

2. ใช้กลไกในระดับห้องถินที่แก้ไขปัญหาในระยะแรก ในกรณีที่ไม่สามารถหาข้อตกลงได้ในระดับห้องถินและมีปัญหาเกี่ยวกับหลักฐานทางกฎหมายและหลักฐานอื่นที่เกี่ยวข้องให้ยกระดับเจรจาเป็นระดับชาติ โดยใช้กลไกร่วมของรัฐที่ได้จัดตั้งขึ้น

3. ศึกษาคืนค่าวาหากลไกที่แก้ไขปัญหาเส้นเขตแดนทั้งในด้านประวัติศาสตร์และทางกฎหมาย รวมทั้งหลักฐานต่างๆ ที่เกี่ยวข้องในเรื่องเขตแดนระหว่างประเทศไทยกับประเทศไทยเพื่อนบ้าน ไว้ล่วงหน้า

4. ศึกษาข้อมูล ผลประโยชน์ และท่าทีของประเทศเพื่อนบ้านต่อเส้นเขตแดนที่สำคัญในพื้นที่ต่าง ๆ รวมทั้งข้อตกลงระหว่างประเทศเพื่อนบ้านกับประเทศไทยอีกด้วย เรื่องเส้นเขตแดน

5. ร่วมมือกับประเทศเพื่อนบ้านในการสำรวจภูมิประเทศจัดทำหลักอ้างอิงเขตแดน ร่วมบำรุงรักษา และบูรณะหลักเขตแดนร่วมกัน

วัตถุประสงค์ที่ 2

เพื่อให้การดำเนินการในเรื่องเส้นเขตแดนมีเอกภาพ และสามารถสร้างผลประโยชน์ของชาติไว้ได้โดยชอบธรรม จึงกำหนดนโยบายให้ส่วนราชการปฏิบัติตามดังนี้

1. กำหนดท่าทีในการเจรจาปัญหาเส้นเขตแดนตลอดแนวระหว่างไทยกับประเทศเพื่อนบ้านให้เป็นไปในแนวทางเดียวกัน

2. ให้ความรู้และความเข้าใจที่ชัดเจนอย่างต่อเนื่องแก่เจ้าหน้าที่และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องและรับผิดชอบเกี่ยวกับเส้นเขตแดน รวมทั้งมีการประเมินความคืบหน้าของสถานการณ์อย่างสม่ำเสมอ

3. ให้ส่วนราชการที่รับผิดชอบเกี่ยวกับเส้นเขตแดนมีความร่วมมือกันอย่างใกล้ชิด และมีเอกภาพเกี่ยวกับการดำเนินงานที่เกี่ยวข้องกับเส้นเขตแดน

วัตถุประสงค์ที่ 3

เพื่อป้องกันรักษาเส้นเขตแดนของไทยและสิทธิประโยชน์ของรายภูริไทยไว้ จึงกำหนดนโยบายให้ส่วนราชการปฏิบัติตามดังนี้

1. ให้มีการสำรวจพื้นที่บริเวณชายแดนที่อาจเกิดการเปลี่ยนแปลงในสภาพภูมิประเทศและส่งผลกระทบต่อเส้นเขตแดน ทั้งจากการเปลี่ยนแปลงจากธรรมชาติ และการดัดแปลงสภาพภูมิประเทศ และหากมีการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิประเทศเกิดขึ้นในส่วนราชการ ในพื้นที่ดำเนินการหารือกับราชการบริหารส่วนกลางก่อน

2. ให้จังหวัดที่มีแม่น้ำเป็นเส้นเขตแดนระหว่างประเทศ โดยความช่วยเหลือสนับสนุนของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทำการศึกษา และตรวจสอบเป็นประจำ รวมทั้งดำเนินการป้องกันการพังทลายของฝั่งและการเปลี่ยนแปลงทางเดินของลำน้ำ

3. รักษาสิทธิประโยชน์อันชอบธรรมของรายภูริไทยในพื้นที่ไว้ในกรณีที่รายภูริได้ทำมาหากินในพื้นที่ที่เป็นปัญหาข้อพิพาท และดำเนินการอย่างเฉียบขาดต่อบุคคลที่แสวงประโยชน์ส่วนตัวที่ก่อให้เกิดข้อพิพาทบริเวณชายแดน

วัตถุประสงค์ที่ 4

เพื่อให้มีการประชาสัมพันธ์ที่เอื้อประโยชน์ต่อการแก้ไขปัญหาเส้นเขตแดนและให้ประชาชนมีความรู้ความเข้าใจและการสนับสนุนการดำเนินการของส่วนราชการ จึงกำหนดนโยบายให้ส่วนราชการปฏิบัติตามดังนี้

- ให้ความรู้ สร้างจิตสำนึกร่วมกันและทำความเข้าใจกับประชาชนให้ทราบนักถึงความสำคัญของหลักเขตแดนให้ความร่วมมือ และสนับสนุนแนวทางในการแก้ไขปัญหาเส้นเขตแดนของทางราชการ
  - ให้มีการกำหนดแนวทางในการดำเนินงานประชาสัมพันธ์และชี้แจงข้อเท็จจริงเกี่ยวกับปัญหาเส้นเขตแดนให้เป็นไปในทิศทางเดียวกัน และไม่เกิดจดอ่อนแก่การแก้ไขปัญหาเส้นเขตแดน

นอกจากนี้คณะกรรมการได้มีมติในเรื่องเกี่ยวกับเขตแดนเมื่อวันที่ 12 ตุลาคม พ.ศ.2542 โดยลงมติว่า “เพื่อมิให้เกิดผลกระทบต่อความสัมพันธ์ระหว่างประเทศและการปฏิบัติภารกิจในการรักษาความมั่นคงตามชายแดน ให้ส่วนราชการที่รับผิดชอบในการก่อสร้างถนนหรือกระทำกิจการใด ๆ ตามบริเวณชายแดนถือเป็นแนวทางปฏิบัติว่า ในโอกาสต่อไปหากจะมีการก่อสร้างถนนหรือกระทำกิจการใด ๆ ตามบริเวณชายแดน ซึ่งอาจจะส่งผลกระทบต่อสันปันน้ำและหลักเขตแดน ให้ส่วนราชการที่รับผิดชอบได้ประสานกับกองบัญชาการทหารสูงสุด โดยกรมแผนที่ทหารและกรมสนธิสัญญาและกฎหมาย กระทรวงการต่างประเทศ เพื่อร่วมกันตรวจสอบข้อมูลให้ชัดเจนก่อนที่จะดำเนินการ ตามที่กระทรวงกลาโหมเสนอเป็นกรณีพิเศษ” (สำนักเลขานุการคณะกรรมการ 2542, 1-2)

คณะกรรมการได้มีมติเพิ่มเติมเมื่อวันที่ 10 พฤษภาคม พ.ศ.2548 เพื่อเป็นการผ่อนปรนให้ส่วนราชการสามารถดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ บริเวณชายแดนได้ กล่าวคือ ให้หน่วยงานของรัฐยังคงปฏิบัติตามมติคณะกรรมการ เมื่อวันที่ 12 ตุลาคม พ.ศ.2542 และมีมติเพิ่มเติมว่า หากพื้นที่ในจุดใดในบริเวณชายแดนที่จำเป็นต้องปรับปรุงพัฒนาให้เหมาะสม และไม่มีประเด็นข้อโต้แย้งที่จะดำเนินการดังกล่าว ให้ผ่อนผันให้ดำเนินการได้ตามความจำเป็นในแต่ละกรณี (สำนักเลขานุการคณะกรรมการ 2548, 1)

กลไกการแก้ไขปัญหาเขตแดน

จากปัญหาเบตเดนตามที่ได้กล่าวมาแล้วในบทที่ 3 รัฐบาลของประเทศไทยและประเทศเพื่อนบ้านชี้งปัจจุบันมีความสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน ได้พยายามที่จะลดหรือขัดปัญหาเบตเดนด้วยการสำรวจและปักปืนเบตเดนร่วมกันให้แนวยเบตเดนมีความชัดเจน ซึ่งในการดำเนินการสำรวจและปักปืนเบตเดนดังกล่าวจำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องการพัฒนาความตกลงที่ทั้งสองฝ่ายกำหนดขึ้นร่วมกันและหลักการที่ถือเป็นเกติกาสาล เนื่องจากประเทศไทยและประเทศเพื่อนบ้านอยู่ในประชาคมโลก นั่นคือ ต้องการสนับสนุนสันติสุขและความตกลงต่าง ๆ ที่เป็นพันธกรณีสืบมา แต่ในการดำเนินการก็มีข้อจำกัดหลายประการที่ทำให้เกิดปัญหา อาทิเช่น ข้อความในสนับสนุนสันติสุขและความสมบูรณ์ แผนที่ปักปืนมีมาตรฐานส่วนเล็กเกินไป สภาพภูมิประเทศเปลี่ยนแปลงไปจากการกระทำของมนุษย์และจากธรรมชาติ และหลักเบตเดนเดิมมีระยะห่าง ชารุด สัญญาณ ถูกทำลาย หรือหายไม่พบ ไม่สามารถกำหนดตำแหน่งที่แน่นอนได้

รัฐบาลไทยได้ตระหนักถึงปัญหาต่าง ๆ ดังกล่าว จึงได้ตั้งกลไกของรัฐในรูปของคณะกรรมการเขตแดนเพื่อการเจรจาและแก้ไขปัญหาเขตแดนกับประเทศไทยเพื่อนบ้านในหลาย ๆ ระดับ ซึ่งประกอบไปด้วยผู้แทนจากส่วนราชการต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องร่วมเป็นคณะกรรมการหรืออนุกรรมการ โดยมีสภาพความมั่นคง

แห่งชาติเป็นหน่วยงานหลักฝ่ายความมั่นคง ทำหน้าที่ควบคุมดูแลการปฏิบัติ โดยจะพิจารณาแก้ไขปัญหาเขตแดนในภาพรวม กำหนดแผนและนโยบายในการเจรจา รวมทั้งความตกลงต่าง ๆ

การพิจารณาแก้ไขปัญหาเขตแดนในภาพรวมของสภาคามมั่นคงแห่งชาติจะมีหน่วยงานให้ข้อมูล หลัก ๆ อยู่ 2 หน่วยงาน คือ กรมสนธิสัญญาและกฎหมาย กระทรวงการต่างประเทศ มีหน้าที่ให้คำปรึกษา และให้ความเห็นในปัญหาทางด้านกฎหมายระหว่างประเทศ และกรมแผนที่ทหาร กระทรวงกลาโหม ซึ่งเป็นหน่วยงานทางด้านเทคนิคทำหน้าที่สำรวจหาแนวเส้นเขตแดนที่ถูกต้องในภูมิประเทศ โดยจะปฏิบัติภัยใต้กรอบการเจรจาของกรมสนธิสัญญาและกฎหมาย และปฏิบัติตามนโยบายของสภาคามมั่นคง แห่งชาติ และหน่วยงานที่สำคัญอีกหน่วยงานหนึ่ง คือ กระทรวงมหาดไทยที่รับผิดชอบและดูแลพื้นที่ที่มีปัญหาเขตแดน

ในส่วนของการแก้ไขปัญหาเขตแดนของไทยได้ยึดถือนโยบายความมั่นคงแห่งชาติในการแก้ไขปัญหาเส้นเขตแดนระหว่างไทยกับประเทศไทยเพื่อนบ้านของสภาคามมั่นคงแห่งชาติซึ่งได้ระบุถึงวัตถุประสงค์ และนโยบายในการแก้ไขปัญหา ให้ส่วนราชการต่าง ๆ ใช้เป็นแนวทางและถือปฏิบัติ โดยนายกรัฐมนตรีได้มอบหมายให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศเป็นผู้รับผิดชอบในการเจรจาทำความตกลงกับประเทศเพื่อนบ้าน โดยสันติวิธี เพื่อให้มีการสำรวจและปักปืนเขตแดนตลอดแนวร่วมกัน ตลอดจนแก้ไขปัญหาเขตแดนที่เกิดขึ้นในระดับนโยบายและกฎหมายระหว่างประเทศ โดยมีกรมแผนที่ทหารเป็นผู้ปฏิบัติทางเทคนิคที่จะกำหนดแนวเขตแดนให้มีความชัดเจนด้วยการก่อสร้างหลักเขตแดน และหาค่าพิกัดของหลักเขตแดนเพื่อทำให้แนวเขตแดนมีความชัดเจน โดยใช้เทคโนโลยีในการสำรวจและปักปืนเขตแดนที่ทันสมัยและเป็นสากลและเป็นที่ยอมรับของทั้งสองฝ่ายมาช่วยในการแก้ไขปัญหา

กลไกในการแก้ไขปัญหาเขตแดนระหว่างประเทศไทยกับประเทศไทยเพื่อนบ้านในแต่ละด้านส่วนใหญ่มีโครงสร้างคล้ายคลึงกัน โดยได้มีการจัดตั้งกลไกในรูปคณะกรรมการที่เกี่ยวข้องกับงานเขตแดนซึ่งอยู่ในความรับผิดชอบของกระทรวงกลาโหม และกระทรวงการต่างประเทศ โดยที่นี่ตรงต่อ นายกรัฐมนตรีซึ่งสามารถแบ่งออกเป็นกลุ่มใหญ่ ๆ ได้ 3 กลุ่ม คือ กลุ่มคณะกรรมการด้านความมั่นคง กลุ่มคณะกรรมการด้านความร่วมมือทั่วไป และกลุ่มคณะกรรมการปักปืนเขตแดน ซึ่งในที่นี้จะยกล่าวถึงเฉพาะกลุ่มคณะกรรมการปักปืนเขตแดนที่มีหน้าที่โดยตรงในการเจรจาและแก้ไขปัญหาเขตแดนเท่านั้น

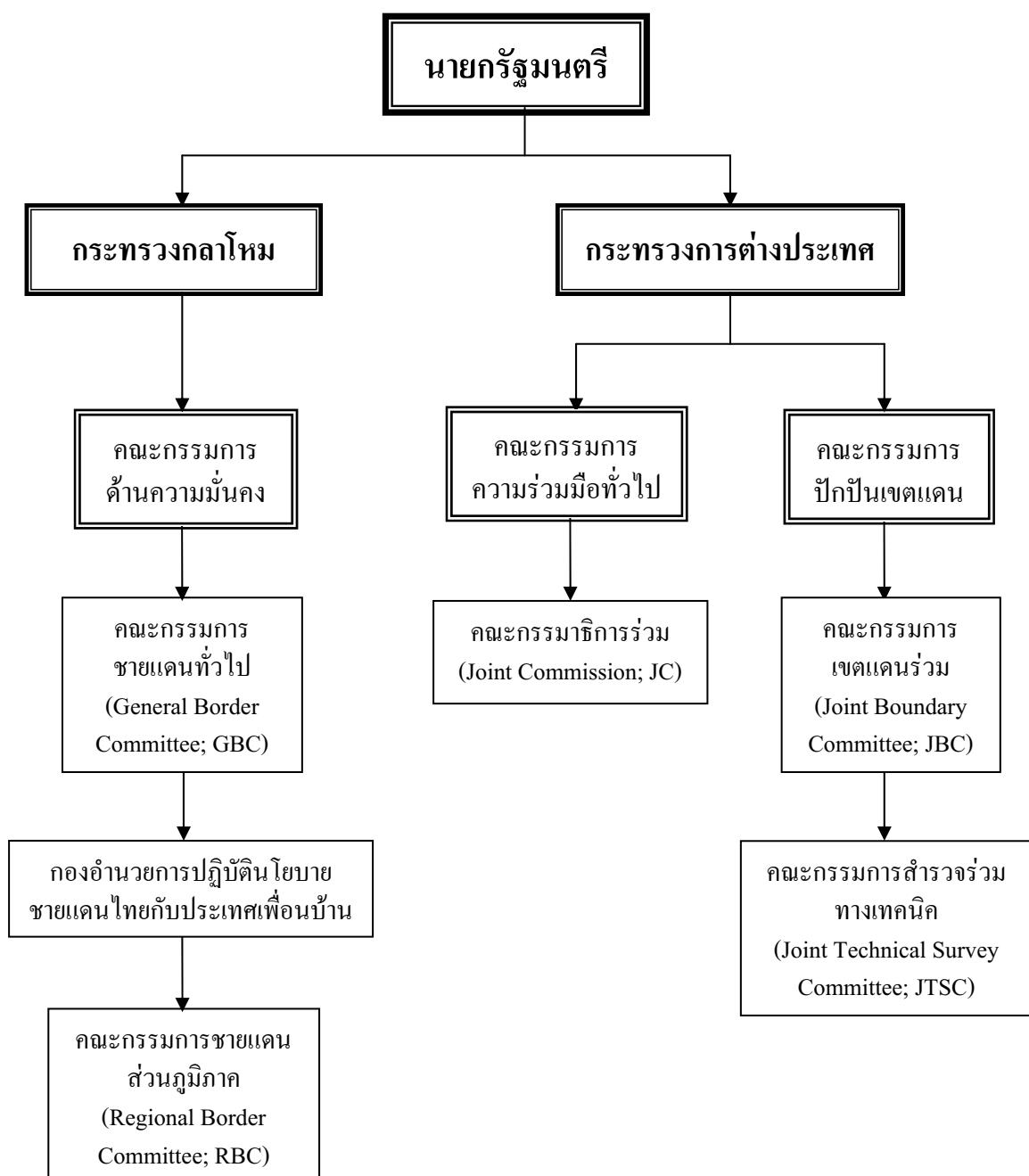
กลุ่มคณะกรรมการปักปืนเขตแดนส่วนใหญ่จะอยู่ภายใต้ความรับผิดชอบของกระทรวงการต่างประเทศ ยกเว้นด้านมาเลเซียเพียงด้านเดียวที่อยู่ในความรับผิดชอบของกองบัญชาการทหารสูงสุด กระทรวงกลาโหม สำหรับคณะกรรมการปักปืนเขตแดนระดับนโยบายในส่วนของกระทรวงการต่างประเทศส่วนใหญ่จะเรียกว่า คณะกรรมการธิการเขตแดนร่วม หรือ Joint Boundary Committee หรือ JBC โดยมีรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศ หรือรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงการต่างประเทศเป็นประธานฝ่ายไทย ในขณะที่คณะกรรมการซึ่งอยู่ในส่วนของกองบัญชาการทหารสูงสุด กระทรวงกลาโหม จะเรียกว่า คณะกรรมการจัดทำหลักเขตแดนร่วมระหว่างไทย – มาเลเซีย หรือ Land Boundary Committee

หรือ LBC มีผู้บัญชาการทหารสูงสุดเป็นประธานฝ่ายไทย มีเสนาธิการทหาร และเจ้ากรมแผนที่ทหารเป็นรองประธาน

คณะกรรมการชุดนี้ (JBC และ LBC) ถือเป็นคณะกรรมการระดับสูงที่รับผิดชอบและคุ้มครองเรื่องการปักปันเขตแดนโดยตรง โดยมีอำนาจหน้าที่สำคัญดังนี้

1. กำหนดนโยบาย และเจราฯเพื่อแก้ไขปัญหาสืบเนื่องเขตแดน รวมทั้งพิจารณาเรื่องต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการสำรวจและจัดทำหลักเขตแดนตลอดแนว เพื่อให้เป็นไปตามสนธิสัญญา แผนที่ปักปัน และหลักฐานอื่น ๆ ที่ได้ตกลงกันไว้

2. กำหนดพื้นที่ความเร่งด่วนในการสำรวจที่จะมีการปักเขตแดนร่วมกัน และพิจารณาเรื่องอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการสำรวจและปักปันเขตแดนที่ได้กำหนดขึ้น

3. พิจารณาและรับรองแผนแม่บทและข้อกำหนดอ้างหน้าที่ (Terms of Reference : TOR) ใน การสำรวจและปักปืนเขตแดนร่วมกัน

4. แต่งตั้งคณะกรรมการ หรือปรับปรุงคณะกรรมการให้เหมาะสมตามความจำเป็นเพื่อ ช่วยเหลือในการปฏิบัติหน้าที่

5. จัดทำแผนที่ร่วมเพื่อแสดงเส้นเขตแดนที่ได้ทำการสำรวจและปักปืนเขตแดนเสร็จเรียบร้อยแล้ว

นอกจากคณะกรรมการชุดนี้แล้วยังมีคณะกรรมการในระดับรองลงมาซึ่งมีอำนาจหน้าที่ในการเจรจา ทางเทคนิคเกี่ยวกับการสำรวจและปักปืนเขตแดนรวมทั้งการจัดชุดสำรวจร่วมเพื่อเข้าปฏิบัติงานใน ภูมิประเทศ โดยจะปฏิบัติตามนโยบายของคณะกรรมการชุดใหญ่ที่ก่อตัวมาแล้วข้างต้น เรียกว่า คณะกรรมการเทคโนโลยีร่วมฯ หรือ Joint Technical Committee หรือ JTC หรือ Joint Technical Sub Commission : JTSC และแต่ละเริ่กในแต่ละด้าน โดยมีเจ้ากรมแผนที่ทหารเป็นประธานฝ่ายไทย เป็นต้น

ในส่วนรายละเอียดขององค์ประกอบและอำนาจหน้าที่คณะกรรมการที่เกี่ยวข้องกับงานเขตแดน โดยรวม ทั้งในส่วนของกระทรวงกลาโหม และกระทรวงการต่างประเทศ มีดังนี้

ในส่วนของกระทรวงกลาโหม

โดยรวมเป็นการดำเนินการทางทหารเพื่อความมั่นคงของประเทศไทย ซึ่งในแต่ละด้าน มีองค์ประกอบ และอำนาจหน้าที่ ดังนี้

1. ด้านกัมพูชา

1.1 คณะกรรมการชายแดนทั่วไป หรือ General Border Committee (GBC) มีรัฐมนตรีว่าการ กระทรวงกลาโหมเป็นประธาน และเจ้ากรมยุทธการทหารเป็นเลขานุการ (ปัจจุบันมีเจ้ากรมกิจการชายแดน ทหารเป็นเลขานุการ) มีอำนาจหน้าที่รับผิดชอบในการกำหนดแนวทาง มาตรการ เกี่ยวกับการส่งเสริมความ ร่วมมือรักษาความสงบเรียบร้อยและความมั่นคงในพื้นที่ชายแดนทั้งสองประเทศ

1.2 คณะกรรมการชายแดนส่วนภูมิภาค หรือ Regional Border Committee (RBC) มี แม่ทัพภาคที่ 1 และแม่ทัพภาคที่ 2 เป็นประธาน และมีเสนาธิการกองทัพภาค เป็นเลขานุการ (แต่ตั้งโดย คณะกรรมการ GBC) มีอำนาจหน้าที่รับผิดชอบในการกำหนดแนวทางและมาตรการตามนโยบาย คณะกรรมการร่วมมีรักษาความสงบเรียบร้อยบริเวณชายแดนไทย – กัมพูชา ในแต่ละพื้นที่

1.3 กองอำนวยการปฏิบัตินโยบายชายแดนไทยกับประเทศไทยเพื่อนบ้าน (กอ.นชท.) มีผู้ บัญชาการทหารสูงสุด เป็นผู้อำนวยการฯ และมีหัวหน้าส่วนราชการและผู้แทนกระทรวง ทบวง กรมต่าง ๆ รวมทั้งช่วยการปฏิบัติงานของศูนย์ปฏิบัติการชายแดนไทยกับประเทศไทยเพื่อนบ้านร่วมกับเหล่าทัพและส่วน ราชการที่เกี่ยวข้อง มีอำนาจหน้าที่รับผิดชอบในการอำนวยการ ประสานงาน ควบคุม และกำกับดูแลการ

ปฏิบัติงานของส่วนราชการต่าง ๆ ให้เป็นไปตามนโยบายความมั่นคงแห่งชาติของไทยต่อพม่า ลาว กัมพูชา และมาเลเซีย ในส่วนที่เกี่ยวข้อง สถาปนาความมั่นคงตามแนวชายแดน เพื่อให้ประชาชน ชุมชน และพื้นที่ชายแดนไทยกับประเทศเพื่อนบ้านมีความมั่นคงปลอดภัย รวมทั้งปฏิบัติหน้าที่อื่น ๆ ตามที่รัฐบาลมอบหมาย

1.4 คณะกรรมการชิการเขตแดนร่วมไทย – กัมพูชา หรือ Joint Technical Survey Committee (JTSC) มีเจ้ากรมแผนที่ทหารเป็นประธาน และมีผู้อำนวยการกองเขตแดนระหว่างประเทศเป็นเลขานุการ มีอำนาจหน้าที่รับผิดชอบในการดำเนินการเจรจาเกี่ยวกับการสำรวจและปักปันเขตแดนตามสนธิสัญญา แผนที่ และหลักฐานตามที่ได้ตกลงกัน และปฏิบัติตามนโยบายของคณะกรรมการชิการร่วม ฯ Joint Commission (JC) ที่มอบหมายให้ และกำหนดโดยนโยบายและรับผิดชอบงานคณะกรรมการผู้อำนวยการ โครงการร่วม รวมทั้งเสนอผลการดำเนินงานให้ JC พิจารณา

1.5 คณะกรรมการร่วมมือรักษาความสงบเรียบร้อยบริเวณชายแดน หรือ Border Peace Keeping Committee (BPKC) มีผู้บัญชาการทหารสูงสุด เป็นประธาน หัวหน้าศูนย์อำนวยการร่วม 101 ศูนย์อำนวยการร่วม กองบัญชาการทหารสูงสุด เป็นเลขานุการ (ปัจจุบันมีเจ้ากรมกิจการชายแดนทหารเป็นเลขานุการ) มีอำนาจหน้าที่รับผิดชอบในการประสานงานและดำเนินงานทั้งปวงเกี่ยวกับการร่วมมือรักษาความสงบเรียบร้อยตามแนวชายแดนไทย – กัมพูชา ให้เป็นไปตามนโยบายของผู้บัญชาการทหารสูงสุด ด้วยความเรียบร้อยมีประสิทธิภาพ และได้ผลสมความมุ่งหมายของรัฐบาล

2. ด้านลาว

2.1 คณะกรรมการร่วมมือรักษาความสงบเรียบร้อยตามชายแดนทั่วไป (GBC) ดำเนินการในภาพรวมเหมือนกับไทย – กัมพูชา

2.2 คณะกรรมการชายแดนส่วนภูมิภาค (RBC) ไม่มีในด้านไทย – ลาว

2.3 กองอำนวยการปฏิบัตินโยบายชายแดนไทยกับประเทศไทยเพื่อนบ้าน (กอ.นชท.) ดำเนินการในภาพรวมเหมือนกันทั้งสี่ด้าน

2.4 คณะกรรมการเทคนิคร่วมฯ (JTC) ดำเนินการในภาพรวมเหมือนกับคณะกรรมการ JTSC ด้านกัมพูชา และด้านพม่า

2.5 คณะกรรมการผู้อำนวยการ โครงการร่วม หรือ Co-Project Directors (CPD) มีผู้อำนวยการ โครงการร่วม เป็นประธาน และเจ้าหน้าที่กรมแผนที่ทหารเป็นเลขานุการ (แต่ตั้งโดยคณะกรรมการ JTC) มีอำนาจหน้าที่รับผิดชอบในการดำเนินการทางเทคนิคปักปันเขตแดนร่วม รวมทั้งด้านการรักษาความปลอดภัยของชุดสำรวจ ส่งกำลังบำรุง การรักษาพยาบาล การอำนวยความสะดวกในการผ่านด่านตรวจคนเข้าเมือง ควบคุม เร่งรัด ตรวจสอบการดำเนินงานระดับแม่กองสนาม (Chief of Field Party : CPF) และชุดสำรวจให้ถูกต้อง แล้วรายงานคณะกรรมการเทคนิคทราบ

3. ด้านพม่า

- 3.1 คณะกรรมการร่วมมือรักษาความสงบเรียบร้อยตามชายแดนทั่วไป (GBC) ไม่มีในด้านไทย – พม่า
- 3.2 คณะกรรมการชายแดนส่วนภูมิภาค (RBC) ดำเนินการในภาพรวมเหมือนกันทั้งสี่ด้าน
- 3.3 กองอำนวยการปฏิบัตินโยบายชายแดนไทยกับประเทศเพื่อนบ้าน (กอ.นชท.) ดำเนินการในภาพรวมเหมือนกันทั้งสี่ด้าน
- 3.4 คณะกรรมการสำรวจร่วมทางเทคนิค (JTSC) ดำเนินการทางเทคนิคในภาพรวมเหมือนกันทุกด้าน
- 3.5 คณะกรรมการผู้อำนวยการโครงการร่วม (CPD) ดำเนินการทางเทคนิคในภาพรวมเหมือนกันทุกด้าน
- 3.6 คณะกรรมการชายแดนส่วนห้องดินไทย – พม่า Township Border Committee (TBC) มีการจัดตั้งเป็น 5 คณะ คือ 1) จังหวัคระโนง 2) จังหวัดกาญจนบุรี 3) อำเภอแม่สอด จังหวัดตาก และ 4) จังหวัดแม่ฮ่องสอน และ 5) อำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงราย โดยมีผู้บังคับหน่วยเฉพาะกิจในพื้นที่ที่เกี่ยวข้องเป็นประธาน นายทหารประจำสำนักงานร่วมไทย – พม่า เป็นเลขานุการ มีอำนาจหน้าที่รับผิดชอบในการดำเนินการเรื่องความมั่นคงและปัญหาชายแดน ตลอดจนจัดตั้งชุดติดต่อประสานงานระหว่างหน่วยงานรับผิดชอบของระดับพื้นที่ทั้งสองฝ่าย

4. ด้านมาเลเซีย

- 4.1 คณะกรรมการร่วมมือรักษาความสงบเรียบร้อยตามชายแดนทั่วไป (GBC) ดำเนินการในภาพรวมเหมือนกับ ไทย – กัมพูชา และ ไทย – ลาว
- 4.2 คณะกรรมการจัดทำหลักเขตแดนร่วมไทย – มาเลเซีย หรือ Land Boundary Committee : LBC มีผู้บัญชาการทหารสูงสุดเป็นประธาน รองเจ้ากรมแผนที่ทหารฝ่ายปฏิบัติการเป็นเลขานุการ มีอำนาจหน้าที่รับผิดชอบในการกำหนดพื้นที่ในการปักปืนเขตแดน และเรื่องอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องในการปักปืนเขตแดน ค่าใช้จ่าย แรงงาน ค่าขนส่งต่างฝ่ายต่างออก ส่วนค่าวัสดุในการก่อสร้างหลักเขตแดนจะออกฝ่ายละเท่า ๆ กัน กำหนดช่วงระยะเวลาห่างของหลักเขตแดน จัดทำแผนที่เส้นเขตแดน และตรวจสอบความถูกต้องและลงนามในหลักฐานที่ทั้งสองฝ่ายยอมรับ

- 4.3 คณะกรรมการชายแดนส่วนภูมิภาค (RBC) ดำเนินการในภาพรวมเหมือนกันทั้งสี่ด้าน
- 4.4 คณะกรรมการเทคนิคร่วมฯ (JTC) ดำเนินการทางเทคนิคในภาพรวมเหมือนกันทั้งสี่ด้าน
- 4.5 คณะกรรมการผู้อำนวยการโครงการร่วม (CPD) ดำเนินการทางเทคนิคในภาพรวมเหมือนกันทั้งสี่ด้าน

4.6 คณะกรรมการร่วมไทย – มาเลเซีย หรือ Joint Working Group (JWG) มีผู้อำนวยการโครงการร่วมของทั้งสองฝ่ายเป็นประธาน แม่กองสนานไทย – มาเลเซีย ของทั้งสองฝ่ายเป็นเลขานุการ

5. คณะกรรมการที่เกี่ยวข้องอื่น ๆ

5.1 คณะกรรมการระดับสูงเพื่อแก้ไขความตกลงว่าด้วยความร่วมมือชายแดน หรือ High Level Committee (HLC) มีผู้บัญชาการทหารสูงสุด เป็นประธาน และเจ้ากรรมกิจการชายแดนทหารเป็นเลขานุการ

5.2 คณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมส่วนภูมิภาค หรือ Regional Socioeconomic Development Committee (RSDEC) มีแม่ทัพภาคที่ 4 เป็นประธาน หัวหน้าสำนักงานคณะกรรมการชายแดนส่วนภูมิภาคเป็นเลขานุการ

ในส่วนของกระบวนการต่างประเทศ

เป็นการดำเนินการทางทูต ด้านการเจรจา แต่ละด้านมีองค์ประกอบและอำนาจหน้าที่ ดังนี้

1. ด้านกัมพูชา

1.1 คณะกรรมการธิการร่วมฯ Joint Commission (JC) มีรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศเป็นประธาน และมีอธิบดีกรมต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องในแต่ละด้านของการกระบวนการต่างประเทศเป็นเลขานุการ มีอำนาจหน้าที่รับผิดชอบในการปรึกษาหารือ และร่วมมือกันด้านเศรษฐกิจ การค้า สังคม วัฒนธรรม และสาขาที่มีผลประโยชน์อื่น ๆ มีบทบาทในการช่วยส่งเสริมและพัฒนาความสัมพันธ์ระหว่างกัน รวมทั้งเป็นกลไกในการหารือเกี่ยวกับความร่วมมือและการแก้ไขปัญหาระหว่างประเทศทั้งสอง

1.2 คณะกรรมการธิการเขตแดนร่วม หรือ Joint Boundary Committee (JBC) มีรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศเป็นประธาน ผู้อำนวยการกองเขตแดน กรมสนธิสัญญาและกฎหมาย กระทรวงการต่างประเทศเป็นเลขานุการ มีอำนาจหน้าที่รับผิดชอบในการพิจารณาการสำรวจและจัดทำหลักเขตแดนตลอดแนวตามสนธิสัญญา แผนที่ปักปืน และหลักฐานอื่น ๆ ที่ได้ตกลงกันไว้ จัดทำแผนแม่บทและข้อกำหนด อำนาจหน้าที่ในการปักปืน จัดซุดสำรวจร่วมในการปฏิบัติงาน ทำรายงานเสนอต่อคณะกรรมการธิการ จัดทำแผนที่เส้นเขตแดนที่ได้ทำการสำรวจและปักปืนแล้ว

2. ด้านลาว

คณะกรรมการธิการร่วม (JC) และคณะกรรมการธิการเขตแดนร่วมฯ (JBC) องค์ประกอบและอำนาจหน้าที่คล้ายคลึงกันกับด้านกัมพูชา

3. ด้านพม่า

คณะกรรมการธิการร่วม (JC) และคณะกรรมการธิการเขตแดนร่วมฯ (JBC) องค์ประกอบและอำนาจหน้าที่คล้ายคลึงกันกับด้านกัมพูชาและด้านลาว

นอกจากนี้ด้านพม่ายังมีคณะกรรมการร่วมไทย – พม่า เกี่ยวกับเขตแดนคงที่ช่วงแม่น้ำสาย – แม่น้ำราก หรือ Joint Committee Relating to the Fixed Boundary on Mae Sai – Nam Ruak Rivers Sector (JCR) มีอธิบดีกรมสันธิสัญญาและกฎหมาย เป็นประธาน เจ้าหน้าที่กรมสันธิสัญญาและกฎหมาย กระทรวงการต่างประเทศเป็นเลขานุการ มีอำนาจหน้าที่รับผิดชอบในการพิจารณาเกี่ยวกับสิทธิในการเดินเรือ การใช้น้ำอย่างเป็นธรรม การบำรุงรักษา และการอนุรักษ์ทางเดินของน้ำ รวมทั้งการบำรุงร่วมฯ รักษาหลักอ้างอิงเขตแดน ซึ่งในปัจจุบันเจ้าหน้าที่เทคนิคกรมแผนที่ทหาร ระดับผู้อำนวยการ โครงการร่วม และคณะทำงานร่วม (CPD/ JWG) ทำหน้าที่ซ่อมแซมหลักอ้างอิงเขตแดนบริเวณแม่น้ำสาย – แม่น้ำราก ภายใต้กรรมการปฏิบัติงานของคณะกรรมการชุดนี้

4. ด้านมาเลเซีย

4.1 คณะกรรมการธิการร่วมฯ (JC) ดำเนินการในภาพรวมเหมือนกับทุกด้าน และไม่มีคณะกรรมการธิการเขตแดนร่วมฯ (JBC)

4.2 คณะกรรมการทบทวนว่าด้วยความร่วมมือไทย – มาเลเซีย หรือ Committee to Review Border Co-Operation (CRBC) มีปลัดกระทรวงการต่างประเทศ เป็นประธาน

นอกจากคณะกรรมการที่เกี่ยวข้องปัญหาเขตแดนระหว่างประเทศไทยทั้งสี่ด้านแล้วนั้น ในส่วนของไทยยังมีคณะกรรมการเพื่อพิจารณาปัญหาเขตแดนของประเทศไทย ซึ่งถือว่าเป็นองค์กรระดับสูงที่มีหน้าที่กำหนดนโยบายในการแก้ปัญหาเขตแดนตามที่ก่อร่วมกัน รวมทั้งพิจารณาและแก้ไขปัญหาเขตแดนในภาพรวมของประเทศไทย คณะกรรมการฯ ดังกล่าวที่สำคัญ เช่น คณะกรรมการพิจารณาปัญหาเส้นเขตแดนของประเทศไทย ซึ่งมีเลขานุการสภากำນ มั่นคงแห่งชาติ เป็นประธาน คณะกรรมการพิจารณาปัญหาระหว่างประเทศไทยกับประเทศเพื่อนบ้าน มีรองปลัดกระทรวงมหาดไทยฝ่ายความมั่นคง เป็นประธาน และคณะกรรมการตรวจสอบและแก้ไขแนวพร้อมเดนระหว่างประเทศไทย แผนที่ของกรมแผนที่ทหาร มีเจ้ากรมแผนที่ทหาร เป็นประธาน

บทที่ 5

สรุปและวิเคราะห์

สาเหตุที่ก่อให้เกิดปัญหาเขตแดน

ปัจจุบันประเทศไทยยังคงมีปัญหาเขตแดนคงค้างกับประเทศเพื่อนบ้านอยู่ไม่ต่ำกว่า 68 จุด โดยยังไม่ทราบตำแหน่งที่แท้จริงของแนวเขตแดน จึงทำให้แนวเขตแดนไม่ชัดเจนและมีการอ้างกรรมสิทธิ์เหนือดินแดนซ้อนทับกัน อันเนื่องมาจากการตีความหลักฐานในการปักปืนเขตแดนไม่ตรงกัน และแต่ละฝ่ายจะยึดถือหลักฐานเฉพาะส่วนที่ตนได้ประโยชน์ หรือตีความไปในทางที่ตนได้ประโยชน์ การแก้ปัญหาเขตแดนให้จบสิ้นจึงต้องใช้เวลามาก และจากปัญหาเขตแดนทั้งหมดที่เกิดขึ้นกับประเทศไทยเพื่อนบ้าน พอสรุปได้ว่าปัญหาเขตแดนเกิดจากหลักฐานทางกฎหมายในการปักปืนเขตแดนในอดีต อาทิ สนธิสัญญาบันทึกว่าจ้า แผนที่จากการปักปืนฯ บัญชีที่หมายเขตแดนฯ หลักฐานเหล่านี้ขาดความสมบูรณ์ บางส่วนมีความคลาดเคลื่อน คลุมเครือ ไม่สอดคล้องกับลักษณะภูมิประเทศจริง นำไปสู่ปัญหาการขัดแย้งระหว่างประเทศคู่สัญญา ซึ่งสามารถแยกสาเหตุของปัญหาออกได้ดังนี้

1. แผนที่ปักปืนมีความคลาดเคลื่อน แผนที่ปักปืนเขตแดนทั้งสี่ด้านเป็นแผนที่มาตรฐานส่วนเล็ก มีมาตราส่วนมากกว่า 1/200,000 (1 มิลลิเมตร ในแผนที่ = 200 เมตร ในภูมิประเทศจริง) ขึ้นไปทั้งสิ้นประกอบกับบันทึกว่าจ้า (Proces Verbaux) ที่แสดงรายละเอียดที่ตั้งของหลักเขตแดนโดยเฉพาะด้านกัมพูชาขาดความชัดเจน และหลักเขตแดนถูกเคลื่อนย้าย จึงทำให้การถ่ายทอดตำแหน่งของเส้นเขตแดนจากแผนที่ปักปันลงในภูมิประเทศจริงขาดความถูกต้อง หรือบางครั้งก็ไม่สามารถที่จะถ่ายทอดลงได้เลย

2. การเปลี่ยนแปลงสภาพทางภูมิศาสตร์ทั้งทางธรรมชาติและการกระทำการของมนุษย์ เช่น การเปลี่ยนทางเดินของลำน้ำที่ใช้เป็นเส้นเขตแดน การกัดกร่อน หรือพังทลายโดยธรรมชาติ การขุดไถหรือกลบโดยมนุษย์ในบริเวณที่เป็นสันปันน้ำเขตแดน ทำให้ยากต่อการพิสูจน์ว่าเส้นเขตแดนอยู่ในบริเวณใด

3. ข้อมูลในเอกสารหลักฐานไม่ตรงกับข้อมูลในภูมิประเทศจริง ซึ่งภูมิประเทศในหลักฐานต่าง ๆ เช่น ในสนธิสัญญา แผนที่ปักปัน บัญชีหมายเขตแดน ไม่ตรงกับชื่อที่เรียกในปัจจุบัน เป็นเหตุให้ไม่สามารถที่จะหาตำแหน่งของตำแหน่งนั้น ๆ ในภูมิประเทศได้

4. เส้นเขตแดนตอนยังไม่ได้มีการปักหลักเขต เช่น แนวพรมแดนด้านกัมพูชาบริเวณเทือกเขาพนมดงรัก ตั้งแต่ช่องบกถึงช่องสะจำ หรือเกล บริเวณนี้เคยมีกรณีพิพาทเรื่องเข้าพระวิหารมาแล้ว และยังคงประสบปัญหาอยู่ในปัจจุบัน

5. หลักเขตแดนชำรุดสูญหายและถูกเคลื่อนย้าย หรือมีระยะห่างมากเกินไป ทำให้ไม่สามารถที่จะทราบได้ว่าเขตแดนที่แน่นอนอยู่ ณ จุดใด เช่น แนวพรมแดนระหว่างไทย – กัมพูชา ที่มีหลักเขตแดนปักอยู่ 73 หลัก แต่ปัจจุบันหลักดังกล่าวชำรุด สูญหาย และถูกเคลื่อนย้ายไปเป็นจำนวนมาก

6. สนธิสัญญาด้วยความเป็นธรรม เช่น อนุสันธิสัญญาที่ไทยทำกับฝรั่งเศสมีวันที่ 25 สิงหาคม ค.ศ.1926 ว่าด้วยแม่น้ำโขงที่ใช้ร่องน้ำชิดฝั่งไทยเป็นแนวเขตแดนเป็นสนธิสัญญาฉบับที่ทำให้ไทยเสียเปรียบ และก่อให้เกิดปัญหามากจนถึงทุกวันนี้

7. การรุกร้าวดินแดนซึ่งกันและกันทั้งโดยเจตนาและไม่เจตนา การรุกร้าวดินแดนโดยเจตนา เกิดจาก การทำประโยชน์ในที่ดินบริเวณแนวพรมแดน เช่น แนวพรมแดนระหว่างไทย – มาเลเซีย มีการทำนาคุ้ง การทำสวนยางพารา หรืออาจจะเกิดจากการลักลอบขนสินค้าหนีภาษี ส่วนการรุกร้าวโดยไม่เจตนาอีก สาเหตุ เป็นของมาจากความไม่ชัดเจนของเส้นเขตแดน เช่น ไม่มีหลักเขตแดน หรือมีหลักเขตแดนแต่มีระยะห่างกันมากเกินไป เป็นต้น

การแก้ไขปัญหาเขตแดน

วิธีการแก้ไขปัญหาที่ผ่านมา

การแก้ไขปัญหาเขตแดนระหว่างไทยกับประเทศไทยเพื่อนบ้านในอดีตที่ผ่านมาจะใช้การเจรจาเพื่อ แก้ไขปัญหาโดยสันติวิธี โดยใช้กลไกของรัฐในระดับห้องถีนและระดับภูมิภาคซึ่งเป็นกลไกอยู่ใน คณะกรรมการด้านความมั่นคงในการแก้ไขปัญหาเบื้องต้นในระยะแรก หากปัญหาดังกล่าวไม่สามารถหาข้อ ยุติได้เนื่องจากเป็นปัญหาเกี่ยวกับหลักฐานทางกฎหมายหรือประวัติศาสตร์ และหลักฐานอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง ซึ่งอยู่นอกเหนือขอบเขตความรับผิดชอบ ก็จะเสนอเรื่องให้คณะกรรมการปักปืนเขตแดนซึ่งเป็นกลไกของ รัฐในระดับชาติเป็นผู้พิจารณาและแก้ไขปัญหาต่อไป

นอกจากนี้ การแก้ไขปัญหาเขตแดนจำเป็นต้องหลีกเลี่ยงการใช้กำลังอาวุธในการแก้ไขปัญหา และ จะมุ่งเน้นการดำเนินการให้ปัญหาเขตแดนเป็นเอกเทศจากปัญหาความสัมพันธ์ด้านอื่น (depoliticisation) เพื่อมิให้ถูกมองเป็นปัญหาการเมืองจนเกิดการกระทบกระเทือนทั้งความสัมพันธ์โดยรวม โดยจะถือว่าเรื่องปัญหา เขตแดนเป็นเรื่องที่ทั้งสองฝ่ายมีความเห็นแตกต่างกันในทางวิชาการ ทั้งในด้านกฎหมาย ด้านเทคนิค การสำรวจ และการจัดทำแผนที่เท่านั้น (ที่มา : กรมสนธิสัญญาและกฎหมาย กระทรวงการต่างประเทศ)

ทำไมการแก้ไขปัญหาเขตแดนล่าช้า

หลายท่านคงมีข้อสงสัยว่าทำไมการเจรจาแก้ไขปัญหาเขตแดนของคณะกรรมการดังกล่าวลู่เหลว มีความล่าช้า การปักปืนเขตแดนเป็นไปอย่างล่าช้าและเป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาพื้นที่ตามแนวชายแดน

และช่องทางผ่านเด่นต่าง ๆ ส่งผลเสียต่อการเจริญเติบโตและความร่วมมือทางเศรษฐกิจระหว่างประเทศไทยกับประเทศเพื่อนบ้านมาโดยตลอด

ความยากลำบากในการแก้ปัญหาเขตแดนประการหนึ่งเนื่องจากเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องโดยตรงกับผลประโยชน์และอำนาจของชาติ เนื่องจากแนวเขตแดนระหว่างประเทศ คือ แนวที่ใช้ในการกำหนดขอบเขตอธิปไตยซึ่งได้รับความคุ้มครองโดยกฎหมายระหว่างประเทศ ความผิดพลาดในการแก้ปัญหาเขตแดนหากเกิดขึ้นย่อมหมายถึงการทำให้สูญเสียดินแดนอันเป็นที่รักยิ่ง สำหรับประเทศไทย มีความผิดตามประมวลกฎหมายอาญาประกอบกับหลักฐานทางกฎหมายในอดีตที่อยู่บนพื้นฐานของความเสียเบรียบและขาดความสมบูรณ์ จึงเป็นข้อจำกัดอย่างมากในการเจรจาและการปักปืนเขตแดนในภูมิประเทศ ดังนั้นการเจรจาแก้ปัญหาเขตแดนจึงต้องกระทำด้วยความระมัดระวังและรอบคอบ ผู้ที่เข้ามา มีส่วนรับผิดชอบในการเจรจาทุกคนจึงมักตัดสินใจแก้ปัญหาเขตแดนแบบค่อยเป็นค่อยไปโดยเฉพาะในกรณีที่พิจารณาอย่างถี่ถ้วนแล้วว่าไทยเสียเบรียบ เพราะอาจก่อให้เกิดความไม่สงบในภูมิภาค

จากการศึกษาและประสบการณ์ของผู้วิจัยทั้งในด้านการสำรวจและปักปืนหลักเขตแดนกับประเทศเพื่อนบ้าน รวมทั้งการได้มีส่วนร่วมในการประชุมแก้ไขปัญหาในเรื่องเขตแดนกับประเทศเพื่อนบ้าน ร่วมกับส่วนราชการที่เกี่ยวข้องในกลไกที่จัดตั้งขึ้นในระดับต่าง ๆ มากกว่า 10 ปี พบว่า การแก้ไขปัญหาเขตแดนที่มักประสบอุปสรรคทำให้การแก้ไขปัญหาฯ ไม่มีความคืบหน้าเท่าที่ควรและมักมีสาเหตุมาจากปัจจัยต่าง ๆ ดังนี้

1. ความไม่ชัดเจนของหลักฐานทางกฎหมายในอดีต

การแก้ไขปัญหาเขตแดนจำเป็นจะต้องอาศัยหลักฐานทางกฎหมายในอดีตที่เป็นพันธกรณี มาช่วยในการตีความและตัดสินปัญหาในการสำรวจและปักปืนเขตแดน แต่จากการที่หลักฐานฯ ในอดีตที่ไม่สมบูรณ์ อาทิ สนธิสัญญาที่ใช้กำหนดเขตแดนระหว่างไทยกับประเทศเพื่อนบ้านมิได้ให้รายละเอียดเกี่ยวกับแนวเขตแดนอย่างเพียงพอ และเมื่อพิจารณาแผนที่แนบท้ายอนุสัญญาที่มีมาตรฐานส่วนเล็กและหลักฐานประกอบอื่นๆ ที่ไม่สามารถให้รายละเอียดที่ชัดเจนได้ จึงเป็นการยากที่จะนำมาใช้ในการแก้ไขปัญหาเขตแดนไทยทุกจุด การอาศัยช่องว่างจากหลักฐานฯ ที่ไม่สมบูรณ์จึงเอื้อประโยชน์ให้แต่ละฝ่ายพยายามพิทักษ์รักษาผลประโยชน์ของตนเองให้ได้มากที่สุด ทึบยังแสวงหาข้อมูลและเอกสารอ้างอิงต่าง ๆ มาสนับสนุนเหตุผลหรือท่าทีของฝ่ายตนให้ได้มากที่สุด โดยเฉพาะในกรณีที่เสียเบรียบ แม้ว่าในบางกรณีจะทราบดีว่าหลักฐานฯ มีน้ำหนักน้อยกว่าอีกฝ่ายหนึ่งก็ตาม ตัวอย่างเช่น ปัญหาน้ำรั่วเกล้า ในสนธิสัญญามิได้ระบุแน่ชัดว่าให้เส้นเขตแดนไปตามลักษณะที่ของสาขาใด (ที่ของชาวหรือที่ของป่าหมัน) ก็เป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้เกิดปัญหาและต้องมีการตีความในแนวกฎหมายว่าจะใช้ลักษณะที่ของสาขาใดเป็นเส้นเขตแดน หรือในกรณีที่แผนที่ปักปืนในอดีตแสดงแนวเขตแดนไว้ไม่สอดคล้องกับลักษณะภูมิประเทศจริงในปัจจุบันก็ถือเป็นอีกตัวอย่างหนึ่งที่ทำให้นักกฎหมายต้องมาตีความและถกเถียงกัน ซึ่งรวมไปถึงการให้ความสำคัญด้วยว่า “ระหว่างสนธิสัญญากับแผนที่จะไม่มีความสำคัญเหนือกว่ากัน ? ”

2. ความไม่มีเอกสารของไทยเอง

การแก้ไขปัญหาเขตแดนมีหน่วยงานหลายหน่วยทั้งจากส่วนกลาง ส่วนภูมิภาค และส่วนห้องคืน ต้องเข้ามาเกี่ยวพัน แต่เนื่องจากปัญหาเขตแดนเป็นปัญหาที่สับซ้อนและละเอียดอ่อน บางปัญหาเป็นปัญหาทางกฎหมายระหว่างประเทศ บางปัญหาเป็นปัญหาทางด้านเทคนิค หรือบางปัญหาเป็นปัญหาเฉพาะในพื้นที่ หน่วยงานบางหน่วยไม่ทราบถึงสาเหตุของปัญหา หน่วยงานในพื้นที่มีความเข้าใจแตกต่างกับหน่วยงานในส่วนกลาง ขณะที่หน่วยงานจากส่วนกลางก็ไม่ได้ชี้แจงให้หน่วยงานที่รับผิดชอบในพื้นที่ทราบ ทำให้เกิดปัญหาความไม่มีเอกสารในระหว่างหน่วยงานของไทยเอง เมื่อมีปัญหาเขตแดนเกิดขึ้นก็มักมีการจัดตั้งคณะกรรมการขึ้นมาแก้ปัญหาโดยคณะกรรมการทั้งจากส่วนกลาง ส่วนภูมิภาค และส่วนห้องคืนซึ่งบางครั้งมีการเกินความจำเป็น คณะกรรมการแต่ละคณะไม่มีการประสานงานกัน เนื่องจากอยู่ต่างกรม กอง และต่างกระทรวงกัน ในอดีตที่ผ่านมาการแต่งตั้งคณะกรรมการในเรื่องเดียวกันมากก็เกินไป ทำให้ขาดเอกสารในการเจรจา นอกเหนือไปจากการตั้งผู้แทนจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องแล้วมีความจำเป็นกลับมีจำนวนน้อยเกินไปทำให้การแก้ปัญหาไม่มีเอกสารและขาดข้อมูลหรือข้อเท็จจริงที่สมบูรณ์ ทำให้การแก้ปัญหาเขตแดนไม่ตรงประเด็น ไม่ประสบผลสำเร็จและล่าช้า เช่นปัญหารัฐสันติภาพไทย - พม่า ที่มีคณะกรรมการมากถึง 4 คณะ ในเรื่องเดียวกัน และต้องใช้เวลาแก้ไขปัญหาถึง 2 ปี

ในการแก้ปัญหาเขตแดนส่วนราชการฝ่ายห้องคืนมักต้องการแก้ไขปัญหาเขตแดนไปในทิศทางที่ตนเองและประชาชนในพื้นที่ต้องการหรือได้รับประโยชน์โดยตรงโดยไม่ได้มองภาพรวม ซึ่งมักไม่สอดคล้องกับส่วนราชการจากส่วนกลางซึ่งมองภาพรวมและมีหน้าที่ในการเจรจาโดยตรง

การเจรจาปัญหาเขตแดนกับประเทศไทยเพื่อนบ้าน ไทยจะต้องมีเอกสารในการเจรจา ก่อนที่จะไปเจรจากับประเทศไทยเพื่อนบ้าน หน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง อาทิเช่น กระทรวงการต่างประเทศ กระทรวงมหาดไทย กรมแผนที่ทหาร สภาพความมั่นคงแห่งชาติ รวมทั้งหน่วยงานในพื้นที่ที่เกี่ยวข้องทุกหน่วยจะต้องให้ข้อเท็จจริงและทราบข้อมูลต่าง ๆ ทั้งหมดเป็นอย่างดี เพื่อกำหนดแนวทางความคิดและทำที่ตลอดจนจุดยืนในการเจรจาให้เป็นไปในแนวทางเดียวกันก่อนที่กระทรวงการต่างประเทศนำไปเจรจาอย่างมีเอกสารต่อไป มิฉะนั้นนอกจากจะเกิดความล่าช้าแล้วยังอาจส่งผลกระทบกระเทือนต่อความสัมพันธ์ระหว่างประเทศไทยเช่นกรณีเสาไฟฟ้าบริเวณบ้านป่าໄใหม่ เป็นต้น

3. ความเป็นสุภาพบูรุษในการเจรจามากก่อนไป

กลไกที่รับผิดชอบในการเจรจาจะใช้การเจรจาตามกรอบนโยบายที่ได้กำหนดไว้ คือต้องใช้การเจรจาด้วยสันติวิธี และรักษาสัมพันธภาพระหว่างประเทศไทย รวมทั้งจะต้องปฏิบัติตามข้อตกลงที่ทั้งสองฝ่ายได้ตกลงกันไว้กับประเทศไทยเพื่อนบ้าน แต่ที่ผ่านมาประเทศไทยเพื่อนบ้านมักไม่เคารพต่อข้อตกลงที่กำหนดไว้ ดังเช่น กรณีการละเมิดข้อตกลงที่ระบุว่าห้ามการดำเนินการใด ๆ ที่มีผลกระทบต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพแวดล้อมตามชายแดน เมื่อมีการละเมิดข้อตกลงดังกล่าวไทยมักจะปฏิบัติตามข้อตกลงอย่างเคร่งครัด เมื่อประเทศไทยเพื่อนบ้านประท้วงต่อไทย ในขณะที่ฝ่ายประเทศไทยเพื่อนบ้านเมื่อถูกไทยประท้วงในลักษณะ

เดียวกัน ฝ่ายประเภทเพื่อนบ้านกลับมักไม่ปฏิบัติตามข้อตกลงดังกล่าว เป็นต้น ดังเช่น เส้นเขตแดนในบริเวณปราสาทพระวิหารที่ไทยมักจะปฏิบัติตามข้อตกลงในกรณีที่กัมพูชาประท้วงต่อไทยอย่างเคร่งครัดมาโดยตลอด แต่กัมพูชาเมื่อถูกไทยประท้วงในกรณีเดียวกันแต่กัมพูชาไม่เคยปฏิบัติตามข้อตกลงแม้แต่ครั้งเดียว

4. ปัญหาความหวาดระแวงระหว่างกันและความสัมพันธ์ระดับผู้นำ

การขาดความจริงใจในการร่วมมือแก้ปัญหาเขตแดนอย่างแท้จริง โดยเฉพาะคู่เจรจาที่เป็นประเภทเพื่อนบ้านยังคงมีความหวาดระแวง เกรงว่าไทยจะเอาเปรียบและตนเองเสียเปรียบ จึงทำให้ในการเจรจาแก้ปัญหาเขตแดนประเภทเพื่อนบ้านมักมุ่งรักษาประโยชน์สูงสุดไว้ก่อน (Maximum Claim) ดังนั้นการกำหนดหัวที่ในการเจรจาของประเภทเพื่อนบ้าน ระดับเทคนิคจึงมักถูกซึ่งกันและกัน โยนนายทั้งฝ่ายการเมืองและฝ่ายกฎหมายอยู่เสมอ เป็นไปในลักษณะการสั่งการจากเบื้องบน จึงทำให้เจ้าหน้าที่เทคนิคซึ่งเป็นกลไกในระดับล่างที่จะต้องพิสูจน์ทราบและแก้ปัญหาเขตแดนทางเทคนิคที่เป็นวิทยาศาสตร์ไม่สามารถตัดสินใจแก้ปัญหาได้โดยอิสระ ความสัมพันธ์ส่วนตัวระดับผู้นำจะช่วยทำให้การเจรจาง่ายขึ้น และประสบผลสำเร็จในระดับหนึ่ง แต่มิได้มายความว่าจะประสบผลสำเร็จในทุกปัญหา เช่นสมมุติว่าถ้าให้ไทยยอมยกบ้านรุ่มเกล้าให้ลาว หรือให้กัมพูชาอยอมยกปราสาทพระวิหารให้ไทยคงไม่มีผู้นำคนใดกล้าที่จะกล้าตัดสินใจดำเนินการดังกล่าวเพื่อรักษาสัมพันธภาพที่แน่นแฟ้นส่วนตัว

ตัวอย่างที่เห็นได้ชัดคือในด้านลาวที่มีปัญหาน้ำรุ่มเกล้าที่ทั้งสองฝ่ายถือว่าเป็นปัญหาเขตแดนที่สำคัญที่สุด ไม่สามารถยอมได้ ซึ่งไทยมีความเชื่อมั่นว่าบ้านรุ่มเกล้าเป็นของไทยแน่นอน เนื่องจากมีหลักฐานทั้งในประเด็นข้อเท็จจริงของพื้นที่ รวมทั้งเอกสารทางประวัติศาสตร์ที่ระบุว่าแนวเขตแดนที่ไทยยึดคือเป็นแนวเขตแดนที่ถูกต้อง แต่เจ้าหน้าที่ทางด้านกฎหมายของลาวมักจะพยายามรักษาผลประโยชน์ของประเทศตนไว้ให้มากที่สุด แต่ในเวลาเดียวกันความพยายามอย่างสูงสุดที่จะไม่ให้เสียเปรียบเลย จึงกล้ายเป็นความพยายามที่จะเอาเปรียบอีกด้วย จึงสั่งการให้เจ้าหน้าที่เทคนิคฝ่ายตนไม่ให้ยอมรับหลักฐานดังกล่าวทั้งๆ ที่มีหลักฐานเด่นชัด และให้พยายามหาหนทางที่จะทำให้ฝ่ายตนเป็นฝ่ายได้เปรียบ และเมื่อเห็นว่าตนเองเป็นฝ่ายเสียเปรียบก็มักจะไม่ยินยอม

5. บุคลากรที่รับผิดชอบในการแก้ไขปัญหาเขตแดนขาดความต่อเนื่อง

การเปลี่ยนตัวบุคลากรที่รับผิดชอบในการเจรจาและเจ้าหน้าที่ที่ปฏิบัติงานด้านเขตแดนบ่อยครั้งมากเกินไปโดยที่ยังมิได้มีความรู้ความเข้าใจเรื่องปัญหาเขตแดนอย่างถ่องแท้ นอกจากจะทำให้การแก้ปัญหาเขตแดนต้องหยุดชะงักหรือล่าช้าแล้วยังอาจตกเป็นเปี้ยล่างในการเจรจาต่อคู่เจรจาที่มีประสบการณ์หนึ่งกว่าแล้วยังอาจเพลี่ยงพล้ำทำให้สูญเสียดินแดนได้

6. การแก้ปัญหาเขตแดนจำเป็นต้องดำเนินการร่วมกันทั้งสองฝ่าย

การแก้ปัญหาเขตแดนระหว่างประเทศไทยเป็นจะต้องดำเนินการร่วมกัน ไม่สามารถกระทำเพียงฝ่ายเดียวได้ แม้แต่การซ้อม เช่นหลักเขตแดนซึ่งอาจเกิดการชำรุด สูญหาย หรือถูกทำลายให้กลับอยู่ใน

สภาพเดิม ทั้งสองฝ่ายจำเป็นจะต้องดำเนินการร่วมกัน ถ้าฝ่ายหนึ่งฝ่ายใดขัดข้อง ไม่สามารถมาสำรวจร่วมกัน ได้ปัญหาเกี่ยวกับค้างอยู่อย่างนั้น ไทยไม่สามารถดำเนินการเพียงฝ่ายเดียวได้ เพราะจะไม่มีผลบังคับใช้ทางกฎหมาย ยกตัวอย่าง เช่น การสำรวจ ตรวจสอบ ซ่อมแซมหลักเขตแดน และหลักอ้างอิงเขตแดนบริเวณแม่น้ำสาย – แม่น้ำราก ในจังหวัดเชียงราย ที่พม่ามักจะไม่พร้อมที่จะมาดำเนินการร่วมกับไทย

การแก้ปัญหาเขตแดน

การแก้ปัญหาเขตแดน จำเป็นต้องลดหรือขัดสิ่งที่ทำให้เกิดความล่าช้าทั้งหมดตามที่กล่าวมาซึ่งเป็นเพียงปัจจัยบางส่วนเท่านั้น รวมทั้งต้องอาศัยหลักการ โดยหลักการหนึ่งหรือประกอบกันหลายหลักการ ดังต่อไปนี้

1. หลักนิยมในการกำหนดแนวพรมแดนตามหลักเกณฑ์และข้อกำหนดของกฎหมายระหว่างประเทศที่ยอมรับกันเป็นสากล ดังเช่น การใช้สันปันน้ำเป็นเขตแดนในบริเวณที่เป็นภูเขาสูง หรือการใช้ร่องน้ำลึกเป็นเขตแดนในบริเวณแม่น้ำระหว่างประเทศ เป็นต้น
2. สภาพข้อเท็จจริงในภูมิประเทศ ณ บริเวณที่หยิบยกขึ้นมาเจรจา
3. ข้อตกลงหรือคติกาทั้งทางเทคนิคและทางกฎหมายซึ่งเป็นธรรมและเป็นที่ยอมรับของทั้งสองฝ่าย ดังเช่นการใช้วิธีการแลกเปลี่ยนพื้นที่โดยมีจำนวนเนื้อที่และหรือคุณค่าทางด้านเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรมที่เท่าเทียมกันและไม่มีฝ่ายใดได้เปรียบเสียเปรียบกัน (no gain – no loss) หรือการใช้สันตրั苟ใน การกำหนดเขตแดนในบริเวณที่สันปันน้ำถูกทำลาย หรือใช้เค้าโครงเดิมของสันปันน้ำที่เหลืออยู่ เป็นต้น ซึ่งถือได้ว่าต่างฝ่ายต่างที่ได้ประโยชน์ (Win-Win) ร่วมกันและเป็นธรรม
4. การพิสูจน์ทราบความถูกต้องของการปักปันเขตแดนที่ได้ทำกันไว้ในอดีต เช่น ในบางจุด ข้าหลวงปักปันเขตแดนของทั้งสองฝ่ายได้ปักหลักเขตแดนไว้ในตำแหน่งไม่ถูกต้อง เช่นอยู่นอกแนวสันปันน้ำโดยไม่เจตนา เป็นต้น
5. การเจรจาโดยใช้หลักการประนีประนอม (Compromise) ต่อรองกันในกรณีที่มีข้อตกลงเกี่ยวกับสนธิสัญญา หรือแผนที่แนบท้ายที่แสดงบริเวณที่หยิบยกขึ้นมาเจรจาอย่างแน่นชัด หรือการเจรจาต่อรองโดยนำปัญหาทั้งหมดมาพิจารณาร่วมกันเป็นองค์รวม (Package)
6. ต้องมีความจริงใจต่อกันและปล่อยให้การพิสูจน์ทราบแนวเขตแดนเป็นเรื่องข้อเท็จจริงทางเทคนิคซึ่งถือเป็นวิทยาศาสตร์ที่ปฏิบัติตามข้อตกลงหรือคติกาสากล โดยปราศจากการซึ่งนำทั้งจากฝ่ายการเมืองและฝ่ายกฎหมาย
7. ฝ่ายเดียวกันต้องมีเอกสาร หรือมีจุดยืนไปในทิศทางเดียวกัน หากฝ่ายเดียวกันไม่มีเอกสาร การเจรจาอาจไม่ประสบผลสำเร็จ หรือไม่มีประสิทธิภาพเท่าที่ควร และไม่ควรเปลี่ยนตัวบุคลากรที่มีความเชี่ยวชาญในเรื่องงานเขตแดนบ่อยเกินไปเมื่อบุคลากรรุ่นใหม่ยังไม่พร้อม

8. บางกรณีไม่ควรทำตัวเป็นสุภาพบุรุษมากเกินไป ในขณะที่ประเทศเพื่อนบ้านไม่การพกติดอาวุธก็สามารถมีกฎหมายในลักษณะเดียวกัน ซึ่งมิใช่เพื่อต้องการเอาเปรียบแต่เพื่อต้องการแก้ปัญหาให้มาพบกันตรงจุดกึ่งกลางที่มีความยุติธรรม

9. การตั้งกลไกในการแก้ปัญหาเขตแดนต้องคำนึงถึงความพอดีหรือจำนวนที่เหมาะสม เพราะเวลาไม่ปัญหาเกิดขึ้นมักมีการตั้งกลไกในการแก้ปัญหาหลายคณะชาช้อนจนขาดความมีเอกภาพ ในขณะที่บางกรณีกลไกที่ตั้งขึ้นก็มิได้คำนึงถึงฝ่ายท้องถิ่นที่รับผิดชอบในพื้นที่ให้เข้ามามีส่วนรับผิดชอบด้วย

10. การที่ทั้งสองฝ่ายยอมรับหลักการและผลการพิสูจน์ทราบข้อเท็จจริงตามที่ได้กำหนดไว้ โดยมีการดำเนินการร่วมกันอย่างจริงใจและนำผลการพิสูจน์ทราบทั้งหมดดังกล่าวมาเป็นพื้นฐานในการแก้ไขปัญหาให้เป็นที่ยุติธรรมกว่ากัน

การแก้ปัญหาเขตแดนในต่างประเทศ

ผู้จัดได้มีโอกาสเข้าร่วมประชุม International Symposium on Land and River Boundaries Demarcation and Maintenance in Support of Borderland Development ที่กรุงเทพฯ ระหว่างวันที่ 7 – 11 พฤษภาคม พ.ศ.2549 และได้มีโอกาสเดินทางไปรับฟังการบรรยายสรุปและเยี่ยมชมกิจการด้านงานเขตแดนระหว่างประเทศในกลุ่มประเทศยุโรป (Euro Boundaries) ระหว่างวันที่ 20 – 30 มิถุนายน พ.ศ.2550 โดยได้ไปเยี่ยมชมแนวพรมแดนระหว่างสวิตเซอร์แลนด์กับออสเตรีย สวิตเซอร์แลนด์กับราชรัฐลิกเตนสไตน์และออสเตรีย (แนวพรมแดนระหว่าง 3 ประเทศ) แนวพรมแดนระหว่างออสเตรียกับเยอรมัน และระหว่างออสเตรียกับอังกฤษ (ทางบกและทางน้ำ) และยังได้สอบถามถึงปัญหาและแนวทางในการแก้ไขปัญหาของกลุ่มประเทศดังกล่าว ซึ่งทำให้พอทราบว่าการแก้ปัญหาเขตแดนของกลุ่มประเทศยุโรปได้อาชัยหลักการดังที่จะกล่าวต่อไปนี้ช่วยในการแก้ปัญหาเขตแดนกับประเทศเพื่อนบ้าน กล่าวคือ

1. ใช้การแก้ปัญหาแก้จากระดับบนลงล่าง (Top – down) โดยใช้กลไกระดับรัฐบาลที่ทั้งสองฝ่ายจัดตั้งขึ้น และให้ผู้นำที่เป็นผู้รับผิดชอบหลักในการแก้ปัญหาเขตแดนทั้งจากส่วนกลางและระดับท้องถิ่น นานาเส้นอปัญหาและข้อเท็จจริงต่าง ๆ อย่างตรงไปตรงมา และเจรจาแก้ปัญหาร่วมกันทั้งสองประเทศ โดยในการแก้ปัญหาจะสั่งการจากระดับรัฐบาลของทั้งสองฝ่ายซึ่งควบคุมนโยบาย ลงมาสู่ในระดับเทคนิค และส่วนราชการรับผิดชอบในพื้นที่ของทั้งสองฝ่ายซึ่งต้องนำนโยบายและความตกลงที่ได้ข้อยุติแล้วของทั้งสองฝ่ายนำไปปฏิบัติให้ถูกต้องตรงกัน ภายใต้การกำกับดูแลอย่างต่อเนื่อง ซึ่งมักบังเกิดผลในการปฏิบัติและสามารถแก้ปัญหาได้

2. ออาศัยความไว้เนื้อเชื่อใจซึ่งกันและกัน และสร้างความพร้อมเพรียง สามัคคี ร่วมมือร่วมใจโดยคำนึงถึงประโยชน์ร่วมของกลุ่มประเทศยุโรป หรือ EU เป็นหลัก เช่นกรณีซ่อมแซมหลักเขตแดนไม่จำเป็นต้องมีการดำเนินการร่วมกัน (Joint) แต่ให้ฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งที่สามารถปฏิบัติงานได้สะดวกรับผิดชอบไปดำเนินการโดยอิสระ แต่อีกประเทศหนึ่งสามารถตรวจสอบผลการปฏิบัติได้ภายหลัง เป็นต้น

3. ความเป็นประเทศเพื่อนบ้านที่มีเศรษฐกิจทัดเทียมกันช่วยให้สามารถแก้ปัญหานั้นพื้นฐานของความยุติธรรมและความเท่าเทียมกัน เช่น การอนุรักษ์ฝั่งหรือตลิ่งของแม่น้ำโขน ทั้งราชรัฐลิกเตนสไตน์และอสเตรีย สามารถทำการอนุรักษ์ฝั่งเพื่อป้องกันการเปลี่ยนทางเดินของลำน้ำ โดยไม่ต้องกำหนดเขตแดนแบบคงที่ (Fixed Boundary) ดังเช่นที่ไทยทำกับประเทศเพื่อนบ้าน คือ มาเลเซีย และเมียนมา ด้วยการสร้างคันดินป้องกันการกัดเซาะเป็นแนวยาวตลอดลำน้ำ ซึ่งจำเป็นต้องใช้งบประมาณของทั้งสองประเทศจำนวนมหาศาล แต่สามารถแก้ปัญหาอย่างถาวรระยะยาวได้

4. การกำหนดเขตแดนบางกรณีใช้หลักการความสมัครใจของรายภูมิในพื้นที่เป็นหลักว่าต้องการเป็นประชากรของรัฐหรือประเทศใดก็จะกันแนวเขตแดนไปตามความประสงค์ของประชาชนหรือสังคมในพื้นที่นั้น ๆ โดยอาจมีการชดเชยหรือไม่มีการชดเชยพื้นที่หรือดินแดนของอีกประเทศหนึ่งก็ได้แล้วแต่คล่องกัน

5. การแยกเปลี่ยนดินแดนซึ่งกันและกัน ไม่จำเป็นต้องแยกเปลี่ยนด้วยจำนวนเนื้อที่ที่เท่ากันเสมอไป แต่จะคำนึงพื้นที่ทางเศรษฐกิจ วัฒนธรรม ความต้องการของประชาชน และปัจจัยอื่น ๆ ประกอบ

6. พื้นที่ที่อยู่ติดกับแนวเขตแดนของทั้งสองฝ่ายจะต้องมีสภาพใกล้เคียงกัน เช่น หากไม่มีบ้านเรือน หรือการใช้ประโยชน์ในพื้นที่ชายแดนก็จะไม่มี เช่นเดียวกัน (ไม่เหมือนระหว่างไทย – กัมพูชา ที่มีสิ่งก่อสร้างหรือศาลาสีโนอยู่ติดเส้นเขตแดนในขณะที่อีกประเทศหนึ่งไม่มี) หรือในกรณีที่มีหน่วยตรวจคนเข้าเมืองหรือสิ่งก่อสร้างติดเส้นเขตแดนก็จะมีสิ่งก่อสร้างเหมือนกัน เช่นแนวพรอมแดนมีสิ่งปลูกสร้างของทั้งสองฝ่ายที่ห่างออกไปจากเส้นเขตแดนไม่ถึง 1 เมตร เป็นต้น

7. การให้ความรู้แก่ส่วนราชการและประชาชนที่อยู่ในพื้นที่ที่มีปัญหาเขตแดนถือเป็นสิ่งจำเป็นอย่างไรก็ตาม การแก้ปัญหาของกลุ่มประเทศยุโรปซึ่งถือว่าเป็นประเทศที่เจริญแล้ว ไม่สามารถนำมาประยุกต์ใช้กับการแก้ปัญหาเขตแดนระหว่างประเทศไทยกับประเทศไทยเพื่อนบ้านได้ทุกรูปแบบ เพราะสภาวะแวดล้อมต่างกัน อาทิ เช่น จากประวัติศาสตร์เรามีปัญหาคาใจกับประเทศไทยเพื่อนบ้านที่ทำให้เกิดความรู้สึกหวาดระแวงและเป็นปรปักษ์ต่อกัน เช่น กรณีปราสาทพระวิหารด้านกัมพูชา กรณีบ้านรุ่มเกล้าด้านลาว และกรณีพระเจดีย์สามองค์ด้านพม่า เป็นต้น

ดังนั้น การทำให้เพื่อนบ้านมีความทัดเทียมทางเศรษฐกิจและแก้ปัญหาเขตแดนให้สำเร็จลุล่วง เมื่อฉันกลุ่มประเทศยุโรป และก้าวไปสู่คำพูดที่ว่า “โลกไร้พรอมแดน” หรือ “Borderless World” นั้น จำเป็นต้องใช้เวลา เพราะต้องสร้างความไว้เนื้อเชื่อใจซึ่งกันและกันอีกเป็นเวลานาน

ผู้วิจัยมีความเห็นเช่นเดียวกับนาย มาร์ติน เพรท (Martin Pratt 2006, 14-15) ผู้อำนวยการหน่วยวิจัยเขตแดนระหว่างประเทศแห่งมหาวิทยาลัย Durham ประเทศอังกฤษ ว่าการกำหนดแนวเขตแดนให้มีความชัดเจนยังคงมีความสำคัญ และไม่เห็นด้วยนักกับแนวคิดที่กำลังเป็นที่นิยมในเรื่อง “โลกไร้พรอมแดน” : “Borderless World” เพราะเส้นเขตแดนหมายถึงการใช้อำนาจอธิปไตยของประเทศ ซึ่งไปสิ้นสุดที่เส้นเขตแดนนั้น ๆ เมื่อเส้นเขตแดนไม่ชัดเจนการใช้อำนาจอธิปไตยย่อมไม่ชัดเจนตามไปด้วย อย่างไรก็ตาม เส้นเขตแดน

เป็นเครื่องแบ่งเขต แต่ไม่ได้แบ่งแยกนิยมย์รวมทั้งความเจริญ วัฒนธรรม และมรดกโลกต่าง ๆ นอกจากนั้น การปักปืนเขตแดนและการบริหารจัดการเขตแดนที่ดียังมีความสำคัญต่อความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างประเทศ ความมั่นคงในระดับชาติและระดับท้องถิ่น การบริหารท้องถิ่นอย่างมีประสิทธิภาพและการใช้ทรัพยากร อย่างมีประสิทธิผลจะช่วยเกื้อหนุนให้พื้นที่บริเวณชายแดนมีการพัฒนาและมีความเจริญรุ่งเรืองร่วมกันทั้งสอง ประเทศ ซึ่งแน่นอนย่อมสร้างความสัมพันธ์ที่ดีควบคู่กันไปด้วย โดยไม่จำเป็นต้องไปยุติที่ศาลงุติธรรม ระหว่างประเทศเสมอไป

สรุปและข้อเสนอแนะ

การแก้ปัญหาเขตแดน “ไม่มีสูตรตายตัว” (No Formula) ผู้เจรจาต้องทราบนักไว้เสมอว่าไม่มีฝ่ายใด ฝ่ายหนึ่งที่จะสามารถบีบบังคับอีกฝ่ายหนึ่งให้ยอมรับในสิ่งที่เสียประโยชน์ได้ จึงจำเป็นต้องดำเนินการ แก้ปัญหาโดยใช้การเจรจาอย่างสันติวิธีภายในกรอบของกฎระเบียบที่ดี โดยคำนึงถึงผลประโยชน์ร่วมกันของทั้งสองฝ่ายจึงจะประสบผลสำเร็จ

การดำเนินการแก้ไขปัญหาเขตแดนตามที่กล่าวมาแล้วข้างต้นจำเป็นต้องปลอดจากการซึ่งนำ ทั้งทางด้านการเมือง และจากกลุ่มอิทธิพลในพื้นที่ปัญหาของทั้งสองฝ่าย เนื่องจากการกำหนดหรือการปัก ปี

เขตแดนเป็นการใช้หลักวิชาการทางวิทยาศาสตร์ที่เป็นสากลที่ไม่สามารถบิดเบือนข้อมูลให้เป็นไปตาม กระแสหรือความต้องการของกลุ่มนบุคคลใดบุคคลหนึ่งได้ ถ้ามีการแทรกแซงจากการเมืองหรือจากมวลชน แล้ว การปักปืนเขตแดนย่อมจะไม่สามารถดำเนินการให้เป็นไปอย่างถูกต้องตามหลักวิชาการได้ แต่จะกลายเป็นความตกลงทางการเมืองระดับรัฐบาลแทน

การแก้ปัญหานวนบนลงล่าง (Top - Down) โดยใช้กลไกการแก้ปัญหาเขตแดนที่มีผู้แทนที่เหมาะสม ทั้งจากส่วนกลางและพื้นที่รับผิดชอบที่สามารถให้ข้อมูลได้ครบถ้วนทุกแง่มุมของทั้งสองฝ่ายจะช่วยให้การ แก้ปัญหาได้ผลในการปฏิบัติที่เหมาะสมดีกว่าการปล่อยให้การแก้ปัญหาเขตแดนแบบ “พายเรือในอ่าง” คือ แก้ปัญหาจากระดับล่างขึ้นไปจนบน แล้วจากระดับบนแล้วโอนกลับลงมาข้างล่างและข้างล่างโอนกลับขึ้นไป ใหม่อีก ซึ่งนอกจากจะทำให้การแก้ปัญหาล่าช้าแล้ว ยังอาจไม่สามารถทางออกหรือข้อยุติในการ แก้ปัญหาร่วมกันได้ เมื่อขาดความมีเอกภาพและไม่สามารถตกลงแก้ปัญหาร่วมกันประเทศเพื่อนบ้านได้ แล้ว ในที่สุดปัญหาอาจไปสิ้นสุดที่ศาลงุติธรรมระหว่างประเทศ ซึ่งนอกจากจะต้องเสียค่าใช้จ่ายสูงและเป็น ทางเลือกสุดท้ายของทั้งสองฝ่ายแล้วยังไม่มีใครที่จะสามารถรับประทานได้ว่าฝ่ายใดจะเป็นฝ่ายชนะกันแน่ ! เพราะเชื่อว่าปัญหากรณีปราสาทพระวิหารยังคงเป็นปัญหาที่ค่าใจคนไทยทั้งชาติมาจนถึงปัจจุบัน

ภาพที่ 44 คณะทนายความและผู้แทนประเทศไทยในคดีปราสาทพระวิหาร

บรรณานุกรม

กรมข่าวทหารบก. 2545. รายงานการวิจัย โครงการศึกษาปัญหาเขตแดนไทย-ลาว ในแม่น้ำโขง.

กรุงเทพมหานคร: ม.ป.ท.

กรมแผนที่ทหาร. 2547. การสำรวจและปักปืนเขตแดนของ พท.ทหาร. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ กรมแผนที่ทหาร.

กระทรวงการต่างประเทศ. กรมสนธิสัญญาและกฎหมาย. 2511. สนธิสัญญาและความตกลงทวิภาคีระหว่างประเทศไทยกับต่างประเทศ และองค์กรระหว่างประเทศ. เล่ม 1 พ.ศ.2160 – 2412. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์พระจันทร์พรินติ้ง.

_____. กรมสนธิสัญญาและกฎหมาย. 2512. สนธิสัญญาและความตกลงทวิภาคีระหว่างประเทศไทยกับต่างประเทศ และองค์กรระหว่างประเทศ. เล่ม 2 พ.ศ.2413 – 2462. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ พระจันทร์พรินติ้ง.

ถนน เจริญลักษณ์, พลเรือเอก. 2550. กฎหมายทางทะเล เอกทางทะเลของประเทศไทย. กรุงเทพมหานคร: บริษัท สำนักพิมพ์วิญญาณ จำกัด.

ประสงค์ ชิงชัย, พันเอก. 2539. “การกำหนดและการปักปืนเขตแดน.” การใช้ข้อมูลดาวเทียม และระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์เพื่อการวางแผนจัดการพื้นที่ชายแดนประเทศไทยเพื่อความมั่นคงแห่งชาติ. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ สมาคมภูมิศาสตร์แห่งประเทศไทย.

มีนาวัฒน์ นำกลิน, ร้อยตรี. 2544. “แนวพรแคนระหว่างไทยกับสหภาพพม่า : กรณีศึกษาการดำเนินการของรัฐในการแก้ไขปัญหาเส้นเขตแดนระหว่างประเทศไทยทั้งสอง.” วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตร์ มหาบัณฑิต (รัฐศาสตร์), มหาวิทยาลัยรามคำแหง.

สุรพล ชินะจิตร, พลโท. 2540. “แนวความคิดในการกำหนดเขตแดนระหว่างประเทศไทยกับประเทศเพื่อนบ้าน.” เอกสารวิจัยส่วนบุคคล วิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร.

สำนักเลขานุการคณะรัฐมนตรี, สำนักบริหารการประชุมคณะรัฐมนตรี. 2542. “หนังสือที่ นร 0205/14307 เรื่อง ผลกระทบจากการก่อสร้างถนนเลียบแนวชายแดนไทย – มาเลเซีย บริเวณอำเภอเบตง จังหวัดยะลา.” 18 ตุลาคม 2542.

_____. สำนักบริหารการประชุมคณะรัฐมนตรี. 2548. “หนังสือ ด่วนที่สุด ที่ นร 1504/679 เรื่อง การระงับการก่อสร้างถนนบริเวณจุดผ่านแดนถาวรส่องขอม จังหวัดสุรินทร์.” 16 พฤษภาคม 2548.

อนุชิต วงศารojน์, ร้อยโท. 2538. “วิัฒนาการของเขตแดนและการเปลี่ยนแปลงภูมิทัศน์ชายแดนไทย – พม่า : กรณีศึกษาริเวณแม่น้ำสาละ – แม่น้ำรวก.” วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตร์มหาบัณฑิต (ภูมิศาสตร์), มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

Matin Pratt. 2006. **International Symposium on Land and River Boundaries Demarcation and Maintenance in Support of Borderland Development Bangkok Thailand.** Bangkok: Royal Thai Survey Department.

เอกสารจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการแก้ไขปัญหาเขตแดนของประเทศไทย

- กรมสันติสุขภาพและกฎหมาย กระทรวงการต่างประเทศ
- กรมแผนที่ทหาร กระทรวงกลาโหม